

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

EDEBİ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DEKİ METİNLERİN
DEĞER AKTARIMINA KATKILARI
(1-26. VE 94-106. SAYILAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
GÜLAY KARACA

DANIŞMAN
PROF. DR. MUSTAFA VOLKAN COŞKUN

HAZİRAN 2010

MUĞLA

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

EDEBİ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DEKİ METİNLERİN
DEĞER AKTARIMINA KATKILARI
(1-26. VE 94-106. SAYILAR)

HAZIRLAYAN: GÜLAY KARACA

Sosyal Bilimler Enstitüsünde

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 20/07/2010

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 24/06/2010

Tezin Danışmanı : Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hatice Şirin USER

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAS

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Nurgün OKTİK

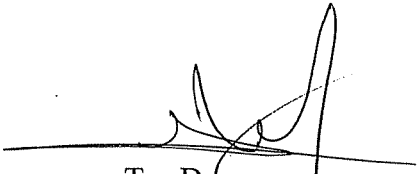
Haziran, 2010

MUĞLA

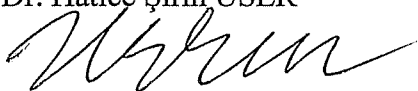
TUTANAK

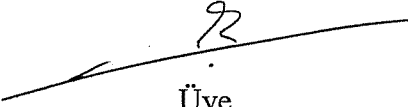
Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 02/06/2010 tarih ve 488/6.. sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği'nin 25/4. maddesine göre, Türkçe Eğitimi Bölümü Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Gülay Karaca'nın “**Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları (1-26. ve 94-106. Sayılar)**” adlı tezini incelemiş ve aday 24/06/2010 tarihinde saat 14:30'da, jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmasına dayanan tezini savunmasından sonra 50 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek, tezin kabul olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN

Üye
Doç. Dr. Hatice Şirin USER

Üye
Yrd. Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak savunduğum “Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20.10.2010

Gülay KARACA

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR

Soyadı: KARACA

Adı: Gülay

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe: “Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları (1-26. ve 94-106. Sayılar) ”

Y.Dil: Contributions of literary child periodical Kırmızıfare to value transfer (1-26. and 94-106. numbers)

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Üniversitesi

Fakülte : Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYIMLANMIŞSA

Yayımlanmadı.

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : COŞKUN, M. Volkan

Ünvanı : Prof. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 331

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki metinleri kavramlaştırarak, yorumlayarak ve doğrudan tespit edilen değerler açısından incelenmesi.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. Kavramlaştırma
2. Çocuk dergisi
3. Değerler
4. Değer öğretimi

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:

1. Conceptualization
2. Child periodical
3. Values
4. Value teaching

1. Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum.
2. Dipnot gösterilmek şartıyla, tezimin bir bölümünün fotokopisi alınabilir.
3. Kaynak gösterilmek şartıyla, tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

Yazarın İmzası:

Tarih: 20/07/2010

ÖN SÖZ

Çağımızın getirdiği teknolojik gelişmeler ve yenilikler, çocukların her yaşta ve düzeyde ilgi alanlarının değişmesini sağlamaktadır. Bilgisayar ortamlarının oluşması, çocuğun istendik davranışları kazanmasını sağlamasının yanında, istenmedik olumsuz davranışları kazanmasına da yol açmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren olumsuz davranışlar kazanmasını engellemek için, çocuğun kişiliğini olumlu yönde geliştiren, dil gelişimini sağlayan, çocuğu düşündürürken eğlendiren, çocuğa okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıran edebiyat ürünleriyle tanışmasına gereksinim vardır. Bu bağlamda sadece okul kitapları yeterli olmamakta, çocuğun okul dışında da nitelikli kitap ve dergileri okuması gerekmektedir. Günümüzde reklam bültenleri şeklinde olan, sadece ticari amaç güden birçok çocuk yayını bulunmasına karşın, çocuğa okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıran edebî çocuk dergileri bulunmamaktadır.

Edebî çocuk dergileri, çocukların hoş vakit geçirmesini sağlamasının yanında, eğiticilik görevini de yerine getirmektedir. Çocuklara yönelik edebî dergiler, çocukların dil, zihin, ahlak, kültür gelişimlerini sağlamada önemli bir araçtır. Ayrıca sözünü ettiğimiz dergiler, çocukların sosyal, kültürel, ahlakî değerleri kazanmasını sağlamaktadır. Çocukların küçük yaşlardan itibaren değer kazanması, duygu ve düşünce dünyalarını olumlu yönde etkileyecek, edebî ürünleri sürekli okumalarıyla mümkündür. TDK'nin sözlüğünde “yüksek ve yararlı nitelik” olarak ifade edilen değer kavramı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirmeye çalıştığı istendik, olumlu davranışların kazanılmasıyla gerçekleşir. Bu yönüyle Milli Eğitim Bakanlığı'nca tavsiyeli, edebî tür yönünden zengin çocuk dergilerinin önemi artmaktadır. Değer kazanımında sadece ders kitapları yeterli olmamakta, ders dışında çocukların severek okuyabileceği, eğlenirken eğitileceği dergilere duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Çocukların Türkçeyi etkili ve güzel kullanmasında edebiyat ürünlerinin önemi çok büyüktür.

Araştırmamızın her aşamasında engin bilgisi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, araştırmamız boyunca manevi destek vererek yardımcı olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN'a; lisans döneminde bana bilim sevgisini aşılayan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAR'a; tez dönemimde her zaman destek vererek yardımlarını esirgemeyen Araş. Gör. Mustafa SARGIN ve Araş. Gör. Didem ÇETİN'e; yorumlarıyla katkıda bulunan arkadaşlarım Murat AHAT ve Safiye ÇIBIK'a; tezimin her anını benimle yaşayan, her zaman maddi ve manevi destek vererek yardımcı olan aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

Araştırmamızda, Türk Millî Eğitimi'nin genel ve özel amaçlarında geçen değerler tespit edilmiş ve bu değerlerden hareketle hazırlanan Değer İnceleme Formu kullanılarak, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki metinler incelenmiştir.

Araştırmanın amacı, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki değerleri incelemek ve bunların dağılımlarını ve oranlarını tespit etmektir.

Araştırmanın yöntemi; betimsel alan araştırması yöntemidir. Araştırmada genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tezin evrenini, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Millî Eğitim Bakanlığı'na okullara tavsiye edilen Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'nin 1-26. ile 94-106. sayılarındaki 282 metin oluşturmaktadır. (1-26. Sayılarda 177, 94-106. Sayılarda 105 metin bulunmaktadır.) Belirtilen sayılardaki metinler ve metinlerde geçen değerler veri olarak kabul edilmiştir.

Değer İnceleme Formu'ndaki 166 değer, örneklem grubundaki metinlerde aranmıştır. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-8. Sınıflar)'nda belirtilen değerlerin Kırmızıfare Dergisi'ndeki metinlerde oranları tespit edilerek, ulaşılan sonuçlar grafik olarak gösterilmiştir.

Araştırmamız sonucunda, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de en çok "Armağan Verme Değeri", "Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri", "Yardımsever Olma Değeri", "Çalışkan Olma Değeri", "Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri", "Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri", "Sevginin Gücüne İnanma Değeri", "Doğayı Sevme ve Koruma Değeri", "Paylaşma Değeri" tespit edilmiştir.

Dergide "Bayrağa Saygılı Olma Değeri", "Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri", "Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri", "Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri", "Girişimci Olma Değeri", "İlgi ve

Yeteneklerini Geliştirme Değeri”, “Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri”, “Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri”, “Kütüphanelerden Yararlanma Değeri”, “Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri”, “Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri” ile “Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri”ne yer verilmemiştir.

ABSTRACT

In our investigation, the items in the general and specific objectives of the Turkish National Education were converted to values, and the texts in the Literary Children's Periodical Red Mouse have been examined by using The Value Examining Form, which was prepared based on these values.

The objective of the investigation was to examine the values in the Literary Children's Periodical Red Mouse, to determine the distribution of the texts with these values and their ratios.

166 values in the Value Examining Form were applied to 282 texts in the sample group. The ratio of values mentioned in the Turkish Lesson in elementary Education Program and Guidelines (Classes 1-8) in the mentioned texts of The Red Mouse was determined, and the obtained results were shown as graphics.

The investigation was carried out on the issues nos. 1-26 and 94-106 of the Literary Children's Periodical Red Mouse. The texts in the mentioned issues and the values available in the texts were considered as data.

The method of the investigation was descriptive field survey method. The general scanning method was used in the survey. The universe of the survey was consisted of the Literary Children's Periodical Red Mouse. The 282 texts in the issues no. 1-26 and 94-106 taken from the Literary Children's Periodical Red Mouse., which was recommended by the Ministry of Education formed the sample of the survey (there are 177 texts in the issues nos. 1-26, and 105 texts in the issues nos. 94-106).

As a result of our survey, the mostly found values in the Literary Children's Periodical Red Mouse were "The Value of Love and Protecting Animals", The Value of Giving a Gift" "The Value of Love and Gain The Habit of Reading", "The Value of Being Helpful", "The Value of Attaching Importance to Scientific Thought", "The Value of Love and Protection of The Nature".

“The Value of Respecting The Flag”, “The Value of Helping Each Other During Natural Disasters”, “The Value of Loving and Respecting Parents and Family Elders”, “The Value of Being Undertaker”, “The Value of Benefitting from Libraries”, The Value of Rewarding Positive Behaviours”, “The Value of Staying Out of Deleterious Habits” and The Value of Loving and Glorifying One’s Country and Nation” were non-existent in the periodical.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	III
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR CETVELİ.....	X
TABLolar VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	XI
I. BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	7
1.2. PROBLEM CÜMLESİ	9
1.3. ALT PROBLEMLER	9
1.4. ARASTIRMANIN AMACI	10
1.5. ARASTIRMANIN ÖNEMİ.....	10
1.6. VARSAYIMLAR.....	10
1.7. SINIRLILIKLAR	10
1.8. TANIMLAR	11
1.9. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI.....	11
II. BÖLÜM.....	14
2. KURAM ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	14
2.1. KURAM ÇERÇEVESİ.....	14
2.1.1.KAVRAMLAŞTIRMA.....	14
2.1.1.1.Kavram Gelişimi.....	16
2.1.1.1.1.Kavram Oluşturma.....	16
2.1.1.1.2.Kavram Kazanma.....	17
2.1.1.2. Kavram Öğrenme ve Öğretimi.....	17
2.1.1.3.KAVRAM TÜRLERİ.....	18
2.1.2. NASIL BİR İNSAN MODELİ YETİŞTİRELİM.....	19

2.1.3. EĞİTİM.....	20
2.1.4. ÖĞRENME.....	22
2.1.5. YAPILANDIRMACILIK.....	25
2.1.5.1. Yapılandırmacı Yaklaşımın Temel Özellikleri.....	26
2.1.5.2. Yapısalıcı Öğretmen.....	27
2.1.5.3. Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Türkçe Öğretimi.....	28
2.1.6. DEĞERLER.....	29
2.1.7. ÇOCUKLARDA EDEBÎ İLGİNİN VE İHTİYACIN GELİŞMESİ.....	30
2.1.8. ÇOCUK GAZETE VE DERGİLERİNİN ÖNEMİ.....	30
2.1.9. YAŞ GRUPLARINA GÖRE ÇOCUK YAYINLARI.....	33
2.1.10.ÇOCUKLARIN SÖZ DAĞARCIKLARI İLE İLGİLİ SINIRLILIKLAR.....	35
2.1.11. BELLİ TEMEL KAVRAM VE DEĞERLER.....	36
2.1.12. ÇOCUK GAZETE VE DERGİLERİNDE ARANILAN NİTELİKLER...37	
2.1.13. TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ AMAÇLARI.....	39
III. BÖLÜM.....	48
3. YÖNTEM.....	48
3.1. ARASTIRMANIN MODELİ.....	48
3.2. EVREN	48
3.3. ÖRNEKLEM	48
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	48
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	49
3.6. SÜRE VE OLANAKLAR.....	49
IV. BÖLÜM.....	50
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	50
4.1. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DEKİ DEĞERLERİN FREKANS VE YÜZDELERİNE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	51
4.2.EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE KAVRAMLAŞTIRILMIŞ YAPILARLA TESPİT EDİLEN DEĞERLER.....	57
4.3. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE KAVRAMLAŞTIRILMIŞ YAPILARLA TESPİT EDİLEN DEĞERLERİN FREKANS VE YÜZDE ORANLARI.....	158
4.4. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE METNİN BAĞLAMINDAN TESPİT	

EDİLEN DEĞERLER.....	168
4.5. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE DOĞRUDAN TESPİT EDİLEN DEĞERLER.....	226
4.6. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE DOĞRUDAN TESPİT EDİLEN DEĞERLER İLE METNİN BAĞLAMINDAN TESPİT EDİLEN DEĞERLERİN FREKANS VE YÜZDE ORANLARI.....	264
4.7. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE DEĞER TESPİT EDİLEMİYEN METİNLER.....	276
V. BÖLÜM.....	281
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	281
5.1. SONUÇLAR	281
5.2. ÖNERİLER.....	286
KAYNAKÇA.....	289
EKLER.....	295
Ek – 1: DEĞER TESPİT EDİLEMİYEN METİNLERDEN ÖRNEKLER....	295
Ek – 2: EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'NİN İNCELENEN SAYILARI.....	304
Ek – 3: EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'NİN EDİTÖRÜYLE YAPILAN RÖPORTAJ.....	309

KISALTMALAR CETVELİ

B.T.E.D: Bağlamdan Tespit Edilen

D: Değer

D.T.E.D: Doğrudan Tespit Edilen Değerler

f: Frekans

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

vb: Ve benzeri

vd.: Ve diğerleri

S: Sayı

s. : Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

%: Yüzde

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1: Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Değerlerin Frekans ve Yüzde Oranları.....	51
Tablo 2: Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Kavramlaştırılmış Yapılarla Tespit Edilen Değerlerin Frekans ve Yüzde Oranları.....	158
Tablo 3: Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Doğrudan Tespit Edilen Değerler ile Metnin Bağlamından Tespit Edilen Değerlerin Yüzde ve Oranları.....	264

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Kavramlaştırma Yoluyla Tespit Edilen Değerlerin Bulunduğu Metin Türlerinin Oranları.....	167
Grafik 2: Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerde, Kavramlaştırma Yoluyla, Bağlamdan ve Doğrudan Tespit Edilen Değerlerin Oranları.....	273
Grafik 3 : Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Değer Tespit Edilemeyen Metinlerin Oranı.....	280

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Dünya nüfusunun giderek arttığı kaynakların ise giderek azaldığı günümüzde insanların gün geçtikçe daha karmaşık hâle gelen sorunlarını kendilerinin çözmesi kaçınılmaz hâle gelmiştir. Bu yönüyle toplumun gereksinimlerinden olan problem çözme becerisini kazanmış bireyler yetiştirmek eğitim dünyasının görevlerinden birisidir. Artık günümüz insanına dünün eğitimini vermek topluma hiçbir fayda sağlamayacaktır. Teknolojinin baş döndürücü bir şekilde gelişmesiyle birlikte hayatın her alanındaki (sosyal, siyasi, ekonomik vb.) değişmeye ayak uyduran, zamanının gerektirdiği değişim ve gelişime açık, sadece bilgi edinmekle yetinmeyip bilgiyi üreten, yaratıcı ve edindiği bilgiyi günlük hayatında kullanabilen bireylere ihtiyaç vardır. Bu da bireydeki gizil güçleri ortaya çıkararak, onu yeteneğine göre yetiştirmek ve çağın gerektirdiği bilgi ve beceriyle donatmakla mümkündür.

Eğitim sürecinin en önemli amacı, bireyi, içinde bulunduğu kültürel çevreye uyum yeteneği kazandıracak yeterliklerle donatarak, onu üretken kılmaktır (Uluğ, 1997).

Eğitimin temel işlevlerinden biri, kültür değerlerini sonradan gelenlere aktarmaktır; “Eğitimin temel amacı kültür nakli ve daha önemlisi toplumu, arzulanan bir geleceğe götürmektir ” (Büyükdüvenci, 1987:2). “Eğitim, toplumun kendini daha yüksek bir düzeyde ve daha iyi bir şekilde kanıtlaması için kullandığı bir alettir (Büyükdüvenci, 1987:2).

"Eğitim" sözcüğü 1940'lardan beri dilimize yerleşen bir terimdir. Bu tarihlerden önce " eğitim" yerine Arapça " terbiye" sözcüğü kullanılırdı (Başaran, 1992).

Eğitim sözcüğü Batı dillerindeki "education" aracılığıyla dilimize geçmiştir. Education kelimesinin Latince kökeni, educare beslemek, educere dışarı çekmek, bir şeye doğru götürmek, yetiştirmek anlamlarına geldiği için söz konusu kelimenin çift

manalı olduğu söylenebilir (Bilhan, 1991: 52). Yani Latince kökleri itibarıyla değerlendirildiğinde eğitim, bir yandan bireyi bilgiyle beslemek ve donatmak, diğeri yandan da ondaki imkânları ve gizil güçleri açığa çıkarmak anlamına gelir (Koç, E.).

Eğitim kavramı, çok farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte, genel bir bakışla eğitimle ilişkili yapılan tanımları aşağıda olduğu gibi dört grupta toplamak mümkündür (Hesapçıoğlu, 1997: 29-30). Bunlardan ilkinde göre eğitim, " bireyin sosyalleştirilmesi yoluyla hemcinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanması" (Leif ve Rustin, 1980:11); diğeri göre, " bireyin, yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve diğeri davranış biçimlerini edindiğı süreçler toplamı, diğeri bir ifadeyle, kişinin toplumsal yeteneklerinin ve optimum kişisel gelişmesinin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan bir sosyal süreç" (Varış, 1978:35), şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın ve Aykaç, 2006).

1940 yılında Waldo Frank, eğitimi, yarışmacı birey yetiştirmekten çok, kişilik bütünlüğü olan, işbirlikçi insan yetiştirme süreci olarak görmüştür.

1954 yılındaki Laski, "eğitim bireylerin gelişmesidir; eğitim kurumları gibi politik kurumların da bu amaca hizmet etmesi gerekir." yaklaşımı ile eğitim sorumluluğunu genişletmiştir.

Levy-Strauss, 1966 yılında eğitimin en geniş anlamda kültürün özümlemesi" olduğunu dile getirmiştir.

Carl R.Rogers, 1966 yılında eğitime ilişkin görüşünü şöyle dile getirmiştir:

"Görüşüme göre bizler eğitimde yepyeni bir durumla karşı karşıyayız. Yaşamı sürdürmek istiyorsak eğitimin amacı, değişmeyi ve öğrenmeyi kolaylaştırmak olmalıdır. Eğitim görmüş insan, nasıl öğrenileceğini bilen, kendisini değişmelere uyarlayabilen, hiçbir bilginin güvenli olmadığını, yalnızca, bilgiyi araştırma sürecinin güvence sağlayacağını fark eden insandır. Modern dünyada

eğitimin amacı olarak anlam ifade eden tek şey, durağan bilgidен çok sürece dayanmaktadır."

1983 yılında Pring, "eğitim kavramının değerlendirmeye açık olduğunu; ancak bir insanın eğitilmiş olduğunu söylemenin onun belli değerlere sahip olduğunu anlatan bir iltifat olduğunu, eğitimin değerli nitelikleri geliştiren bir süreç " olduğunu dile getirmiştir.

Eğitim, kişiliğe ve sosyo-kültürel dokuya ilişkin kuvvetlerin etkileşimini üç zaman boyutu -dün, bugün, yarın- içinde ele alan dinamik bir süreç olduğundan, belirli, sınırlı ve durağan biçimde tanımlanamamaktadır (Varış, 1998: 17).

Yukarıdaki alıntıların hemen hepsi, eğitim süreci yoluyla bireyin değişmelere uyum sağlayacağından, bireyin topyekûn gelişeceğinden söz etmektedir. Buna göre eğitimin genel işlevleri,

- Bireyin topluma, toplum dinamiklerine uyumuna yardım etmek,
- Bireyin var olan istidat ve yeteneklerin üst sınırına kadar gelişmesini sağlamak ve bu işlevlerin gerçekleşmesi için gerekli davranış biçimlerinin kazandırılmasını desteklemektir.

TDK'nin sözlüğünde "eğitim" şu şekilde tanımlanmıştır: " 1. Belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme, geliştirme ve eğitme işi.; 2. Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye " (Türkçe Sözlük, 2005:605-606).

Dictionary of Education Eğitim Sözlüğü'nde bir grup eğitimci, alanı şöyle betimlemiştir:

" Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve diğer davranış biçimlerini edindiği, süreçler toplamıdır. Kişinin, toplumla ilgili yeteneklerinin ve birey gelişiminin üst düzeyde sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir."

Ülkemizde en çok kabul gören Selahattin Ertürk'ün eğitim tanımı ise şöyledir: " Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir." Kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme, Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen, bireyin kazanmasını istediğimiz amaçlı davranışları ifade eder. Oğuzkan' a göre; " Eğitim, önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir."

Eğitim bir amaç için insan davranışlarını planlı olarak değiştirir. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin genel amaçları:

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. *Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesi bulunan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin mili, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı ve görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;*
2. *Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;*
3. *İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranış ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak yoluyla hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı*

desteklemek, hızlandırmak ve sonuçta Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Eğitimin ereği; “bir toplumun gelecekteki nesillerinin kendilerinden daha müreffeh ve daha mutlu bir şekilde hayatlarını idame ettirebilmeleri için nasıl ve ne gibi şartlar altında hareket edeceklerini onlara öğretmektir” (Koçer,1980:5).

Bu görüşlerden sonra eğitim için şunları söylemek mümkündür: Eğitimin amaçları; bireye bilgiye ulaşma yollarını göstererek bireyin sorumluluk sahibi olmasını sağlamak, hayata hazırlanmasını sağlamak, bireyi gerekli bilgi ve beceriyle donatmak, yeteneğine uygun bir meslek sahibi olmasını sağlamak, kişiliğini kazanmış ve her yönüyle sağlıklı bir gelişim sürecinden geçmiş bireyler yetiştirerek bireylerin mutlu olmasını sağlamak olmalıdır. Eğitim, bireyde davranış değiştirme, geliştirme ve uyum gibi dayanışma halinde bulunan amaçları gerçekleştirirken, genel olarak, aşağıda verilen ayrıntılı amaçlardan hareket eder:

1.Eğitim, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım eder, eğitim yoluyla kendini gerçekleştiren birey:

- 1.1. Öğrenme ve tartışma isteği duyar.
- 1.2. Türk dilini etkinlikle konuşur.
- 1.3. Türk dilinde yazılanları etkinlikle okur.
- 1.4. Türk dilinde etkinlikle yazar.
- 1.5. Sayma ve hesaplamayı öğrenmiştir.
- 1.6. İşittiğini duyar ve baktığını görür.
- 1.7. Sağlık ve hastalık hakkında temel bilgiye sahiptir.
- 1.8. Spor ve boş zaman uğraşlarına katılır ve seyreder.
- 1.9. Entelektüel ilgiler geliştirir.
- 1.10. Güzel şeyleri takdir eder.
- 1.11. Kendi yaşamına yön verebilir.

2. Eğitim, bireyin insan ilişkilerini geliştirmesine yardım eder. Bunu geliştiren birey:

- 2.1. İnsanlığa saygı duymayı öğrenir.
- 2.2. Dostluğa önem verir; samimi ve zengin bir sosyal yaşamı vardır.
- 2.3. Başkaları ile oyunda ve çalışmada etkin işbirliği geliştirir.
- 2.4. Sosyal davranışlarında naziktir.
- 2.5. Bir sosyal kurum olan aileyi sayar ve ailede kendine düşeni yerine getirir.

3. Eğitim, bireyin ekonomik etkinliğini geliştirir. Bunu geliştiren birey:

- 3.1. Çalışmaktan haz duyar, iyi bir üreticidir.
- 3.2. Çeşitli iş ve meslekler hakkında bilgi edinmiştir.
- 3.3. Mesleğini seçmede isabetlidir.
- 3.4. Mesleğinde başarılıdır.
- 3.5. Yaptığı işin sosyal değerinin bilincindedir.
- 3.6. Kendi gelir ve harcamalarını düzenler.
- 3.7. Harcamalarında akıllıdır.
- 3.8. İyi bir tüketicidir.

4. Eğitim, bireyin vatandaşlık sorumluluğunu geliştirir. Bu sorumluluğu geliştiren birey,

- 4.1. Sosyal adalet konusunda duyarlıdır.
- 4.2. Yetersiz koşulları düzeltecek yönde hareket eder.
- 4.3. Sosyal yapı ve sosyal süreçler konusunda anlayış geliştirmiştir.
- 4.4. Propagandaya karşı eleştireci düşünme yeteneği geliştirmiştir.
- 4.5. Hoşgörülüdür; samimi düşünce ve fikir ayrılıklarına karşı saygılıdır.
- 4.6. Ulusal kaynakları korur.
- 4.7. Bilimin, insan mutluluğunu sağlama yönünden gelişmesi gerektiğini bilir.
- 4.8. Dünyadaki gelişmeleri dikkatle izler.
- 4.9. Kanunlara karşı saygılıdır.

4.10. Ekonomik görüŖe sahiptir.

4.11. Vatandaşlık görevlerini bilir ve yapar.

4.12. Demokratik ideallere bağlıdır.

Bu amaçlar, eğitim gören bireylerin geliştirmesi beklenen davranışları işaret etmektedir. Anaokulundan yüksek öğrenimin sonuna kadar bu davranışlar, farklı düzeylerde aşama aşama kazanılacaktır. Kademe yükseldikçe, davranışlardaki etkinliğin de artması beklenmelidir (Varış, 1998). Yukarıdaki amaçların eğitim kademeleri için ne düzeyde gerçekteştiğine bakmak gerekirse, her bir eğitim kademesindeki öğrencilerin fiziki, psikolojik ve sosyal gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak öğrencilerin davranışlarına bakmak gerekir. Çünkü insanların eğitilmiş olduğunun en büyük göstergesi, onların davranışlarıdır. Davranışlarına bakarak insanların eğitim düzeyi hakkında fikir sahibi olabiliriz. Ancak birçok kişinin eğitim düzeyi arttıkça, kendisinden beklenen davranış özelliklerini göremeyebiliyoruz. Bu da bize bu insanların eğitilmemiş olduğunu gösterir.

1.1. Problem Durumu

Türkçeyi doğru olarak kullanmak ve dil bilincini kazanmak sadece Türkçe derslerindeki etkinliklerle sınırlandırılarak sağlanamaz. Öğrencileri edebi bir zevk veren, sanat değeri taşıyan eserlerden zevk alabilir hale getirmenin yolu, onları yaşlarına, düzeylerine ve okuma eğilimlerine uygun, onların bilişle ilgili ve duygu gelişimini olumlu destekleyen dergileri okumaya yöneltmektir. Bunların yanı sıra dergi; öğrencilerin kendisini, çevresini algılayış ve sezişini, buna bağlı olarak davranışlarını olumlu yönde değiştirebilmelidir. Diğer bir deyişle, dergi bir yandan çocuğun dil becerilerini geliştirirken diğer taraftan da çocukta farkında olmadan gerek millî gerekse evrensel değere ilişkin bilincin oluşmasını sağlamalıdır. Burada sözü edilen değeri kavramına değinelim.

TDK'nin Sözlüğü'nde "değer" şu şekilde tanımlanmıştır: 1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.2. Yüksek ve yararlı nitelik. 3. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse (Türkçe Sözlük, 2005: 483).

Kısacası değer, belirli bir durumu bir diğerine tercih etme eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Değerler, davranışlara kaynaklık eden ve onları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Değerler ayrıca, bireylerin neyi önemli gördüklerini tanımlayarak istekleri, tercihleri, arzu edilen ve edilmeyen durumları gösterir (Erdem, 2003: 56).

Eğitim-öğretimin temel amaçlarından biri, insanlara güzel davranışlar kazandırmaktır; başka bir deyişle nerede, nasıl, davranacağını bilen, kendi daire alanının farkında olan, başka dairelere rahatsızlık vermeyen, ayrıca hâl ve hareketleriyle başkalarına örnek olacak insanlar yetiştirmektir. Tabii ki, bu eğitim tarzında öğrencilerin duygu ve düşünce dünyası olgunlaşacak; olgunluk ve dilin iyi kullanılması, kişiler arasındaki iletişimi verimli kılacak ve böylece eğitimin de arzu ettiği sorunsuz veya az sorunlu bir toplum oluşacaktır (Coşkun ve Sargın, 2007:335).

Bireyde canlıları sevmeye bilinci, sözünü ettiğimiz değerlerin okul içi ve dışında kazanmasıyla mümkündür. İnsanı insan yapan değerleri kazanan bir bireyin kendisi ve çevresine zarar vermesi mümkün olmadığı gibi, böyle bireylerden oluşan toplum da daha huzurlu ve mutlu olacaktır.

Değerler; genelde inanılan, arzu edilen ve davranışlar için bir ölçek olarak kullanılan olgulardır. İlk defa Znaniecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarına gelen “valere” kökünden türetilmiştir. Değerler sırf insanla ilgilidir, bu sebeple değerler maddi bir değer taşımazlar (Kuçuradi, 2003: 42). Değerler bireyin toplumla uyumunu sağlar ve birey değerleri aileden, yakın çevreden, yazılı ve görsel materyallerden taklit, model alma ya da okuma (dil) yolu ile öğrenir (Şen,2008) .

Değerlerin aktarımında dil önemli bir role sahiptir. *Dil bir toplumun anlaşma vasıtası olduğu gibi aynı zamanda bir kültür taşıyıcısı ve kültür aktarıcısıdır* (Özbay, 2002: 115). Geçmiş yüzyıllardan günümüze kadar ulaşılmış Türkçe metinler incelendiğinde o dönemin örf, âdet, gelenek, inançlarından, yeme- içme kültürüne, toplum yapısına, değer verdikleri kavramlara ve kültür değerlerine kadar birçok konu hakkında bilgi ediniriz. Kültürü dilin aynası gibi gören Aksan (1975: 430), bu

konudaki fikirlerini şu şekilde ifade etmektedir: “*Bir dilin söz varlığının (kelime hazinesinin incelenmesi, o dili konuşan toplumun maddi ve manevi kültürü üzerinde bize en inandırıcı tanıkları getirir. O ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, toplumda önem verilen kavramlar ve tarih boyunca ortaya çıkan çeşitli değişmeler, giderek o toplumun birçok nitelikleri, söz varlığında kendini belli eder.*”

İlköğretim dönemindeki çocuklara seslenen dergiler, edebi türlerdeki estetik zevk kazandıran metinleri seçerken kelimeleri ve cümleleri Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe Öğretimi Programı'ndaki değerleri yansıtacak şekilde seçmelidir. Bu anlamda çocuk dergilerinin esas amacının eğiticilik olmamakla birlikte bir yönüyle geleceğin teminatı olan çocuklarımızı bir taraftan düşündürüp eğlendirirken, diğer taraftan eğitici bir rol üstlendiğini söyleyebiliriz. Dil aracılığıyla değerleri aktarırken en çok da, dilimizin zenginliğinin örneği olan atasözü ve deyimlerden sık sık yararlanmak gerekir.

1.2. Problem Cümlesi

1. Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçlarında belirtilen değerler, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki metinlerde yer alıyor mu?
2. Millî Eğitim Bakanlığı'nca tavsiyeli Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki metinlerde yer alan kelime ve kelime grupları, MEB'in amaçlarında belirtilen değerler ile ne kadar örtüşmektedir?

1.3. Alt Problemler

1. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de kavramlaştırma yoluyla elde edilen değerler, ne sıklıkta bulunmaktadır?

2. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare’de metnin bağlamından ve doğrudan tespit edilen değerler hangi sıklıkta bulunmaktadır?

1.4.Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı, çocuklara okumayı sevdirmek amacıyla hazırlanan Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare’nin 1-26. ve 94-106. sayılarındaki metinlerin değer aktarımına katkılarını tespit etmektir.

1.5.Araştırmanın Önemi

Çocuk dergilerinde yer alan değerlerin Milli Eğitim Temel Kanunu’ndaki genel ve özel amaçlara uygun olması, dergilerin çocuklarımızı bir taraftan düşündürüp eğlendirirken, bir taraftan da eğitici olmaları yönüyle önemlidir. Araştırmamızda ulaştığımız sonuçların ve yaptığımız önerilerin çocuk dergisi hazırlayıcılarına bilimsel katkı sağlayacağı ve çocuk dergisi hazırlanması esnasında değerlerin de göz önünde bulundurulacağı düşünülmektedir. Yaptığımız araştırmadan, değerler konusunda çalışanların veya çalışacak olanların faydalanabileceği düşünülmektedir.

1.6. Varsayımlar

Çalışmamızda hazırladığımız Değer İnceleme Formu’nun belirtilen değerleri ölçebileceği varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Milli Eğitim Bakanlığınca okullara tavsiye edilen Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare’nin 1-26. ve 94-106. sayılarındaki metinlerin ve Millî

Eğitimin genel amaçları ile özel amaçlarının değer olarak ifade edilmesiyle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Değer: Bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve menfaatini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlara denir (Kızılcelik, Erjem, 1994: 99).

Çocuk Dergisi: Edebiyatın birçok türünün, habercilik teknolojisinin ve iletişimin göz önünde bulundurulduğu çocuk edebiyatı ürünleridir (Yalçın ve Aytaş, 2005: 236).

Frekans: Ses, dalga vb.nin birim zamandaki titreşim sayısı, sıklık (Türkçe Sözlük, TDK, 2005: 483).

Kavramlaştırılmış Kelime Hazinesi: Derinliğine ve genişliğine iç dünyada yaşatılan kelimelere, kavramlaştırılmış kelime hazinesi denir (Coşkun, 2009).

Uyarlayıcı Öğretmen: Görev yaptığı il, ilçe veya köyün özellikleriyle, oralarda yaşayan bireylerin yapısını çözebilen ve üreteceği strateji, yöntem ve tekniklerle görev yaptığı yerle, o yerdeki insanların gelişimine katkıda bulunabilen öğretmendir (Coşkun ve Çetin, 2007).

Yapılandırıcılık: Bu terim bilginin öğrenci tarafından yapılandırmasını ifade eder (Özden, 2003: 55).

1.9. Literatür Araştırması

Bu bölümde konuyla ilgili tezler araştırılmıştır.

Eker (2006), araştırmasında “Doğan Kardeş” dergisinde yer alan metinlerin tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitime katkısını

incelemiştir. Tezin sonucunda, dergide yayımlanan metinlerin çocukların bilişle ilgili, sosyal, ahlaki, dil gelişimine olumlu katkılar sağladığı ifade edilmiştir.

Günaydın (2005), çalışmasında Doğan Kardeş dergisinde çocuğa kazandırılması hedeflenen değerler ve bu değerlere ulaşılması halinde nasıl bir çocuk modeli ortaya çıktığı belirtilmiştir. Sonuç kısmında, Doğan Kardeş'te yer alan metinler aracılığıyla çocuğa kazandırılması hedeflenen değerlerin, çocuğun ahlaki, kişilik ve sosyal gelişimine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Dergide düzenlenen etkinliklerde araştırmacı, çevreci, yaratıcı, yaşadığı dünyayı tanıyan ve sorgulayan çocuk modeline ulaşıldığı ifade edilmiştir.

Güler (2006), çalışmasında Ebe Sobe Çocuk dergisini eğitim açısından incelemiştir. Araştırmasının sonucunda, Ebe Sobe dergisinin çocuklara kazandırmak istediği başlıca davranışların çalışkanlık, anne- babaya sevgi ve saygı, insan haklarına saygılı olma, doğayı koruma, hayvanları sevme, yardımseverlik, doğru sözlü olma, bilgiçlik taslamama, başkalarını küçümsememe, şiddetten uzak durma vb. olduğu ifade edilmiştir.

Karagöz (2009), araştırmasında yapılandırmacı yaklaşıma göre İlköğretim 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki değerleri incelemiştir. Çalışmasının sonucunda, İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitabında, somut değerlerin (doğrudan tespit edilen değerler) ile 7. sınıf Türkçe ders kitabında ise, soyut değerlerin (metnin bağlamından hareketle tespit edilen değerler) ağırlıkta olduğu ve bu durumun öğrencilerin zihni basamak adımlarıyla uyumlu olduğu ifade edilmiştir.

Şen (2007), çalışmasında Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için hazırladığı 100 Temel Eser içerisinde yer alan kitaplarda, millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler tespit edilmiştir. Türkçe eğitiminde değer aktarımının nasıl olması gerektiği ortaya konmuştur. Araştırmanın örneklemini, “100 Temel Eser” arasından seçilen 58 eser oluşturmaktadır. Sonuçta, İlköğretim

100 Temel Eser serisindeki kitaplarda sevgi değerinin ilk sırada yer aldığı görülmüş, sevgi değerini sırayla duyarlılık, yardımseverlik, saygı, sorumluluk değerleri takip etmiştir. Bağımsızlık değeri, incelenen kitaplarda tespit edilememiştir.

Tökel (2009), çalışmasında Gökhan Akçiçek'in çocuk şiirlerini değer aktarımı açısından incelemiştir. Çalışmasının sonucunda, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında ve Türkçe Programında aktarılması istenen değerlerin çocuk şiirleri vasıtası ile aktarılabilceği ifade edilmiştir.

BÖLÜM II

2.KURAM ÇERÇEVESİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma konusuyla ilgili kuram çerçevesi üzerinde durulmuştur.

2.1. KURAM ÇERÇEVESİ

2.1.1. Kavramlaştırma

“Kavramlaştırma” kelimesi, Ruhbilim Terimleri Sözlüğü’nde “nesne ve olayların algılanan temel öğelerini, örgütleyerek kavram haline getirme” olarak tanımlanmaktadır (tdkterim.gov.tr: 2010).

Dilde yaşayarak yaşatarak öğrenme, kavramlaştırmayla gerçekleşir. Bu, gerçekleştirilemezse, kavramlaştırılmış kelime hazinesi zengin insanlar yetiştirmek mümkün olmaz. Derinliğine ve genişliğine iç dünyada yaşatılan kelimelere, kavramlaştırılmış kelime hazinesi denir. Kavramlaştırılma; cümledeki ara ve ana birimleri tespit edebilme, cümlede ara ve ana anlamlı birimler arasında ahenge ve anlama uygun duraklayarak okuyabilme, konuşabilme, anlamlı birimlerin dünyasına girerek, onları çözümleyebilme, cümleyi, onların duygu ve düşünce dünyasını ifade edecek şekilde doğru tonlamalarla okuyabilme, okuma ve konuşma esnasında sesleri doğru telaffuz edebilme, sesin şiddetini, kelime ve kelime birlikteliklerinin okuma ve konuşma sürelerini doğru ayarlayabilme, kelimelerin arasında, duygu ve düşünce yüklerine uygun ritmik duraklamalar yapabilme, konuşma esnasında, kelimeleri cümlelerin ahengini oluşturacak şekilde seçebilme, cümleleri hafızada tutabilme, ara ve ana anlamlı birimlerin ne ifade ettiğini anlayabilme ve açıklayabilme, gereği olmayan kelimelerle değil, anlam bütünlüğüne hizmet eden kelime ve kavramlarla cümleler kurabilme, etkili dinleme becerisi kazanabilme, üretici düşünce gücüne sahip olabilme, cümlelerdeki uyumları algılayıp kavrayarak, günlük hayatta da uyum içinde yaşamayı öğrenebilme becerilerinin kazanılmasını sağlar.

Kavramlaştırma, kelimelerin duygu ve düşünce dünyasını algılamaktan,

çözümlemekten geçer. Her kelimenin, tarihten getirdiği duygu ve düşünce dünyası vardır. Kelimelerin duygu ve düşünce dünyasına girebilmek için, art ve eş zamanlı düşünmek ve araştırmak gerekir (Coşkun: 2009).

İnsanoğlu, anlama, yorumlama ve paylaşma işini kavramlaştırma ve sembolleştirme yeteneğiyle yapmaktadır. Çünkü insan, düşünen ve konuşan bir varlık olma özelliği ile sembolleştirme ve bu sembolleri de anlamlı dil birlikleri halinde aktarma yeteneğine sahiptir. İşte insanoğlundaki bu sihirli yetenek, iletişimi doğurmakta, şekillendirmekte ve iletişimin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına olanak sağlamaktadır (Şengül, M. ve Yalçın S. K., 2007: 2).

İnsan yaşamında okul döneminin başlaması, kavram kazanmaya ağırlık verilmesine ve bu sürecin hızlanmasına yol açmaktadır. Kavram, insanların çevrelerindeki nesnelere, olay ve durumlara ait, kişinin gözlem ve deneyimlerine dayanan tasarımların zihinde yer eden ve bir soyutlamayla dile dönüşen yönü, göstergelerin gösterilen yanıdır. Zihin gelişiminin temelinde, kavram öğrenme vardır. Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan zihin araçlarıdır. Kavramlar, fiziki ve sosyal dünyayı anlamamızı ve anlamlı bir iletişim kurmamızı sağlar.

Kavramlar, sözcüklerle adlandırılır. Bazı kavramlar, örneğin; nesnelere isimlerle temsil edilir. Bazıları örneğin; süreçler eylemlerle temsil edilir. Nitelik gösteren kavramlar ise, sıfatlarla temsil edilir. Kavram oluşumu, düşünme, ilişkiler kurma gibi alanlarda zihin ve dil gelişimi karşılıklı etkileşim içindedir. Hem kavram gelişimi hem de dil gelişimi yaşam boyu sürmekle birlikte, çocukluk yıllarında yoğunudur (Gültekin, Semerci, Koşmak, 2007: 201). Batı'da okul öncesi öğrencilerinin 4000 kelimelik bir hazineye sahip oldukları göz önüne alınırsa, dil gelişiminde kavramlaştırmanın ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Tabii ki, kavramlaştırma becerisinin kazandırılabilmesi için, araştırmacı kişiliğe sahip öğretmenlere ihtiyaç vardır (Coşkun, 2009).

Dilde, üretici düşünebilme, anlamlı birimlerin dünyasına girme, kelimelerin dünyasına çözümleyici, derinlemesine bir bakış açısıyla bakabilme, kavramlaştırmayla mümkündür. Kavramlaştırılmış yapılar, küçük yaşlardan itibaren bireyin söz varlığını zenginleştirmesini ve değer kazanmasını sağlar. İlköğretimde

öğrencilere kavramlaştırılmış yapılarla değer aktarımında, özellikle sınıf ve Türkçe öğretmenlerine büyük görev düşmektedir, öğretmenlerin kendilerini çok iyi yetiştirmeleri gerekmektedir.

2.1.1.1. Kavram Gelişimi

Kavram gelişimi, öğrenilen kavramlarla, bunların yeni bileşimleriyle yeni düşüncelere ulaşma işidir. Düşünme, kavramlar ve kavramların yerini tutan sözcüklerle yapılır (Gültekin vd.,2007). Sever' e (2004) göre, düşünme etkinliği, kavramlardan kavram üretmedir.

Kavram gelişimini ölçmenin bugüne kadar bulunabilmiş olan en etkili yolu, kazanılması beklenen kavramların adları olan ve onlarla çok sıkı bir ilişki içinde bulunan sözcüklerden ve görmeye dayanan biçimlerden yararlanmaktır (Özçelik, 1982).

Kavram öğrenme iki aşamada gerçekleşir: Kavram oluşturma (concept formation) ve kavram kazanma (concept attainment). Kavram gelişimi de, iki aşamada gerçekleşir (Ülgen, 2001).

2.1.1.1.1.Kavram Oluşturma (Concept Formation)

Kavram oluşturma genelleme yapmaya dayalıdır. Kişi uyaranların benzer ya da farklı yanlarını algılayarak, benzerliklerden genelleme yapar. Kavram oluşturma farklılıkları benzerden ayırarak, benzerlerden genelleme yapma işlemine dayanır.

Kavramların oluşumunda kullanılan önemli zihin süreçlerinden biri *genelleme* sürecidir. Kavramlar gözlem ve deneyimlerden genellemelere gidilerek oluşturulur. Tek kuş görmüş olmakla, *kuş* kavramı geliştirilemez. Birçok kuş gözlendikten sonra *tüylü olmak, uçmak, yumurtlayarak üremek* gibi niteliklerden genellemeye vararak zihnimizde *kuş* kavramı oluşur.

Ergenç'in (1994) deyişiyle, algılanan nesnelere arasında benzerlik ve farklılıklar genellenerek resimler oluşturulur. Kavram oluşturma tanım bilgisiyle ilgilidir.

2.1.1.1.2.Kavram Kazanma (Concept Attainment)

Kavram kazanma, oluşturulan kavramı uygun ve kural ve ölçütlerle sınıflara ayırma işlemidir. Kavram oluşturma, kavram kazanmanın ön koşuludur. Kavram kazanma ayırıştırma işlemine dayalıdır. Kavram kazanma işlem bilgisi ile ilgilidir.

Kavramların oluşturulmasında önemli olan usamlama süreçlerinden bir diğeri *ayırım* sürecidir. Sözcüğü greyfurt, portakal, mandalina gibi meyvelerin ortak niteliklerinden genellemeyle turuncu kavramına ulaşılır. Portakal ve mandalınanın birbirine benzerlikleri yanında, koku, renk, tat, büyüklük, şekil gibi özelliklerinin de ayrılıkları vardır. Mandalinalara özgü olan portakallara has olmayan özellikler görüldüğünde, *mandalinalar* kavramına ulaşılır. Böylece oluşturduğumuz kavram *mandalina* olur (Gültekin vd.,2007: 203-204).

Kavramlaştırma yoluyla değer kazanımı, kavramların kazanılması ve kazanılan kavramların içselleştirilerek, duyu ve düşünce dünyasında yaşatılması, kazanılan kavramlara olumlu manalar yüklenmesi, canlı ve cansız varlıkların yaşamdaki yerinin ve öneminin bilinmesiyle mümkündür. O halde, kavramlaştırmayla değer kazanımı için, kavram ve Millî Eğitim Sistemimizde amaçlanan bilgi, beceri ve tutumların kazanımı gereklidir. Bu bağlamda, Türk Eğitim Sisteminin yetiştirmek istediği insan profilinin özelliklerine değinelim:

1. İyi yurttaş ve insan.
2. Atatürk ilkelerine, inkılaplarına ve milliyetçiliğine bağlı insan.
3. Millî kültür değerlerini benimsemiş, kültürel kimlik sahibi insan.
4. Meslek sahibi insan.
5. Yapıcı, yaratıcı ve verimli insan (Erdem, 1998: 6).

2.1.1.2. Kavram Öğrenme ve Öğretimi

Kavramlar, bireyin düşünmesini sağlayan zihinle ilgili araçlardır. Kavramlar, fiziki ve sosyal dünyayı anlamamızı ve anlamlı iletişim kurmamızı sağlar. Kavramlara sahip olmayan bir yetişkinin düşünmesi, bir bebeğin düşünmesi gibi duyuyla ilgili algılamalarıyla sınırlıdır. Kısaca kavramlar, düşünme için gereklidir.

Kavramları anlamak; ilkeleri anlama, problem çözüme ve dünyayı anlama için gereklidir. Kavramlar, çok kapsamlı bilgileri kullanılabilir birimler haline getirir. Örneğin; “ hayvan” kavramı çok büyük miktarda bilgi içerir (Senemoğlu, 1998: 513).

Kavram, bir nesnenin zihindeki soyut ve genel tasarımı, mefhum, fehva, nosyon (TDK, 2005: 1243) olarak tanımlanmıştır.

Kavram, benzer nesnelere, insanları, olayları, fikirleri, süreçleri gruplamada kullanılan bir kategoridir. Kavramlar, bireyin bir grup varlık, olay, fikir ve süreçleri diğer gruplardan ayırt etmesini sağladığı gibi, diğer grup varlık, olay, fikir ve süreçlerle ilişkiler kurmasına da yardım eder. Örneğin; psikoloji, sosyoloji, eğitim psikolojisi vb. kavramlar her bilim dalını diğerinden ayırt etmemizi sağladığı gibi, bir bilim dalının diğer bilim dallarıyla ilişkilerini kurmamıza da yardım eder (Senemoğlu, 1998: 513).

2.1.1.3. KAVRAM TÜRLERİ:

Somut ve Soyut Kavramlar

Gagne kavramları, somut kavramlar ve tanımlanmış kavramlar olarak ikiye ayırmıştır. Örneğin; “masa” daha somut bir kavram iken “demokrasi” tanımlanmış ve soyut bir kavramdır.

Somut kavramlar, yaşamın ilk aylarından itibaren informal yollarla öğrenilir. Örneğin; çocuk, “araba” kavramını çevresindeki yetişkinleri gözleyerek, araçları görerek, duyarak öğrenir. Başlangıçta, kamyon, traktör ve otomobil gibi tüm araçlar araba kavramının kapsamında yer alır. Daha sonra sadece “otomobil” e araba diyerek otomobilleri ve otomobil olmayanları ayırt eder. Ayrıca çocuk, “ temiz”, “ yaramaz”, “komik” gibi bazı zor ve soyut kavramları da gözlem yoluyla daha kolay öğrenir (Senemoğlu, 1998: 513-514).

Somut kavramları çocuk, gözlem yoluyla kolay bir şekilde öğrenebilirken; çocuğun soyut kavramları öğrenmesi, okulda öğretmen rehberliğinde planlı etkinlikler yoluyla daha kolay bir şekilde gerçekleşir.

Ancak tanımlanmış ya da soyut kavramları öğrenmek için genellikle öğretim gerekmektedir. Örneğin, ‘‘adalet’’, ‘‘vatan’’, ‘‘ulus’’, ‘‘kavram’’ vb. kavramları öğrenmek için formal eğitim gereklidir. Özellikle öğrenci, Türkçe, İngilizce, matematik, fizik, kimya vb. konu alanlarındaki bazı soyut kavramları öğrenebilmek için bilişle ilgili gelişim bakımından da soyut işlemler döneminde olmalıdır. Bu tür kavramları, zihinle ilgili gelişim bakımından somut işlemler döneminde olan ilköğretim yıllarındaki çocuk öğrenemez (Senemoğlu, 1998: 514).

2.1.2. Nasıl Bir İnsan Modeli Yetiştirelim

Eğitim sistemlerine yön veren yetiştirilmek istenen insan modelidir. Toplumlardaki eğitim sistemlerinin görevi, o toplumun gereklerine uygun olarak nitelikli insanlar yetiştirmektir.

Türk eğitim sisteminin bugünden başlayarak yetiştirmesi gereken insan modeli şöyle olmalıdır:

1. Öğrenmeyi öğrenmiş, ihtiyacı olan bilgiyi arayıp bulan, olay ve olguları sorgulayan;
2. Sorun çözme yeteneği gelişmiş, sorunlardan korkmayan ve üstesinden gelebilen;
3. Çevre koruma bilinci oluşmuş ve bu bilincin gereklerini yerine getiren;
4. İlgi, yetenek ve istidatları yönünde bir meslek sahibi olan, üretici;
5. Teşebbüs ruhu kazanmış, teşebbüse değer veren;
6. Ana dilinden başka en az bir yabancı dili ana dili gibi bilen;
7. Başkalarının haklarına ve inançlarına saygılı;
8. Laik, sosyal, hukuk devleti benimsemiş, hak ve sorumluluklarını bilen;

9. Türk kültürünün değerlerini özümsemiş, başka kültürlerle karşı hoşgörülü;
10. Bilimlik tutum ve davranışları benimseyen ve uygulayan;
11. Karşısındakiyle iletişim kurabilen;
12. Kendisiyle ve diğer insanlarla barışık;
13. Ben merkezli düşünmeyen;
14. Bilimlik ve doğru düşünebilen, kendi kendine sansür koymayan ;
15. Demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemiş, yaşayan ve yaşatan bir insan (Erdem, 1998: 8-9).

Özden (2003)' e göre, öğrenme ve öğretme etkinlikleri bilginin doğası ve eğitimin amacına ilişkin yeni değerler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Özden'in "Öğrenme ve Öğretme" kitabı 2003'de basıldığı göz önüne alındığında, öğrenme ve öğretme etkinliklerinin eğitim amacına ilişkin yeni değerler doğrultusunda yeniden düzenlendiğini belirtebiliriz. Yeni değerlerin eski değerlerden en önemli farkı, çok yönlü zekâ gelişimini öne çıkarmasıdır. Yeni anlayışta öğretim etkinliklerinin, sözel gelişimin ve mantıkla ilgili zekâ gelişiminin yanında toplumla ve duyguyla ilgili gelişimi kapsamı beklenmektedir. Bu bağlamda öğrenme ve öğrenmeye farklı bir bakış olan yapılandırmacılığa değinelim.

2.1.3.EĞİTİM

Burada eski ve yeni yerleşmiş eğitim tanımları verilmiştir.

- *Eğitim, insana en iyi olgunluğu vermektir (Eflâtun).*
- *Eğitim, insanın tabiatında (yaratılışında) bulunan gizli bütün kabiliyetlerin geliştirilmesidir (Kant).*
- *Eğitim, tabiatımızı kemâle yaklaştırmak için gerek kendimizin gerekse başkalarının bizim için yaptıkları her şeydir (Stuart Mill).*
- *Eğitim; ferdin bedenî, zihnî ve ahlakî kabiliyetlerini ahenkli bir şekilde geliştirmektir (Danzel).*

- *Eğitim; bir insanın kendi hemcinslerini mükemmelleştirmek için yaptığı maksatlı tesirlerin tümüdür (Marion).*
- *Eğitim, çocukları yetiştirmek ve insan yapmak sanatıdır (J. J. Rousseau).*
- *Eğitim, sosyal olmayan nesli sosyalleştirmektir (E. Durkheim).*
- *Eğitim, tam bir yaşayıya hazırlıktır (Spencer).*
- *Eğitim; insanın, lehindeki ve aleyhindeki şeyleri bilmesidir (İmâm-ı A'zam).*
- *Eğitim; yetişkin bir neslin, yetişkin olmayan bir neslin bütün kabiliyetlerini geliştirmek için kullandığı yollar ve vasıtalarıdır.*
- *Eğitim, önceden belirlenmiş amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler sistemidir.*
- *Eğitim, maddi ve manevi kalkınmayı sağlayıcı planlı ve metotlu çalışmaların tümüdür.*
- *Eğitim; eğitim faaliyetlerine ait her türlü teorinin ve metodun tümüdür.*
- *Eğitim; ferdin, yaşadığı toplumda pratik değeri olan kabiliyet, yöneliş ve diğer davranış formlarını edindiği süreçler toplamıdır.*
- *Eğitim, kişinin sosyal yeteneklerinin ve en elverişli birey gelişiminin sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir.*
- *Eğitim etkileşim halindeki kuvvetlerin ürünüdür (Bkz. Başaran, 1984, s. 140; Bilhan, 1986, s. 12; Kurtkan, 1987, s. 13; Varış, 1988; Pazarlı, 1966, Pedagoji Ders Notları (basılmamış).*
- *Eğitim bir değiştirme sürecidir (Önder, 1986, s. 19).*
- *Eğitim, öğrenme yoluyla yapılan değişmedir (Turgut, 1992, s. 15).*
- *Eğitim en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir (Fidan- Erden, 1988, s. 5).*
- *Eğitim, çocuğu insan hâline getirme sanatıdır (Çiçeron; Bilhan, 1991, s.47).*
- *Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972, s. 77).*

Bu tanımlara bizler de şu iki tarifimizi eklemeyi yararlı buluyoruz:

- *Eğitim, önceden belirlenmiş amaçlar istikametinde nesilleri yönlendirme ve yetiştirme çalışmasıdır veya bu yönlendirme ve yetiştirmenin bilimini, tekniğini, taktiğini vb. öğreten bir bilimdir.*
- *Eğitim; eğiten ile eğitilen arasındaki karşılıklı etkileşimdir.*

Ve daha bunlara benzer pek çok eğitim tarifleri bulunmaktadır. Ancak iyi dikkat edilirse hepsinin de ortak yönü veya birleştiği nokta eğitimin bir yönlendirme veya yetiştirme faaliyeti ve bilimi olduğudur (Çelikkaya, 1999: 23-24).

2.1.4. ÖĞRENME

Öğrenme, yaşantı sonucu davranışta meydana gelen nispeten sürekli bir değişiktir (Morgan, 1981). Ancak davranış değişikliğinin sadece olumlu yönde değil, olumsuz yönde de oluşabileceği unutulmamalıdır. Başka bir deyişle öğrenme, tekrar ve yaşantı sonucu deneyimler yoluyla edinilen her tür davranış değişimini kapsadığına göre, istendik ve istenmeyen iki temel boyutu olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Gerçekte öğrenme, daha çok gereksinim güdü etkileşimine bağlıdır. Ne var ki öğrenme kavramı, salt güdülerle açıklanamayacak ölçüde karmaşıktır. Çünkü güdünün öğrenmeye yol açması için, problem durumunun ve çözüm yollarının açık olması gerekmektedir. Öte yandan öğrenmenin, bireyin sadece biyo-fizyolojik güdülerine dayalı bir süreç olmadığı, aynı zamanda onun sosyal ve kültürel koşul ve beklentileri nedeniyle de öğrenme gereksinimi içinde bulunduğu açıktır. Şu halde öğrenme, davranış anlamada temel bir etkidir (Aydın, 2000: 7).

İnsanlar yaşamları boyunca çevre ile etkileşimleri sonucu bilgi, beceri, tutum ve değer kazanırlar. Öğrenmenin temelini bu yaşantılar oluşturur. Bundan dolayı *öğrenme, kişilerde oluşan nispeten kalıcı değişimler* olarak tanımlanabilir. Kişinin çevre ile etkileşimi, onun sürekli olarak çevresinden bir şeyler alıp-vermesi demektir. Kişi, çevresinden sürekli olarak kendisine ulaşan verileri değerlendirir ve bunun sonucu olarak duygu, düşünce ve devinim ile ilgili tepkide bulunabilir. Yeni öğrenmeler ile kişinin kapasitesi gelişir, önceden yapamadığı bir şeyi yapabilir hâle gelir. Daha geniş anlamda, öğrenme sonucu birey, içinde bulunduğu evrene yeni bir anlam yükler ve evrendeki konumunu yeniden tanımlar (Özden, 2003: 21).

Genel anlamda öğrenme, çevresi ile etkileşimi sonucu kişide oluşan düşünce, duyuş ve davranış değişikliğidir (Özden, 2003: 21). Öğrenme çevreye uyum sürecidir. Bu bakımdan öğrenme; davranışları, ihtiyaçları, daha iyi karşılayacak biçimde düzene koyma ya da yeni bir durum karşısında bunları yeniden örgütleme anlamına gelir. Davranışları değiştirmek için alışlagelen davranışların ihtiyaçları istenildiği gibi karşılayamaması söz konusudur. Yani öğrenme için engellemelerin de rol oynadığı görülmektedir (Yeşilyaprak, 2004: 146).

Öğrenme, bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir. Örneğin; Çocuğun düzgün bir şekilde kalem tutabilmesi için el ve parmak kaslarının, kemiklerinin yeter büyüklüğe ve olgunluğa erişmesi yetmez. Çocuğun kalemin nasıl tutulduğunu görmesi, kalem tutma denemelerini yapması, düzgün tuttuğunda bundan haberdar edilmesi, pekiştirilmesi gerekir. Demek ki gelişimin sağlanabilmesi için, çocuğun çevresiyle belli düzeyde etkileşimde bulunmasına yani öğrenmesine ihtiyaç vardır (Senemoğlu, 1998: 13).

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda oluşan kalıcı davranış değişmesidir. Bu değişmenin planlı ve düzenli etkinlikler sonucu olması, davranışların istendik nitelikte olmasına olanak sağlar. İstendik davranışları, öğrencilere davranış bilimlerinin verilerine dayalı olarak kazandırabilmek için öncelikle eğitimin hedeflerinin belirlenmesi, daha sonra hedefleri gerçekleştirici nitelikte öğretme- öğrenme ortamının düzenlenmesi ve istendik davranışların ya da değişikliğin oluşturulması, son olarak da elde edilen ürünün kalite kontrolünün yapılması gerekmektedir (Bilen, 1999: 37).

Öğrenmenin hangi koşullar altında oluşacağını ya da oluşamayacağını ise öğrenme kuramları betimlemekte ve açıklamaktadır (Bilen, 1999: 40). *Öğrenme kuramlarının hiçbirisi bütün öğrenme türlerini ve öğrenmeye ilişkin tüm sorunları açıklamaya ve çözmeye yeterli olmadığından, eğitim durumlarının düzenlenmesinde, öğrenme türüne, öğrencilerin gereksinimine ve öğrenilen bilginin yapısına göre çeşitli kuramların dayandığı ilkeleri dikkate almak gerekmektedir.*

Bu ilkelerden bazıları şunlardır:

1. *Öğrenme yaşama, yapma, tepkide bulunma demek olduğuna göre öğrencinin katılımı sağlanmalıdır.*
2. *Öğrenme, etkinliklerin sonuçlarından yararlanarak değişikliğe uğrar.*
3. *Hedeflerin gerçekçi olması ve bunların öğrenciler tarafından benimsenmesi öğrenmeyi olumlu yönde etkiler.*
4. *Öğrenmenin etkili olmasında, hedefe yönelik zengin yaşantıların düzenlenmesi önem taşır.*
5. *Öğrenme yaşantısı, öğrencinin ihtiyacını karşılayıcı ve amacını gerçekleştirici olduğu ölçüde güdüleyici olur.*
6. *Öğrenmenin oluşabilmesi için eğitim etkinliklerinin seçimi, örgütlenmesi ve gerçekleştirilmesinde birey farklılıkları dikkate alınmalıdır.*
7. *Öğrenme etkinlikleri öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine göre planlanırsa öğrenme kolaylaşır.*
8. *Öğrenci, öğrenme sonucu hakkında bilgi aldığı, kendi durumunu ve geliştirme düzeyini kavradığı sürece öğrenmede başarılı olur.*
9. *Öğrencinin geçmiş yaşantıları, öğretmeninden yararlanma derecesini ve biçimini etkiler.*
10. *Başarısızlığı göğüsleyebilmenin en güvenilir yolu, arka arkaya başarı getirecek etkinlikler düzenlemektir.*
11. *Öğrenme, öğrencinin başarılı olma şansını yüksek tutmak ve onu güdülemek ve yüreklendirmek yoluyla daha etkili kılınabilir.*
12. *Öğrenme, fonksiyonel bir bütünlük içinde planlanmalı ve yürütülmelidir.*
13. *Öğrenme ürünleri, sosyal açıdan yararlı davranışları, değerleri, anlamları, tutumu, yetenek ve becerileri kapsamalı, bunlar gerektiğinde tek tek bağımsız olarak tartışılacak biçimde planlanıp fonksiyonel ilişkilere ağırlık verilerek birleştirilmelidir. Böylece sentez düzeyine ulaşılabilir.*
14. *Öğrenme ürünleri öğrencinin ihtiyaçlarını giderir ve anlamlı olursa öğrenmede başarı artar.*
15. *Öğrenme, öğrencinin öğrenme hızına göre ayarlanmalıdır.*
16. *Öğrencilerin yeni durumlara, problemlere, işlere transferi, öğrencinin öğrendikleriyle kendisi ve çevresi arasındaki ilişkiyi görmesine, öğrenme*

sırasında ilkeleri çeşitli durumlara uygulayarak etkilerini izlemesine bağlıdır.

17. *Pratik yapma ve ezberlemede tekrarın önemi büyüktür.*

18. *Aralıklı ve farklı biçimlerde yapılan tekrar kalıcılığı artırır (Burton, 1963:73).*

Söz konusu ilkeler ve bu listede yer almamış olan diğer ilkeler eğitim durumlarının düzenlenmesinde dikkatle izlenmelidir (Bilen, 1999: 41-42).

Sonuç olarak, çevre tarafından öğrenme olanakları sağlanmadığında çocuğun yeterli olarak gelişmesini beklemek mümkün değildir. Bu nedenle gelişimi sağlamak bakımından, anne- baba ve öğretmenin ya da onların yerine geçen yetişkinlerin rolü, hayati bir öneme sahiptir (Senemoğlu, 1998 : 13).

Öğrenmenin kontrolü bireydedir. Öğrenmeye öğretmeniyle birlikte yön verir. Öğrenenlerin önceki yaşantıları, öğrenme stilleri, bakış açıları ve hazır bulunuşluk düzeyleri öğrenmelerine yön veren etmenlerdendir. Öğrenen kendi kararlarını kendi alır (Brooks ve Brooks, 1993: 10; Akt. Şaşan, 2002: 49-52).

Birey, zihin özerkliğini kullanarak öğrenme sürecinde etkili rol almak için eleştirel ve yapıcı sorular sorar, diğer öğrenenlerle ve öğretmenle iletişim kurar, fikirleri tartışır. Öğrenen, öğrenme ortamlarındaki öğretici sorularıyla diğer bireylerin gelişimine de katkıda bulunur (Lin ve diğerleri, 1996: 211; Akt. Şaşan, 2002: 49-52).

2.1.5. YAPILANDIRMACILIK

Abbott (1999)'a göre; Yapılandırıcılık, öğrenenlere öğrenmeyi öğretmekte ve onlar için bilgiyi anlamlı kılmaktadır. Eğitimin yeni hedefi; bilgiyi nasıl ve nerede kullanacağını bilen, kendi öğrenme yöntemlerini tanıyıp etkili bir biçimde kullanan ve yeni bilgiler üretmede önceki bilgilerinden yararlanan bir insan modeli yaratmaktır. Bu hedefe ulaşmada yapılandırıcı yaklaşım önemli bir rol oynamaktadır (Şaşan, 2002).

Yapılandırmacılığın kullandığı eğitim kavramları onların öğrenmeye nasıl baktıklarını açıklar. Yaygın olarak kullanılan kelime ve kavramlar arasında “ anlamlı öğrenme”, “ keşfederek öğrenme”, “ bağlamla ilgili öğrenme”, “ düşünmeyi düşünme”, “araştırma ve keşfetme” ve “problem çözme” sayılabilir (Özden, 2003: 55).

Yapılandırmacı öğrenme ortamının temel ögesi öğrenendir. Öğrenenle. demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerek yaşam boyu kullanacakları bilgilerini oluştururlar. Yapılandırmacı yaklaşımda sınıf ortamı, öğrenenleri öğrenmeye motive etmek ve öğrenenlerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenenler birlikte karar verirler (Şaşan, 2002).

2.1.5.1. Yapılandırmacı Yaklaşımın Temel Özellikleri

Yapılandırmacı teori; dışarıda bir yerde öğrenenden bağımsız bir bilgi olmadığını, sadece öğrenirken kendi kendimize yapılandırdığımız bilginin var olduğunu savunur (Özden, 2003).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminde, öğrencilerin anlam kurmalarına ve bunları yapılandırmalarına yardımcı olmak esastır. Öğrencinin sunulan bilgiyi olduğu gibi ezberlemesi ya da kabul etmesi yerine, bilgiyi sorgulaması sağlanmalıdır. Örneğin, metin işlerken yazarın metinde sunduğu “ bilgiler, olaylar ve anlam” sorgulanmalı, öğrencinin ön bilgileriyle karşılaştırılmalı ve zihin süreçleri işletilerek yeni bilgiye ulaşılmalıdır (Öz, 2006).

Yapılandırmacı öğrenmenin temel özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Öğretme değil, öğrenme ön plandadır.
2. Öğrencinin özerkliği ve girişimciliği cesaretlendirilir.
3. Öğrencide öğrenme istek ve amacı yaratmak önemlidir.
4. Öğrenci bilgiyi sorgulamalıdır.
5. Öğrenmede yaşantı önemli yer tutar.

6. Öğrencinin doğal merakı desteklenmelidir.
7. Öğrenme öğrencinin zihin modeli üzerinde kurulur.
8. Öğretmen öğrencinin *ne* öğrendiği ile değil, *nasıl* öğrendiği ile de ilgilenmelidir.
9. Öğrenmenin içinde olduğu bağlam önemlidir.
10. Öğrencilere, kendi deneyimlerinden öğrenme fırsatı sunulmalıdır.
11. Öğrenmede tahmin etme, yaratma ve analiz önemli yer tutar.
12. Öğrencinin inanç ve tutumları onun öğrenmesini etkiler (Özden, 2003).

Öğrenme, öğrencinin kendi çabası sonucu olmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenci:

- Bilgiyi araştırır, bulur, yorumlar ve analiz eder,
- Bilgi aracılığı ile zihin becerilerini geliştirir,
- Ön bilgileriyle yeni bilgileri bütünleştirir ve yeniden yapılandırır.

Bu yaklaşımda, öğrencinin öğrendiği her bilgi bir sonraki bilginin alt yapısını oluşturur. Yeni bilgiler önceden yapılandırılmış bilgiler üzerine inşa edilir; ikisi arasında anlamlı bağlar kurulur ve bütünleştirilir. Bu işlem bilginin biriktirilmesi ya da üst üste konulması demek değil; bilgi üzerinde düşünülmesi, bilginin anlamlandırılması, analiz edilmesi ve ön bilgilerle yeniden sentezlenmesidir. Öğrenciler, sınıfa dili öğrendikleri ortamın birikimleriyle gelirler. Bunlar Türkçe öğretiminde öğrenmeyi etkiler. Türkçe öğretiminde (1-5. sınıflarda) odaklanma, dil bilgisi kalıplarına değil, öğrencinin anlama ve kendini ifade etme sürecine dönük olmalıdır (Öz, 2006).

2.1.5.2. Yapısalcı Öğretmen

Brooks ve Brooks (1993)'a göre, yapısalcı pedagojiyi benimsemiş öğretmenler, öğretimde aşağıdaki tutum ve davranışları sergilemektedirler. Yapısalcı öğretmenler;

1. Öğrencilerinin öne sürdükleri fikirleri desteklerler.
2. Ham veriler ve temel kaynakların yanı sıra öğrencilerin etkileşimini sağlayan diğer kaynakları ve materyalleri kullanırlar.
3. Öğrencilere ödev verirken sınıflandırma, analiz, tahmin ve yaratıcılık gibi bilişle ilgili kavramlara yer verirler.
4. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda dersin içeriğinde ve kullanılan öğretim stratejilerinde değişikliğe giderler.
5. Çeşitli kavramlar hakkındaki anlayışlarını belirtmeden önce, öğrencilerin o kavramlar hakkındaki fikirlerini ve anlayışlarını bulmak için çaba sarf ederler.
6. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle karşılıklı iletişime ve diyaloga girmelerini özendirirler.
7. Öğrencilerin birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular yönelterek araştırma yapmalarını özendirirler.
8. Öğrencilerin ilk cevaplarını genişleterek, onlara ilaveler yaparak ve örnekler vererek, işlenen konuları aydınlığa kavuşturmaya çalışırlar.
9. Öğrencilere, yönelttikleri sorulara cevap verebilmeleri için yeterli zaman tanırırlar.
10. Öğrencilerin doğal meraklarını geliştirmek için öğretim stratejilerinde sık sık değişiklik yaparlar (Saban, 2000: 132-133).

2.1.5.3. Yapılandırmacı Yaklaşım Göre Türkçe Öğretimi

Çağımızdaki gelişmeler, bireylerin kendilerine aktarılan bilgileri aynen kabul etmeleri ve yönlendirilmeyi beklemeleri yerine, bilgiyi yorumlayarak anlamlandırmaları ve yeni bilgiler üretmelerini gerektirmektedir. Bu nedenle bireylerden, bilgiyi ezberlemeleri yerine, bilgiyi anlamaları, yorumlamaları, üretmeleri ve bu becerilerini hayat boyu sürdürmeleri beklenmektedir. Bu becerilerin kazandırılması ise çağdaş bir eğitim anlayışı olan yapılandırmacı yaklaşımı gündeme getirmektedir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan Türkçe Öğretim Programı; öğrenme, öğrenme-öğretme süreci ve öğretmenin rolünde önemli değişiklikler getirmektedir (Öz, 2006: 46).

2.1.6. DEĞERLER

İlişki kurduğumuz insanlar karşısında tutumumuz, yaşadığımız olaylar ve durumlarda aldığımız her karar ve ilgili davranışlarımız, bunları nasıl değerlendirdiğimize dayanır. Bu tutum, karar ve davranışlarımız yaşamımıza vermeye çalıştığımız yönü gösterir. Yaşamımıza verdiğimiz yön ise, insanı ve kendi kendimizi nasıl değerlendirdiğimize bağlıdır. Bunlar birbirine bağlı, farklı cinsten değerlendirmelerdir. Kişilerle ve kendimizle ilişkilerimizde, başkalarının ve kendimizin yapıp ettikleri ve ortaya koyduklarıyla ilgimizde, yakın çevremiz, çağımız, geçmiş ve gelecekle bağımızla belli bir bütünlükte bir kişi olarak varolmamızın temelinde değer anlayışımız, bunun temelinde ise insan anlayışımız- insandan ve kendimizden beklediklerimiz- bulunur (Kuçuradi: 1998, 5).

“Değer” kavramı çok fazla kullanılmış, fakat yeterince geliştirilmemiş bir kavramdır. Sosyal bilimciler değerler konusunda farklı anlayışlara sahip olup bu konuda düşünce birliğine varamamışlardır. Değerler, bireyle ilgili, sosyal ve kültürel açılardan incelenmiştir. Şöyle ki, değerlerin bir yandan bireyle ilgili tutumları ve bilişle ilgili süreçleri etkilediği, bir yandan da kültür örüntülerini yansıttığı kabul edilmiştir. Bu nedenle değerlerin incelenmesinde, psikoloji, sosyoloji ve antropoloji dallarında geliştirilen görüşler, birbirleriyle büyük ölçüde çakışma ve ilişki içindedirler. Değerler, kişiye olduğu kadar, sosyal sisteme de mal edilmiş; kişi değerleri, tutumlar, tercihler ve inançlar çerçevesinde, toplum değerleri ise toplumla ilgili normlar ve kurallar çerçevesinde ele alınmıştır (Kağıtçıbaşı, 1981: 16-17).

“Değer” teriminin iktisattan etiğe geçmiş bir terim olduğu söylenir. Gerçekten de değer, şimdiye kadar ortaya konmuş ekonomik görüşlerin belli başlı kavramlarından biridir. Ne var ki, bu “değer”in değerlerle herhangi bir ilgisi yoktur, değerlendirmelerin ortaya çıkardığı değerle de ancak dolaylı bir ilgisi vardır (Kuçuradi, 1998: 38).

Değer, yani bir şeyin değeri, kendisiyle aynı cinsten olan şeyler arasında özel yeridir. Buna göre bir şeyin değerliliği ve dereceleri kendisiyle aynı cinsten olan şeyler arasındaki yerinden dolayı insanla olan özel ilgisi, insan için taşıdığı özel anlamdır (Kuçuradi, 1998: 41).

2.1.7. ÇOCUKLARDA EDEBÎ İLGİNİN VE İHTİYACIN GELİŞMESİ

Çocukta güzellik duygusu doğuştan vardır. Güzel bir oyuncak, güzel bir şarkı, kuş, çiçek, balık ve insan çocuğun ilgisini çeker. Doğuştan var olan bu duygunun geliştirilmesi ve ileriki yaşlara taşınması için çocuğun yönlendirilmesi şarttır. Edebiyat çocukta güzellik duygusunu harekete geçiren unsurlardan biridir. Edebî metinler önce taşıdıkları ses, ritim ve melodi değerleriyle çocuğun ilgisini çekerler. Çocuk, dilin kelime ve anlam yönünden önce sesine ilgi duyar. Masal tekerlemelerini bir şarkı gibi dinler. Çocukların ana sınıfı yaşlarından itibaren şiirden hoşlanmaları dikkat çekicidir. Hoşlanma, dilin ritmik bir ifade biçimine dönüşmesinden kaynaklanır. Bu, olayın duygu yönüdür. Öyleyse çocuğun duygu dünyasına hitap eden bir güzellik ögesi olarak edebiyat doğal bir ihtiyaçtır (Şimşek, 2002: 20).

İlgi ve ihtiyaçlardan söz ederken değinildiği gibi, çocuk kendini ifade etmek ister. Bu ifade biçimi, doğru, güzel ve etkileyici olmalıdır. Dolayısıyla dili kullanma düzeyi önemlidir. Dilin en mükemmel kullanıldığı metinler de edebî eserler olduğuna göre, çocuk için edebiyat ihtiyacı ömür boyu sürecektir. Edebiyat çocuğun zekâ, hayal gücü, muhakeme yeteneği, problem çözme becerisi gibi beyin faaliyetlerini geliştirecek bir unsurdur. Başlangıçtan on iki yaşlarına kadar somut düşünen çocuk, soyut düşünceye yaklaştığında karşısında sembollerle kurulu bir dünya bulur. Edebiyattaki semboller, kimi zaman hayatta var olan somut öğelere karşılık olarak üretilmişlerdir. Bu karşılıkları ve ilişkileri kavramaya çalışmak, çocukta zihin gelişimini hızlandırır (Şimşek, 2002: 20).

2.1.8. ÇOCUK GAZETE VE DERGİLERİNİN ÖNEMİ

İlkokullarda Türkçe öğretiminin amacı, Millî Eğitimimizin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, öğrencileri,

- anlama gücünün gelişmesi
- anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması
- dinleme ve okuma alışkanlık ve zevkinin verilmesi
- sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi
- temel dil bilgisi kurallarının kavratılması
- dil sevgi ve bilincinin uyandırılması

yönlerinden yetiştirmek, onlara yardımcı olmak ve yol göstermektir.

Yukarıda belirttiğimiz üzere Türkçe öğretiminin amaçlarından biri öğrencilerde dili sevme bilincini uyandırmak, onların dilimizi özen ve güvenle kullanır duruma getirmektir.

Çocuklar, Türkçenin zenginliğini, anlatım gücünü sezip kavradıkça anadillerine karşı sevgi duymaya başlarlar. Yine Türkçenin temel kurallarını ve türlü anlatım biçimlerini öğrendikten sonra da konuşma ve yazılarında daha bilinçli hareket etmeye çalışırlar (Kavcar, Oğuzkan, Sever: 2005). Bu doğrultuda "Dil sevgi ve bilincini nasıl geliştirebiliriz?" sorusu karşımıza çıkıyor.

Öğrencilerde dil bilincini geliştirmenin çeşitli yolları vardır. Bunlar arasında en etkilisi, çocuklara düşünce ve duygularını sözlü ve yazılı olarak anlatmalarına geniş olanaklar sağlamaktır.

Öğrencilere dil sevgisi ve bilincinin kazandırılmasının bir yolu onları ders dışında, kısa ve uzun süreli tatillerde bireysel okumaya yöneltmek ve özendirmeektir. Öğretmenlerin bunu yapabilmeleri için öğrencilerin okuma eğilimlerini bilmeleri, eski ve yeni çocuk kitaplarını tanımaları, ilkökul çocuklarıyla ilgili yayınları yakından izlemeleri gerekir. Yayınlar içerisinde çocuk dergilerinin Türkçe öğretimi açısından önemi büyüktür Bu dergilerde yayımlanan yazı, haber ve resimler, çocuklara okumayı sevdirdiği gibi onların genel bilgi düzeylerini de yükseltir (Kavcar, vd.: 2005). Bu doğrultuda derginin çocuğun yaş grubuna uygun olması gerekmektedir.

Okul dışında, kişiler, özel ya da resmi kurumlar ve yayın evleri tarafından çıkarılan dergilerin de anadili beceri ve alışkanlıklarının geliştirilmesi bakımından çocuklar üzerindeki etkisi çok büyüktür.

Çocuklar için yayımlanan gazete ve dergiler, ders kitabı ile güncel olayların ve yeni ortaya çıkmış gerçeklerin arasında var olan kaçınılmaz boşluğu doldurmaya yarar. Yeterli ve dikkatli yayımcıların yönetimi altında hazırlanan, çekici bir biçimde basılan ve uygun bir fiyatla basılan bu gazete ve dergiler, gündelik haberleri ve olayları değerli bir okuma materyali haline getirebilirler. Çocuk gazete ve dergileri, çocukların güncel olayları öğrenme ihtiyaçlarını karşıladığı gibi birtakım kalıcı yazıları ve resimleri ile onların bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesine de yardımcı olurlar. Belli aralıklarla çıkarılan ve zamanında öğrencilere ulaştırılabilen kaliteli dergiler, türlü konulara değinen yazıları ve ilginç resimleri ile, öğretimin zenginleşmesini, kolaylaşmasını ve öğrencilerin belli bilgi alanlarında derinleşmesini de sağlayabilirler (Oğuzkan, 1997: 283).

Günümüzde ilköğretim öğrencilerine hitap eden, edebî anlamda öğrencileri geliştirecek, onların okuma alışkanlığını geliştirecek dergi, ne yazık ki bulunmamaktadır. Fatih Erdoğan yönetiminde ve editörlüğünde 1990'da yayımlanmaya başlanan Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare 2000 yılına kadar aralıksız yayımlanmış ancak 2000 yılından Ekim 2005 tarihine kadar talep azlığından dolayı yayımına ara verilmiştir. Son olarak Ekim 2005'de tekrar yayın hayatına başlayan dergi 2007 Ocak'a kadar yayımlanabilmiştir. "Kırmızıfare", çocuklar için hazırlanmış ilk edebiyat ve sanat dergisi olması yönüyle bir ilki gerçekleştirmiştir. Kırmızıfare'nin editörü Fatih Erdoğan'la yaptığımız röportajda Erdoğan; okumayı esas olan, çocuklara okuma sevgisi aşılayan dergilerden biri olan Ebe Sobe Dergisi'nin de günümüzde yayımlanmadığını, başka bazı dergilerin olduğunu ama çoğunun televizyon kaynaklı kahramanların reklam bültenleri şeklinde olduğunu ifade etmiştir. Erdoğan, "Okumayı esas alan ve yaygınlaşmayı başarmış çocuk dergisi yok gerçekten." diyerek sözlerine devam etmiştir.

Kırmızıfare'nin 22. sayısında "Edebilanço" başlığı altında "Kar/ Zarar" bölümünde şu bilgilere yer verilmiştir: " *Bir Kırmızı Fare aboneliği zeki ve duygulu,*

dolayısıyla da başarılı bireylerin yetişebilmesi yönünde yapılacak en küçük ama karşılığını ömür boyu toplum olarak alacağımız en karlı yatırımdır." Çocuklarda okuma sevgisi geliştirmek ve onlara okuma bilinci vermek için edebiyat kaynaklı dergilerin önemi tartışılmazdır. Ancak bu konuda ebeveynlere de çok büyük görevler düşmektedir. Bireye küçük yaşlardan itibaren okuma sevgisini ve bilincini vermek, sadece okullarda öğretmenlerin görevi olmayıp asıl sorumluluğu evde ebeveynler taşımaktadır. Evde televizyon karşısında vakit geçirmek yerine ebeveynler çocuklarına örnek model olmak için, insanın düşünce ufkunu geliştirecek edebiyat kaynaklı kitapları okuma sorumluluğunu göstermelidir.

2.1.9. YAŞ GRUPLARINA GÖRE ÇOCUK YAYINLARI

Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare, 7-13 yaş grubundaki çocuklara hitap ettiği için, bu bölümde 7 yaş grubundaki çocuklardan başlamak üzere çocukların hangi yayınları okumaktan hoşlandıkları üzerinde durulmaktadır.

6-7 yaş grubunda çocuk henüz okumayı öğrendiği için, anlatılanları dinlemek yanında, kolayca okuyup anlayabileceği iri puntolu resimli kitaplardan hoşlanır. Tren, uçak gibi ulaşım araçları, hayvan ve peri masalları ile şaşırtıcı hikâyeleri dinlemek ve okumak ister.

8-9 yaş çocukları olağanüstü öyküler yanında gerçek öykülerden hoşlanırlar.

9-10 yaş grubu çocuklar, olağanüstü kahramanlık hikâyelerine ilgi duyarlar. Halk masalları ve gerçekçi hikâyeler de ilgi alanlarına girer.

10-15 yaş grubundaki çocuklar için, kitabın karşısında sinema ve televizyon vardır. Çocuğun okuma hızı yetersizse ve periyodik olarak kitap okuma alışkanlığı edinmemişse, kolayca kitaptan uzaklaşabilir ve televizyona yönelebilir. Çizgi romanlardan başlayarak, yazı oranı gittikçe artan kitaplar, bu yaş çocuğuna okuma alışkanlığı kazandırabilir. Kız çocuklar için ev ve aile temalı metinler, erkek çocuklarda kahramanlık temalı serüven hikâyeleri okuma zevkinin kalıcı olmasını sağlar.

Haluk Yavuzer'in yaptığı bir araştırma, Türkiye'de çocukların hangi yaşlarda ne tür kitaplara ilgi duyduklarını ortaya koymuştur. Buna göre çocuklar için,

6 yaşında öyküler, çizgi romanlar, masallar, bilgi ve kültür yayınları,

8 yaşında, çizgi romanlar, öyküler, masallar, bilgi ve kültür yayınları,

10 yaşında, çizgi roman, öykü kitapları, bilgi ve kültür yayınları, masal kitapları, eğitici ve edebî çocuk romanları,

12 yaşında, çizgi romanlar, eğitici ve edebî çocuk romanları, öykü kitapları, bilgi ve kültür yayınları, resimli aşk romanları ilgi çekicidir.

Aynı araştırmanın sonuçlarına göre, erkek çocuklar genellikle spor, gezi, macera, makine, bilim ve ünlülerin biyografilerini içeren eserleri zevkle okumakta; kızlar ise romantik metinleri, kendileriyle ilgili öyküleri ve şiir kitaplarını okumaktan hoşlanmaktadırlar (Yavuzer, 1972, s. 76-80).

Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Programı'nda, öğrencilerin cinslerine ve yaşlarına göre ayrı ayrı türden kitaplara ilgi duydukları belirtilir. Çocukların ilgi alanları genellikle resimden yazıya, dergiden kitaba, olay yazılarından düşünce yazılarına, eğlenceden incelemeye doğru gelişir. Bununla birlikte sınıflara göre şöyle bir sıralama yapılabilir:

1. ve 2. sınıflarda basit masallar, hayvan öyküleri, büyük boyda, bol resimli az yazılı kitaplar, boyanacak resimli kitaplar, albümler, oyun kitapları vb.

3. sınıfta efsaneler, masallar, gerçeğe yakın öyküler, başvurma kitapları, çocuk dergileri vb.

4. ve 5. sınıflarda çocuk romanları, tarih öyküleri, gezi yazıları, biyografiler, anılar, büyükler için yazılmış ünlü eserlerin bu yaş çocuğuna göre uyarlanmış baskıları, şiir kitapları, piyesler vb.

6, 7 ve 8. sınıflar için düzeye uygun ve nitelikli her türden kitaplar (Şimşek, 2002: 31).

2.1.10. ÇOCUKLARIN SÖZ DAĞARCIKLARI İLE İLGİLİ SINIRLILIKLAR

Ülkemizde Türkçe öğretiminde yaş düzeylerine göre, çocukların söz dağarcıkları ile ilgili alan araştırmaları ciddi bir bilimlik temele dayanmaktadır. Bu yüzden yapılan araştırmalarda birbirlerinden tamamen ilgisiz sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çocuk edebiyatı çalışmaları, çocukların anlama ve kavrama düzeylerine göre ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Bütün Türkiye çapında çocuklarımızın dinleme, konuşma, okuma ve yazma düzeyinde söz dağarcığına yönelik araştırmalar yapılmadan, çocuk edebiyatı çalışması yapılamaz. Masraflı ve uzun soluklu bir araştırmaya dayalı olan söz dağarcığı çalışmalarının Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, bir plan çerçevesinde yaptırılması gerekmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, çocukların anlamını bildikleri kelimelerin sayısı ile etkin kullanabildikleri kelime sayısı arasında fark vardır. Çocukların okuma becerilerinin gelişmesi, onların anlamını bildiği fakat kullanamadığı söz dağarcıklarının zenginleşmesini sağlar. Konuşma ve yazma becerisi ise, çocuğun anlamını bildiği daha çok sayıdaki kelimeyi kullanabilmesini hedeflemektedir. Bu ölçüler içerisinde, tüm ülke düzeyinde belirli bir yaş grubundaki çocukların anlamını bildikleri ve etkin kullanabildikleri kelime sayısı, çocuk edebiyatının söz dağarcığı düzeyini oluşturur.

Çocuğun aktif ve pasif söz dağarcığının ölçümleri ve teknikleri birbirinden farklıdır. Yine çocuğun konuşma dilindeki, dinleme dilindeki, okuma ve yazma dilindeki söz dağarcıkları tamamen farklılıklar göstermektedir. Çünkü her biri farklı bir bilgi, beceri ve davranış tekniği gerektirmektedir.

Çocukların kelime dağarcıkları ile ilgili ölçüler, Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden bir, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden bir ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden bir öğretim elemanının yaptığı söz dağarcığı araştırmasına dayanmaktadır.

Bu çalışma sırasında Amerika Birleşik Devletleri'nde hazırlanmış olan *Along The Way* isimli ilkökul 2. sınıf düzeyindeki Çocuk Edebiyatı kitabında bulunan 12 öykünün söz dağarcığı, Kemalettin Deniz ve Yusuf Doğan tarafından taranmış,

arkasında bulunan sözlükteki açıklama kelimeleri de çalışmaya dahil edilmiştir. Bütün öykülerde ve sözlükte bulunan söz dağarcığının farklı kelime sayılarının 595 olduğu görülmüştür.

Özay Karadağ'ın incelediği *Ich Freu Mich So, Dass es Dich Gibt!* isimli ilkokul 1. sınıf düzeyindeki çocuk öyküsünde toplam söz dağarcığı ön ekler ve edatlar da kelime olarak sayıldığı hâlde 239'dur. Bizim değerlendirmemizde bir kelimenin sözlük karşılığı, kavram olarak değeri, benzer ve karşıt kelimelerle ilişkisi ölçü olarak alınmıştır.

Ayrıca İngiltere ve Amerika'da İngiliz çocukları için İngilizce çocuk edebiyatı kitapları üzerine yapılan çalışmalar ve yayınların dayandığı bilimsel veriler de 5-11 yaş arası öğrencilerin dört ayrı düzeye ayrıldıklarını bunlar için hazırlanan çocuk edebiyatı kitaplarının ebatları, sayfa sayısının, renklerinin ve söz dağarcığı düzeyinin ayrı ayrı belirlendiğini görüyoruz.

Buna göre birinci düzey için söz dağarcığı kavram, bağlantı ve kontekstleri belirtilmeden 300, ikinci düzey için 700, üçüncü düzey için 1000, dördüncü düzey içinse 1400 olarak belirlenmiştir (Yalçın ve Aytaş, 2005: 43- 44).

2.1.11. BELLİ TEMEL KAVRAM VE DEĞERLER

Aile, doğa, iyi ve güzel değerler gibi temel kavramlar çocuk kitaplarını zenginleştirmek için vazgeçilmez temel unsurlardır. Yazarlar bu temel kavramlar doğrultusunda eserlerini ele almalı ve işlemelidirler. Bu temel değerler, çocuğun dünya görüşünü zenginleştirmesi bakımından da oldukça önemlidir. Her toplumun ortak kültür değerleri vardır. Bu değerler, çocukların şuur altına yerleşerek onlara olumlu davranışlar kazandıracak biçimde düzenlenmelidir. Bunu yaparken dikkatli bir yöntem kullanılmalıdır. Temanın iyi yerleştirilmesi için çocuk kitabı yazarlarının çocuk psikologlarıyla iş birliği içinde olmaları gerekir. Bilindiği gibi bu kavramlar, soyut değerlerdir. Bu soyut değerlerin çocuklar tarafından doğru algılanması için, bazı özel tekniklerin kullanılmasına ihtiyaç vardır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 46).

Öğretmenin davranışlarıyla öğrencilere model olması, değer eğitiminde çok önemlidir. Ancak değer eğitiminin sadece okulda yapılması yeterli değildir. Yakın çevrenin ve özellikle de ailedeki bireylerin davranışlarıyla çocuğa örnek olması, çocuğun değerleri doğru algılayıp kazanması açısından gereklidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, okulda verilen değerler ile yakın çevrede verilen değerler uyuşmalıdır, bu değerler farklılık gösterirse çocuk hangi değer doğru olduğunu bilemeyecek ve kararsızlık yaşayacaktır.

2.1.12. ÇOCUK GAZETE VE DERGİLERİNDE ARANILAN NİTELİKLER

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuk duyarlılığıyla örülmüş, çocuk düzeyine uygun bir dille kaleme alınmış metinlerdir. Denilebilir ki çocuk edebiyatı, çocuk duyarlılığını kaybetmemiş her yaştan yetişkin yazar ve şairin vücuda getirdiği bir edebiyattır. Metinlerin alıcısı öncelikle çocuktur. Fakat bu metinleri çocuklar dışında hiç kimsenin okumayacağı anlaşılmamalıdır. Nitelikli bir çocuk edebiyatı ürününden yetişkinler de zevk alır. Metinlerde önemli olan dilin güzel kullanılması, işlenen konunun çocuğun bilişle ve duyguyla ilgili özelliklerine uygun olması, kurgunun çekiciliğidir (Karatay, 2007).

Çocuklar için çıkarılan gazete ve dergilerin, çocuklarca beğenilmesi, izlenmesi ve onlar üzerinde eğitim bakımından olumlu etkiler yapabilmesi birtakım niteliklere bağlıdır. Bu nitelikleri şöyle sıralamak mümkündür:

1. Gazete ve derginin kâğıdı, çocuk kitaplarında olduğu gibi, iyi kaliteli ve mat olmalıdır.
2. Seçilen harflerin büyüklüğü ve küçüklüğü, tıpkı çocuk kitaplarında olduğu gibi, çocukların okuma yeteneklerine uygun olmalı, satırların arasında rahatça okunacak kadar bir açıklık bulunmalıdır.
3. Resimler, fotoğraflar ve şekiller çocukların algılayış seviyeleri göz önünde tutularak mümkün olduğu kadar açık, sade ve net olmalıdır. Renkli resim ve fotoğraflarda renkler birbirine karışmamalıdır.
4. Çocuk gazete ve dergileri büyüklük, kapak ve sayfa düzeni bakımından çocukların seveceği ve rahatça okuyabileceği biçimde olmalıdır. Küçük

çocuklar için yayımlanan gazete ve dergilerde yazılar bir sayfada bitirilmeye çalışılmalıdır.

5. Çocuk gazetelerinde haberlere, güncel olaylara ve bu olayları açıklayan resim, fotoğraf, şekil vb. geniş yer verilmelidir.
6. Çocuk dergilerinde yazılara, resimlere, şekillere, fotoğraflara, bulmacalara dengeli biçimde yer ayırmalı, üzerinde durulan konuların sunuluş ve işlenişinde okurların yaşları, ruh ve zihin gelişim özellikleri göz önünde tutulmalıdır.
7. Yayımlanan yazılar çocuklarda okuma ve öğrenme isteğini arttırmalı, onları doğa olayları, toplum ve insanlık sorunları üzerinde düşünmeye yöneltmeli, dinlendirmeli ve eğlendirmelidir. Çocukları el işlerine, pratik çalışmalara ve yaratıcı uğraşlara götüreceği nitelikte resim, şekil ve yazılara da önem verilmelidir.
8. Çocuk gazete ve dergilerinde kullanılan dil ve anlatım biçimi çocuklara, okuduklarını kavrama bakımından bir güçlük çıkarmamalıdır. Kısa cümle ve paragraflardan oluşan yazılarda sade ve açık bir dil kullanılmalı, yazımda ise bir birlik sağlanmalıdır.
9. Çocuklar için hazırlanan gazete ve dergilerde hemen hemen her türde yazı (makale, konuşma, masal, hikâye, biyografi, şiir, anı vb.) yayımlanmasına çalışılmalıdır. Çocukların, sürekli olarak okudukları gazete ve dergilerde birbirinden farklı yazı biçimleriyle karşılaşmaları, bilgi ve düşüncelerin ne gibi yazı türlerinde anlatılabileceğini erken yaşlarda öğrenmeleri bakımından çok önemlidir.
10. Çocukları birbirinden ayrı yazı türlerindeki örneklerle karşılaştırmak kadar, onların çok değişik ve sürekli olarak da değişmekte olan ilgilerine uygun konulara değinmek de o kadar önemlidir. Bu nedenle çocuk gazete ve dergilerinde türlü uğraşı alanlarına ilişkin konulara sık sık yer verilmesi uygun olur. Çocuklar genellikle şu konulara karşı büyük merak ve ilgi duyarlar: Pul biriktirme, nakış, model çıkarma, fotoğrafçılık, müzik, tiyatro, bale, resim çizme, keşif ve icatlar, çiçek yetiştirme, evcil hayvanların bakımı ve beslenmesi (Oğuzkan, 1997 : 288-289).

2.1.13. TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ AMAÇLARI

Çalışmamızla ilgili olarak İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı'nın genel amaçlarına değinelim.

İlköğretim Okullarında Türkçe öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak;

2. Onlara, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak;

3. Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek; onları, Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yönleltmek;

4. Onlara, dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak;

5. Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek;

6. Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak;

7. Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak;

8. Onlara, bilimlik, eleştirici, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir.

İnsana atılan temel, kişiliği oluşturur. Eğitim kaynağından insan nasıl beslenirse, temelin kalitesi şekillenir. Eğitimde hedef gelişen çağa ve bozulan insan modeline inat özlenen, bir duruşu olan "iyi insan" modeline ulaşma özlemidir. Bugün hala psikoloji kişilik (davranış) bozukluklarına çare bulamazken genetik yönden sağlam kişilikleri de yanlış eğitimle erozyona uğratarak çöllerleştirmemeliyiz (Özkan, 2007). Sözü ettiğimiz "iyi insan modeli"ne ulaşmak için de insanların dilini sevmesini sağlamalıyız. Dilini seven, dilini her türlü yabancı etkilerden koruyan, diline her koşulda sahip çıkan insanlar yetiştirmek, insanlara dil bilincini kazandırmakla mümkündür. Bu bağlamda dil bilincini kazandırmada, dil sevgisinin önemini fark ettirmede ilköğretimde görev yapan öğretmenlerimize özellikle de sınıf öğretmenlerine ve Türkçe öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir.

Edebiyat sanatı örnekleri ahlak ve dil eğitimi yönünden değerlendirildiği zaman birinci planda örnek metinlerin çözümlenmesi ve yorumlanması, değerlendirilerek öğrencilere ulaştırılması sorunu karşımıza çıkmaktadır. Zaten Türkçe dersinin, edebiyat dersinin temelini de aşağı yukarı metinlerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Çünkü, Türkçe eğitiminde amaç, öğrencilerin okuyup dinlediklerini anlamaları ve düşündüklerini söz ve yazı ile anlatabilmeleridir (Cemiloğlu, 2001).

Önemli olan öğrencinin Türkçeyi doğru olarak kullanması ve dil bilincini kazanması, okuduğu veya dinlediği bir metindeki düşünceleri anlayabilmesi ve duyguyu sezebilmesi, ondan zevk alabilmesidir. Bu da ancak bireyin dil sevgisini kazanmasıyla mümkündür.

Türkçeyi doğru olarak, bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmenin en etkili yolu, derslerde öğrencilere, sık sık düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak anlatma imkân ve koşullarını sağlamaktır. Öğretmen, onları, bir sistem içinde ve kendi seçeceği konularda ne kadar çok konuşturur, yazdırırsa ve bu etkinlikler üzerinde ne kadar çok düşündürür, onların eleştiri yapmalarını sağlarsa, olumlu sonuç almayı o kadar kolaylaştırmış olur (Kavcar vd. : 2005).

Türkçe bir bilgi dersi değil, bir ifade ve beceri dersidir. Öğrencinin zihin ve ruh gelişmelerinde iyi bir anadili öğretiminin rolü, başka hiçbir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür.

Türkçe dersleri öğrencinin:

a. Ulusal kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaşmasını sağlayarak, ulusal bilincini ve ulusal coşkusunu;

b. Dil bilgisi öğrenimindeki ayrıntıları inceleyerek, kuralı sezme ve kurala varma çalışmalarını;

c. Güzel metinlerin zevkini tadarak, duygusuna ve Türk diline olan sevgisini;

ç. Türlü metin incelemeleriyle doğru karar verme yeteneğini;

d. Okuma ve özellikle yazma çalışmalarını düşünme gücünü;

e. Söz ve yazıyla anlatım konusundaki çalışmalarla da, güzel konuşma ve yazma alışkanlığını geliştirecektir (Cemiloğlu, 2001).

Ülkemizin geleceği olan çocuklarımıza kitle iletişim araçları, çocuklara yönelik çıkartılan dergiler ve kitaplar verdiği iletilerle " iyi insan" modelini çizmeye çalışmalıdır.

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (1-8. Sınıflar) tespit edilen değerler aşağıya maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Adaletli Olma Değeri
2. Alçak Gönüllü Olma Değeri
3. Aile Bireyleri Arasındaki Sevgi ve Bağlılık Değeri
4. Ailenin Kıymetini Bilme Değeri
5. Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri
6. Amaçlara Ulaşmak İçin Disiplinli Çalışma Değeri

7. Amaçlara Ulaşmak İçin Emek Verme Değeri
8. Amaçlara Ulaşmak İçin Sabırlı Olma Değeri
9. Anne Sevgisi Değeri
10. Annenin Kıymetini Bilme Değeri
11. Araştırmacı Olma Değeri
12. Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri
13. Armağan Verme Değeri
14. Aşırılıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri
15. Başarıya Ulaşmak İçin Çalışma Değeri
16. Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri
17. Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri
18. Başkalarının Haklarını Gözetebilme Değeri
19. Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri
20. Başkalarını İncitmeme Değeri
21. Başkalarını Küçümsememe Değeri
22. Başkalarına Saygılı Olma Değeri
23. Batıl İnançlara İnanmama Değeri
24. Bayrağa Saygılı Olma Değeri
25. Bilgili İnsan Olma Değeri
26. Bilgiye Ulaşma Yollarını, Tekniklerini Öğrenme Değeri
27. Bilimlik Eserlere Önem Verme Değeri
27. Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri
28. Bilim ve Teknolojiyi Günlük Hayatta Kullanma Değeri
29. Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri
30. Bilimlik Eserlere Önem Verme Değeri
31. Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri
32. Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri
33. Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri
34. Büyüklerin Sözüünü Dinleme Değeri
35. Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri
36. Cesaretli Olma Değeri
37. Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri

- 38.Çalışkan Olma Değeri
- 39.Çalışma Bilincini Taşıma Değeri
- 40.Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri
- 41.Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri
- 42.Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri
43. Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin, Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri
- 44.Deneyimlerden Ders Çıkarma Değeri
- 45.Dengeli, Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri
- 46.Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri
47. Doğayı İzleme, Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri
48. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri
- 49.Doğru Karar Vermede Bireyin Kendi İsteklerinin Farkında Olması Değeri
- 50.Doğru Olma Değeri
- 51.Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri
- 52.Dürüst Olma Değeri
- 53.Düzenli Olma Değeri
54. Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri
55. Edebî Eserlere Önem Verme Değeri
56. Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri
- 57.Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değeri
- 58.Emaneti Yerine Ulaştırma Değeri
- 59.Emek Vererek Yaşamını Sürdürme Değeri
- 60.Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri
61. Ev İşlerinde Ebeveyne, Büyüklere Yardım Etme Değeri
- 62.Evrensel Kültür Değerlerini Tanıyıp Benimseme Değeri
- 63.Faydalı İnsan Olma Değeri
- 64.Fedakâr Olma Değeri
- 65.Geçmişini Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme Değeri
- 66.Girişimci Olma Değeri
- 67.Görevini Başarıyla Yerine Getirme Değeri
- 68.Güler Yüzlü Olma Değeri

- 69.Güvenilir Olma Değeri
- 70.Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri
- 71.Hak Sahibi Olmadığımız Malzemeleri Almaktan Kaçınma Değeri
- 72.Hayallere Ulaşma Değeri
73. Hayatın Kıymetini Bilme Değeri
74. Hayatta Doğru Kararlar Verebilme Değeri
- 75.Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri
- 76.Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri
- 77.Hoşgörölü Olma Değeri
- 78.İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri
79. İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri
- 80.İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri
81. İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri
- 82.İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri
83. İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri
84. İş Birliği Yapma Değeri
- 85.İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri
86. İyi İnsan Olma Değeri
87. İyiliklerin Karşılığını Verme Değeri
88. İyilik Yapma Değeri
- 89.Kanaatkâr Olma Değeri
90. Kardeş Sevgisi Değeri
91. Karşıldakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemini Anlama Değeri
- 92.Karşımıza Çıkan Fırsatları İyi Değerlendirebilme Değeri
93. Karşısındakini Dinleme Becerisine Sahip Olma Değeri
94. Kayıp Eşyaları Sahibine Ulaştırma Bilincine Sahip Olma Değeri
- 95.Kendini İfade Edebilme Yollarını Öğrenme Değeri
- 96.Kıskançlık Duygusundan Uzak Durma Değeri
- 97.Kibar Olma Değeri
- 98.Kibirli Olmama Değeri
- 99.Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri

- 100.Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olma Değeri
- 101.Komşuları Rahatsız Etmeme Bilincini Kazanma Değeri
102. Komşuluğun Önemine İnanma Değeri
103. Konuksever Olma Değeri
- 104.Korkularımızı Yenme Değeri
- 105.Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri
- 106.Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri
- 107.Kütüphanelerden Yararlanma Değeri
- 108.Masallardan Ders Çıkarma Değeri
- 109.Masalları Koruma Değeri
- 110.Merhametli Olma Değeri
- 111.Meslek Sahibi Olmanın Önemini Kavrama Değeri
- 112.Minnettar Olma Değeri
- 113.Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri
- 114.Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri
- 115.Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri
- 116.Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri
- 117.Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değeri
- 118.Onurlu Olma Değeri
- 119.Öfkeyi Kontrol Altında Tutma Değeri
- 120.Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri
- 121.Öğretmenlerimize Saygı Duyma
- 122.Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri
- 123.Ölen Aile Büyüklerini Unutmuyarak, Anısını Sevgiyle Kalpte Yaşatma Değeri
- 124.Ön Yargılı Olmaktan Kaçınma ve İnsanı Tanıyıp, Sevme Değeri
- 125.Paylaşma Değeri
- 126.Sabırlı Olma Değeri
- 127.Sadakat Sahibi Olma Değeri
- 128.Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri
- 129.Sağlığın Kıymetini Bilme Değeri
- 130.Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri
- 131.Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değeri

132. Sahip Olduğumuz Her Şeyi Hak Etme Değeri
- 133.Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri
134. Sahiplenme Değeri
- 135.Sanatçılara Önem Verme Değeri
- 136.Sebeup-Sonuç İlişkisi Kurma Değeri
- 137.Sevginin Gücüne İnanma Değeri
- 138.Sorumluluk Sahibi Olma Değeri
- 139.Sorunları Çözerken İşbirliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri
- 140.Sözünde Durma Değeri
- 141.Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma Değeri
- 142.Şükretme Değeri
- 143.Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri
- 144.Tehlikelerden Korunma Değeri
- 145.Teknolojik Gelişmelerden Haberdar Olma Değeri
- 146.Temiz Olma Değeri
- 147.Tiyatroya Önem Verme Değeri
- 148.Toplumda Sevgi ve Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri
- 149.Üretken Olma Değeri
- 150.Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri
- 151.Vatanını, Milletini Sevmeye ve Yüceltme Değeri
- 152.Vicdan Sahibi Olma Değeri
153. Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri
- 154.Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri
- 155.Yaratıcı Olma Değeri
- 156.Yardımsever Olma Değeri
- 157.Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri
- 158.Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri
- 159.Yaşamı Sevinci Değeri
- 160.Yaşlılara Saygı Duyma Değeri
161. Yetişkinlerin Çocuk Ruhunu Kaybetmemesi Değeri
- 162.Yoksullara Yardım Etme Değeri

- 163.Zamanı Verimli Kullanma Değeri
- 164.Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri
- 165.Zor Günlerinde Arkadaşlara Yardım Etme Değeri
- 166.Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

Yukarıda belirtilen değerler, Türk Millî Eğitim Sistemi'nin öğrencilere kazandırmak istediği değerlerdir. Araştırmamızda, Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen *Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Kırmızıfare*'nin Türk Millî Eğitiminin amaç olarak benimsediği ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (1-8. Sınıflar) amaçlarında belirtilen değerleri hangi oranda yansıttığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, veri toplama araçları, verilerin nasıl toplandığı ve nasıl analiz edildiği üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın yöntemi; betimsel alan araştırması yöntemidir. Araştırmada, genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare için hazırlanmış olduğumuz Değer İnceleme Formundaki değerler ile derginin 1.-26. ile 94.- 106. sayılarındaki değerler karşılaştırılmıştır.

3.2. Evren

Tezin evrenini, Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiyeli Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Tezin örneklemini, Millî Eğitim Bakanlığınca okullara tavsiye edilen Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'nin 1-26. ve 94-106. sayılarındaki 282 metin oluşturmaktadır. (1-26. sayılarda 177, 94-106. sayılarda ise 105 metin bulunmaktadır.)

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki metinler ve metinlerde geçen değerlerdir. Bu değerleri tespit etmek için, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarıyla İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki (1-8. Sınıflar) değerlerden hareketle bir Değer İnceleme Formu hazırlanmış ve bu formdaki değerlerle dergide tespit edilen değerler karşılaştırılmış ve dergide bahsi geçmeyen değerler tespit edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarıyla İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (1-8. Sınıflar) belirtilen amaçlar analiz edilerek, değerler bulunmuş bunun yanında karşılaştırma yapabilmek için dergideki metinlerde geçen değerler analiz edilerek tespit edilmiştir. Bu analiz sonucunda, ortaya çıkan değerler, tekrar analize tâbi tutulmuş ve dergide geçmesi gerektiği halde, hiç geçmeyen değerler ortaya çıkarılmıştır. Verilerin analizi esnasında, elde edilen değerler grafikler hâlinde gösterilmiştir.

3.6. Süre ve Olanaklar

Araştırma, tarafımızca 2009–2010 eğitim-öğretim yılında yüksek lisans tez çalışması için yapılmıştır. Araştırmanın mâli yükümlülüğü tarafımızca karşılanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde, ilk önce dergide aranan değerlerin tablosu verilmiş, bu tabloda tespit edilen bulgularla ilgili yorumlar yapılmıştır. Kırmızıfare Çocuk Dergisi'nin incelenmesi sonucu elde edilen veriler aktarılmış ve bu verilerin yorumları yapılmıştır.

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen veriler, dört ana başlık altında ele alınıp değerlendirilmiştir.

Bulgular ve yorum kısmı, şu başlıklardan oluşmaktadır:

1. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Değerlerin Frekans ve Yüzdelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar
2. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Kavramlaştırılmış Yapılarla Tespit Edilen Değerlerin Frekans ve Yüzdelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar
3. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Metnin Bağlamından ve Doğrudan Tespit Edilen Değerlerin Frekans ve Yüzdelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar
4. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Değer Tespit Edilemeyen Metinlerin Oranı

4.1. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Değerlerin Frekans ve Yüzdelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 1:

Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Değerlerin Frekans ve Yüzde Oranları

DEĞERLER İNCELEME FORMU		VAR		YOK		METİN TOPLAMI	
		f	%	f	%	f	%
D1	Adaletli Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D2	Alçak Gönüllü Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D3	Aile Bireyleri Arasındaki Sevgi ve Bağlılık Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D4	Ailenin Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D5	Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D6	Amaçlara Ulaşmak İçin Disiplinli Çalışma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D7	Amaçlara Ulaşmak İçin Emek Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D8	Amaçlara Ulaşmak İçin Sabırlı Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D9	Anne Sevgisi Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D10	Annenin Kıymetini Bilme Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D11	Araştırmacı Olma Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D12	Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri	9	3,2	273	96,8	282	100
D13	Armağan Verme Değeri	28	9,9	254	90,1	282	100
D14	Aşırılıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D15	Başarıya Ulaşmak İçin Çalışma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D16	Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D17	Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D18	Başkalarının Haklarını Gözetebilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D19	Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100
D20	Başkalarını İncitmeme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D21	Başkalarını Küçümsememe Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D22	Başkalarına Saygılı Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D23	Batıl İnançlara İnanmama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D24	Bayrağa Saygılı Olma Değeri	0	0	282	100	282	100

D25	Bilgili İnsan Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D26	Bilgiye Ulaşma Yollarını, Tekniklerini Öğrenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D27	Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D28	Bilimlik Eserlere Önem Verme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D29	Bilim ve Teknolojiyi Günlük Hayatta Kullanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D30	Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri	16	5,7	266	94,3	282	100
D31	Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D32	Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri	11	3,9	271	96,1	282	100
D33	Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D34	Büyüklerin Sözüünü Dinleme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D35	Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D36	Cesaretli Olma Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D37	Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D38	Çalışkan Olma Değeri	21	7,4	261	92,6	282	100
D39	Çalışma Bilincini Taşıma Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D40	Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D41	Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D42	Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100
D43	Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D44	Deneyimlerden Ders Çıkarma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D45	Dengeli, Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D46	Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri	0	0	282	100	282	100
D47	Doğayı İzleme, Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D48	Doğayı Sevme ve Koruma Değeri	12	4,3	270	95,7	282	100
D49	Doğru Karar Vermede Bireyin Kendi İsteklerinin Farkında Olması Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D50	Doğru Olma Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D51	Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri	10	3,5	272	96,5	282	100
D52	Dürüst Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D53	Düzenli Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D54	Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri	0	0	282	100	282	100
D55	Edebî Eserlere Önem Verme Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D56	Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D57	Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D58	Emaneti Yerine Ulaştırma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D59	Emek Vererek Yaşamayı Sürdürme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100

D60	Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri	0	0	282	100	282	100
D61	Ev İşlerinde Ebeveyne, Büyüklere Yardım Etme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D62	Evrensel Kültür Değerlerini Tanıyıp Benimseme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D63	Faydalı İnsan Olma Değeri	10	3,5	272	96,5	282	100
D64	Fedâkar Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D65	Geçmiş Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D66	Girişimci Olma Değeri	0	0	282	100	282	100
D67	Görevini Başarıyla Yerine Getirme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D68	Güler Yüzlü Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D69	Güvenilir Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D70	Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D71	Hak Sahibi Olmadığımız Malzemeleri Almaktan Kaçınma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D72	Hayallere Ulaşma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D73	Hayatın Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D74	Hayatta Doğru Kararlar Verebilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D75	Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri	19	6,7	263	93,3	282	100
D76	Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D77	Hoşgörülü Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D78	İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D79	İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri	0	0	282	100	282	100
D80	İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D81	İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D82	İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D83	İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D84	İş Birliği Yapma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D85	İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D86	İyi İnsan Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D87	İyiliklerin Karşılığını Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D88	İyilik Yapma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D89	Kanaatkâr Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D90	Kardeş Sevgisi Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D91	Karşısındakini Dinleme Becerisine Sahip Olma Değeri	8	2,8	274	97,2	282	100
D92	Karşısındakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemini Anlama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D93	Karşımıza Çıkan Fırsatları İyi Değerlendirebilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D94	Kayıp Eşyaları Sahibine Ulaştırma Bilincine Sahip Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D95	Kendini İfade Edebilme Yollarını Öğrenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D96	Kıskançlık Duygusundan Uzak Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100

D97	Kibar Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D98	Kibirli Olmama Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D99	Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri	0	0	282	100	282	100
D100	Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri	0	0	282	100	282	100
D101	Komşuları Rahatsız Etmeme Bilincini Kazanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D102	Komşuluğun Önemine İnanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D103	Konuksever Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D104	Korkularımızı Yenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D105	Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D106	Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D107	Kütüphanelerden Yararlanma Değeri	0	0	282	100	282	100
D108	Masallardan Ders Çıkarma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D109	Masalları Koruma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D110	Merhametli Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D111	Meslek Sahibi Olmanın Önemini Kavrama Değeri	7	2,5	275	97,5	282	100
D112	Minnettar Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D113	Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri	6	2,1	276	97,9	282	100
D114	Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D115	Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri	25	8,9	257	91,1	282	100
D116	Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri	0	0	282	100	282	100
D117	Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D118	Onurlu Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D119	Öfkeyi Kontrol Altında Tutma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D120	Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100
D121	Öğretmenlerimize Saygı Duyma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D122	Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D123	Ölen Aile Büyüklerini Unutmama ve Anısını Sevgiyle Kalpte Yaşatma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D124	Ön Yargılı Olmaktan Kaçınma ve İnsanı Tanıyıp, Sevme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D125	Paylaşma Değeri	12	4,3	270	95,7	282	100
D126	Sabırlı Olma Değeri	9	3,2	273	96,8	282	100
D127	Sadakat Sahibi Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D128	Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri	0	0	282	100	282	100
D129	Sağlığın Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D130	Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D131	Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D132	Sahip Olduklarımızı Hak Etme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D133	Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100

D134	Sahiplenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D135	Sanatçılara Önem Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D136	Sebep-Sonuç İlişkisi Kurma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D137	Sevginin Gücüne İnanma Değeri	15	5,3	267	94,7	282	100
D138	Sorumluluk Sahibi Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D139	Sorunları Çözerken İş Birliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D140	Sözünde Durma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D141	Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D142	Şükretme Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100
D143	Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D144	Tehlikelerden Korunma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D145	Teknolojik Gelişmelerden Haberdar Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D146	Temiz Olma Değeri	3	1,1	278	98,6	282	100
D147	Tiyatroya Önem Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D148	Toplumda Sevgi, Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D149	Üretken Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D150	Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D151	Vatanımı, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri	0	0	282	100	282	100
D152	Vicdan Sahibi Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D153	Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D154	Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D155	Yaratıcı Olma Değeri	9	3,2	273	96,8	282	100
D156	Yardımsever Olma Değeri	23	8,2	259	91,8	282	100
D157	Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D158	Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D159	Yaşama Sevinci Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100
D160	Yaşlılara Saygı Duyma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D161	Yetişkinlerin Çocuk Ruhunu Kaybetmemesi Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D162	Yoksullara Yardım Etme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D163	Zamanı Verimli Kullanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100
D164	Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100
D165	Zor Günlerinde Arkadaşlara Yardım Etme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100
D166	Zorluklar Karşıısında Yılmama Değeri	9	3,2	273	96,8	282	100

İyi bir çocuk dergisinde bulunması gereken niteliklerden biri olan, dergide makale, masal, öykü, şiir gibi her türden yazıya yer verilmesi gerektiği koşulunu Kırmızıfare sağlamaktadır; ancak dergide ağırlığı görülen tür hikâyedir. Kırmızıfare'nin ilk 26 sayısında 144 öykü, 34 şiir yayımlanmış, bu öykü ve şiirler 60 yazar tarafından yazılmış, 47 çizer tarafından resimlenmiştir. Kırmızıfare okurlarına tam 29 kitap tanıtılmıştır. Derginin 39 sayısında toplam 282 metin incelenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığınca okullara tavsiye edilen Kırmızıfare, Kültür Bakanlığı'nın talebi üzerine Türkiye'nin bütün halk ve çocuk kütüphanelerine gönderilmiştir. Dergi 7-13 yaş çocuklarına hitap etmektedir.

Araştırmamız sonucunda, Kırmızıfare Edebî Çocuk Dergisi'nde en çok “Armağan Verme Değeri”, “Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri”, “Yardımsever Olma Değeri”, “Çalışkan Olma Değeri”, “Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri”, “Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri”, “Sevginin Gücüne İnanma Değeri”, “Doğayı Sevme ve Koruma Değeri”, “Paylaşma Değeri” tespit edilmiştir.

Dergide “Bayrağa Saygılı Olma Değeri”, “Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri”, “Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri”, “Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri”, “Girişimci Olma Değeri”, “İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri”, “Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri”, “Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri”, “Kütüphanelerden Yararlanma Değeri”, “Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri”, “Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri” ile “Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri”ne yer verilmemiştir.

4.2. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE KAVRAMLAŞTIRILMIŞ YAPILARLA TESPİT EDİLEN DEĞERLER

4.2.1. ŞİİRLER

4.2.1.1. *Sebep - Sonuç İlişkisi Kurma Değeri*

Gözlerimin Bahçesinde

Gözlerimin bahçesinde buram buram tüten yollar

Gözlerimin çeşmesinden dizi dizi içen kuşlar

Gözlerimin avlusunda taşan havuz

Gözlerimin can evine yuva kuran güvercinler

Gözlerimin arkasında tıptı tıptı gezen cinler

Gözlerimin kubbesinde çınlayan billur

Gözlerimin camlarına yağan yağmur

Gözlerimin cennetinde gülen bahar

Gözlerimin arkasında ne var? (Eyüboğlu, 1990, S. 1, s. 1)

Şiirde göz kelimesi, yol, kuş, havuz, güvercin, cin, billur, yağmur, bahar kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Okulda ve ailede dil bilincini kazanmış öğrencilerin göz kelimesiyle, algılama ve kavramayı; *yol* kelimesiyle, ulaşma ve kavuşmayı; *kuş* kelimesiyle, özgürlük, sıcakkanlılık ve sevimliliği; *havuz* kelimesiyle, mutluluk gözyaşlarını; *cin* kelimesiyle akıllılığı, uyanıklığı, zekiliği ve afacanlığı; *billur* kelimesiyle, duruluğu, temizliği ve akıcılığı; *yağmur* kelimesiyle bereketi, rahmeti, bolluğu, ağlamayı ve geçmişi özlemle anmayı; *bahar* kelimesiyle, gençlik dönemini ve dirilişi algılamaları ve kavramaları beklenir. Şiirde göz ve gönülle tabiatı algılayabilme, kavrayabilme, çözümleyebilme ve değerlendirme görülür. Şiirin ana duygusu, geçmişe özlemdir. Şiir çocuklara, yaşadığı anı algılayan, sebep-sonuç ilişkisi kurabilen, yorumlayan, değerlendiren

bireyler olabilme değerini aktarır. Metinde kavramlaştırılmış kelimelerle, *Sebepe - Sonuç İlişkisi Kurma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.1.2. Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri

Robenson

*Robenson, akıllı Robenson'um,
Ne imreniyorum sana bilsen!
Göstersen adana giden yolu;
Başımı dinlemek istiyorum.*

*Ben gemi olurum, sen kaptan ol;
Yelken açarız bir sabah vakti.
Güneşte gölgemiz olur deniz.
Yolculuk! Derken adamızdayız.*

*İsterdim tercümanım olasın,
Tanıtasın beni balıklara,
Vahşi kuşlara ve çiçeklere
Bizdendir diyesin benim için.*

*Ağaca çıkmasını bilirim
Tanırım meyvanın olmuşunu;
Taş kırmak da gelir elimizden,
Ateş yakmak da, aç pişirmek de...*

*Robenson, halden bilen Robenson,
Adan hala batmadıysa eğer,
Alıp götürsen beni oraya*

Deniz yolu kapanmadan evvel. (Tarancı, 1990, S. 2, s. 42; 2006, S.100, s. 8-9)

Şiirde, yalnızlığa kaçış özlemi vurgulanmıştır. Şiir metninde sonuçsuz aşk girişimleri ve sığılan toplum ilişkilerinin baskılarından bunalan kişinin uzaklaşarak yalnızlığı içinde kendini yeniden kurma arzusu konu edilmiştir. (Ünlü ve Özcan: 1987: 123) Şiirde yalnızlık kelimesi, başı dinleme isteği, Robenson'a imrenme, adaya gitme isteği manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Bunaldığı için uzaklara giderek kendini yeniden kurma isteği, yapıcı olma değerini yansıtır. Metinde *Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.1.3. Faydalı İnsan Olma Değeri

Rüzgâr

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan

Koştum ama yetişemedim,

Nerelerde gezmiş tozmuş

Öğrenemedim.

Besbelli denizden çıkıp

Kıyılar boyunca gitmiştir,

Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu

Yüreğini allak bullak etmiştir.

Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru

Bulutları koyun gibi gütmüştür,

Okşayıp otları yaylalarda

Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer

Islak, karanlık odalarda beşik sallanmıştır,

Güneş altında çalışanlara

İmdat eylemiştir.

*Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler..
Toz toprak gözlerine gitmiştir.*

*Şehirlere uğramış ki yanımdan geçti,
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür,
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir.*

*Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim,
Soraydım söylerdi herhalde
Soramadım. (Külebi, 1990, S. 3, s. 57)*

Rüzgâr' da Anadolu coğrafyası, tarihi ve insanı daha bilinçli olarak gözler önüne serilir. *Rüzgâr'*da Külebi'nin derdinin de sevincinin de hep yurt için olduğu sezilir. Külebi'nin ağladığı, güldüğü hep Anadolu uğrunadır. Bu kitaptaki şiirlerde insan sevgisiyle yurt sevgisi at başı yürümektedir. Yardımcı, M. (?).

Şiirde insanlara ve ülkesine yararlı olmak isteyen bir birey vurgulanmıştır. Şiirde *rüzgâr* kelimesi, gittiği yerlerde çevresine faydalı olmaya çalışan, alın teri dökerek çalışanlara yardım eden, uğradığı yerlerdeki güzellikleri giderken yanında alıp götürün, güzelliklerle bütünleşen insan; *deniz* kelimesi, sonsuzluk, mavilik, çokluk, yoğunluk; *dağ* kelimesi, yükseklik, üstünlük, heybet; *tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu* kelime grupları, yüreğine sıkıntı veren, yüreğini rahatsız eden manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Şair insanlar ve ülkesine faydalı olmak isterken önüne çıkan engelleri, sıkıntıları *tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu* manalarıyla kavramlaştırarak anlatmıştır. Şiirdeki kavramlarla öğrencilere, *Faydalı İnsan Olma Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır.

4.2.1.4. *İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri*

Kediler

*Çocuklar uyanır geceleyin
Bir şey ararlar karanlıkta*

*Uyanır kadınlar geceleyin
Yüzük takarlar karanlıkta*

*Geceleyin kediler uyanır
Bize bakarlar karanlıkta... (Anday, 1990, S. 4, s. 85)*

Şiirde sözü edilen karanlık kelimesi, gizliliği, mahremiyeti ifade eder. Şiirde bastırılan duygular, kavuşma, özlem, iç dünyada yaşatılan sevgi değeri vurgulanmıştır. Bireylerin bastırılan duygularını, özlemlerini, isteklerini ifade etmesi, birbirlerine karşılıklı sevgi ve saygı duymalarıyla mümkündür. Sonuç itibarıyla, öğrencilere bu şiirde, *İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin, şiirde açık bir şekilde ifade edilen, *çocukların geceleyin uyanıp karanlıkta bir şeyler araması* kelime grubuyla, çocuğun duygularının bastırılmasını, duygularını ve düşüncelerini açık bir şekilde anne babasına ifade edemeyişini; *kadınların geceleyin uyanıp karanlıkta yüzük takması* kelime grubuyla, onların bastırılmış duygularının olduğunu, sevgilisine ya da eşine olan özlemini, kavuşamamasını, kadınların hayallerini gerçekleştirmesini, isteklerini; *kedilerin geceleyin uyanıp karanlıkta bize bakması* kelime grubuyla, kedilerin sahibinin yanında olma arzusunu, sahibine özlemini kavraması beklenir.

Şiiri ilköğretim 5. sınıf öğrencileri algılayabilir; ancak öğrencilerin bu şiiri algılaması için yeterli sözcük hazinesine sahip olması gerekir. Bunun için şiiri algılayacak şekilde sözcüklerin anlam derinliğine inen, kavramlar dünyasını

algılayan, çözümleyen, yapılandırmacı anlayışı benimsemiş öğretmenlere ihtiyaç vardır.

4.2.1.5. Yaşama Sevinci Değeri

Gün Olur...

Gün olur, alır başımı giderim.

Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda

Şu ada senin, bu ada benim,

Yelkovan kuşlarının peşi sıra.

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;

Çiçekler gürültüyle açar;

Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar,

Her bir tüylerinde ayrı telaş!..

Gün olur, başıma kadar mavi;

Gün olur, başıma kadar güneş;

Gün olur, deli gibi... (Kamık, 1991, S. 5, s. 1)

Şiirde, kişinin günlük hayatın koşuşturmasından bunalıp başını alıp giderek denizle, doğayla baş başa kalarak, yaşama sevinci duyması konu edilmiştir. Şiirde *deniz* kelimesi, ağların kokusu, ada, yelkovan kuşları, martılar, mavi manalarıyla kavramlaştırılıyor. Çocuğun aklına, şiirde geçen *ada* kelimesiyle, yalnızlık, huzur, sessizlik; *yelkovan kuşları* kelime grubuyla, özgürlük, yolculuk, ulaşabilme, sevimlilik; *martılar* kelimesiyle, sevimlilik, özgürlük, mutluluk; *mavi* kelimesiyle huzur, sonsuzluk, özgürlük kavramlarının gelmesi beklenir. Çocuk, şiirdeki

kavramlarla deniz kelimesini duyduğunda, mutluluk duygusunu yaşayacak ve yaşama sevincini hissedecektir. Yani şiir, *Yaşama Sevinci Değerini* aktarmaktadır.

4.2.1.6. *Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri*

Öyle Açtım ki

Öyle açtım ki

Dayanamadım

Güneşi çaldım

Dilim yandı

Öyle aç, öyle açtım ki

Dayanamadım

Isırdım bir lokmacık aydan

İnanmazsanız gökyüzüne bakın (Balıkçıoğlu, 1991, S. 8, s. 3)

Şiirde çocuklardaki öğrenme, keşfetme isteği ve çocukların yaparak yaşayarak öğrendiği vurgulanmıştır. Çocuğun şiirde, gök cisimlerini somutlaştırarak öğrendiği görülmektedir. Çocuk hayalinde Güneş ve Ay'ı besin, yiyecek olarak canlandırmakta ve algılamaktadır. Şiirde *Güneş*, *Ay* kelimeleri bilgi kelimesiyle; *açlık* kelimesi, öğrenme isteği, arzusu manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Çocuk şiirdeki kavramlaştırdığı kelimelerle *Güneş*, *Ay* kelimelerini duyunca, besin, yiyecek kadar bilginin de hayatımızda büyük önem taşıdığını; *açlık* kelimesini duyunca da öğrenme isteği, arzusu manalarını kavrayacak ve gök cisimlerine olumlu gözlerle bakmaya başlayacaktır. Böylece çocuk dünyamızdaki canlı ve cansız her varlığın yaşamda bir anlamı olduğunu kavrayacak, canlı ve cansız varlıklar için dahi olumlu düşünmeye başlayacak, duygu ve düşünce dünyasını da olumlu bir şekilde geliştirebilecektir.

**4.2.1.7. Hak Sahibi Olmadığımız Malzemeleri Almaktan Kaçınma Değeri;
Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri**

Ah Şu Tel dolap

*Sıcak ekmek kokusunu duyunca,
Küçük farem, deliğinde görünür.
Yemek ister,
Yiyemez.
İçmek ister,
İçemez...*

Ah şu tel dolap! (Arıburnu, 1992, S. 9, s. 3)

Şiirde tel dolap kelimesi, yasak, yaklaşılmaması gereken; ekmek kokusu kelime grubu, arzu ve istek manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrencilere kavramlaştırılmış kelimelerle, sahiplik haklarının olmadığı malzemelere ulaşmalarının doğru bir davranış olmadığı benimsetilmeye çalışılmıştır.

4.2.1.8. Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri

Kardan Adam

*Çocuklar
Kartopu oynadılar.
Kardan adam yaptılar.
Kızak kaydılar.
Düştüler kalktılar.
Sonra evlerine dağıldı hepsi.
Çocuklar çocukluklarını
Kardan adama bıraktılar. (Özkan, 1992, S. 10, s. 3)*

Şiirde, çocukların kar yağınca yaşadığı sevinç vurgulanmıştır. Şiirde kar kelimesi, kartopu, kardan adam, kızak kayma kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlar sayesinde kar kelimesini duyan çocuğun aklına *Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri* gelecek ve çocuk birlikteliğin, beraberliğin öneminin farkına varır hale gelecektir.

4.2.1.9. Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri; Paylaşma Değeri

Aydede

*Var mısın dedim Güneş'e
Yarışalım senle biraz
Tamam, dedi Güneş
Hedef karşığı kiraz*

*Güneş yerinde saysın
Ben ok gibi fırladım
Koşup bir çırpıda
Kirazın yanına vardım*

*Aa bir de baktım bizimki
Pürkeyif o koca dalda
Kiraz yemeye koyulmuş
Doldurup avurduna*

*Akşam oldu Güneş battı
Aydede çıktı göğe
Seslendim ona da
Yarışa var mısın diye*

Aydede çok yaşlı

*Galibi belli yarışın
Yormayalım dedeyi
Ayşe'nin evi yakın*

*Dedem yerinde saysın
Ben ok gibi fırladım
Koşup bir çırpıda
Ayşe'nin evine vardım*

*Aa bir de baktım bizimki
Pürkeyif koca koltukta
Tavla oynamaya dalmış
Ayşe'nin babasıyla*

*Elbette ki biraz
Bozuldum bu sonuca
Kıs kıs gülen de kim
Saklanıp şu buluta*

*Hınzır Kutup Yıldızı
Oyun mu yok yeryüzünde
Ordasın gördüm seni
Hadi çık ortaya sobe (Balıkçioğlu, 1992, S. 11, s. 3)*

Şiirde çocuğun hayalinde gök cisimlerini oyun arkadaşı olarak algılaması vurgulanmıştır. Şiirde Güneş kelimesi, oyun arkadaşı; Ay kelimesi, aydede, dede, oyun arkadaşı; Kutup Yıldızı kelime grubu, kıs kıs gülen, hınzır, oyun arkadaşı kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlaştırılan kelimeler sayesinde, Güneş, Ay ve Kutup Yıldızı kelimelerini duyan çocuğun aklına

oyun, arkadaş, paylaşımcılık gelecek ve gök cisimleri çocuğun duygu ve düşünce dünyasında olumlu bir mana taşıyacaktır.

4.2.1.10. *Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri*

Zampok Eyin Pi

İki cambaz bir iptе oynamaz

Bir iptе bir sürü cambaz

Hilebaz, Madrabaz, Kumarbaz

İki cambaz bir iptе oynamaz

Bir iptе bir sürü cambaz

Ateşbaz, İşvebaz, Hokkabaz

İP NİYE KOPMAZ

ZAMPOK EYİN Pİ! (Arıburnu, 1992, S. 12, s. 3; 2006, S. 95, s. 3)

Şiirde aynı özellikleri taşıyan insanların aynı yerde bulunduğu, yani iyi insanların iyilerle, kötü insanların kötülerle birlikteliği belirtilmiştir. Şiirde her an her yerde kötü kişilerle karşılaşılabilceği, bunu bilerek temkinli davranılması gerektiği vurgulanmıştır. Şiirde *kötü insanlar* kelime grubu, cambaz, hilebaz, madrabaz, kumarbaz, ateşbaz, işvebaz, hokkabaz kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırma ile çocuğun *cambaz* kelimesiyle, kurnaz, hileci, hilekâr; *hilebaz* kelimesiyle hileci; *madrabaz* kelimesiyle hile yapan; *kumarbaz* kelimesiyle sürekli kumar oynayan, kumara düşkün; *ateşbaz* kelimesiyle, şenliklerde ateşle hüner gösteren; *işvebaz* kelimesiyle, aldatıcı tavır takınan, yanıltıcı, naz, cilve yapan; *hokkabaz* kelimesiyle de başkalarını aldatarak yalan dolanla iş gören manalarını düşünmesi, kavraması beklenir. Şair bu şiirinde, günümüzde olumsuz özelliği olan

insanların çokluğunu vurgulayarak, bu insanlara karşı tedbirli olunması gerektiğine dikkat çekiyor. Metinde kavramlaştırılan kelimeler sayesinde, *Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri* tespit edilmiştir. Şiirin başlığı olan "Zampok Eyin Pi", şiirin son dizesi olan "İp niye kopmaz"ın ters yazılışdır.

4.2.1.11. Kendini İfade Edebilme Yollarını Öğrenme Değeri

Bir Çocuk Bir Kalem

İki kalemi var.

Birisiyle harf yazar, ad yazar;

Kendi adını,.. hayvan, çiçek adını...

Üstelik de mektup, dostuna.

Günlüğüne birkaç satır...

Yani; yazı yazar kalemiyle.

Diğeriyle resim çizer; kendi resmini,

Ağaç, kuş, böcek resmini,..

Çizer de bakıp bakıp güler karşısında.

Hem güler hem çizer çocuk.

Gülen bir çocuk çizer çocuk. (Kahraman, 1992, S. 14, s. 3)

Bu şiirde, bir çocuğun düşünce ve duygu dünyasını nasıl ifade ettiği üzerinde durulmuştur. Şair, çocuğun *düşünce dünyasını*, zihnindeki kavramları yazarak, dostuna mektup yazarak ve günlük tutarak; *duygu dünyasını* da, hayal dünyasındaki imgelerin resmini yaparak ifade ettiğini ve böylece çocuğun mutlu olduğunu vurgulamıştır. Çocuğun düşünce ve duygu dünyası *iki kalem* kelime grubuyla açık bir şekilde kavramlaştırılmıştır. Şiirde *düşünce dünyası* kelime grubu, kalemlerin birisi, yazmak manalarıyla kavramlaştırılırken, duygu dünyasının diğer bir deyişle iç dünya ifadesinin yansımaları olan *diğer kalem de*, resim çizmek manasıyla kavramlaştırılmıştır. Böylelikle şiirde çocuk, kalemlerin birisiyle, düşüncelerini

kâğıda dökerek, diğer kalemiyle de mutluluk duygusunu resme yansıtarak kendini ifade edebilmenin yollarını öğrenmiştir.

4.2.1.12. Hayatın Kıymetini Bilme Değeri

Merdiven

*Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak...*

*Sular sarardı... Yüziün perde perde solmakta,
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...*

*Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller,
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı, neden tunca benziyor mermer?*

*Bu bir lisan-ı hafidir ki ruha dolmakta,
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta... (Haşim, 1993, S. 15, s. 3)*

Şiirde yer alan bazı eski sözcüklerin anlamları şöyledir:
muttasıl: bitişik, *lisan-ı hafî*: gizli dil

Şiirde ömrün son devresi anlatılmıştır. Şunu belirtmek gerekir ki; şair için hayal âlemi, gerçeklerden kaçılıp sığınılan ayrı bir dünyadır ve şiirlerinde kendini hissettirir. Haşim, "Merdiven" şiirinde ne yapılırsa yapılsın, ölümden(akşam) kaçışın olmadığı gerçeğini imgelerle, çağrışımlarla anlatmıştır. Şairin merdiven imgesiyle anlatmak istediği, hayat yoludur. Ayrıca şiirde geçen *etek, güneş rengi bir yığın yaprak, suların sararması, yüziün perde perde solması, kızıl havalara, akşamın olması, alev gibi dallarda duran kanlı bülbüller, mermerin tunca benzemesi ölüm*

kavramını anlatan ve ölümü kavramlaştıran kelime unsurlarıdır. Derginin 7-13 yaş çocuklarına hitap ettiği göz önünde bulundurulursa, bu yaş çocuklarına "Merdiven" şiirinin aktardığı değer olarak ölümü algılattığını söylemek pek doğru olmayacaktır. Şiir öğrencilere, bir gün ölümün geleceği ve bu dünyanın geçici olduğu konusunda öğrencileri bilinçlendirirken, *Hayatın Kıymetini Bilme Değerini* aktarır.

Şiirde soyut kavramların fazla olması nedeniyle, ilköğretim birinci kademedeki öğrencilerin şiiri algılayıp kavrayabilmesi için öğretmenlerin kelimelerin anlam derinliğine inerek kavramlar dünyasına girmeleri, kelimeleri kavramlaştırarak öğrencilere açıklamaları yerinde olacaktır.

4.2.1.13. Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri

Bir Başka Tepeden

*Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer,
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.*

*Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan,
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rüyada*

Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan. (Beyatlı, 1993, S. 16, s. 3)

Şiirde kültür değerlerimizden olan İstanbul'u sevme vurgulanmıştır. Yahya Kemal Beyatlı'nın İstanbul'a duyduğu sevgi, onu, semt semt ilginç görünüşleriyle, zenginlik ve yoksulluklarıyla ayrı güzellikte görmesindedir.(Ünlü ve Özcan, 1987:123)

Şiirde *İstanbul* kelimesi, aziz, gönül tahtı, sevme, ömre değer, efsunlu güzellikler, en hoş ve uzun rüyada yaşama kelime ve kelime gruplarıyla beslenmekte

ve kavramlaştırılmaktadır. Böylece bu şiiri okuyan çocuk, İstanbul sevgisini duyumsayacak ve *Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri* gösterecektir.

4.2.1.14. Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri

Büyük Temizlik

Bir kocaman kova dolusu sabunlu su

Bir de büyük temizlik bezi

Silmeli, silmeli, silmeli

Evleri, bacaları, yolları, otomobilleri...

Oh, ne güzel, pırıl pırıl, tertemiz her yer,

Mis gibi.

İyi de şu kirli su dolu koca kovayı

Şimdi nereye dökmeli? (Çınaroğlu, 1993, S. 17, s. 3)

Şiirde, temizliğin önemi vurgulanmıştır. Metinde *temizlik* kelimesi, bir kocaman kova dolusu sabunlu su, büyük temizlik bezi, silme, pırıl pırıl, tertemiz, mis manalarıyla; *çevre* kelimesi, evler, bacalar, yollar, otomobiller, her yer manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlar sayesinde öğrencide çevreyi temiz tutma bilinci oluşacaktır.

4.2.1.15. Ön Yargılı Olmaktan Kaçınma ve İnsanı Tanıyıp, Sevme Değeri

Metnin Adı: Yumurtalar
Yazar: Cemal Erten
Basım Yılı: Mart 1993
Sayı: 17
Sayfa: 16

Şiirde, insanlara art niyetle yaklaşp kötülük yapmak yerine, insanları sevip tanımaya çalışmamız gerektiği vurgulanmıştır. Şiir metninde *ön yargı* kelimesi, kara

kalplilik, kin, hain balta, anlamadan hata etme, nankör olma kelimelerinin anlamlarıyla beslenmiş ve kavramlaştırılmıştır.

4.2.1.16. Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri

Pazar Oyunu

Tuttum anneannemin elinden,

Dün çıktım pazara erkenden.

" Her şeyi bir şeye benzetme" oyunu oynadım.

Dolaştım tezgâhları adım adım:

Fil ayağına benziyordu kereviz ,

Birer küçük beyindi her bir ceviz.

Ayla'nun örgüleri diye baktım pırasalara,

Balkabağı sarık olur eski insanlara.

Küçük servi ağacıydı her dereotu demeti,

Eğri büğrü taşla dolu yer elması sepeti.

Mora boyanmış topaç sandım kırmızı soğanları,

Fırıldağa benzettim kocaman turpla şalgamları.

Patatesler sanki olmuş birer kivi,

Kuru karanfiller desen, her biri bir çivi.

Karnabaharı, ponpon çiçeği sandım;

Sonunda, bu oyundan da usandım! (Bilimer, 1993, S. 18, s. 3)

Şiirde çocuk ve oyun ilişkisi vurgulanmıştır. Şiirde, sebzelerin doğadaki bazı varlıklara benzediği belirtilmiştir: Kereviz, *fil ayağına*; ceviz, *beyine*; pırasalar, *Ayla'nun örgülerine*; bal kabağı, *sarığa*; dereotu demeti, *küçük servi ağacına*; yer elması, *eğri büğrü taşlara*; kırmızı soğan, *mora boyanmış topaca*; turp ve şalgam, *fırıldağa*; patates, *kiviye*; kuru karanfil, *çiviye*; karnabahar, *ponpon çiçeğine* benzetilmiştir. Sebzelerin doğadaki varlıklara benzetilmesi, çocuğun düşünce dünyasında oyun ilişkisi kurularak yapılmıştır. Varlıkların benzeyen veya farklı

yönlerini görmek, varlıkları algılamak, kavramak ve anlamlandırmakla mümkündür.

4.2.1.17. Masallardan Ders Çıkarma Değeri

Masalçı Amca

*Bir masalçı amcam vardı
Dilinden ballar akardı.
Neşeli, hep güler yüzlü
Gelir geceli gündüzlü,
Söyledi hep bana masallar
Güller, altın portakallar
Dünya güzeli eceler,
Yiğide zor bilmeceler
Birbirinden güzel şeyler
Anlatırdı daha neler.*

*Uzun karanlık geceler,
Gece dolaşan cüceler.
Devlerle cinler, periler.
Herkes korku verirler.
Bizler ürküüp irkilince,
O da eğlenir keyfince.
Derdi: " Sakın inanmayın,
Her söylenene kanmayın"*

Enikonu masal işte

Ama masalsız kalmayın. (Güngör, 1993, S. 19, s. 3)

Çocukların duygu ve düşünce gelişimlerinde masalın önemi vurgulanmıştır. Şiirde masal kelimesi, *uzun karanlık geceler, gece dolaşan cüceler, devlerle cinler periler* manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Çocuklara masal anlatan, masalı sevdiren *masalçı amca* kelime grubu ise, *dilinden ballar akması, neşeli, güler yüzlü olması,*

hep masal söylemesi, gülleri, altın portakalları, dünya güzeli eceleri yiğide zor bilmeceleri , daha nice güzel şeyleri anlatması manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirde neşeli, güler yüzlü, tatlı dilli, çocuklara masal anlatan amca, masalları çocuklara sevdirmiştir. Çocuklara, *Masallardan Ders Çıkarma Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır.

4.2.1.18. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

Neyin Nesi

Durup dururken dudağıma takılan

Bu ıslık da neyin nesi?

Bayram değil, seyran değil

Kimse beni öpmedi

Cebimde harçlığım da yok

Üstelik günlerden pazartesi

Öyleyse neyin nesi bu ıslık güzel kuş

Tatlı güneş, minik tomurcuk

Benekli uçuç böceği

Bu ıslık da neyin nesi? (Çınaroğlu, 1993, S. 20, s. 3)

Şiirde bir çocuğun bahardaki yaşam sevinci vurgulanmıştır. Şiir metninde *doğa* kelimesi, güzel kuş, tatlı güneş, minik tomurcuk, benekli uçuç böceği kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Bu yapılarla çocuk, doğayı ve doğadaki canlıları sever ve korur hale gelecektir.

4.2.1.19. Sahiplenme Değeri

Ağaç

Ağaca bir taş attım;

Düşmedi taşım,

Düşmedi taşım.

Taşımı ağaç yedi;

Taşımı isterim,

Taşımı isterim! (Rıfat; Veli, 1993, S. 21, s. 3)

Şiirde çocuk ve oyun ilişkisi vurgulanmıştır. Şairlerin, çocuklara, ağaca zarar vermeyi öğretmeleri mümkün değildir. Çocukların oyuncaklarını sahiplenmesi, şiirin ana duygusudur. Şiirde *sahiplenme* kelimesi, taşım, isteme kelimeleriyle; *oyuncak* kelimesi, taş kelimesiyle kavramlaştırılıyor. Çocuk şiirdeki kavramlarla, taş kelimesini duyduğunda, aklına oyuncak kelimesi gelecek ve taş ile oyuncak ilişkisini algılayıp kavrayabilecektir. Şairler, çocuklara doğadaki cansız varlıkların da oyuncak olabileceğini göstermişlerdir.

4.2.1.20. Faydalı İnsan Olma Değeri

Yıldızlar Oyunu

Yıldızlar neye yarar

Geceyi süslemeye

Yıldızlar neye yarar

Büyümesine bütün bitkilerin.

Yıldızlar neye yarar

Yol göstermeye

Karanlık basar basmaz

Yıldızlar neye yarar

Çocukların uyumasına. (Dağlarca, 1993, S.22, s. 3)

Şiirde *yıldız* kelimesi, çocuğa estetik zevk veren, çevresini güzelleştiren, çevresine faydalı olmaya çalışan iyi insan, en zor durumlarda yol gösteren, huzur veren kelime gruplarıyla kavramlaştırılıyor. Böylece çocuk, yıldızlara baktığında

olumlu duygular hissedecek ve zihninde *faydalı olma, huzur, güzellik* kavramlarını çağrıştıracaktır.

4.2.1.21. Ailenin Kıymetini Bilme Değeri; Fedâkar Olma Değeri

Çocuklar

Çarşılarda bir şey

Biz pek aramazdık çocuklar olmasaydı.

Kasaplarda manavlarda bazı yorgun kadınlar

Hep de تنها saatleri seçerler

Sonra yavaş bir sesle

Çocuk için hasta kaç gündür yemiyor

Biraz et biraz meyva isterler.

Sevdiği bir reçeli gün aşırı yalnız ona

Kaşıklarla beraber büyür bir üzüntü

Yağların şekerlerin çayların

Uykularda bile bitiyorsa

Annelere düşündürdüğü.

İnsanlara tezgâhlara kâğıtlara kolaydı

Biz bu kadar eğilmezdik çocuklar olmasaydı (Necatigil, 1993, S. 23, s. 3)

Şiirde, anne, babaların çocuklarını koruması ve sahiplenmesi vurgulanmıştır. Mutluluğu evde aramak, Necatigil'in şiirlerindeki en belirgin temadır. Dolayısıyla şair çocuklara ayrı bir önem verir. Şiirde çocuk sevgisi vurgulanarak, annelerin, babaların pek çok sıkıntıya çocuklar için katlandığı belirtilmiştir. Şiirde anne ve baba kelimeleri, *çocukları için her sıkıntıya katlanan, yorgun kadın, her koşulda çocuğunu düşünen, çocuğu için her fedakârlığı yapan* kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki *yorgun kadın* ifadesinden, annelerin babalara göre

çocukları için daha fedakâr olduğu, didinip uğraştığı anlaşılmaktadır. Çocuk bu şiirdeki kavramlarla, anneliğin ve babalığın kutsiyetini bir kez daha anlayacaktır. Çocuk, anne ve babasının duygu, düşünce dünyasını çözümleyip, değerini anlayabilecek ve ailesinin kıymetini bilecektir. Ayrıca çocuk kavramlaştırma sayesinde, *Fedâkar Olma Değerini* kazanacaktır.

4.2.1.22. Başarıya Ulaşmak İçin Çalışma Değeri

Flüt Çalıyoruz

Do re mi fa sol

Kolay değil flüt çalmak

Doğru üflemek notaları

Doğru sesler çıkarmak

Do do sol sol, do do sol

La si do, sol la si

Ritm, ölçü çok önemli

Yılmadan çalışmalı

İyi kullanmalı nefesi

Sol la si, fa sol la si

Mi mi fa sol sol fa mi re

Bir sevgi evreninde

Yürek atışı gibi müzik

Coşkuyla, uyum içinde

Do do re mi mi re re

Mi mi fa sol sol fa mi re

Ne güzel böyle hep birlikte

Seslere aktarmak duyguyu

Seslerle ulaşmak sevgiye

Do do re mi re do do (Çınaroğlu, 1993, S. 24, s. 3)

Şiirde sevgiyi aktarmanın, ifade etmenin yollarından birinin müzik olduğu vurgulanmıştır. Şiir metninde müzik kelimesi, *ses, ritm, ölçü, yürek atışı, coşku, uyum, duyguyu seslere aktarma, sevgiye seslerle ulaşma* kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlar sayesinde çocuk, sevginin, duyguların müziğe yansımaları görerek, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir müzik aleti çalabiliyorsa, duygularını müzikle yansıtabilir.

Şiirde birinci ve ikinci bentte, başarıya ulaşmak için çalışma değeri belirtilmiştir. Birinci ve ikinci bentte, bilgiyi ve görgüyü aktarabilmek için çok çalışmak gerektiği vurgulanmıştır. Üçüncü ve dördüncü bentte, insanın olumlu duygularının müzikle yansıtılabildiği ifade edilmiştir.

4.2.1.23. Geçmiş Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme Değeri

Bütün Yaz

Ne güzel geçti bütün yaz,

Geceler küçük bahçede

Sen zambaklar kadar beyaz

Ve ürkek bir düşüncede,

Hülyan eşiği aşılmaz

Bir saray olmuştu bize;

Hapsolmuş gibiydim bense,

Bir çözülmüş bilmece.

Ne güzel geçti bütün yaz,

Geceler küçük bahçede (Tanpınar, 1993, S. 25, s. 3; 2006, S. 104, s. 3)

Şiir metninde, yaz mevsiminde sevgiliye duyulan özlem ve hayaller ifade edilmiştir. Şiirde sevgili kelimesi, zambak, beyaz, ürkek kelimeleriyle; saray kelimesi, görkem, gösteriş, şatafat kelimeleriyle; hapsolma kelimesi, çıkmaza girme kelime grubuyla; bilmece kelimesi, muamma, anlaşılmayan, bilinmeyen

kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Zambak kelimesi narinliği, beyaz kelimesi de saflığı simgelemektedir. Şiirde geçmişte beklediği sevgiyi bulamayan bir kimsenin duyguları anlatılmıştır. *Geçmiş Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme*, şiirin çocuklara aktardığı değerdir.

4.2.1.24. Anne Sevgisi Değeri

Çocuklar

" Ben senin neyim? dedim anneme.

" Gönlümün lambasıydın, " dedi.

" Lamba mı?"

" Evet."

"....."

" Aydınlatıyorsun baştan aşağı evimizi."

"Yeni doğmuş bir ay gibi gülümsedi.

Demek ki, annelerin yüzleri hep

çocuklarına dönük bir çeşit ayçiçeği,

... Ve çocuklar sarı sıcak bir güneşti. (Özkan, 1993, S. 26, s. 3)

Şiir metninde, annenin çocuklarına sevgisi vurgulanıyor. Şiirde *annenin gülümsemesi* kelime grubu, yeni doğmuş bir Ay; *annenin yüzü* kelime grubu, çocuklarına dönük bir çeşit ayçiçeği; *çocuk* kelimesi, gönül lambası, evi baştan aşağı aydınlatan, sarı sıcak bir güneş kelime gruplarıyla kavramlaştırılıyor. Çocuk, şiirde geçen *annenin gülümsemesi* kelime grubunun içten, samimi, gönle huzur verdiğini; *annenin yüzü* kelime grubunun annelerin hep çocukları için uğraştığını, enerjilerini çocuklarından aldığını; *çocuk* kelimesinin gönül aydınlatan, ısıtan, gönüle sevinç veren, evin neşesi olan manalarını ifade ettiğini anlayacaktır.

4.2.1.25. Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

Buluttan Şemsiyem Uçtu

*Uyandım güneşliydi hava.
Patika yolda yürüdüm.
Geride kaldı bahçe içindeki evimiz.
Yalan olmaz masallarda...
Hangi yöne gitsem
buluttan şemsiye orda.
Küçük bir tepedeyken,
" Dur yağmur dur ," der demez
kesildi yağmur.
Önümde üç ağaç,
üçü de aynı boyda.
Çağırdım kedilerimi,
"Çıkın dedim," çıktılar
sağdaki ağaca.
Bu kadar sessizlik fazla,
diye düşündüm.
Uzun öten horozlarımdan
kırkını çağırınca,
Ortalık dönüştü ses ormanına.
" Susun!" dedim sustular.
İşaret edince de
ikinci ağaç
horoz ağacına
dönüştü.
Üçüncü ağaca
sincapları mı çağırırsam,
tavşanları mı*

diye düşünürken,
 " Sincapları," dedi, kuşun biri.
 "Peki," dedim,
 " seni mi kıracağım."
 Sincap ağacı
 hepsinden güzel...
 Üç ağaç için
 üç bekçi köpek gerek,
 diye içimden
 geçirince de,
 Beyaz siyah ve kırmızı
 üç köpek belirdi.
 Kırmızısı kedilerin,
 Horozları siyah,
 Beyazı ise
 sincapların bekçisi.
 Değişiklik olsun diye
 boyadım bulutumu sarıya
 "Yağ nasıl istersen
 öyle yağ," dedimse de
 bulutum yağmaz...
 Bulutumu boyar
 boyamaz beyaza,
 Ilık bir yağmur yağarken,
 kediler miyavlar,
 horozlar öter...
 Sincapların keyfi yerinde,
 ceviz kemirir her biri.
 Bu şenliği seyretmek bile
 dünyaya değer.
 " Oh ne güzel bir gün" dedim,
 yürüdüm kırdı.

Üç ağacın üçü de yürüdü,
 yürüdü köpekler,
 yürüdü yollar...
 Her dileği yerine gelen
 ne kadar mutluydu,
 daha fazlasıydı bu.
 Uç der demez,
 buluttan şemsiyem uçunca...
 O anda çocuk sinemam
 kapadı perdelerini
 ve bilmem niçin
 açılmadı bir daha! (Şirin, 2006, S. 94, s. 3)

Metinde *Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri* tespit edilmiştir. Şiirde yaratıcı düşünme gücünün temeli olan olumlu hayaller dünyasında dolaşmanın önemi vurgulanmıştır. Metinde, bu dünyada istenilen her şeyin gerçekleşmesiyle gelen mutluluk ve en son dizede de kaybetmenin verdiği üzüntü belirtilmiştir. Şiirin son dizesinde geçen "çocuk sinemam" ifadesiyle, şairin çocukluğu bir sinema perdesi gibi düşündüğünü ve perdenin kapandığını yani çocukluğunu kaybettiğini düşündüğünü anlamaktayız.

Şiirde *kedi* kelimesi, avcı, sevimli, uysal; *horoz* kelimesi, erkek, kabadayı; *sincap* kelimesi, sevimli, hareketli, kemirgen; *bulut* kelimesi, çocukluk hayalinin kapısı, çocuğun üzüntüsü ve sevinci; *ağaç* kelimesi, gizlilik, korunma, saklanma, havadarlık, temizlik; *kuş* kelimesi, ulaşma, yolculuk, sevimlilik, özgürlük; *köpek* kelimesi, bekçi, sadık, itaatli; *yağmur* kelimesi, bereket, bolluk, rahmet; *kır* kelimesi, boş ve geniş alan, açık yer; *şemsiye* kelimesi, korunma, muhafaza, saklanma; *yol* kelimesi, ulaşma, kavuşma, hız, usul, tarz, gaye, maksat, çare, yöntem; *uçmak* kelimesi, gitmek, uzaklaşmak, kaybolmak kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Şiirde bulut, zihinde canlandırılarak şemsiyeye benzetilmiştir. Metinde geçen kelimelerden hareketle, insan hayatının inişli çıkışlı olduğunu,

insanın başarılı olduğunda, isteklerine kavuştuğunda şımarmaması, zorlandığında da yeise kapılmaması gerektiğini anlamaktayız.

4.2.1.26. Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri

Metindeki kaya kelimesi canlı bir varlık olarak algılanarak, tasavvur edilerek kavramlaştırılmış ve kavramlaştırmadan hareketle metinde *Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri* tespit edilmiştir. Şiirde şairlerin, kayayı kişileştirerek (teşhis) kayaya kendisiyle, Güneş ve Ay'la ilgili sorular sormaları, öğrenmeye meraklı ve istekli olduklarını göstermektedir. Kayaya Güneş, Ay ve kaya ile ilgili sorulan sorular, çocuğun doğaya, gök cisimlerine sorgulamacı bir bakış açısıyla bakmasını ve öğrenmeye meraklı olmasını sağlayacaktır.

Kayaya Sorular

Konuşsana kaya

Sorum sana:

Evvel zaman içinde

Güneş var mıydı uzayda?

Konuşsana kaya

Nasıl çıktın dağlara?

Canın sıkılmadı mı

Otururken tek başına?

Ey dilsiz kaya

Seslerimizi

Sen mi yansıttın

Ay'a?

Bir gün konuşursan eğer

Selam götür benden ,

Bin yıl sonraki

Güneş'e , Ay'a

Çocuklara... (Akal; Yener, 2006, S. 97, s. 3)

Şiirde *kaya*, canlı bir varlık olarak tasavvur edilerek, kayaya öğrenme merakı ve isteği içerisinde sorular sorulmuştur. Şairler, araştırmacı bir bakışla, birinci bentte, kayaya Güneş'in uzayda eski zamanlarda da olup olmadığını; ikinci bentte, kayanın dağlarda nasıl oluştuğunu; üçüncü bentte, seslerin Ay'a nasıl yansıdığını sorarak kayadan cevap vermesini istemeleri, şairlerin kayayı canlı bir varlık olarak tasavvur ettiklerini ve kayaya değer verdiklerini göstermektedir. Kayayı kavramlaştırarak canlı bir varlık olarak düşünmek, çocuğun kayaya olumlu gözlerle bakmasını sağlayacak ve böylece çocuk, çevresindeki cansız varlıkların da dünyadaki yerini ve önemini algılayacak, anlayacak ve sorgulayacaktır. Dördüncü bentte de, şairlerin kayadan, bin yıl sonraki Güneş'e, Ay'a ve çocuklara selam götürmesini istemeleri, gelecekteki Güneş, Ay ve çocuklara esenlik dilediklerini ve değer verdiklerini göstermektedir. Şiirde çocuğun Güneş ve Ay'ı canlı varlık olarak algılayıp, onlara selam göndermeleri, tabiattaki her varlığın öneminin farkında olmasıyla mümkündür.

4.2.1.27. Paylaşma Değeri; İyi İnsan Olma Değeri

Şamandıra Baba

yaramaz kız bahçeye gelecek

benimle oynamaya

şamandıra babacığım

ona bütün oyuncaklarımı versem

ve bütün nedirciklerimi

*kertenkeleler kaçacak
ve biz güneşten saklanacağız
çok yaprakların altına*

*şamandıra babacığım
çok uslu oturacağım
yaramaz kız gelecek diye (Çelebi, 2006, S. 98, s. 3)*

Çocuğa, şiirin birinci beyitinde arkadaşlık, ikinci beyitinde paylaşma, üçüncü beyitte iklim şartlarına göre kendini koruma, dördüncü beyitte de uslu durma ve iyi insan olma değeri aktarılmaktadır. Şiirde *baba* kelimesi, koruyucu, babalık duyguları ile dolu olan; *nedircik* kelimesi, ne olduğu söylenmek istenmeyen şey, elinde olan her şey; *yaprak* kelimesi, korunma, saklanma manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Çocuk, kavramlaştırılmış kelimelerle, paylaşımcı bir ruha sahip olarak arkadaşlarıyla oyun oynayacak ve kendine ait olan eşyaları arkadaşlarıyla paylaşabilecek, kendini sıcak ve soğuk hava şartlarında koruyabilecek, yerine göre davranış gösterebilecektir. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuklara, *Paylaşma, İyi İnsan Olma Değeri* aktarılmaya çalışılmaktadır.

4.2.1.28. Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Gerekli Ortamı Sağlaması Değeri; Paylaşma Değeri

Biz Çocuklardık

*Biz çocuklardık
Erik güler
Çelik çomak ağıldık
Dizlerimiz kan çiçeği
Gözlerimiz ateş böceği
Annemiz çağırmasa
Belki yüz yıl yaşardık.*

Biz çocuklardık
Su düşünür
Yağmur üşürdük
Okul çantamızdan hafif
Mutsuz annelerden ağırdık
Gölgeli perdelerin korkusunu
Sanmayın ki biz çağırdık

Biz çocuklardık
Masallar kadar gerçek
Bayramlar kadar yalandık
Göğe uçtukça balonlarımız
Ölümden bir şey anlamazdık
Biz yarınlardık
Biz çocuklardık (Erdoğan, 2006, S. 99, s. 3)

Şiirin ilk yedi mısrasında, paylaşım değeri tespit edilmiştir. Bu bölümde, çocukların oyun oynarken zamanın nasıl geçtiğini anlayamaması vurgulanmıştır. Şiirde *gülme* kelimesi, erik manasıyla; *ağlama* kelimesi, çelik çomak manasıyla; *diz* kelimesi, kan çiçeği manasıyla; *göz* kelimesi, ateş böceği manasıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler okulda aldığı dil eğitimiyle ve kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde, çocukların gülüşünün doğal, tatlı olduğunu, ağlayışının kısa sürdüğünü, dizlerinin oyun oynarken kanadığını, gözlerinin parlak olmasını anlayabileceklerdir.

Şiirin ikinci yedi mısrasında, öğrencilerin *su* kelimesiyle, temiz, akıcı, saf, berrak manalarını; *yağmur* kelimesiyle, ılık, üşütmeyen, çok ve sık manalarını kavramış olmaları gerekmektedir. Kavramlaştırılmış kelimelerle, çocukken temiz, akıcı düşündüğümüzü, fazla üşümediğimizi anlıyoruz. Şiirin bu bölümünde, çocukken okul çantası taşımanın sorun olmadığı, mutlu olunduğu, büyüklerin yarattığı korku dünyasını çocukların yaratmadığı ifade edilmiştir. Bu bölümde,

Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Gerekli Ortamı Sağlaması Değeri belirtilmiştir.

Şiirin son yedi mısrasında, çocukken masalsı dünyada, hayal dünyasında yaşandığı; balonlar göğe uçtuğunda nasıl yok oluyor, yalan oluyorsa, bayramların da gelip geçici, yalan olduğu; çocukların sadece hayatın güzel yönlerini gördükleri, bildikleri, ölümün çocuklar için bir şey ifade etmediği; çocukların geleceğin yetişkinleri olduğu belirtilmiştir.

Şiirde geçmişteki çocuklar anlatılmıştır, bugün bu çocuklar artık yoktur. Şiir metninde çocuklukta masum, içten, güzel duyguların olduğu, çocukların masal dünyasında yaşadığı vurgulanmıştır. Şiir metnindeki kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde, çocukluğun gelecek, yaşam, heyecan, mutluluk, paylaşmak olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.1.29. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

Ağacım

Mahallemizde

Senden başka ağaç olsaydı

Seni bu kadar sevmezdim.

Fakat eğer sen

Bizimle beraber

Kaydırak oynamasını bilseydin

Seni daha çok severdim.

Güzel ağacım!

Sen kurduğun zaman

Biz de inşallah

Başka mahalleye taşınmış oluruz. (Kanık, 2006, S.101, s. 3)

Şiirde ağaç sevgisi ve ağacın önemi vurgulanmıştır. Şiir metninde *ağaç* kelimesi, arkadaş, sevgi, paylaşım, güzel, sahiplenme manalarıyla

kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlarla çocuk, ağaç kelimesini duyunca, ağaca olumlu gözlerle bakmaya başlayacak ve ağaca zarar vermeyecektir. Son bentte de çocuğun ağacın kurduğunu görmeme isteği belirtilmiştir. Çocuk, ağacı hep yemyeşil, canlı görmek istemekte ve ağacına zarar gelmemesini dilemektedir. Kavramlaştırılmış kelimelerle, *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.1.30. Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri

Okula Gittiğim İlk Gün

*Okula gittiğim ilk gün
çıkınca evden dışarı
-Şanslısın dedi babam, ben
babasız gitmişim okula
Annem kapıda düzeltip yakamı
Öptü alnımdan üç kez
ve yanaklarımdan
Çantamdaki kuşlu silgiler
pır diye uçtu sanki
Yürüdük uzadı yol
Yürüdük geride kaldı ev
Yürüdük göründü okul
Beni görünce
bir çocuk gibi
güldü okul
Okulun bahçesinde
annesine babasına sarılmış
ağlayan çocuklarla
göz göze gelince
Ben de ağladım
Kucağına aldı beni babam*

Girince sınıftan içeri
- Hoş geldin Serdar, dedi,
Sevgili öğretmenim
Sesi tıpkı annemin sesi
Çocuklar ağlayınca,
- Anneler babalar, dedi,
siz çıkın dışarı
Tanışma oyunu
 oynayacağız biz
Önce kendi adını
söyledi öğretmenimiz:
Edibe Aydın
Alkışladık öğretmenimizi
Adını söyleyene
 armağan etti
 okul numarasını

Adım Serdar deyince
boyumun uzadığını hissettim
Dedi ki senin numaran
bin yüz, seksen beş
Ağzımda dondurma tadı
İlk günden sonra
okula gitmek bir oyun
Bir türkü
okuldan dönmek

Bir haftada okul
ikinci evimiz

Öğretmen

okuldaki annemiz (Şirin, 2006, S. 102, s. 3-4)

Şiir metninde çocuk ve okul ilişkisine yer verilmiştir. Şiirde bir çocuğun, okula gittiği ilk günkü duyguları anlatılmıştır. Şiir metninde okul kelimesi, sevinç, mutluluk, oyun, ikinci ev; öğretmen kelimesi, sevgi ve saygı duyulan, okuldaki anne; kuş kelimesi, özgürlük, ulaşabilme, sevimlilik; baba kelimesi, otorite, korunma, güven manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuk, okulunu, öğretmenlerini sever ve onlara saygı gösterir hâle gelecektir. Kavramlaştırılmış kelimelerle, *Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri* tespit edilmiştir. Şiirde çocuğun okula ilk kez babasıyla gitmesi, babanın çocuğun güven, korunma ihtiyacını karşılaması bakımından önemlidir.

İlk gündenden sonra

okula gitmek bir oyun

Bir türkü

okuldan dönmek

Şiirde *okula gitme* kelime grubu, oyun kelimesiyle; *okuldan dönme* kelime grubu ise türkü kelimesiyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelime hazinesi yeterli olan öğrencilerin, okula yeni başlayan çocuğun okula gitmeyi bir oyun, okuldan dönmeyi de bir türkü olarak kavramaları beklenir. Dil bilinçli öğrenciler, şiirde geçen oyun kelimesinin eğiticiliği, öğreticiliği, eğlenmeyi, paylaşımı; türkü kelimesinin harmoniyi, birlikteliği, güzelliği, mutluluğu, huzuru ifade ettiğini anlayacaklardır. Böylece kavramlar dünyasına girebilen öğrenciler, hem okula gitme, okuldan dönme kelime gruplarını hem de oyun, türkü kelimelerini zihinlerinde kavramlaştırmış olacak, bunun sonucunda da olumlu duygu ve düşünce dünyalarına sahip olacaklardır.

4.2.1.31. Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

Merhaba Kitap!

Merhaba kitap!

*Neler anlatıyorsun,
kendi kendine öyle, kapağının
altında, zincire vurulmuş gibi
rafta?*

Söyle kitap!

Nedir hikâyen?

Okunmadın mı hiç?

*Gelip geçeceğimi mi sandın,
seni görmeden?*

Kaçamazsın benden kitap!

Okurunum ben...

Açarım seni, özgürleştiririm.

Haydi kitap!

Anlat sırlarını bana... (Bodecker, 2006, S. 102. , s. 27)

Şiirde kitap kelimesi, bilgi, görgü, sırdaş, arkadaş kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Yine raf, okur, özgürleşme kelimelerinin de kavramlaştırıldığını söyleyebiliriz. Çocuk kitap kelimesini duyduğunda, aklına bilgi, görgü, sırdaş, arkadaş kelimeleri gelecek, kitaba yüklediği bu olumlu anlamlar nedeniyle, çocuk kitabı sever ve fırsat buldukça kitap okur hale gelecektir. Şiirde de açık bir şekilde belirtildiği gibi, okunmayan, rafta duran kitabın zincire vurulmuş gibi, tutsak olduğu; ama okurunun kitabı açıp okumasıyla kitabın özgürleşerek, okurunun bilgilenmesini sağladığı vurgulanmıştır. Şiirde özgürleşme kelimesi, bilgi verme, bilgi vererek okuyucusunu aydınlatma manasında kullanılmıştır. Şiir metninde kavramlaştırılmış kelimelerle, *Okuma Alışkanlığı Kazanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.1.32. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

Orman

Sessizliğinde gezindiğim
Bu ıssız orman
Düşlerdeki bir ülke gibi
Bak, bir şiir yükseliyor sanki
Sessizce topraktan
Aynı gizemli türküyü söylüyor
Ağaçlar bir ağzdan
Gürgenmiş, palamutmuş
Çammuş, çınarmuş kime ne
Değil mi ki ateş tümünü yakıyor yakınca
Tümü ıslanıyor yağmur yağdığı zaman
Ve tümü besleniyor aynı topraktan
Gürgenmiş, palamutmuş
Çammuş, çınarmuş, kime ne
Tüm ağaçlar dost, kardeş
Kimsenin gözü yok kimsenin yerinde
Yok komşuya konan kuşu kıskanan
Ne anlamsız bir yarış var burda
Ne kavga, ne itiş kakış
Ne yalan dolan
Bu orman
Dingin, uygar bir ülke
Çok uzaklarda bu dünyadan (Çınaroğlu, 2007, S.105, s. 3)

Şiirde *orman* kelimesi, ıssız, düşlerdeki bir ülke, aynı gizemli türküyü söyleyen, dost, kardeş, kıskanç olmayan, kavga etmeyen, yalan dolan olmayan bir yer, dingin, uygar bir ülke manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Türkü, zihinlerde harmoni, uyum, ahengi çağırır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuk, ağaçlar, orman kelimelerini duyduğunda aklına birlik, beraberlik gibi olumlu kavramlar gelecek, ormanı sever ve korur hâle gelecektir.

4.2.1.33. Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri

Televizyon

Hani ekranda

Her şey oyundu?

Dayak, ölüm, açlık

Savaş, cinayet, hastalık,

Hepsi kurguydu?

Bir çocuk ağlıyor anne... (Akal, 2007, S. 106, s. 3)

Şiirde televizyonun çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi vurgulanmıştır. Metinde *televizyon* kelimesi, dayak, ölüm, açlık, savaş, cinayet, hastalık kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Çocuk televizyon kelimesini duyunca, kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde aklına olumsuz kavramlar gelecek, bu da çocuğun duygu ve düşünce dünyasını olumsuz etkileyecektir. Çocukların televizyondan olumsuz etkilenmemesi için çocuklara yaş gruplarına uygun, duygu ve düşünce dünyalarını olumlu etkileyecek programlar izletilmelidir. Kelimelerin duygu ve düşünce dünyasını algılayabilen ve çözümleyebilen çocuklar, metnin *Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değerini* aktardığını kavrayacaklardır.

4.2.1.34. Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; Paylaşma Değeri

" Bir gün yolda giderken

Bir köpeğe rastladım

Konuşmaya başladık

Köpekle ben

' Nereye gidiyorsun minik köpek? ' dedim ona

(Tam yanımdan geçmekteydi o sırada).

' Kırlara gidiyorum, dedi köpek, oynamaya.

Benimle gelir misin?

Olur dedim, gelirim. " (Milne, Alan Alexander, S. 6, s. 25)

Şiirde *köpek* kelimesi sevimli, dost, oyun arkadaşı, sadık kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelime dağarcığı yeterli olan çocuk, köpek kelimesini sevimli, dost, oyun arkadaşı, sadık kelimeleriyle kavramlaştırarak, hayvanlara olumlu gözlerle bakmaya başlayacak, oyun ile paylaşım ilişkisini kurarak paylaşma duygusu da gelişecektir. Şiir metninde kavramlaştırılmış yapılarla, *Hayvanları Sevme ve Koruma, Paylaşma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.1.35. Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

Dondurma

Bir külah dondurmam olmalı

Şöyle en büyüğünden

Çilekli, kaymaklı

Hiç erimemeli, hiç akmamalı

Koca külah dondurmam

Yaladıkça çoğalmak

Limonlu, fıstıklı, çikolatalı

Boğazım ağrımamak

Kocaman kocaman olmak dondurmam

Tüm çocuklar yemeli

Kayısı, vanilya, vişneli

Dondurmam hiç bitmemek (Çınaroğlu, S. 11, s. 3)

Şiirde dondurma kelimesi, büyük külah kelime ve kelime grubuyla kavramlaştırılmıştır. *Dondurma* kelimesi, mutluluk, ferahlık, serinlik, çocukluk manalarıyla; *büyük külah* kelime grubu, büyüklük, cömertlik, bolluk manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirde çocuk hayalindeki dondurmaya anlatıyor. Metindeki kavramlaştırılmış yapılar sayesinde çocuk, *Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri* kazanıyor.

4.2.2. Fabllar

4.2.2.1. Şiir Türünde Yazılmış Fabllar

4.2.2.1.1. *Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri*

Metin Adı: Kiralık Ev
Yazar: Cemal Erten
Basım Yılı: Yaz 1991
Sayı: 7
Sayfa: 3

Metinde, her varlığın yaratılışındaki düzenin yerli yerinde olduğu vurgulanmıştır. Fablda, evi olan kabuktan memnun olmayan kaplumbağanın, evini kaybedince evinin önemini anlayıp, kıymetini bilmesi konu edilmiştir. Metinde *ev* kelimesi, korunma, barınma, sıcak ortam, sığınak, mesken manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metindeki manalar sayesinde çocuk, ev kelimesini duyunca aklına olumlu kavramlar gelecek, böylece evinin kıymetini bilerek, evinden şikâyet etmeyecektir. Bu fabl çocuğa, gereksiz yere sahip olduklarından şikâyet etmeme ve sahip olduklarının kıymetini bilme değerini aktaracaktır.

4.2.2.1.2. *Amaçlara Ulaşmak İçin Emek Verme Değeri*

Metin Adı: Geyiğin Boynuzları
Yazar: Cemal Erten
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 38

Bu öyküde, hedeflerimize ulaşmak için emek verip alın teri dökmenin gerekliliği, kolay yoldan hedeflere ulaşamayacağı vurgulanmıştır. Metinde *yükselme* kelimesi, *aklı kullanma*, *iyi düşünme*, *hesap*, *emek*, *alın teri* kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.2.1.3. Başkalarının Haklarını Gözetebilme Değeri

Metin Adı: Serçeler ve Tilkiler
Yazar: Gülsevin Kıral
Basım Yılı: Ekim 1993
Sayı: 24
Sayfa: 25

Metinde güzellikleri paylaşarak, birbirini düşünerek yaşayan bireylerin mutlu olduğu vurgulanmıştır. Şiirde açık bir şekilde, insanların iç dünyaları nasılsa, dünyayı da öyle algıladıkları belirtilmiştir. Şiir metninde tilki kelimesi; *kurnazlık*, *dolandırıcılık yaparak geçimini sağlayan*, *hırsızlık yapan*, *kibirli*, *kendini daha akıllı hisseden*; serçe kelimesi, *neşeli*, *şakıma*, *söyleşme*, *güzel şarkılar söyleyen*, *yaşam sevincini yansıtan*, *yaşamdaki güzellikleri gören*, *güzellikleri paylaşan*, *başkalarını düşünme davranışını gösteren*, *başkalarının haklarını gözetebilen* manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Şiirdeki kavramlarla çocuk, tilki ile serçenin özdeşleştiği özellikleri karşılaştırarak, sadece kendini düşünen, kendi menfaatini düşünerek ve çalışmadan yemeyi alışkanlık hale getirmiş tilkiyle, güzellikleri

paylaşarak mutlu olmayı başaran serçenin mutluluk anlayışı arasındaki farklılığı görerek, başkalarını düşünebilme, başkalarının haklarını gözetebilme davranışını gösterebilecektir.

4.2.3.DÜZ YAZI

4.2.3.1.Hikâye Türünde Yazılmış Fabllar

4.2.3.1.1.Öfkeyi Kontrol Altında Tutma Değeri

Metnin Adı: Öfkeli Hindi
Yazar: Mustafa Balel
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 37

Metinde sinirli, geçimsiz ve kendini beğenmiş kişilerin çevresi tarafından sevilmediği, herkesin böyle kişilerden uzak durduğu belirtilmiştir. Fablda sözü edilen olumsuz davranışlar; *şikâyetçi olma, sinir küpü, yatıştığını görmeme, öfkeli, sinirli, homurdanma, diken üstünde uyuma, hop oturup hop kalkma, olur olmaza sinirlenme, birilerinin üstüne yürüme, korku, dikleşiverme, huysuzluk, kendini beğenme, huysuzlaşma, hırçın, öfke, yüreği daralma, bunalma, öfkeyi boşaltma, başkasını hırpalama, al kanlara bulama, başkasının üzerine yürüme* manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öyküde sinirli insanların çevresine verdikleri zararları yukarıdaki kavramlarla çözümleyerek kavramlaştıran çocuk, yaşantısında da davranışlarını duygu ve düşünce dünyasına göre düzenleyip, öfkesini kontrol altında tutma davranışı gösterebilecektir.

4.2.3.2.HİKÂYELER

4.2.3.2.1. *Aile Bireyleri Arasındaki Sevgi ve Bağlılık Değeri*

Metnin Adı: Umut
Yazar: Nezihe Meriç
Basım Yılı: Aralık 1993
Sayı: 26
Sayfa: 4

Metinde aile bireyleri arasındaki sevgi ve bağlılık vurgulanmıştır. Metinde *dayı* kelimesi, evin şenliği, sevme, şen, eğlenceli, gülünç, maskara, armağanlar getiren manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Bu kavramlarla çocuk, dayı kelimesini duyunca aklına neşeli, eğlenceli, esprili, güler yüzlü, hediyelerle yeğenini sevindiren bir dayı gelecek, dayısını sever ve saygı gösterir hâle gelecektir.

4.2.3.2.2. *Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri; Amaçlara Ulaşmak İçin Disiplinli Çalışma Değeri*

Metnin Adı: Serdar'ın Misketleri
Yazar: Nuran Turan
Basım Yılı: Ocak-Şubat 1992
Sayı: 9
Sayfa: 22

Metinde yüzme yarışmasına katılan Serdar'ın disiplinli çalışması ve azimli olması sayesinde hedefine ulaşması konu edilmiştir. Metinde *başarma*

kelimesi, yarışma, birincilik, hedefe ulaşma, mutluluk kelimeleri bir arada kullanılarak kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.3. *Anne Sevgisi Değeri; Annenin Kıymetini Bilme Değeri*

Metnin Adı: Anne Sevgisi
Yazar: Seza Aksoy
Basım Yılı: Kasım-Aralık 1992
Sayı: 14
Sayfa: 4

Şiir metninde, çocukların anne sevgisine ihtiyacı oldukları, anne sevgisi olmadan yaşayamayacakları vurgulanmıştır. Şiirde *anne* kelimesi, şefkat, fedakârlık, merhamet, sahiplenme kelimelerinin anlamlarıyla beslenmekte ve kavramlaşmaktadır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuklar, anneliğin kutsiyetini bir kez daha anlayacaklardır.

4.2.3.2.4. *Anne Sevgisi Değeri*

Metnin Adı: Güneşe Köprü
Yazar: Seza Kutlar Aksoy
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 55-59

" - Ablanla birlikte denize gidin. Giderken de şu küçük buluta söyle güneşin önünü kapatmasın.

Ablası Yasemin'in elinden tuttu. Güzel sesiyle bir de şarkı tutturd.

' Okşayınca güneş annemiz

Yıldızlanır bütün kumlar

Maviye boyanır deniz.'

Yasemin ablasından daha yüksek sesle bağırdı:

' Güneş Annemiz. Güneş anneemiiizzzz...'

Köprüünün üstünden denize hoptadılar. Mavi yumuşacık sular onları kucakladı. Minik bulut güneşin önünden çekildi. Yasemin'le ablası güneşe doğru yüzdüler."

Metinde *güneş* kelimesi, *anne* kelimesiyle; *bulut* kelimesi, küçük, minik, gölge yapan kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Güneş, Dünya için nasıl ki vazgeçilmez bir ısı ve ışık kaynağıysa ve Güneş'in canlılar için önemi nasıl tartışılmazsa, çocuklar da annelerinin sevgisini, sıcaklığını her zaman hissetmek ister. Böyle anlam bir ilişkisi kurularak, metinde güneş kelimesi, anne kelimesiyle kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.5. Anne Sevgisi Değeri; Annenin Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Yoksa Benim Annem Cadı mı?
Yazar: Tülin Kozikoğlu
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 4-7

" *Anneler cadı olur mu hiç? Onlar melektir! Hayatta en eğlenceli şeylerden biri annelerin pişirdiği yemekleri yemektir. Biz sana şaka yapmıştık.* "

Metinde *anne* kelimesi, *melek* manasıyla; *eğlenceli şey* kelime grubu, annelerin pişirdiği yemekleri yeme manasıyla kavramlaştırılmıştır. Çocukların kavramlaştırılmış kelimelerle, annelerine sevgileri daha da büyüyecek ve sevmedikleri yemek bile olsa, mızımızlanmadan afiyetle annelerinin yaptıkları yemekleri yiyerek, annelerinin kıymetini bilir hale geleceklerdir.

4.2.3.2.6 Araştırmacı Olma Değeri; Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri

Metnin Adı: Hepçözer Dedektiflik Bürosu Yardımcı Arıyor
Yazar: Gülsevin Kırıl
Basım Yılı: Ocak 2007
Sayı: 106
Sayfa: 4-9

Metinde *dedektif* kelimesi, karmaşık olayları çözümleyen, sorunları çözen, araştıran, zeki, bilgili, dikkatli, yetenekli kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle, öğrenci, dedektif kelimesini duyduğunda aklına zeki, bilgili, dikkatli, yetenekli, araştıran, sorgulayan kelimeleri gelecek; öğrenci görevini yerine getirirken dikkatli olmaya, araştırmaya, sorgulamaya çalışacak; dikkatli olmayı, araştırmayı, sorgulamayı davranış haline getirebilecektir. Metinde kavramlaştırılmış kelimelerle, *Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme, Araştırmacı Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.7. Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Dost Uçurtma
Yazar: Seza Aksoy
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 52

Hikâyede arkadaşsız bir hayatın sıkıcı olduğu, arkadaşlarla hoş vakit geçirildiği vurgulanmıştır. Metinde *uçurtma* kelimesi, eğlendirici, sevimli, hoş, güldürücü, oyun, gökkuşağı, arkadaş, yarış atı manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Bu kavramlarla çocukların uçurtma kelimesini duyduğunda aklına arkadaş, eğlendirici, sevimli gibi duygu ve düşünce dünyasını olumlu yönde geliştirecek kelimelerin gelmesi beklenmektedir.

4.2.3.2.8. Armağan Verme Değeri; Sevginin Gücüne İnanma Değeri

Metnin Adı: Kutular
Yazar: Mustafa Balel
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 71

Hikâyede hediyein güzelliğinin pahalılığında olmadığı, verdiği sevgi ve neşesinde gizli olduğu vurgulanmıştır. Metinde *hediye* kelimesi, karşısındakini mutlu etme ve neşelendirme, güzel bir anı manalarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.9. Başkalarına Saygılı Olma Değeri

Metnin Adı: Benim Adım Selen
Yazar: Aysel Gürmen
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100

Sayfa: 49

" Adımı söyleyen yok sanmayın sakın ! Yıldızlar, aydede, ayıcığım her akşam bana, ' İyi uykular Selen! ' diyorlar. İyi uykular yıldızlar! İyi uykular aydede! İyi uykular karanlık ! İyi uykular ayıcık! "

Metinde bir çocuğun yıldızları, Ay'ı, oyuncak ayısını, karanlığı arkadaş olarak algılayarak, onlara iyi geceler dilediği belirtilmiştir. Çocuğun gök cisimlerini, oyuncasını ve özellikle de çocukların korkulan bir kavram olarak gördükleri karanlığı bile arkadaş olarak algılamasından, çocuğun farkında olmadan duygu ve düşünce dünyasında, yıldızları, Ay'ı, oyuncak ayısını, karanlığı kavramlaştırarak, sözü edilen kelimelerin ad oldukları kavramları sahiplendiğini ve bu kavramlara saygı gösterdiğini anlamaktayız. Metinde kavramlaştırılan kelimelerle, *Başkalarına Saygılı Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.10. *Batıl İnançlara İnanmama Değeri*

4.2.3.2.10.1.

Metnin Adı: Tılsımlı Kurdele
Yazar: Esin Düzakın Yolsever
Basım Yılı: Eylül-Ekim 1992
Sayı: 13
Sayfa: 8-10

Metinde *batıl* kelimesi, hurafe, yanlış inanç, temelsiz inanç, asılsız inanç manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırma sayesinde *Batıl İnançlara İnanmama Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.11. *Bilgili İnsan Olma Değeri*

4.2.3.2.11.1.

Metnin Adı: Bih Gezegeni'nin Öğreten Şekerleri
Yazar: Gianni Rodari
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 50

Metinde hem kavramlaştıran hem de kavramlaştırılan kelimelere yer verilmiştir. Metinde *bilgi* kelimesi, tarih, coğrafya, dil bilgisi, aritmetik, zooloji kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Metinde *tarih* kelimesi, vişne şurubu kelimesiyle; *coğrafya* kelimesi, nane likörü kelimesiyle; *dil bilgisi* kelimesi, tatsız tuzsuz maden suyu kelime grubuyla; *aritmetik* kelimesi, şurup kelimesiyle; *zooloji* kelimesi, balık yağı kelimesiyle; *tekerlemeler*, *haftanın günleri*, *sayılar* kelimeleri, çilekli, ananaslı, portakallı şekerler kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Hikâyedeki kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde çocuğun şeker ismini ve sözü edilen besinlerin isimlerini duyunca, zihninde oluştuğu olumlu düşünce ve duyguların bilgi ismini duyunca da oluşması beklenmektedir. Çocukların okulda öğrendiği doğa ve fen bilimleri, diğer bir deyişle dersler aracılığıyla bilgilerinin arttığı, bilgili olmaları vurgulanmıştır.

4.2.3.2.11.2.

Metnin Adı: Bir Baykuşun Öyküsü
Yazar: Nejat Güç
Basım Yılı: Temmuz 1993
Sayı: 21
Sayfa: 28

Metinde *bilgili* kelimesi, akıllı, öğrendiği bilgileri günlük hayatında kullanan, kitap okuyan manalarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.12. Bilgili İnsan Olma Değeri; Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

Metnin Adı: Peterkinler Akıllanmaya Çalışıyorlar
Yazar: Lucretia Hale
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 68

Metinde düşünce gelişiminin hayal gücü, yaratıcılık, bilgi ve deneyimle mümkün olduğu vurgulanmıştır. Hikâyede *akıllı olma* kelime grubu, çok kitap okuyan, bilgili olan, orijinal fikirleri olan manalarıyla kavramlaştırılıyor. Çocuğun kitap kelimesini duyduğunda aklına bilgili olma, bir konu hakkında fikirlerini beyan edebilme manaları gelecek ve böylece çocuktaki kitap sevgisi artacaktır.

4.2.3.2.13. Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri

Metnin Adı: Yerli Yerinde
Yazar: Bernard Frio
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 25 / 100
Sayfa: 4 / 52-53

Hikâyede çocuğun duygularının davranışlarına yansımaları görmekteyiz. Metinde çocuğun bütün duygularını gerektiği gibi yaşaması, çocukların çocukluğunu yaşaması ve çocukluğunun kısıtlanmaması gerektiği vurgulanmıştır. Metinde

dağınıklık kelimesi, düşler, istekler, sevinçler, üzüntüler, yaramazlıklar, anılar, şaşkınlıklar, yalanlar manaları bir arada kullanılarak kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırma aracılığıyla büyüklerin dağınıklık dediği kelimenin, aslında çocuğun o anki duygu dünyasını yansıttığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle büyükler olarak çocukların duygularını gerektiği şekilde yaşamasına izin vermeliyiz. Metinde *Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.14. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri*

4.2.3.2.14.1.

Metnin Adı: Kız Kardeşim Bir Hamster
Yazar: Pelin Yavuz
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 22-25

Metinde *hamster* kelimesi, kardeş, arkadaş, sevimli, akıllı, minicik manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuklar, hamster kelimesini duyunca zihinlerine kardeş, arkadaş, sevimli, akıllı, minicik kavramları gelecek ve hamsteri kardeş, arkadaş, sevimli olarak algılayarak, canlı bir varlık olduğu için onu sever hale geleceklerdir. Metinde kavramlaştırılmış kelimelerle öğrencilere, *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır.

4.2.3.2.14.2.

Metnin Adı: Kütüphanedeki Kedicik
Yazar: Miyase Sertbarut
Basım Yılı: Temmuz 2006

Sayı: 100
Sayfa: 69-71

Metinde *kedi* kelimesi, sevimlilik, sıcakkanlılık, avcılık manalarıyla; *kuş* kelimesi ulaşabilme, sevimlilik, yolculuk, özgürlük manalarıyla; *köpek* kelimesi, sadık, bekçi, koruyan, gözeten manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle öğrenciler, *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri* kazanabilir.

4.2.3.2.15. Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri; Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri; Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri

Metnin Adı: Başka Bir Dünyanın Çiçeği
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 4

Metinde, yaşadığımız gezegen Dünya'nın kıymetini bilmemiz gerektiği, dünyamızı zehirli atıklarla bu şekilde kirletmeye devam edersek ileride dünyamızın yaşanması imkânsız bir yere dönüşeceği vurgulanmıştır. Metinde *dünyamızın güzellikleri* kelime grubu, sadece Türkiye'de çıkarılan lüle taşı, yemyeşil bitkiler, koca gövdeli dallı budaklı görünüme sahip bitkilerin arasında koşan oynayan neşeli insanlar, tüm vücutları göz alıcı renkte tüylerle kaplı olan kuşlar, masmavi bir atmosfer, çok berrak ve temiz dereler, çeşit çeşit renkte bitkiler, olağanüstü güzellikte kıpkırmızı bir çiçek olan gül, güzel bitkiler, çok güzel bir dünya, olağanüstü güzel bir dünya manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırılan kelimelerle, yaşadığımız çevrenin güzelliklerini fark edebilmeyi, çevre duyarlılığı gelişmiş bireyler olabilmeyi kavrayacaklardır.

Dünyamızı temiz tutma ve koruma bilinci olmayan insanlar yüzünden ileride gezegenimizin yaşanamaz hale geleceği, *zehirli atıklar, maskesiz bile dolaşamama, radyoaktif bir çöplük* kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırma sayesinde *Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma, Çevreyi Temiz Tutma Değeri*ni kazanacaklardır.

4.2.3.2.16. Çevre Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri

Metnin Adı: Kar Helvası
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Kasım-Aralık 1992
Sayı: 14.
Sayfa: 32

Bu öyküde, insanların ihmalleri ve duyarsızlıklarıyla dünyamızın yaşanamaz bir yere dönüştüğü belirtilerek, çevre kirliliğinin sonuçları vurgulanmıştır. Metinde *çevre kirliliği* kelime grubu, pis hava, gri kar, hayal kırıklığı, siyah kar taneleri, üzüntü, acı kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde kavramlaştırılan kelimelerle, çevreyi koruma bilincinin olmaması durumunda karşılaşılabilecek olası görüntü belirtilmiştir. Metindeki kavramlaştırma sayesinde, çevreyi koruma bilincinin, yaşanabilir bir dünya açısından ne denli önemli olduğunu anlamaktayız. Metinde *Çevre Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.17. Dengeli, Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri

Metnin Adı: Bayan Tutu Modaya Uyuyor
--

Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 4

Metinde yaşayan her canlının davranış biçimlerini belirleyen kendine özgü yapısı olduğu, her canlının kendine özgü yapısını diğer bir deyişle karakterini koruması ve kendi özüne uygun davranışlar göstermesi gerektiği, aksi halde kendisine ve çevresine zarar vereceği vurgulanmıştır. Hikâyede *karakter* kelimesi, ayrıcalık kelimesiyle kavramlaştırılmıştır.

Metni okuyan çocuklar, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin genel amaçları 2. maddesinde geçen "beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip olma"nın önemini anlayıp çözümleyecekler ve hikâyede anlatıldığı gibi bir moda yaratmak uğruna kendi kişiliklerine uymayan davranışları yaparak kendisine ve çevresindekilere zarar vermeyecek, sözünü ettiğimiz her yönüyle dengeli ve sağlıklı bir kişilik ve karaktere sahip olmaya çalışacaklardır.

4.2.3.2.18. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri; Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri

Metnin Adı: Rezervuardaki Kurbağa
Yazar: Üstün Alsaç
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 12

Öyküde, doğayı koruduğumuz, çevreyi kirletmediğimiz sürece mutlu olacağımız vurgulanmıştır. Metinde *doğa* kelimesi, temiz hava, kuşların cıvıltısı, kuş yuvası kelime grupları ve göl, orman, güzel kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır.

Çevreyi temiz tutma bilinci ise bütün çöpleri toplama, hatta bize ait olmayanları bile naylon torbalara koyma şeklinde ifade edilmiştir.

4.2.3.2.19. *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri*

Metnin Adı: Pembe Masal Ağacı
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 19-25

Metinde *ağaç* kelimesi, yeşil, gizlilik, korunma, saklanma, havadar, temizlik; *masal* kelimesi, hayal gücü, gerçek üstü olayların yansıması; *çiçek* kelimesi, güzel kokular salan, narin, zarif; *doğa* kelimesi, denizler, nehirler, ağaçlar, çiçekler; *kuş* kelimesi, sevimli, güzel sesli; *varsıl* kelimesi, zengin, parası ve malı çok olan manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırılan kelimelerle, doğanın güzelliğinin farkına varacaklar, insanoğlu olarak doğaya verdiğimiz zararın farkına varacaklar, özetle *Doğayı Sevme ve Koruma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.20. *Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri*

4.2.3.2.20.1.

Metnin Adı: Ay, Güneş ve Karpuz Dilimi
Yazar: Süleyman Bulut
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 66

Bu hikâyede Ay kelimesi, güneş, sapsız bir orak, bir dilim karpuz manalarıyla kavramlaştırılıyor. Ay'ın Güneş'e, sapsız bir orağa, bir dilim karpuz benzetilmesi, hayal gücünün zenginliğini ve öznel bakış açısıyla Ay'ı yorumlama gücünü işaret ediyor.

4.2.3.2.20.2.

Metnin Adı: Yaşasın Canavar
Yazar: Ayla Çınaroğlu
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 24

Hikâyede ilk defa uçakla seyahat eden küçük bir çocuğun hayalinde uçağı canavara benzetmesini konu ediyor. Metinde *uçak* kelimesi, canavar kelimesiyle; *hostesler* kelimesi; canavarın adamları, canavarın kölesi, bir çeşit şekil değiştirmiş uzaylı kelime grupları; *uçağın içi* kelime grubu, canavarın midesi, uçağın havalanmaya başlaması; uçağın homurdanıp yürümeye başlaması, homurdana homurdana koşması, *uçağın hava basıncının artması*; birisinin kalkmamız için omuzlarımızdan, karnımızdan, her yanımızdan bastırması, *uçağın pencereleri*; canavarın midesinde dışarıyı görmemize olanak veren küçük küçük delikler, *uçakla seyahat etme*; canavarın adı bilinmeyen çok uzak bir gezegende köle olarak çalıştırmak için kaçırmaları kavramlaştırılıyor. Bu benzetmeler bize çocuğun zengin düş gücünü gösteriyor.

4.2.3.2.21. Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Bizim Evde Her Şey Canlı !
Yazar: Mavisel Yener

Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 4-9

Hikâyede evdeki eşyalar kavramlaştırılarak, eşyaların da tıpkı canlılar gibi hayatta bir yeri ve önemi olduğu, canlılar gibi bir dili olduğu ve dilinden anlamak gerektiği, zaman geçtikçe tıpkı canlılar gibi eskiyip görevini yapamaz hale geldiği vurgulanmıştır. Metinde *kuş* kelimesi, özgürlük, sevimlilik, ulaşabilme; *keci* kelimesi, sevimlilik, arkadaş, sadakatli; *kova* kelimesi, toparlayan; *çamaşır makinesi*, temizlik, pratiklik, kolaylık; *çamaşır* kelimesi, giysi, örten, koruyan, gizleyen manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

Öğrenciler, metindeki kavramlar sayesinde, eşyalara bir değer yükleyerek, eşyaların da yaşamda yeri ve önemi olduğu algılayarak, kavrayarak *Eşyaların Kıymetini Bilme Değerini* göstereceklerdir.

4.2.3.2.22. Faydalı İnsan Olma Değeri; Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

Metnin Adı: Kâğıtlar Ülkesinde
Yazar: Hatice Güler Meisel
Basım Yılı: Kış 1991
Sayı: 5
Sayfa: 2

Metinde kâğıdın yaşamımızda ne denli önem taşıdığı vurgulanmıştır. Bir yerin gelişmişlik düzeyinde ve kültürel gelişiminde kâğıt kullanımının önemi ifade edilmiştir. Metinde *kâğıt* kelimesi, havlu, sepet, bez, masa örtüsü, tabak, bardak, peçete, mendil, çanta, resim çizme, kırpıntı, boyama, kesme, okuma, teksir, defter, kitap, broşür, katalog, duvar kâğıdı, tuvalet kâğıdı, süslü kâğıtlar, karton, gazete

kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuk, kâğıdı temizlik yaparken, dekorasyon işinde, okulda, evde, kısaca her yerde, hayatın her alanında ihtiyaç duyulan, en önemlisi de kültürel gelişimimizi sağlayan kitap, dergi, gazete gibi yazılı bilgi kaynaklarının baskısını yapmaya, yazı yazmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak olduğunu algılayıp kavrayacaktır. Dolayısıyla çocuk kâğıdın hayatımızı ne denli kolaylaştırdığını algılayarak, kâğıdın yararlı bir nesne olduğunu kavrayacaktır. Metinde kavramlaştırılmış kelimelerle , *Faydalı İnsan Olma Değeri* tespit edilmiştir.

" Azık torbasında taşıdığı okuma kitabının yaprakları çoktan eskimiş, dağılmaya yüz tutmuştu. Ama gene de her gün çıkarıp okuyordu. Bir de trenin geçişini beklerdi her gün. Trenin yanı sıra koşar, bağırırdı durmamacasına: ' Eski gazete? Amca ne olur eski gazete!..' Bazen trenin pencerelerinden eski gazete atanlar olurdu. Sevincinden deliye dönerdi o zaman. Günlerce okurdu gazeteleri su içer gibi. " (*Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri*)

Bu paragrafta, hayat şartları yüzünden yaşlıları gibi okula devam edemeyen; ancak içinde büyük bir okuma sevgisi taşıyan bir çocuğun eline eski gazeteler de geçince bile duyduğu mutluluk, yaşadığı sevinç anlatılmıştır. Metinde *okuma* kelimesi, su içme manasıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılan kelimeyle öğrencilerin, suyun akıcı, saf, berrak olması gibi, çocuğun da gazeteleri akıcı bir şekilde, ivedilikle okuduğunu, gazeteleri okurken zihnini, ruhunu doyurduğunu, manevi varlığını okumayla beslediğini algılayıp kavramaları beklenir.

4.2.3.2.23. Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

4.2.3.2.23.1.

Metnin Adı: Ahmet
Yazar: Nezihe Meriç
Basım Yılı: Kasım 1993
Sayı: 25

Sayfa: 9

Metinde çocukların hayal dünyası anlatılmıştır. Bu hikâyede *at*, *Kızılderili*, *ağaç*, *dağ*, *deniz*, *aslan*, *bilye*, *oğlan* ve *kız çocukları* kelimeleri kavramlaştırılan kelimelerdir. Hikâyedeki kavramlaştırılmış kelimelerle çocuk, oyunlarında oynadığı değnekten yapılmış *atı*, özgürlük ve ulaşmayla; *Kızılderililer* kelimesini *iyi* kelimesiyle; *ağaç* kelimesini, gizlilik, korunma, saklanma, havadarlık, temizlikle; *dağ* kelimesini heybet, yükseklik, üstünlük kelimeleriyle; *deniz* kelimesini sonsuzluk, mavilik, genişlik kelimeleriyle; *aslan* kelimesini güçlü, cesur, yiğit kelimeleriyle; denizaltı olarak hayal edilen *bilyeleri* saldırı ve hamle kelimeleriyle; babasına benzetilen *oğlamı*; bilgili ve esprili olmayla; annesine benzetilen *kızı* da kurnaz, titiz kelimeleriyle algılaması ve kavraması beklenir.

4.2.3.2.23.2.

Metnin Adı: Masal Kuşu
Yazar: Nebahat Ayar
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 4-6

Metinde masalların çocukların hayal güçlerini zenginleştirdiği, yaratıcılıklarını geliştirdiği vurgulanmıştır. Hikâyede *masal* kelimesi, ihtiyaç, düş manalarıyla; *masalı anlatan* kelime grubu, masal kuşu manasıyla kavramlaştırılmıştır. Dil bilinçli öğrenciler kavramlaştırmayla, yemek yemenin nasıl bir ihtiyaç ise, masalların da çocukların duygu, hayal dünyalarını zenginleştirmesinde bir ihtiyaç olduğunu; kuşların ulaşmayı ve özgürlüğü simgelemesi gibi, masal anlatanların da masalları özgürleştirdiğini ve başka çocuklara ulaştırdığını kavrayacaklardır. Metinde kavramlaştırmayla, *Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.24. *Hayallere Ulaşma Değeri*

Metnin Adı: Benim Adım Titi
Yazar: Sevim Ak
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 20

Metinde, denizci olmak isteyen bir çocuğun, her tanıştığına yaptığı oyuncak kayıklardan hediye ederek hayallerine ulaşmaya çalışması konu edilmiştir. Hikâyede *denizci* kelimesi, denizci filoları, gemiler, kayıklar, denizci şapkası, deniz kıyısı, balık tutma, balıkçı manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Hikâyedeki kavramlar sayesinde çocukların, hayalini kurdukları mesleği araştırıp meslek hakkında bilgi edinmeleri, her geçen gün hayallerini gerçekleştirmeye bir adım daha yaklaşmaları beklenmektedir.

4.2.3.2.25. *Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri*

Metnin Adı: Penguen Tigi'nin Özlemi
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Eylül 1993
Sayı: 23
Sayfa: 4

Hikâyede hayvanları doğal ortamlarında yaşatma gereği vurgulanmıştır. Metinde *doğal yaşam* kelime grubu, mutluluk, yalnızlıktan kurtulma, kendisiyle aynı türde olan hayvanlarla birlikte yaşama, uygun iklim koşullarında yaşama manalarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.26. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri*

Metnin Adı: Köpeğim Pata
Yazar: Deborah Kogan
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 13

Metinde küçükken gelen köpeği besleyip büyüten ve köpeğini çok seven bir çocuğun bir gün köpeği kaybolunca çok üzülmeye ve onu bulduğunda duyduğu sevinç anlatılmıştır. Metinde *köpek* kelimesi, sadık, en iyi arkadaş, özleme, sıkı sıkı sarılma, öpme, bırakmama kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.27. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri*

Metnin Adı: Akvaryum
Yazar: Mehmet Güler
Basım Yılı: Temmuz-Ağustos 1992
Sayı: 12
Sayfa: 14-18

Metinde her sonun yeni bir başlangıç olduğu, zorluklar karşısında metanetli, sabırlı olunması gerektiği vurgulanmıştır. Metinde *balık* kelimesi, püskülkuyruk, kırmızıbaş, benekli, ateşparçası, gökkuşağı, camgöz, mavikanat kelimeleriyle; *ölüm* kelimesi, ürkütücü, korkunç, kötü, görünmez şey, renklerin solması, dünyadan çekip gitme kelime ve kelime gruplarıyla; *yaşam* kelimesi, çoğalma, üreme, devinim,

canlılık, umut kelimeleriyle; *deniz* kelimesi, sonsuzluk, mavilik kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlar dünyasına girebilen öğrenciler, kavramlaştırılmış kelimelerden, balıkların renklerinin özelliklerine göre doğaya ait isimler aldıklarını, ölüm kavramının çağrıştırdığı olumsuz anlamların yaşam kavramıyla olumluya dönüştüğünü, yaşamın olduğu yerde devinimin, umudun, çoğalmanın olduğunu anlayabileceklerdir. Kelimelerin anlam derinliğine inebilen öğrenciler, kavramlaştırılmış kelimelerle, *Hayvanları Sevme Değerini* ve *Zorluklar Karşısında Yılmama Değerini* kazanabileceklerdir.

4.2.3.2.28. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri*

Metnin Adı: Gece Meleyen Keçi
Yazar: Abbas Cılga
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 35

Metinde çocuklara anne, babalarından izinsiz dışarı çıkmamaları gerektiği vurgulanıyor. Hikâyede *oğlak* kelimesi, sevimli, çevik, cin bakışlı, sevme, kucaklama, uzun kulaklı, sarı, beyaz, alaca tüylü kelime ve kelime gruplarıyla; *kurt, aslan, kaplan* kelimeleri yırtıcılık, güç, etçil kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Hikâyedeki bu kavramlarla çocuklar hayvanları sevme duygusunu hissederek, günlük hayatta da hayvanları sevme ve koruma davranışı göstereceklerdir. Oğlak kelimesi çocuklar; kurt, aslan, kaplan kelimeleri ise çocuklara zarar vermek isteyen kötü niyetli insanlar olarak düşünülebilir. Çocukların kötü niyetli insanlardan uzak durarak, kendilerini korumaları gerektiği düşünülebilir.

4.2.3.2.29. *Amaçlara Ulaşmak İçin Sabırlı Olma Değeri*

Metnin Adı: Kardeşim Balina

Yazar: Barbara Steiner
Basım Yılı: Temmuz 1993
Sayı: 21
Sayfa: 32

Hikâyede, sanatta ilhamın gelmesini beklemek gerektiği vurgulanıyor. Metinde *sanat* kelimesi, özgürleştirme, ilham, kemiğe can verme, oyma, kemiğin içindeki yaşamı ortaya çıkarma, müzik kelime ve kelime grupları bir arada kullanılarak kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.30. *Komşuluğun Önemine İnanma Değeri*

Metnin Adı: Hüsamettin Bey'e Çilek Dokundu
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 12

Hikâyede yeni taşınan komşulara ön yargılı yaklaşmamamız gerektiği, gün gelip ön yargılı davrandığımız komşumuza muhtaç olabileceğimiz vurgulanmıştır. Metinde *ön yargı* kelimesi, endişelenme, yeğleme, canı sıkılma, ilgilenmeme, içi kararma, yüreğinde düşmanlığa benzer duygular geliştirme, kararlı ve soğuk bakışlar, sıkıntıyla terleme, parlama manalarıyla kavramlaştırılmaktadır.

Hüsamettin Bey'e Çilek Dokundu metninde *dokunma* kelimesi; değmek, el sürmek, temas etmek ve sağlığını bozmak olarak iki anlamda kullanılmıştır. Bu bağlamda metni okuyan çocuk, kelimelerin anlamları üzerinde düşünerek sözcük

bilgisini zenginleştirecek ve komşuluğun önemini anlayacak, komşularına ön yargılı davranmayacaktır.

4.2.3.2.31. *Korkularımızı Yenme Değeri*

Metnin Adı: Korkunun Ölçüsü
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 7-9

Hikâyede bir çocuğun arkadaşlarına korkak olmadığını ispatlaması konu edilmiştir. Metinde *korku* kelimesi, korkak, korkaklık, bir hortlak ve hayalet masalı, uydurma masallardaki ruhlar, cinler, periler, ürkme, çılgılık kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.32. *Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri*

4.2.3.2.32.1.

Metnin Adı: İlk İstanbul
Yazar: Eda Pelin Yavuz
Basım Yılı: Mart-Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 4

Metinde ilk defa İstanbul'a giden bir çocuğun izlenimlerine yer verilmiştir. Metinde *İstanbul* kelimesi, deniz, kalabalık, kültür kenti, tarihî yapılar manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.32.2.

Metnin Adı: Çingenerler Mahallesi
Yazar: Cengiz Asiltürk
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 4

Hikâyede çingenerler mahallesindeki yaşama özenen çocuklar anlatılmıştır. Metinde *çingene* kelimesi, köpekle oynamalarına kızılmayan çocuklar, ayı oynatma manalarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.33. *Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri*

Metnin Adı: Mutluluk Ülkesi
Yazar: Seza Aksoy
Basım Yılı: Temmuz 1993
Sayı: 21
Sayfa: 4

Hikâyede mutluluk duygusunun insanın sağlıklı olmasıyla, kendi özelliklerinin farkına varıp üreterek, bilgili olması, aklını kullanıp çevresindekilere yararlı olmasıyla mümkün olduğu vurgulanmıştır. Metinde *mutluluk* kelimesi, çalışkanlık, kitap okuyup bilgilenme, sevinç, sağlık, bilgi, akıl, armağan alma kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.34. *Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri*

Metnin Adı: Kütüphanedeki Kedicik
--

Yazar: Miyase Sertbarut
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 69-71

Metinde *kütüphane* kelimesi, kitaplık, çalışma yeri, okuma yeri manalarıyla; *kitap* kelimesi, bilgi, görgü, kişisel gelişim, okuma, düşünme manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılmış kelimelerle çocuk, kitap okumanın önemini kavrayarak, *Okuma Alışkanlığı Kazanma Değerini* kazanacaktır.

4.2.3.2.35. Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değeri

Metnin Adı: Dünya Kendi Ekseni Etrafında Döner
Yazar: Seza Aksoy
Basım Yılı: Mart 1993
Sayı: 17
Sayfa: 4

Metinde kötü niyetli, bencil, sorumluluk duygusundan yoksun, herkese zarar veren kişileri, kimsenin sevmediği gibi böyle kişilerin toplumda bir yer edinemediği vurgulanmıştır. Hikâyede kendisini dünyanın merkezi sanan, çıkarıcı, pek çok olumsuz davranışı olan bir çocuğun başından geçenler anlatılmıştır. Bu hikâyede, kavramlaşmış kelimelerle kavramlaştıran kelimeler bir arada kullanılmıştır. Metinde *olumsuz davranışlar* kelime grubu, kötü niyetlilik, yaramazlık, tembellik, saygısızlık, sinirlilik, öz eleştiri yapmama, çalışmadan başarılı olmayı isteme, her isteğinin olmasını isteme, kopya çekme, kendini beğenmişlik, millî değerlerimize saygılı olmama, gösteriş meraklısı olma, israf yapma manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde *bencil* kelimesi, çıkarıcı, sadece kendini düşünme, kendi çıkarına uygun davranma, sadece kendi çıkarına hizmet edenleri sevme, hoş görme ve koruma, her istediğinin olmasını isteme manalarıyla;

kötü niyetli kelimesi, kopya çekme, komşunun kızının bebeğinin kolunu koparma, çocuklara kötülük yapma, mahallede camları kırma, keyifle kedinin kuyruğuna basma manalarıyla; *yaramaz* kelimesi, yakınma, tekme atma, gözlük kırma manalarıyla; *tembel* kelimesi, çalışmaya niyetli olmama manasıyla; *sorumluluk sahibi olmama* kelime grubu, ders çalışmama, suçu arkadaşının üstüne atma manalarıyla; *kendini beğenmişlik* kelime grubu, kendini övme, başkalarını aşağılama manalarıyla; *saygısızlık* kelimesi, sınıf arkadaşlarına büyüklerine, yaşlılara kötü davranma manalarıyla; *hayvanlara zarar verme* kelime grubu, kedi yavrularını tekmeleme, keyifle kedinin kuyruğuna basma manalarıyla; *millî değerlerimize saygılı olmama* kelime grubu, millî bir bayramda gösteri yapmama manasıyla; Türk büyüklerine saygılı olmama kelime grubu, Atatürk'e saygılı olmama manasıyla, *israf yapma* kelime grubu, devlet hazinesinden gereksiz yere harcama yapma manasıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırma sayesinde, *Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.36. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri; Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma Değeri; Zamanı Verimli Kullanma Değeri

Metnin Adı: Resimden Kaçan Bulut
Yazar: Simla Sunay
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: 8- 13

Hikâyede, dünyamızda kuraklık olursa yaşanabilecek olumsuzluklar belirtilmiş, uzun yıllar boyunca yağmayan yağmurun tekrar yağması sonucunda yaşanan mutluluk dile getirilmiştir. Metinde *yağmur* kelimesi, bereket, rahmet, bolluk manalarıyla; *bulut* kelimesi, yağmurun habercisi, beyaz, sevinç, umut

manalarıyla; *çöl* kelimesi, yakıcı, ıssız, kurak manalarıyla; *zaman* kelimesi, geçmekte olan süre, vakit, çağ, mevsim manalarıyla; *uyku* kelimesi, dinlenme durumu, bilincin kapanması, her türlü etkinliğin durması manalarıyla; *rüya* kelimesi, yolculuk manasıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırmayı yapabilen öğrenciler, yağmur kelimesini duyunca aklına bereket, rahmet, bolluk manaları gelecek, yağmurun yaşamımız için ne denli önemli olduğunu kavrayacaklar, bulut kelimesini duyunca yağmurun habercisi manasını çağrıştırdığı için mutlu olacak, çöl kelimesini duyunca yakıcı, ıssız, kurak bir yeri algılayacak, yeşil alanların çöle dönüşmemesi için ormanları sevmeye ve koruma değeri geliştirecek, suyu bilinçli bir şekilde kullanacak, zaman kelimesini duyunca geçmekte olan süreyi iyi değerlendirme değeri kazanacak, uyku kelimesini duyunca sağlığımız için gerekli olduğunu algılayarak, zamanında uyunması gerektiğini anlayacak, rüya kelimesini duyunca da aklına yolculuk gelecektir. Kavramlaştırılmış kelimeler yoluyla öğrenciler, *Ormanları Sevmeye ve Koruma, Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma, Zamanı Verimli Kullanma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.37. Öğretmenlerimize Saygı Duyma Değeri; Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri

4.2.3.2.37.1.

Metnin Adı: Sağ Elim
Yazar: Ayla Çınaroğlu
Basım Yılı: Kasım-Aralık 1992
Sayı: 14
Sayfa: 17-18

Bu hikâyede, öğretmenlerin özellikle de sınıf öğretmenlerinin anlayışlı ve sevgi dolu olmalarının ilköğretim öğrencileri için önemi vurgulanmıştır. Metinde *öğretmen* kelimesi, anlayışlı, güler yüzlü, sevgi dolu, güzel kelimeleriyle

kavramlaştırılmıştır. Metinde *Öğretmenlerimize Saygı Duyma, Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.37.2.

Metnin Adı: Bir Işık Bin Işık
Yazar: Handan Derya
Basım Yılı: Eylül 1993
Sayı: 23
Sayfa: 28-37

Bu hikâyede, öğrencilerini çok seven ve görevini adeta aşk ile yerine getiren öğretmenin emeklerinin karşılığını almasını konu ediyor. Metinde *öğretmenlik* kelimesi, öğrencilerinin başarılı olacağına inanma, istek, inanç, çocukları bilgilendirmek ve eğitmek için var gücüyle çalışma, çocukları yeteneklerine göre yönlendirme, öğrencilerin yeteneklerini en son sınırına dek zorlama, özenli ve sabırlı çalışma, çabalama, emek verme, tüm olumsuzluklara karşın kararlı olma, sevgi mesleği manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler yukarıda ifade edilen kavramlarla, öğretmenlik mesleğinin kutsiyetini bir kez daha anlayarak, öğretmenlerinin emeğinin karşılığını verebilmek için var gücüyle inançla, bıkmadan, yorulmadan çalışacaklardır. Öğrenciler kavramlaştırılmış kelimelerle, *Öğretmenlerimize Saygı Duyma, Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.38.Sağlığın Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Eve Dönüş
Yazar: Haluk Cengiz
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 33

Hikâyede babası hastalanıp, hastaneye kaldırılan bir çocuğun duygu dünyası anlatılmış, çocuğa *Sağlığın Önemini Bilme Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır. Metinde *hasta* kelimesi, kendini bilmeden yatma, güçsüz, gözlerini kapama, yorgun görünme, acı çekme, yüzü renksiz, elleri beyaza yakın, gözleri kapalı, göğsü yavaşça inip kalkan, dinlenme gerekliliği, hiçbir şeyin ayrımında olmama, hasta ziyaretleri manalarıyla; *iyileşme* kelimesi, güler bakma, gülüşü artma, eve dönme manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.39. *Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri*

Metnin Adı: Anahtar
Yazar: Carlo Manzoni
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 27

Hikâyede, bütün sorunların kaynağında iletişim sorunu olduğu vurgulanmıştır. Metinde *iletişimi doğru kuramama* kelime grubu, karşısındakinin ne dediğini anlayamama, sinirlerin gerilmesi, karşılıklı bağırma, gürültü, sorun, anlamama, anlaşılmama manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metindeki kavramlarla çocuklar, günlük hayatta ve hayatın her alanında sorun yaşamamak için dilimizi doğru kullanmanın, dille tanış olmanın önemini anlayıp çözümleyecekler ve dili doğru kullanmayı davranış haline getireceklerdir.

4.2.3.2.40. *Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değeri*

Metnin Adı: Reklamları İsteyen Çocuk
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Temmuz 1993
Sayı: 21

Sayfa: 24

Hikâyede, televizyondaki reklamlara özenerek abur cubur tüketilmesinin önüne geçilmesi vurgulanmıştır. Metinde *sağlıksız beslenme* kelime grubu, yüzü kıpkırmızı olma, vücudu benek benek lekelenme, alerji olma, kaşınma, midenin bozulması, karnını tutma, iki büklüm kıvrınma, karın ağrısı, simsiyah çürük dişler, bütün dişlerin çürümesi, şekerin dişler için zararlı olması, sağlıksız bir çocuk, yüzü beyaz, kolları bacakları çöp gibi olan çocuk, iştah kapatan, çikletlere konan boya maddesinin zararlı olması manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41. *Sevginin Gücüne İnanma Değeri*

4.2.3.2.41.1.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(1)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Temmuz- Ağustos 1992
Sayı: 12
Sayfa: 23

Metinde çocukluk döneminde yaşanan sevgi belirtilerek, sevgi duygusunu yaşayan bir çocuğun hisleri anlatılmıştır . Metinde *sevme* kelimesi, yüreğin pır pır olması, birden bir korkuya kapılma, ellerin terlemesi, kolun titremesi, kıpkırmızı kesilme, kaçamak bakış manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.2.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(2)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Eylül-Ekim 1992

Sayı: 13
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, kalbin daha hızlı çarpması, sürekli onu izleme, onun yanında olma isteği manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.3.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(3)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Kasım- Aralık 1992
Sayı: 14
Sayfa: 23

Metinde *sevme* duygusu üzerinde durulmuştur. Metinde *sevme* kelimesi, gözler, utanma kelimeleriyle kullanılarak kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.4.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(4)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, kalp, şaşkınlık, titreme, hoşlanma, göz göze, hoş gitme, gözüne bakma, gözleri kararma manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.5.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(5)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, kaçamak bir bakış atma, hayranlıkla bakmasını isteme, onu merak etme, ona yaklaşma, gözleri kısıp bakma, gözleri kamaşma, bambaşka bir dünyada olma, boşlukta yüzme, onu sınıksız tutma manalarıyla kavramlaştırılmaktadır.

4.2.3.2.41.6.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(6)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mart 1993
Sayı: 17
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, fıldır fıldır gözler, ona duygularını söyleyememe, yüreğin acıması kelime ve kelime gruplarıyla ilişkilendirilerek kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.7.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(7)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Nisan 1993

Sayı: 18
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, yüzün kıpkırmızı olması, yüzüne bakma, onun için her yere gitme, onun kendisini hem çağırmasını hem de çağırmamasını isteme kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.8.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(8)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 23

Metinde *sevme* kelimesi, şarkı, göz göze gelmeye korkarak kaçamak bakma, onunla yürümek isteme, ağlamasına dayanamama kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.9.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(9)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 23

Metinde, arkadaş sevgisi vurgulanmıştır. Metinde *arkadaş sevgisi* kelime grubu, arkadaşıyla kavga etmeyi istememe, en iyi arkadaşım, en sevdiğim arkadaşım kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.10.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(10)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Temmuz 1993
Sayı: 21
Sayfa: 23

Metinde *sevgi* kelimesi, tarif edilmez bir duygu, onunla konuşmak isteme, ona yalnızca uzaktan bakmaya cesaret etme kelime gruplarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.41.11.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(11)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 23

Metinde *sevgi* kelimesi, kendisini kahraman ve prens gibi hissetme, prensesi kurtarma kelime gruplarıyla kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.41.12.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(12)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Eylül 1993

Sayı: 23
Sayfa: 23

Metinde *sevgi* kelimesi, kalbin daha hızlı atması, ellerin içinin terlemesi, nedensiz ağlama isteği, onu düşünmenin heyecan vermesi, onu arama, kendini anlayamama, hem onu arama hem de ya rastlarsam diye korkma manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.13.

Metnin Adı: Onu Seviyorum...(13)
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ekim 1993
Sayı: 24
Sayfa: 19

Hikâyede, ilköğretim 5. sınıfı bitirip, eskiden ortaokul olarak bilinen bugünkü ilköğretim 2. kademeyi maddi imkânsızlıklardan dolayı okuyamayacak çalışkan bir kız öğrencinin çaresizliği ve sınıftaki bir erkek öğrencinin bu kız öğrenciye olan duyguları anlatılmıştır. Metinde *sevgi* kelimesi, son saniyelerde bile hep içimde ona bir şeyler söyleme veya ondan bir şeyler duyma beklentisi, gülüşünü sonsuza dek unutmamayı başarabilme, ona bir şeyler söyleme isteği ama ne olduğunu bilmeme, ondan bir şeyler duyma isteği ama ne duymak istediğini bilmeme manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.41.14. *Sevginin Gücüne İnanma Değeri*

Metnin Adı: Aşık Sakalar
Yazar: Uğur Büğet
Basım Yılı: Haziran 1993

Sayı: 20
Sayfa: 35

Hikâyede, gerçek âşıkların birbirlerine sevgi, saygı duydukları ve birbirlerine gönülden sımsıkı bağlı oldukları vurgulanmıştır. Metinde *aşk* kelimesi, yüce duygu, kalplerin hızlı hızlı çarpması, nefeslerin boğazlarda düğümlenmesi, yüzlerin kızarması, sevgili, âşık, hayatta olmanın ve beraberliklerinin mutluluğunu paylaşma manaları bir arada kullanılarak kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.41.15. *Sorumluluk Sahibi Olma Değeri*

Metnin Adı: Gökyüzünde Beliren Tuhaf Delik
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 6

Hikâyede ihmalkârlığın ve vurdumduymazlığın sonunda yaşanabilecek olumsuzluklar belirtilerek, yapılacak işler küçük de olsa sorumluluklarımızı zamanında yerine getirme konusu vurgulanmıştır. Metinde *sorumluluk* kelimesi, vakitlice davranma, gözlerini dört açma, dikkat etme, izleme kelime ve kelime gruplarıyla; *sorumsuzluk* kelime grubu, önemsememe, düşünmeme, sormama, kabahati başkalarına yükleme kelime ve kelime gruplarıyla; *sorumsuzca davranmanın olası sonuçları* kelime grubu, büyük bir korkuya kapılma, kaygılanma, bir şeyler yapma gerekliliğini sonradan anlama, acele etme, ihmalkârlık ve vurdumduymazlıklarını hatırlatan manzara, ders olma manalarıyla kavramlaştırılmaktadır. Dil bilinçli öğrenciler, hikâyedeki kavramlarla sorumluluk duygusunun öneminin farkına varacak ve bu duyguyu davranış haline getirebileceklerdir.

4.2.3.2.41.16. *Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri*

Metnin Adı: Bayan Peterkin'in Araba Gezisi
Yazar: Lucretia Hale
Basım Yılı: Mart 1993
Sayı: 17
Sayfa: 35

Hikâyede, bir sorunu çözebilmek için o sorunun nedenini iyi bir şekilde düşünme gerekliliği vurgulanmıştır. Metinde *sorunu çözme*, çare sorma, sorunun nedenini anlama manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Sorunu çözmeye sorunun nedenini anlama gerekliliği vurgulanmıştır.

4.2.3.2.42. *Sorunları Çözerken İşbirliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri*

Metnin Adı: Kaybolan Çoraplar
Yazar: Leo Buscaglia
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 28

Hikâyede *sorun* kelimesi, esrarengiz olay, gariplik, çorap sorunu, salgın hastalık gibi, derde uğrama, ceza çekme, şaşkın, mesele, kuşku verici manalarıyla; *sorunları çözme becerisi* kelime grubu, yararlı öneriler sunma, pratiklik, çözümler önerme, nefis bir fikir bulma, esrarı çözme, problemden kurtulma, çare bulma, çaresizlik duygusunun azalması, sorunu çözmeyi isteme duygusu, daha rahat uyku uyuma manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Bu hikâyedeki kavramlarla çocuk,

sorunları çözmeye işbirliğinin önemini anlayacak ve günlük hayatta karşılaştığı sorunları çözerken işbirliği ve dayanışma içerisinde hareket edecektir.

4.2.3.2.43. Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

Metnin Adı: ıslık Çalan Ev
Yazar: Nebahat Ayar
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 30

Hikâyede, küçük bir tepeye yapılmış evde oturan bir çocuğun evini, rüzgâr estiğinde, ıslık çalan eve benzetmesi vurgulanmıştır. Metinde *rüzgâr* kelimesi, ıslık kelimesiyle; *uçurtmalar* kelimesi, yaramaz çocuklar kelime grubuyla; *gökyüzü* kelimesi, mavi saçlı prenses kelime grubuyla; *bulut* kelimesi, uçan halı kelime grubuyla kavramlaştırılıyor. Metindeki kavramlar, çocuğun zengin bir hayal gücü olduğunu işaret ediyor.

4.2.3.2.44. Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri

Metnin Adı: Müzedeki Resim Adam
Yazar: Dilek Aykul Biskhu
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 23

Metinde yalnızlık duygusunun katlanılmaz ve sıkıcı olduğu vurgulanmıştır. *Yalnızlık* kelimesi, üzüntü, tek başına olma, dayanılmaz manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Hikâyede canlı ve cansız varlıkları algılamak, anlamak, kavramak gerektiği vurgulanmıştır. Çevresindeki canlı ve cansız varlıkları fark

edebilen, çevresini gözleyen, algılayabilen, sebep-sonuç ilişkisi kurabilen bireyler, hayatta canlı ve cansız her varlığın yaşamda bir anlamı olduğunu anlayıp, kavrayarak, her varlığın değerini bilerek, onların da kendi değerlerinin farkına varmasını sağlayacaktır. Cansız varlıklara değer veren birey, haliyle canlı varlıkların da değerini bilecek, diğer bireylerin üzüntülerinin, sevinçlerinin, duygularının farkında olabilecek ve çevresindekilerin üzüntülerini, sevinçlerini, duygularını anlamaya çalışarak, karşıdaki bireylerin de kendi değerini bilmesini sağlayacaktır.

4.2.3.2.45. Adaletli Olma Değeri; Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri; Vicdan Sahibi Olma Değeri; Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri; Yardımsever Olma Değeri

Metnin Adı: Üç Taş
Yazar: Keriman Güldiken
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 8-13

Kızı hastalanan bir kral, kızını iyileştirmek için büyücü doktorun isteğiyle Sağlık Taşı'nı edinmek ister; ancak bu Sağlık Taşı sadece Taş Ülkesi'nde bulunmaktadır. Kralın aklına bu sağlık taşını Taş Ülkesi'nin kralından istemek gelmez, hemen ordusunu ve halkından eli silah tutan herkesi toplayıp hazırlar, en acımasız savaşçılar en önde, Taş Ülkesi'ne girip önlerine kim gelirse herkesi kılıçtan geçirirler. Nihayetinde Sağlık Taşı'nın bulunduğu mağarayı bulup taşı alır giderler. Taş Ülkesi bu savaşa hazırlıksız yakalandığı için çok kayıp vermiş, kalanlarda da geç onarılacak yaralar açılmıştır. Sağlık Taşı'nı alıp getiren kral, günler geçmesine rağmen kızının hala iyileşmediğini görünce doktora, kızının hala neden iyileşmediğini sorar. Doktor da kızın hastalığının iyice ilerlediğini o yüzden, Direnç Taşı'na ihtiyaç olduğunu, Direnç Taşı'yla güç kazandıktan sonra Sağlık Taşı'nın bir işe yarayabileceğini söyler. Kral, Sağlık Taşı'nı almak için savaşan, iyice güçsüzleşen ordusuyla yeni bir savaşı göze alamaz ve çaresizlikten ağlamaya başlar. Bitmiş bir vaziyette uyuyakalan kralı, muhafız uyandırır ve Taş Kral'ın saraya geldiğini söyler.

Taş Kral'ın öç almak niyetiyle geldiğini düşünüp korkan kral yanılır. Taş Kral, yok yere ülkesine savaş açan ve ülkesini kana bulayan krala niçin böyle yaptığını sorar. Kralın ağlayarak kızının hasta olduğunu ve iyileşmesi için Sağlık Taşı'nın gerekli olduğunu, o kadar insan öldürmesine rağmen hala kızını kurtaramadığını söylemesi üzerine Taş Kral, krala, taşı vermesi için, kendisinden istemesinin yeterli olacağını belirtir. Taş Kral sözlerine şu şekilde devam eder: *" Yarın Direnç Taşı elinde olacak. Kızın iyileştikten sonra onu geri alacağım. Tabi Sağlık Taşı'nı da... Bunun karşılığında yakıp yıktığın ülkemi yeniden inşa etmemde bana yardım edeceksin. Senden intikam alabilirdim. Ama o zaman ne benim kayıplarım geri gelir ne kızın iyileşirdi. Sadece halkın, sen ve ikinci kez savaşan askerlerim daha çok acı çekerdik. Ülkemde iyileşmesi güç yaralar açtın. Ama bu yarayı yeni yaralar iyileştirmez. Bundan sonra savaşmadan önce başka çareler olabileceğini de düşün!"*

Kral kızını iyileştireyim derken çok bencil davrandığını ve yaptığı büyük hatayı fark eder ve vicdanının sesini dinleyerek, çektiği acıları biraz olsun azaltmak için ömrünün sonuna kadar Taş Ülkesi'nin halkına yardım eder.

" Ama Kral tam olarak mutlu değildi. Sanki göğsünün üstünde bir taş varmış gibi hissediyordu. Ancak bu taş ne Sağlık Taşı, ne de Direnç Taşı'ydı. Bu Vicdan Taşı'ydı. Her saniye göğsündeki bu taşın ağırlığını hissediyor, bazen taşın ağırlığı yüzünden çok zor nefes alıyordu. Bu ağırlık da suçluluk duygusunun ağırlığıydı. Ve yeryüzündeki başka hiçbir taş bu ağırlığı ortadan kaldıramıyordu." (Vicdan Sahibi Olma Değeri)

Metinde *taş* kelimesi, *sağlık*, *direnç*, *vicdan* kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Metinde *sağlıklı*, *dirençli* olma kadar vicdanın da önemli olduğu vurgulanmıştır. Hikâyede kızının sağlığına kavuşması için *sağlık taşı*nın bulunduğu Taş Ülkesi'nin kralıyla konuşup taşı istemek yerine düşünce-sizce, bencillikle Taş Ülkesi'ne savaş açıp önüne gelen herkesi öldüren kralın duyduğu vicdan azabını biraz da olsa azaltmak için, yaptığı kötülükten ders çıkararak ömrünün sonuna kadar Taş Ülkesi'nin insanlarına yardım etmesi belirtilmiştir. Dil bilinçli olan öğrenciler, kavramlaştırılmış kelimelerle vicdanımızı rahatsız edecek eylemlerde bulunduğumuzda, kötülükler yaptığımızda ilk önce vicdan muhakemesi

yaşadığımızı, o yüzden kendi haklarımızı gözetirken başkalarının da haklarını korumayı, bunu da ancak *adaletli olma*, davranma yoluyla başarabileceğimizi anlayacaklardır.

İhtiyacımız olan bir şeyi başkalarından almamız gerekiyorsa, ilk önce saygı kuralları içerisinde istediğimiz varlığı istemeyi bilmeli, kötülük yaparak isteklerimize kavuşmaya çalışmamalıyız. İnsanlardan ihtiyaç duyduğumuz nesnelere istemeyi de, iletişim kurma becerisi kazanmış insanların başardığını vurgulamak yerinde olacaktır. Metinde ülkelerin savaşmadan önce başka çareleri de düşünmesini, sorunları barış yoluyla çözmelerini, iletişim kurarak bütün sorunları çözümlenebilecekleri vurgulanmıştır. Savaşın her iki ülke insanlarına da büyük kayıplar verdiğini, hiçbir soruna çözüm olmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle, dil bilinçli öğrenciler, iletişim kurma becerisi kazanmanın hayatın her alanında çok önemli olduğunu, iletişim kurma becerisiyle *yapıcı düşünceye sahip olma değeri* arasındaki yakın ilişkiyi algılayıp kavrayacaklar, olaylara bakış açılarında yapıcı düşünmeye, yapıcı olmaya önem verecek ve davranışlarını buna göre geliştireceklerdir.

Kavramlaştırılmış kelimelerle *Adaletli Olma, Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Etkili ve Doğru Kullanma, Yapıcı Düşünceye Sahip Olma, Yardımsever Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.46.Yaratıcı Olma Değeri

Metnin Adı: Bir Robot İcat Edeceğim
Yazar: Mehmet & Gülsevin Kırıl
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 10

Hikâyede, bilgisayar almak için paraya ihtiyaç duyan bir çocuğun para veren bir robot icat etmek istemesi konu edilir. Metinde *yaratıcılık* kelimesi, icat, para veren robot, sorunları çözümleme, mucitlik kelimeleriyle kavramlaştırılıyor.

4.2.3.2.47. Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri

Metnin Adı: Uyanış
Yazar: Haldun Aydıngün
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 10

Metinde korku filmi gibi filmleri izleyen çocukların bu filmlerin etkisinde kalarak, duygu ve düşünce dünyalarının olumsuz etkilenmesi konu edilmiştir. Hikâyede *korku filmi* kelimesi, kabus görme, şaşkınlık, karmakarışık düşünceler, çok kötü bir rüya görme, örümcek ağı, titreme, gözlerine yaşlar dolması, ağlamaya başlama, yüzünde gülünç derecede korkmuş bir ifade olması, ürkütücü sessizlik, bütün şehirde hayatın durması, bu dünyada yaşayan tek insan olması, korkunç manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Hikâyedeki kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde çocukların, korku filmlerinin duygu ve düşünce dünyalarını olumsuz etkilediğini anlayarak, kendi yaş düzeylerine uygun olan, duygu ve düşünce dünyalarını olumlu etkileyecek, onları geliştirecek filmleri izlemeleri beklenir.

4.2.3.2.48. Yardımsever Olma Değeri

Metnin Adı: Yumurtlayan Horoz
Yazar: Nehir Tınaz
Basım Yılı: Kasım-Aralık 1992

Sayı: 14
Sayfa: 35

Bu hikâyede, çevremizde yardımseverliğin çok güzel bir davranış olduğu konu edilmiştir. Metinde *yardım* kelimesi, etkileme, vermek kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Ayrıca öyküde yardım etmenin önemini şu söz çok güzel bir şekilde özetliyor: "*Almakla vermek ikizdir yavrum. Birbirlerinden hiç ayrılmazlar.*"

4.2.3.2.49. Yaşama Sevinci Değeri

Metnin Adı: Yaşamlar
Yazar: Serhan Sernikli
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 24

Hikâyede *yaşam* kelimesi, hissetme, sevinç duygusu, mutluluk, gelişme, var olma, oluşum, varlığının anlamını öğrenme, güzellik, içini sevinç doldurması, o yerlerin güzelliğine kendi güzelliği ile eşlik edebilme manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.50. Yoksullara Yardım Etme Değeri

Metnin Adı: Bana Bir Rüya Ver
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Şubat 1993
Sayı: 16
Sayfa: 15

Bu hikâyede yoksulluk sınırının altındaki ülkelere, gelişmiş, ekonomik durumu iyi olan ülkelerin yardım etme bilincinin gelişmesi ve yoksulluk sınırının altındaki ülkelerin ekonomilerini iyileştirici ve geliştirici yardımlarda bulunma gerekliliği vurgulanmıştır. Metinde *yardım* kelimesi, yiyecek verme, giysi verme, elma çekirdekleri verme, yüzleri mutluluktan ıslıl ıslıl karınları tok olan temiz giysili çocukların gülümsemesi manalarıyla ilişkilendirilerek kavramlaştırılmaktadır. Metindeki kavramları çözümleyen ve içselleştiren öğrencilerin, dünyanın neresinde doğarsa doğsun her çocuğun insanca yaşamayı hak ettiğini, temel ihtiyaçları bile karşılanamayan insanlara dünyanın gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerinin yardım etmesinin bir insanlık borcu olduğunu anlamaları, maddi durumu bizden daha kötü olan insanlara yardım etme bilincini kazanmaları beklenmektedir.

4.2.3.2.51. *Zamanı Verimli Kullanma Değeri*

Metnin Adı: Televizyoncu Ali
Yazar: Gülçin Alpöge
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 13

Hikâyede, televizyon başında çok fazla zaman harcamanın zararları belirtilerek, evde bütün zamanı televizyon başında geçirmek yerine zamanı verimli kullanmanın önemi vurgulanmıştır. Metinde *televizyonu kapama* kelime grubu, ödevi özenerek düzgünce yapma, kitap okuma, dışarı çıkıp arkadaşlarıyla oyun oynama, arkadaşlarla kardan adam yapma, radyo dinleme, okuduğu kitapları annesine anlatma, akşam da aynı heyecanla babasıyla kitaplar hakkında konuşma, sevdiği futbol takımının resimlerini toplama, arkadaşlarıyla maç yapma, yapılacak bir sürü iş, uğraş, arkadaşlarıyla beraber olmaktan çok hoşlanma, sürekli televizyon izlerse bunların hiçbirini yapamama, bazen şarkı söyleme, bebeğe elbise dikme, resim yapma, top oynama manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.2.52 Zor Günlerinde Arkadaşlara Yardım Etme Değeri

Metnin Adı: Tonti
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 78

Hikâyede arkadaşlık değeri vurgulanmıştır. Metinde *arkadaşlık* kelimesi, uçan daire ve karpuz kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Böylece çocuk, uçan daire ve karpuz kelimelerini duyduğu zaman aklına arkadaşlık kavramı gelecek, sevgi ve anlayış duygusunu geliştirecektir.

4.2.3.2.53. Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

Metnin Adı: Yeniden Başlamak
Yazar: Haluk Cengiz
Basım Yılı: Haziran 1993
Sayı: 20
Sayfa: 24

Bu hikâyede, ne kadar kötü durumda olursak olalım, halimize şükredip hayata tutunmamız gerektiği vurgulanmıştır. Metinde *hayata tutunma* kelime grubu, hiç kimseye ihtiyacı olmama, hastaneden kendi bacakları üzerinde yürüyerek, koşarak çıkma isteği, umutlanma, kendi başının çaresine bakabilme, kendine güvenme, güçlü olma, koltuk değneklerine dayanma, yaşama manalarıyla kavramlaştırılıyor. Kavramlaştırma sayesinde öğrenciler, *Zorluklar Karşısında Yılmama Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.54. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

Metnin Adı: Çocuklar! Siz Hiç Bin Elli Yaşındaki Bir Ağaca Dokundunuz mu?
Yazar: Suhan Hatipoğlu
Basım Yılı: Nisan 1993
Sayı: 18
Sayfa: 36-37

Metinde ağaç sevgisi vurgulanarak, Antalya Körfezi'nin batısında Torosların kolu olan Beydağları'ndaki sedir ve ardıç ağaçları hakkında bilgi verilmiştir. Metinde *ağaç* kelimesi, gururla, dimdik başını yükseltme, dallarını birer birer sevgiyle, umutla doğaya uzatma, bin elli yıldır yaşamının bilgeliği, sessiz ve mağrur, ürperme, heyecanlanma, sevgiyle kucaklama, Anadolu'nun bizden de eski yerlisi, gökyüzüne birer kutsal abide gibi yükselme, şah ardıç, kocaman gövde, sessizlik, güzellik, yaşamak, hissetmek, duygu, heyecan, arkadaş, sohbet etme, çok heyecanlı, duygulu, ilginç ve sevgi dolu hikâyeler manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde kavramlaştırılmış kelimelerle, *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.55. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; Hoşgörülü Olma Değeri*

Metnin Adı: Goriller
Yazar: Kay McDearmon
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 34-37

Hikâyede goriller hakkında bilgi verilip hayatını gorilleri incelemekle geçiren Amerikalı bir bilimci ve ünlü goril uzmanı Dian Fossey anlatılmıştır. Metinde *goril* kelimesi, utangaç ve nazik bir dev, hoşgörülü manalarıyla kavramlaştırılıyor. Kavramlaştırma becerisine sahip çocuklar, metinden *Hayvanları Sevme ve Koruma, Hoşgörülü Olma Değeri*'ni kazanacaklardır.

4.2.3.2.56. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri*

4.2.3.2.56.1.

Metnin Adı: Bilgi Küpü
Kaynak: Anabritannica
Basım Yılı: Nisan 2006
Sayı: 97
Sayfa: 27

Bu bölümde *Antarktika kıtası, Sibiry Kurdu* ve *ördek* hakkında bilgi verilmiştir. Sadece "Sibiry Kurdu" adlı metinde kavramlaştırma yapılmıştır. Metinde Sibiry Kurdu kelimesi, dayanıklı, canlı, hoş görünümlü, hareketli, dostça bakan kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Çocuk, Sibiry Kurdu ismini duyduğunda aklına olumlu manalar gelecek ve bir köpek türü olan Sibiry Kurdu'nu sever hâle gelecektir. Kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde, *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.2.56.2.

Metnin Adı: Papağanlar
Kaynak: The Hamlyn Children's Animal World Encyclopedia In Color

Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 24-25

Metinde *papağan* kelimesi, konuşkan, arkadaş, iyi uçan manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler papağan kelimesini duyduğunda, kavramlaştırılan kelimelerle akıllarına konuşkan, arkadaş, iyi uçan manaları gelecek ve *Hayvanları Sevme ve Koruma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.56.3.

Metnin Adı: Kartallar
Kaynak: ?
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 30-31

Metinde *kartal* kelimesi, avcı, kuşların kralı, sadakat ve liderlik simgesi, asalet ve güç simgesi, tek eşli manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Öğrenciler kavramlaştırılmış kelimelerle kartala olumlu bir anlam yükleyecek; kartalı sadakatin, liderliğin, asaletin, gücün simgesi olarak algılayıp kavrayacak ve *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri* kazanacaklardır.

4.2.3.2.56.4.

Metnin Adı: Karga
Kaynak: ?
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 29

Metinde *karga* kelimesi, akıllı, yaramaz, cana yakın, temiz kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlar dünyasına giren, dil dünyasının derinliklerinde yaşayan öğrenciler, kargaya olumlu manalar yükleyerek, kargaları sadece canlı bir varlık olduğu için sevmeye değer bulacak ve *Hayvanları Sevmeye ve Koruma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.56.5.

Metnin Adı: Foklar
Kaynak: Anabrittanica
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 30-31

Metinde fokların yaşadığı yerler, fiziki özellikleri, türleri, korunması hakkında bilgi verilmiştir. Metinde *fok* kelimesi, sevimli, dost kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırılan kelimelerle, öğrenciler fok kelimesini duyunca akıllarına dost, sevimli manaları gelecek ve *Hayvanları Sevmeye ve Koruma Değerini* kazanacaklardır.

4.2.3.2.57. Cesaretli Olma Değeri

" Kartal tüyünü yalnızca bir kahramanlık yaparak cesaretlerini kanıtlayanlar takabilir. " (? , S. 101, s. 31)

Cümlede kartal tüyü, kahramanlık simgesi manasıyla kavramlaştırılarak, cesaretli olma vurgulanmıştır.

4.2.3.2.58. Meslek Sahibi Olmanın Önemi Kavrama Değeri

Metnin Adı: Üç Söz
Yazan: Kutadgu Bilig

Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 51

" İnsan iki şey ile kendisini yaşlanmaktan kurtarır: Biri iyi iş, öteki iyi söz."

Bu sözde vurgulanan ilk konu, bireyin severek yaptığı, çalışırken mutlu olduğu bir işe sahip olmaktır. Diğeri de bireyin duygu ve düşünce dünyasını olumlu etkileyecek, bireyin yaşamına anlam katan üretici, geliştirici, olgunlaştırıcı dil birikimine sahip olmaktır. Sözü ettiğimiz üretici, geliştirici, olgunlaştırıcı dil birikimine sahip olmak, yeterli bir kavramlaştırılmış kelime hazinesine sahip olmakla mümkündür. Kutadgu Bilig'in bu sözünde *Meslek Sahibi Olmanın Önemini Kavrama Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.3.Masallar

4.2.3.3.1. Aç gözlülüğten Sakınıp, Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri

Metin Adı: Üç Gözlü Çocuk
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Nisan 1993
Sayı: 18
Sayfa: 14-18

Masalda *açgözlülük* kelimesi, şikâyet eden, sahip olduklarının kıymetini bilmeyen, gerçekleşmeyecek şeyler isteyen, mutlu olamayan, sahip olduklarına sevinemeyen manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metindeki kavramlar aracılığıyla

çocuk, açgözlülük duygusunun bireyde neden olduğu olumsuz davranışlar ve duyguları görerek, sahip olduklarının kıymetini bilme davranışını gösterebilecektir.

4.2.3.3.2. *Anne Sevgisi Değeri; Kıskançlık Duygusundan Uzak Durma Değeri*

Metnin Adı: Üç Sihirli Öpücük
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Ekim 1993
Sayı: 24
Sayfa: 20-24

Masalda, birbirlerini sürekli kıskanan ve annelerinin sevgisinin diğer kardeşe daha çok olduğunu söyleyen kardeşlerin sonunda, annelerinin kendilerini eşit derecede sevdiğini anlamaları konu edilmiştir. Metinde *kıskançlık* kelimesi, tartışma, birbirini çekememe, hasetlik, küsme, somurtma manalarıyla; *anne* kelimesi de sıcak, tatlı, yumuşacık manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde olumsuzluk bildiren kıskançlık kelimesinin duygu ve düşünce dünyasına inen çocuk kıskançlığın hangi olumsuz duygulara ve düşüncelere yol açtığını anlayıp çözümleyerek bu olumsuz duyguya kapılmayarak bu olumsuz duygunun getirdiği olumsuz düşünceler ve davranışlardan uzak duracaktır. Metinde vurgulanan diğer değer, *Anne Sevgisi Değeri*dir.

4.2.3.3.3. *Aşırıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri*

Metin Adı: Bay Fallaninna
Yazar: Gianni Rodari
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3

Sayfa: 58-59

Masalda *aşırı titiz* kelime grubu, yerde yürürken ayaklarının altındaki tozlardan bile nefret etme, çok hassaslaşma, lekeyi görünce üzüntüsünden ölüp gitme manalarıyla kavramlaştırılmaktadır. Metindeki kavramlarla çocuk, aşırı titizliğin ruh ve beden sağlığına zararlarını anlayıp çözümleyecek ve her konuda aşırılıktan kaçınarak davranışlarında ölçülü olmaya dikkat edecektir.

4.2.3.3.4. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; Yardımsever Olma Değeri*

Metnin Adı: Yeşil Gözlü Yılan Balığı

Yazar: Dilek Aykul Bishku

Basım Yılı: Temmuz 2006

Sayı: 100

Sayfa: 64-68

Metinde *yılan balığı* kelime grubu, yardımsever, fedakâr manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Çocuk kavramlaştırılmış kelimeler sayesinde, yılan balığı kelime grubunu duyduğunda aklına yardımsever, fedakâr manaları gelecek ve *Hayvanları Sevme ve Koruma, Yardımsever Olma Değerini* kazanacaktır.

4.2.3.3.5. *Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri*

Metnin Adı: Muna Ve Org Büyücüsü

Yazar: Dilek Aykul Bishku

Basım Yılı: Nisan 1993
Sayı: 18
Sayfa: 4-12

Masalda, devlet yönetiminde fırsat verilirse kadınların da en az erkekler kadar başarılı olabileceği vurgulanmıştır. Metinde *kadın yönetici kelime grubu*, bilgili, iyi yönetici, doğru kararlar alan, kanunlar yapan, herkesin memnun ve mutlu olması, bilgenin kendisinin kadın olması, bir kadının danışman olabilmesi, güvenilir, saygın, sevilen kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde belirttiğimiz kavramlarla çocukların, kadınların da erkeklerin başarılı olduğu her işte başarılı olabileceğini, meslek seçiminde kadınlarla erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu anlayıp bu konuda olumlu bir tutum içinde olması beklenir.

4.2.3.3.6. *Çalışma Bilincini Taşıma Değeri*

Metnin Adı: Gökten Üç Elma Düşmüş
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 30-34

Masalda çalışkanlığa övgü yapılarak, *çalışkanlık* kelimesi başarma, işleri vakitlice bitirme, işlerine devam etme manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metindeki kavramlarla çocuklar, isteklerimize tembellik yaparak değil, zorlukları aşarak yılmadan çok çalışarak ulaşabileceğimizi kavrayıp anlayabilecek ve çalışkan olma bilincini kazanabileceklerdir.

4.2.3.3.7. *Adaletli Olma Değeri; Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri; Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri; Sorunları Çözerken İş Birliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri*

Metnin Adı: Asık Yüzlü Saray Halkı ve Dans Eden Robot
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 60-65

Masalda halkına yemek konusunda seçim yapma hakkı vermeyip, herkesi kendi yediği yemeklerden yemeye zorlayan kralın, emirleri hakkında görüş belirtmeyi yasaklaması sonucu halkının mutsuzluğu, üzüntülü olması ve kralın bu durumu komşu ülkenin kralına anlatmasıyla sorunun nedeninin anlaşılması anlatılmıştır. Metinde *mutluluk* kelimesi, sevinç, gülümseme, gülme, neşelenme, eğlenme, kahkahalar atma, görüşlerini bildirme, kral ve çevresindekilerin birbirlerine akıl danışarak ülkelerini adalet içinde yönetmesi, kralın yediği yemekten yemeye zorlanmama, günlerini neşe içinde geçirmeleri manalarıyla kavramlaştırılmaktadır. Metindeki kavramlar sayesinde çocuk, bireylerin mutlu olmasında bireylerin haklarına saygı duymanın, sorunları çözerken iş birliğinin ve dayanışmanın önemine inanmanın, adaletli olmanın değerini anlayıp çözümleyebilecektir. Metindeki kavramlaştırılmış kelimelerle, *Adaletli Olma, Başkalarının Haklarına Saygı Duyma, Mutluluk Duygusuna Sahip Olma, Sorunları Çözerken İş Birliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.3.8. *Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri*

Metnin Adı: Işığını Yitiren Yıldız
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Eylül 1993
Sayı: 23
Sayfa: 24-27

Bu masalda, çevreyi inceleyen, çevresindekileri değişiklikleri hemen fark edebilen, çevre duyarlılığı gelişmiş bireyler sayesinde her yerin düzenli ve temiz olabileceği vurgulanmıştır. Metinde *çevre duyarlılığı* kelime grubu, dikkatli olma, çevreyi inceleme, çevredeki her değişikliği fark edebilme manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Masaldaki kavramlarla çocuk, yaşadığı çevreyi fark etmeye başlayacak, çevresinde olumsuz bir durum yaşandığında bunu yetkililere haber verecek, kısaca çevre duyarlılığı gelişmiş bir birey haline gelecektir.

4.2.3.3.9. Emek Vererek Yaşamayı Öğrenme Değeri

Metnin Adı: Dilenciler Prensesi
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Kasım- Aralık 1992
Sayı: 14
Sayfa: 8-12

Metinde, alın teri dökerek çalışmanın karşılığının az da olsa insan için anlamlı ve onurlu olduğu vurgulanmıştır. Masalda *emek* kelimesi, alın teri, onur, mutluluk, saygıdeğer kelimelerinin anlamlarıyla beslenmekte ve kavramlaşmaktadır.

4.2.3.3.10. Hayallere Ulaşma Değeri

Metnin Adı: Gezmeyi Seven Ağaç
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Kasım 1993
Sayı: 25
Sayfa: 6-8

Masalda zor da olsa istenince bütün hayallerimizi gerçekleştirebileceğimiz vurgulanmıştır. Metinde yeni yerler görmeye meraklı ve istekli olan ağacın hayallerini, rüzgâr sayesinde yapraklarını istediği yerlere göndererek gerçekleştirdiği anlatılmıştır. Metinde *hayal* kelimesi, dünyayı gezip dolaşma, yeni şeyler öğrenme manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.3.11. *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri; İyilik Yapma Değeri*

Metnin Adı: Beyaz Tavşan
Yazar: Colette Barbe
Basım Yılı: Ekim 1993
Sayı: 24
Sayfa: 16-18

Bu masalda, yapılan yardımların karşılıksız kalmadığı, er geç yapılan yardımların karşılığının alındığı vurgulanmıştır. Metinde *tavşan* kelimesi, insanlara yol gösteren, hızlı koşan, eti yenen, avcılardan kaçan, beyaz renkli, boz renkli manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metindeki kavramlar sayesinde çocuk, tavşan kelimesini duyduğunda aklına yardım eden, yol gösteren bir canlı varlık gelecek ve tavşanla ilgili olumlu duygular ve düşünceler geliştirecek, *Hayvanları Sevme ve Koruma Değerini* kazanacaktır. Metinde tavşanın yaptığı karşılıksız, karşılık beklemeden yaptığı yardım, onun hızlı koşabilmesi olarak mükâfatlandırılıyor.

Sonuç itibarıyla, çıkar gözetmeden, karşılık beklemeden yapılan yardımların insanın bedeni ve ahlaki kurtuluşuna sebep olduğunu söyleyebiliriz. Bu metinde, çocuğa çıkar gözetmeden, karşılık beklemeden *iyilik yapma değeri* aktarılmaya çalışılmıştır

4.2.3.3.12. İyi İnsan Olma Değeri

Metnin Adı: Kirli Kasabanın Mor Cadısı
Yazar: Eda Pelin Yavuz
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 24-27

Bu masalda, iyi ve güzel düşünen insanların bir araya gelerek kötülükleri ve kötü düşünceli insanları uzaklaştırabileceği vurgulanmaktadır. Metinde *iyi insan olma* kelime grubu açık bir şekilde, dost, güzel insan, saygılı, sevgi dolu, bilgili, selam veren, çalışkan, huzurlu, mutlu, temiz, çevresini güzelleştiren, kitap okuyan, arı gibi çalışan, yardım eden manalarıyla beslenmekte ve kavramlaştırılmaktadır. Metinde *kötü insanlar* kelime grubu, kavga eden, kötülük yapan, tembel, kaba, sevgisiz, yalnız, kirli, okumayan, düşünmeyen can yakan, burnunu karıştıran, yerlere tüküren, çok para kazanan, mor cadı, kötü kalpli, fena düşünceli, kirli bir gülümsemesi olan, şeytansı bakışlarla bakan, iyi insanlara savaş açan, pislik içinde yaşayan, gülümsemeyi bilmeyen, gözlerde mutsuzluk, karanlık bir kadın, dostluktan korkan manalarıyla kavramlaştırılmaktadır. Bu tür iyi insan olma değerini aktaran masallardaki kavramlar vasıtasıyla çocuk, iyi insan olmanın önemini algılayıp kavrayabilecek ve masalda söz konusu iyi değerleri benimseyip davranış haline getirebilecektir.

4.2.3.3.13. Kibirli Olmama Değeri

Metnin Adı: Kedileri Yiyen

Fare
Yazar: Gianni Rodari
Basım Yılı: Mart- Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 14

Metinde başkalarını küçümseyen, aşağılayan, kendini olduğundan farklı göstermeye çalışıp sadece kendini kandıran insanlara atıfta bulunulmuştur. Metinde *kibir* kelimesi, kendini beğenme, büyüklenme, gurur, başkalarını küçümseme manalarıyla; *ukala* kelimesi bilgiçlik taslayan, kendini bilgili sanan manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırabilme ve kavramları çözümleyebilme becerisine sahip olan öğrenciler, kibirli ve ukala olma davranışlarından uzak duracaklardır.

4.2.3.3.14. Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

Metnin Adı: Yemelik Masallar
Yazar: Marcello Argilli
Basım Yılı: Kış 1990 / Temmuz 2006
Sayı: 1/ 100
Sayfa: 7-9 / 4-7

Metinde *masal* kelimesi, hayal gücü, ihtiyaç, beslenme kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Metinde masalların, çocukluk döneminde yemek yeme kadar hayati bir önem taşıdığı belirtilmiştir. Masalda beslenmenin, çocukların fiziki gelişimleri için ne denli önemliyse, masalların da çocukların yaratıcılığının ve hayal güçlerinin gelişimi için öneminin yadsınamaz olduğu ve çocukların eleştirel ve yaratıcı düşünebilme becerisini geliştirmesinde okuma alışkanlığının önemi üzerinde

durulmuştur. Metinde *Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.3.15. *Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri*

Metnin Adı: Camdan Ayakkabılar
Yazar: Serhan Sernikli
Basım Yılı: Temmuz- Ağustos 1992
Sayı: 12
Sayfa: 24-36

Metinde *kıymet bilme* kelime grubu, nankör olmama, haline şükretme, hayalci olmama manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Kavramlaştırma becerisini kazanmış öğrenciler, sahip olduklarının kıymetini bilme değerini kazanabileceklerdir.

4.2.3.3.16. *Sözünde Durma Değeri*

Metnin Adı: Yaralı Surat
Çeviren: Selma Morova
Basım Yılı: Eylül- Ekim 1992
Sayı: 13
Sayfa: 24-30

Metinde *sözünde durma* kelime grubu, vaadini gerçekleştirme, mutlu bir yaşam sürme, kararlılık manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.2.3.4. Anılar

4.2.3.4.1. Tiyatroya Önem Verme Değeri

Metnin Adı: Bir Aslancık Varmış
Yazar: Refik Durbaş
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 40-41

Anıda, çocuk tiyatrolarındaki oyunların çocuğa yönelik ve ilgi çekici olması gerektiği vurgulanmıştır. Metinde *çocuk tiyatrosu* kelime grubu, eğlenme, oyun kelimeleriyle kavramlaştırılmıştır. Metinde kavramlaştırılan kelimeler vasıtasıyla *Tiyatroya Önem Verme Değeri* tespit edilmiştir.

4.2.3.5.Yazarların Çocukluk Anıları

Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri

Metnin Adı: Çocukluğum
Yazar: Seza Aksoy
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 8-13

Metinde *kedi* kelimesi, arkadaş, sevimlilik, sıcak kanlılık, uysallık manalarıyla; *kuş* kelimesi, sevimlilik, özgürlük, ulaşabilme, yolculuk manalarıyla; *gök* kelimesi, güzellik, mavilik, genişlik, ferahlık manalarıyla kavramlaştırılmıştır.

Kavramlaştırılmış kelimelerle ocuk, *Hayvanları Sevmeye ve Koruma Değerini* kazanacaktır.

4.3. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE KAVRAMLAŞTIRILMIŞ YAPILARLA TESPİT EDİLEN DEĞERLERİN FREKANS VE YÜZDE ORANLARI

TABLO 2:

DEĞERLER İNCELEME FORMU		VAR		YOK		METİN TOPLAMI	
		f	%	f	%	f	%
D1 :	Adaletli Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D2:	Alçak Gönüllü Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D3:	Aile Bireyleri Arasındaki Sevgi ve Bağlılık Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D4:	Ailenin Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D5:	Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D6:	Amaçlara Ulaşmak İçin Disiplinli Çalışma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D7:	Amaçlara Ulaşmak İçin Emek Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D8:	Amaçlara Ulaşmak İçin Sabırlı Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D9:	Anne Sevgisi Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100.0
D10:	Annenin Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D11:	Araştırmacı Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D12:	Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D13:	Armağan Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D14:	Aşırıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D15:	Başarıya Ulaşmak İçin Çalışma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D16:	Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri	0	0	282	100	282	100.0

D17:	Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D18:	Başkalarının Haklarını Gözetebilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D19:	Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D20:	Başkalarını İncitmeme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D21:	Başkalarını Küçümsememe Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D22:	Başkalarına Saygılı Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D23:	Batıl İnançlara İnanmama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D24:	Bayrağa Saygılı Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D25:	Bilgili İnsan Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D26:	Bilgiye Ulaşma Yollarını, Tekniklerini Öğrenme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D27:	Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D28:	Bilimlik Eserlere Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D29:	Bilim ve Teknolojiyi Günlük Hayatta Kullanma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D30:	Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D31:	Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D32:	Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D33:	Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D34:	Büyüklerin Sözüünü Dinleme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D35:	Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D36:	Cesaretli Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D37:	Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D38:	Çalışkan Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0

D39:	Çalışma Bilincini Taşıma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D40:	Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D41:	Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D42:	Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D43:	Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D44:	Deneyimlerden Ders Çıkarma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D45:	Dengeli, Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D46:	Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D47:	Doğayı İzleme, Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D48:	Doğayı Sevme ve Koruma Değeri	7	2,5	275	97,5	282	100.0
D49:	Doğru Karar Vermede Bireyin Kendi İsteklerinin Farkında Olması Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D50:	Doğru Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D51:	Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri	7	2,5	275	97,5	282	100.0
D52:	Dürüst Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D53:	Düzenli Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D54 :	Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D55:	Edebî Eserlere Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D56:	Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D57:	Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D58:	Emaneti Yerine Ulaştırma Değeri	0	0	282	100	282	100.0

D59:	Emek Vererek Yaşamayı Sürdürme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D60:	Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D61:	Ev İşlerinde Ebeveyne, Büyüklere Yardım Etme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D62:	Evrensel Kültür Değerlerini Tanıyıp Benimseme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D63:	Faydalı İnsan Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D64:	Fedâkar Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D65:	Geçmiş Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D66:	Girişimci Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D67:	Görevini Başarıyla Yerine Getirme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D68:	Güler Yüzlü Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D69:	Güvenilir Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D70:	Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D71:	Hak Sahibi Olmadığımız Malzemeleri Almaktan Kaçınma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D72:	Hayallere Ulaşma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D73:	Hayatın Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D74:	Hayatta Doğru Kararlar Verebilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D75:	Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri	15	5,3	267	94,7	282	100.0
D76:	Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D77:	Hoşgörülü Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D78:	İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D79:	İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D80:	İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D81:	İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0

D82:	İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D83:	İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D84:	İş Birliği Yapma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D85:	İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D86:	İyi İnsan Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D87:	İyiliklerin Karşılığını Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D88:	İyilik Yapma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D89:	Kanaatkâr Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D90:	Kardeş Sevgisi Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D91:	Karşısındakini Dinleme Becerisine Sahip Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D92:	Karşısındakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemini Anlama Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D93:	Karşımıza Çıkan Fırsatları İyi Değerlendirebilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D94:	Kayıp Eşyaları Sahibine Ulaştırma Bilincine Sahip Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D95:	Kendini İfade Edebilme Yollarını Öğrenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D96:	Kıskançlık Duygusundan Uzak Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D97:	Kibar Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D98:	Kibirli Olmama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D99:	Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D100:	Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D101:	Komşuları Rahatsız Etmeme Bilincini Kazanma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D102:	Komşuluğun Önemine İnanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D103:	Konuksever Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D104:	Korkularımızı Yenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D105:	Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0

D106:	Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D107:	Kütüphanelerden Yararlanma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D108:	Masallardan Ders Çıkarma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D109:	Masalları Koruma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D110:	Merhametli Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D111:	Meslek Sahibi Olmanın Önemini Kavrama Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D112:	Minnettar Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D113:	Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D114:	Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D115:	Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri	5	1,8	277	98,2	282	100.0
D116:	Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D117:	Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D118:	Onurlu Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D119:	Öfkeyi Kontrol Altında Tutma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D120:	Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D121:	Öğretmenlerimize Saygı Duyma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D122:	Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D123:	Ölen Aile Büyüklerini Unutmama ve Anısını Sevgiyle Kalpte Yaşatma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D124:	Ön Yargılı Olmaktan Kaçınma ve İnsanı Tanıyıp, Sevme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D125:	Paylaşma Değeri	4	1,4	278	98,6	282	100.0
D126:	Sabırlı Olma Değeri	0	0	282	100	282	100
D127:	Sadakət Sahibi Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0

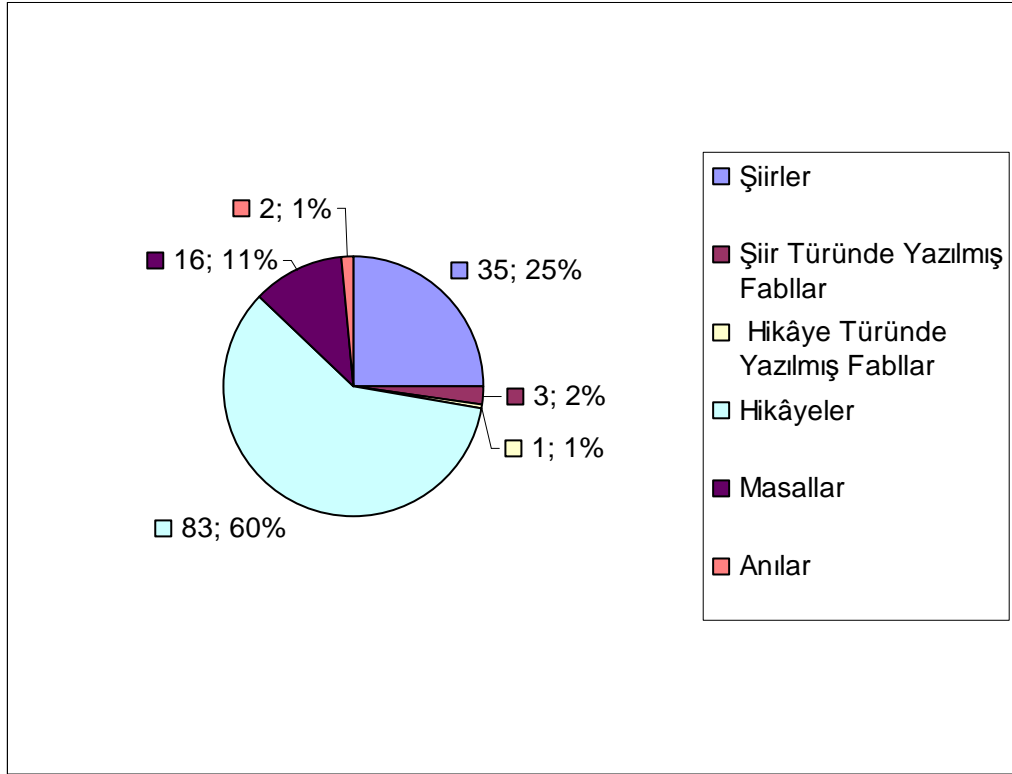
D128:	Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D129:	Sağlığın Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D130:	Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D131:	Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D132:	Sahip Olduklarımızı Hak Etme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D133:	Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D134:	Sahiplenme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D135:	Sanatçılara Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D136:	Sebeup-Sonuç İlişkisi Kurma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D137:	Sevginin Gücüne İnanma Değeri	15	5,3	267	94,7	282	100.0
D138:	Sorumluluk Sahibi Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D139:	Sorunları Çözerken İş Birliği ve Dayanışmanın Önemine İnanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D140:	Sözünde Durma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D141:	Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D142:	Şükretme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D143:	Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D144:	Tehlikelerden Korunma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D145:	Teknolojik Gelişmelerden Haberdar Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D146:	Temiz Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0

D147:	Tiyatroya Önem Verme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D148:	Toplumda Sevgi, Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D149:	Üretken Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D150:	Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D151:	Vatanımı, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D152:	Vicdan Sahibi Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D153:	Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D154:	Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D155:	Yaratıcı Olma Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D156:	Yardımsever Olma Değeri	3	1,1	279	98,9	282	100.0
D157:	Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D158:	Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D159:	Yaşama Sevinci Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D160:	Yaşlılara Saygı Duyma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D161:	Yetişkinlerin Çocuk Ruhunu Kaybetmemesi Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D162:	Yoksullara Yardım Etme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0
D163:	Zamanı Verimli Kullanma Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
D164:	Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri	0	0	282	100	282	100.0
D165:	Zor Günlerinde Arkadaşlara Yardım Etme Değeri	1	0,4	281	99,6	282	100.0

D166:	Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri	2	0,7	280	99,3	282	100.0
--------------	-------------------------------------	---	-----	-----	------	-----	-------

4.3.1. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Kavramlaştırma Yoluyla Tespit Edilen Değerlerin Bulunduğu Metin Türlerinin Oranları

Grafik 1

Dergideki metinlerde edebî türlerin toplam oranının % 100 olması, derginin tam manasıyla çocuklar için edebiyat dergisi olduğunu kanıtlamaktadır. Dergide metinler içerisinde hikâye türünün en fazla (% 60) olması, metinlerin yapılandırmacı modelin ilkeleriyle uyumlu olduğunu gösterir. Derginin 7-13 yaş çocuklarına hitap ettiğini göz önünde bulundurursak, yapılandırmacı modelin çocuğun küçük yaşlardan itibaren metinlerdeki kavramların duygu ve düşünce dünyasına girmesi, metinleri algılaması, çözümlemesi, içselleştirmesi, yorumlaması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bunun için de ilköğretim döneminde yapılandırmacı modeli benimsemiş öğretmenlere ihtiyaç bulunmaktadır.

4.4. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Metnin Bağlamından Tespit Edilen Değerler

4.4.1. ŞİİR

4.4.1.1. İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri

Metnin Adı: İyi Kız Fatmacık
Şair: Alan Alexander Milne
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 19

Şiirde, insanları gereksiz yere sorgulayarak bıktırmamak gerektiği vurgulanmıştır. İyi bir kız olan ve uslu duran bir çocuğa sürekli iyi bir kız olması ve hiç yaramazlık yapmaması yönünde sorular sorulması ve bu durumdan çocuğun sıkılması şiirin ana duygusudur. Şiirde *İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri* aktarılmaya çalışılmıştır.

4.4.1.2. Paylaşma Değeri

Bilye şiirinde paylaşma duygusu vurgulanmıştır. Ayrıca şiirde çocuğun matematik dersinde öğrendiği dört işlemi, günlük hayatta oyun oynarken kullanması vardır. Paylaşma duygusu şu dizelerden tespit edilmiştir:

" *Bütün bilyeleri toplarsa*

Can

Sonra kiminle oynar?" (Çınaroğlu, 1990, S. 2, s. 29)

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Paylaşma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.1.3. Üretken Olma Değeri; Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

Metnin Adı: Kağıt Gemi
Yazar: Bedri Rahmi Eyuboğlu
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 3

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Üretken Olma, Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.1.4. Çevre Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri

Şiirde, kuşların hiçbir şekilde doğaya zarar vermediği, çevreyi kirletmediği halde, insanların bilinçsizce çevreye verdikleri zararların sonuçlarından olumsuz etkilendikleri vurgulanmıştır. Metinde kuşların, insanların doğaya zarar vermediği ve çevreyi kirletmediği uzak yerlere gitme isteği görülür.

KUŞLAR

Ne evlerinde soba yanar,

Ne otomobil kullanırlar.

Üstelik sigara da içmezler

Ve fabrika işletmezler bilirsiniz.

Düşünmezler mi dersiniz, " Nedendir,

Nedendir bu çektiğimiz;

Soluduğumuz bu pis hava, bu duman, bu is?

Gitmeliyiz,

Anlaşıldı, insanlardan uzaklara gitmeliyiz." (Çınaroğlu, 2006, S. 100, s. 3)

Doğada, insandan başka hiçbir varlık doğaya bilinçli bir şekilde zarar vermez. İnsan, akıl ve irade sahibi olarak kendisine ve çevresindekileri canlılara zarar veren tek canlıdır. Metinde hava kirliliğinin özellikle son yıllarda ciddi boyutlara ulaşması nedeniyle, diğer canlıların özellikle kuşların olumsuz etkilendiği vurgulanmıştır.

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Çevre Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.1.5. Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri; Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri

Çocuğun Annesine Sordukları ve Annenin Yanıtlarıdır

- *Anneciğim dünyanın döndüğü doğru mu gerçekten?*

- *Bakkaldan ekmek al sabahleyin erkenden*

- *Anneciğim iki kere ikinin dört etmesi ne demek?*

- *Yine üstünü kirletmişsin hizmetçin mi var temizleyecek?*

- *Anneciğim yıldızlar bize çok uzak neden?*

-- *Sofrayı kur baban gelmeden.*

- *Anneciğim bizlerin yarının büyüğü olduğumuz doğru mu?*

- *Televizyonu aç saat sekiz oldu mu? (Behramoğlu, 2006, S. 103. s. 3)*

Metnin bağlamından hareket edilerek, metinde *Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma, Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri* tespit edilmiştir. Şiirde çocuğun, annesine öğrenme merakı ve isteği içerisinde sorular sorduğu,

annesinin de çocuğu dinlemeyip, çocuğun sorularıyla ilgisiz, yapılacak günlük işlerle ilgili konuştuğu görölmektedir. Annenin çocuğun sorularını önemsemeyip, sorularına cevap vermemesi, çocuğun öğrenme isteğinin sönmesine neden olabilir. Evde anne, babanın çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat vermemesi, çocuğun duygu ve düşüncelerinin bastırılmasına hatta öz güvenini yitirmesine neden olabilir. Bu nedenle anne ve babanın çocuğun sorularını sabırla, içtenlikle cevaplaması, çocuğun gelişimi açısından çok önemlidir.

4.4.1.6. Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri

Metin Adı: Balık Bekliyorum
Şair: Ayla Çınaroğlu
Basım Yılı: İlkbahar 1991
Sayı: 6
Sayfa: 3

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.1.7. Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

Metnin Adı: Balık Bekliyorum
Şair: Ayla Çınaroğlu

Basım Yılı: İlkbahar 1991
Sayı: 6
Sayfa: 3

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.DÜZ YAZI

4.4.2.1. Hikâye Türünde Yazılmış Fabllar

4.4.2.1.1. Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değeri

Metnin Adı: İki Kurbağa
Yazar: Anonim
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: 23

Metinde, hayatımızı etkileyecek önemli bir karar vermeden önce iyi düşünülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Metin öğrencilere, *Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değerini* aktarmaya çalışmaktadır. Bu değer, metnin bağlamından hareket ederek yorum yoluyla tespit edilmiştir.

4.4.2.1.2. İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri

Metnin Adı: Para
Yazar: Ayla Çınaroğlu
Basım Yılı: Mart-Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 17-19

Metinde değer kavramının göreceliği üzerinde durulmuştur. Metinden, paranın hayvanlar için bir değer taşımadığı, paranın değerinin insanların paraya verdikleri değerle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. *İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri*, metnin bağlamından hareket ederek yorum yoluyla tespit edilmiştir.

4.4.2. Hikâyeler

4.4.2.1. *Aç gözlülükten Sakınıp, Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri*

Metnin Adı: Balıkçı İle Açgözlü Karısı
Yazar: Jacob ve Wilhelm Grimm
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 12-17

Metinde yaşamda açgözlü olmayarak, hırsını dizginleyerek, emeğiyle yaşamayı öğrenerek mutlu olunabileceği vurgulanmıştır. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.2. *Anne Sevgisi Değeri*

Metnin Adı: Anne Uykum Yok
Yazar: Tülin Kulluk
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 5-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.3. Annenin Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: İşe Kaçan Anne
Yazar: Tülin Kozikoğlu
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: s. 4- 7

Metinde annelerin çocukları için yaptığı fedakârlık üzerinde durulmuş, çocukların annelerinin kendileri için yaptığı fedakârlıkların farkında olup, annelerini hiç üzmemeleri gerektiği, annelerine karşı hep çok saygılı olup, her konuda annelerine yardımcı olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.4. Araştırmacı Olma Değeri

Metnin Adı: Balık Ekmeği ve Çilek Reçeli
Yazar: Dilek Aykul

Bishku
Basım Yılı: Mayıs- Haziran 1992
Sayı: 11
Sayfa: 20-23

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Araştırmacı Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.5. Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Uyuyan Ebe
Yazar: Gülten Karlı
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 60-63

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.6. Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri

Metnin Adı: Bu Güzel Havada
Yazar: Refik Durbaş
Basım Yılı: Temmuz 2006

Sayı: 19 / 100
Sayfa: 30 / 50-51

Metinde büyüklerin ve ebeveynlerin, çocuklarına sürpriz yaparken çocukların istekleri düşünülerek sürpriz yapmalarının yerinde olacağı vurgulanmıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.7. Başkalarına Saygılı Olma Değeri; Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri

Metnin Adı: Salıncaktaki Adam
Yazar: Kemalettin Tuğcu
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 46- 47

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Başkalarına Saygılı Olma, Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.7. Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri; Bulduğumuz Eşyaların Sahibini Arayarak Eşyaları Sahibine Verme Değeri

Metnin Adı: Kırmızı Şemsiyeli Adam

Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Ocak 2006
Sayı: 94
Sayfa: 6

Metinde, yolda bulduğu kırmızı şemsiyenin sahibini bulmak için hava yağmurlu olsun ya da olmasın, şemsiyeyi her gün yanında taşıyan bir adam hakkında mahalle sakinleri kulaktan kulağa gerçeğe dayanmayan, asılsız sözler söyleyip, hikâyeler anlatmaları ve sonunda kırmızı şemsiyeli adamın şemsiyeyi her gün yanında taşımasının sebebini öğrenince çok şaşırmaları konu edilir. Hikâyede kavramlaştırmaya rastlanmamıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Bulduğumuz Eşyaların Sahibini Arayarak, Eşyaları Sahibine Verme ve Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.8. *Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri*

Metnin Adı: Uyuyan Ebe
Yazar: Gülten Karlı
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 60-63

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.9. *Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri*

Metnin Adı: Dünya Yuvarlaktır
Yazar: Peter Bichsel

Basım Yılı: Eylül- Ekim 1992
Sayı: 13
Sayfa: 31-36

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4..2.10. *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri*

Metnin Adı: Açelya'nın Bir Günü
Yazar: Sevim Ak
Basım Yılı: Sonbahar 1990/ Temmuz 2006
Sayı: 4 / 100
Sayfa: 96 / 10-13

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.11. *Cesaretli Olma Değeri; Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri*

Metnin Adı: Mürekkep Balığının Diş Ağrısı
Yazar: Aslı Niyazioğlu
Basım Yılı: Temmuz 2006

Sayı: 100
Sayfa: 54

Dişinin ağrıdığını zanneden hâlbuki hiç dişi olmayan mürekkep balığı korktuğu için dişçiye gidemez. Sonunda cesareti toplayarak dişçiye gider, dişçi dişinin ağrıyamayacağını; çünkü hiç dişinin olmadığını söyler. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Cesaretli Olma ve Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri* tespit edilmiştir. Metinde sorunların çözümünde, sorunu doğru tanımanın önemi vurgulanmıştır.

4.4.2.12. *Çalışkan Olma Değeri*

Metnin Adı: Mavi Işık
Yazar: Grimm Kardeşler
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 14-17

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Çalışkan Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.13. *Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri*

4.4.2.13.1.

Metnin Adı: Kırmızı Şemsiyeli Adam Vapurda
Yazar: Aytül Akal

Basım Yılı: Nisan 2006
Sayı: 97
Sayfa: 12-15

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.13.2.

Metnin Adı: Kırmızı Şemsiyeli Adam Parkta
Yazar: Aytül Akal
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 4-7

Metinde ön yargılı olunmaması gerektiği, ön yargı taşımadan insanları sabırla dinlemenin önemi vurgulanmıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.14. *Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma, Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri*

Metnin Adı: Tuhaf Balo
Yazar: Mavisel Yener
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98

Sayfa: 4-5

Metinde ebeveynlerin mutlaka çocuklarının sorularına sabırla, anlayışla cevap vermeleri gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca sözcük hazinesi yeterli olmayan bir çocuğun, bir sözcüğün farklı anlamları olabileceğini bilmediği için sıkıntı yaşaması belirtilmiştir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Dinleme Becerisi Kazanma, Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.15. Doğru Kararlar Verme Değeri

Metnin Adı: Balık Ekmeği ve Çilek Reçeli
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Mayıs- Haziran 1992
Sayı: 11
Sayfa: 20-23

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Doğru Kararlar Verme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.16. Doğru Karar Vermede Bireyin Kendi İsteklerinin Farkında Olması Değeri

Metnin Adı: Dodo Resim Yapıyor
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Ekim 1993
Sayı: 24
Sayfa: 4

Hikâyede resim yapmak isteyen; ancak ne resmi yapacağına karar veremeyen bir çocuğun bütün istekleri yerine getirmeye çalışması ve en son ne çizmek istediğine karar vermesi konu ediliyor. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.17. Duygu ve Düşünce Dünyamızı Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

Metnin Adı: Kütüphanedeki Kedicik
Yazar: Miyase Sertbarut
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 69-71

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.18. Dürüst Olma Değeri

Metnin Adı: Uyuyan Ebe
Yazar: Gülten Karlı
Basım Yılı: Temmuz 2006

Sayı: 100
Sayfa: 60-63

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.19. *Ev İşlerinde Ebeveyne, Büyüklere Yardım Etme Değeri*

Metnin Adı: İmrendiğim Çocuk
Yazar: Nehir Tınaz
Basım Yılı: Mayıs-Haziran 1992
Sayı: 11
Sayfa: 4-8

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Ev İşlerinde Ebeveyne / Büyüklere Yardım Etme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.20. *Faydalı İnsan Olma Değeri*

Metnin Adı: Güneşe Köprü
Yazar: Seza Kutlar Aksoy
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 55-59

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Faydalı İnsan Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.21. *Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri*

Metnin Adı: KIRMIZI Pabuçlar
Yazar: Nehir Tınaz
Basım Yılı: İlkbahar 1991
Sayı: 6
Sayfa: 4-7

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.22. *Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri*

Metnin Adı: Taksi
Yazar: Carlo Manzoni
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 48

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.23. *İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri*

Metnin Adı: Kırmızı Pabuçlar
Yazar: Nehir Tınaz
Basım Yılı: İlkbahar 1991
Sayı: 6
Sayfa: 4-7

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.24. İş Birliği Yapma Değeri

Metnin Adı: Çirkin Çirkef Cinleri İle Gül Sokağı Sakinlerinin Savaşı
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: 1991
Sayı: 6
Sayfa: 19-23

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *İş Birliği Yapma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.25. *İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri*

Metnin Adı: Bizim Evde Her Şey Canlı !
Yazar: Mavisel Yener
Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 4-9

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri* tespit edilmiştir.

4.3.2.26 *Masalları Koruma Değeri*

Metnin Adı: Nane Likörü
Yazar: Nur Bilimer
Basım Yılı: Kasım- Aralık 1992
Sayı: 14
Sayfa: 13-16

Bu hikâyede, masalların olağanüstülük taşıyan konu yapısı, hayal gücünü zorlayan içeriği ve destansı anlatımlarıyla masal özelliği taşıdığı, ifade edilen özellikler olmadan masalın kendine has dokusunun bozularak masalın heyecan verici

özelliğinin yok edildiği vurgulanmıştır. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.27. *Minnettar Olma Değeri*

Metnin Adı: Sindbad'ın Altıncı Yolculuğu
Kaynak: Treasury of Literature for Children
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 20-23

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.28. *Ölen Aile Büyüklerini Unutmayarak, Anısını Sevgiyle Kalpte Yaşatma Değeri*

Metnin Adı: Janni ve Yeni Büyükannesi
Yazarı: Mirjam Pressler
Basım Yılı: Eylül-Ekim 1992
Sayı: 13
Sayfa: 4-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.29. Paylaşma Değeri

Metnin Adı: Ayşe Ağlamaya Bir Başlarsa...
Yazar: Elvan Pektaş Deniz
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 30

Metinden oyunla çocuğun paylaşma duygusunu öğrendiğini anlamaktayız. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Paylaşma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.30. Sabırlı Olma Değeri

4.4. 2.30.1.

Metnin Adı: Taksi
Yazar: Carlo Manzoni
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 48

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Sabırlı Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.30.2.

Metnin Adı: Uyuyan Ebe
Yazar: Gülten Karlı
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 60-63

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Sabırlı Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.31. *Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değer*

Metnin Adı: Aburcubur İstiyorum!
Yazar: Aslı Gaye Çapanoğlu
Basım Yılı: Aralık 2006
Sayı: 105
Sayfa: 4-5

Metinde sağlıklı olmak için doğal beslenmenin gerekliliği vurgulanmıştır. Hikâyede uzamak için süt içmek, enerjik olmak için tahıl yemek, güçlü olmak için protein yemek, hastalıklara karşı güçlü olmak için taze meyve sebze yemek, zihni çalıştırmak için balık yemek, sağlıklı olmak için bol su içmek, mutlu olmak için çikolata yemek gerektiği açık bir şekilde belirtilmiştir. Ayrıca kahkaha atmanın, gülmenin de kişilerin sağlığı açısından çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Yararı gözetilmeksizin rastgele yenilen şeylerin çocuklara yedirilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Önemine İnanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.32. *Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri*

4.4.2.32.1.

Metnin Adı: Balık Ekmeği ve Çilek Reçeli
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: 1992
Sayı: 11
Sayfa: 20-23

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.32.2.

Metnin Adı: Anne Uykum Yok
Yazar: Tülin Kulluk
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 5-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.33. *Tehlikelerden Korunma Değeri*

Metnin Adı: Sindbad'ın Üçüncü Yolculuğu
Çeviri: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 11-14

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.34. Toplumda Sevgi ve Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri

Metnin Adı: Cips Paketinden Çıkan Cadı
Yazar: Miyase Sertbarut
Basım Yılı: Aralık 2006
Sayı: 105
Sayfa: 6-9

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Toplumda Sevgi ve Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.35. Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri

4.4.2.35.1.

Metnin Adı: Açelya'nın Bir Günü
Yazar: Sevim Ak
Basım Yılı: Sonbahar 1990/ Temmuz 2006
Sayı: 4 / 100
Sayfa: 96 / 10-13

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.35.2.

Metnin Adı: Kırmızı Pabuçlar
Yazar: Nehir Tınaz
Basım Yılı: 1991
Sayı: 6
Sayfa: 4-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.36. *Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri*

Metnin Adı: Brif, Bruf, Braf!
Yazar: Gianni Rodari
Basım Yılı: 1992

Sayı: 11
Sayfa: 12

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.37. *Yaratıcı Olma Değeri*

Metnin Adı: Flüte Saklı Müzik
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 17-21

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.38. *Yardımsever Olma Değeri*

Metnin Adı: Sindbad'ın Üçüncü Yolculuğu
Çeviri: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 11-14

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.39. *Yaşama Sevinci Değeri*

4.4.2.39.1.

Metnin Adı: Açelya'nın Bir Günü
Yazar: Sevim Ak
Basım Yılı: Sonbahar 1990/ Temmuz 2006
Sayı: 4 / 100
Sayfa: 96 / 10-13

Metinde yaşamın tüm zorluklarına rağmen güzel olduğu, yaşamın güzelliklerini görebilmek gerektiği vurgulanmıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Yaşama Sevinci Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.39.2.

Metnin Adı: Dedem
Yazar: Şiirsel Taş Dizdar
Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 23-29

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Yaşama Sevinci Değeri* tespit edilmiştir. Metinde insanın duygu ve düşünce dünyasını olumlu etkileyen, yaşamını anlamlandıran, insanı hayatı bağlayan uğraşlar edinmesi gerektiği belirtilmiştir.

4.4.2.40. *Yoksullara Yardım Etme Değeri*

Metnin Adı: Sindbad'ın Dördüncü Yolculuğu
Kaynak: Treasury of Literature for Children
Basım Yılı: Nisan 2006
Sayı: 97
Sayfa: 16-19

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.41. Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri

4.4.2.41.1.

Metnin Adı: Kuyruk İstiyorum!
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 28-31

Metinde " kuyruk " kelimesi farklı anlamlarda kullanılmıştır. Hikâye, öğrencilerin söz varlığını geliştirmesi ve Türkçenin zengin bir dil olduğunu göstermesi yönüyle önemlidir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.41.2.

Metnin Adı: Kuyruk Talebiniz Hakkında
--

Yazar: Ayfer Gürdal Ünal
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 18-19

Metinde eş sesli kelime verilmiş, kelime gerçek ve mecaz anlamda kullanılmıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.2.42. Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

4.4.2.42.1.

Metnin Adı: Sindbad'ın Birinci Yolculuğu
Çeviri: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ocak 2006
Sayı: 94
Sayfa: 10-16

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.42.2.

Metnin Adı: Sindbad'ın Dördüncü Yolculuğu
Çeviri: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Nisan 2006

Sayı: 97
Sayfa: 16-19

Sindbad dördüncü yolculuğunda karşılaştığı zorluklar karşısında yılmayarak, mücadele ederek kurtulmayı başarıp evine geri döner. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.2.42.3.

Metnin Adı: Sindbad'ın Yedinci Yolculuğu
Çeviri: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 24-28

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3. *Masallar*

4.4. 3.1. *Aç gözlülükten Sakınıp, Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri*

Metnin Adı: Altın Mızraklı Kral
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Kasım 1993
Sayı: 25
Sayfa: 29-38

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.2. Araştırmacı Olma Değeri; Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri

Metin Adı: Kum Cüceleri Derneği
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Sonbahar 1990
Sayı: 4
Sayfa: 86-89

Metinde bilgiyi kalıcı hâle getirmede; araştırmanın, bilgiyi özümlemenin ve yaparak yaşayarak öğrenmenin önemli olduğu vurgulanmıştır. Metinde tespit edilen değerler, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.3. Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri

Metnin Adı: Büyülü At
Türkçesi: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 16-24

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.4. *Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri*

Metnin Adı: Tepetaklak Bir Masal
Yazar: Margello Argilli
Basım Yılı: Yaz 1991
Sayı: 7
Sayfa: 28

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.5. *Başkalarını Küçümsememe Değeri*

Metnin Adı: Aslan ve Fare
Yazar: Keriman Güldiken
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 30-31

Metinde beğenmediğimiz, hiç beklemediğimiz birisinden de yardım görebileceğimiz vurgulanmıştır. Metnin bağlamından yorum yoluyla *Başkalarını Küçümsememe Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.3.6. *Başkalarına Saygılı Olma Değeri*

Metnin Adı: Mini Mini Bir Hanım
--

Türkçesi: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Aralık 2006
Sayı: 105
Sayfa: 18-21

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.7. Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri

Metnin Adı: Kedinin Boynuna Çanı Kim Takacak?
Basım Yılı: Ocak 2006
Sayı: 94
Sayfa: 29

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Bireysel / Toplumsal Sorunları Tanıma ve Çözebilme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.3.8. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

4.4.3.8.1.

Metnin Adı: Bulut Lila
Yazar: Melek Güngör
Basım Yılı: Ocak- Şubat 1992
Sayı: 9
Sayfa: 10-17

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.8.2.

Metnin Adı: Renkleri İcat Eden Profesör
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Mart- Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 8-13

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9. *Dürüst Olma Değeri*

4.4.3.9.1.

Metnin Adı: Bir Başka Pinokyo
Yazar: Gianni Rodari
Basım Yılı: Kış 1991
Sayı: 5
Sayfa: 11-14

Metinden tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.2.

Metnin Adı: Sözlere Satan Adam
Çeviren: Sumru Balıkcıoğlu
Basım Yılı: Eylül-Ekim 1992
Sayı: 13
Sayfa: 11-18

Metinden tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.10. *Düzenli Olma Değeri*

Metnin Adı: Gökten Üç Elma Düşmüş
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 30-34

Metinden tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.11. *Faydalı İnsan Olma Değeri*

4.4.3.9.11.1.

Metnin Adı: Renkleri İcat Eden Profesör
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Mart- Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 8-13

Metinden tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.11.2.

Metnin Adı: Yaşlı Kadın ve Domuzu
Türkçesi: Selma Erdoğan
Basım Yılı: Ocak 2007
Sayı: 106
Sayfa: 20-23

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.12. *Güler Yüzlü Olma Değeri*

Metnin Adı: Soru Balonları
Yazar: Aytül Akal

Basım Yılı: 1992
Sayı: 11
Sayfa: 9- 11

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Güler Yüzlü Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.3.9.13. Hayallere Ulaşma Değeri

Metnin Adı: İstek Şehri
Yazar: Marcello Argilli
Basım Yılı: Sonbahar 1990
Sayı: 4
Sayfa: 99

Metinde hayal dünyasında besleyip büyüttüğü isteklerinin gerçek olmasını dileyen bir çocuk anlatılmıştır. *Hayallere Ulaşma Değeri*, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla tespit edilmiştir.

4.4.3.9.14. Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri

Metnin Adı: Park, Peri ve Belediye Başkanı
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Sonbahar 1991
Sayı: 8
Sayfa: 4-9

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.15. Karşımıza Çıkan Fırsatları İyi Değerlendirebilme Değeri

Metnin Adı: Üç Dilek
Türkçesi: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: 18-22

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.16. Kibirli Olmama Değeri

Metin Adı: Aztek Güneşi
Türkçesi: Neşe Ersöz
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 8-15

Metinde zengin, güçlü olduğu için kibirlenen insanların günün birinde zenginliğini ve gücünü kaybedebileceğini, bu nedenle hiçbir zaman zenginlik ve güce güvenip kibirlenmemek gerektiği vurgulanmıştır. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Kibirli Olmama Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.3.9.17. Masallardan Ders Çıkarma Değeri

4.4.3.9.17.1.

Metnin Adı: Masal orbası
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Sonbahar 1991
Sayı: 8
Sayfa: 19-20

Metinde masalların dil ve kültür zenginliğinin bir ürünü olduğunu açık bir Şekilde görebiliyoruz. Metinde klasik dünya masallarından örnekler verilerek, bu masalların hangileri olduğu çocuklara sorulmuştur. Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.17.2.

Metnin Adı: Bu orbada Kaç Masal Var?
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 6-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.18. *Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve çözebilme Değer*

Metnin Adı: PadiŐahın  Oğlu
Yazar: Zebercet Coşkun
Basım Yılı: Mart- Nisan 1992

Sayı: 10
Sayfa: 20-28

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.19. Tehlikelerden Korunma Değeri

Metnin Adı: Tarla Faresi İle Kent Faresi
Türkçesi: Keriman Güldiken
Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 11-13

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Tehlikelerden Korunma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.3.9.20. Yaratıcı Olma Değeri

Metnin Adı: Renkleri İcat Eden Profesör
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: Mart-Nisan 1992
Sayı: 10
Sayfa: 8-13

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.3.9.21. Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

Metnin Adı: Gökten Üç Elma Düşmüş
Yazar: Dilek Aykul Bishku
Basım Yılı: İlkbahar 1990
Sayı: 2
Sayfa: 30-34

Metinden tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.4.Tiyatrolar

4.4.4.1. Karşdakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemini Anlama Değeri

Metnin Adı: Çorbasını Taştan Çıkarın Adam
Yazar: Leila Berg
Basım Yılı: Ocak 1993
Sayı: 15
Sayfa: 32-36

Metinde ikna etme değeri, doğrudan tespit edilememiştir; metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur. Metinde *Karşıdakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemini Anlama Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.5. Yazarların Çocukluk Anıları

4.4.5.1. Annenin Kıymetini Bilme Değeri

Metnin Adı: Yalın Ayak Bir Göçmen
Yazar: Aysel Gürmen
Basım Yılı: Nisan 2006
Sayı: 97
Sayfa: 4-11

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.5.2. Kardeş Sevgisi Değeri

Metnin Adı: Kardeşim Aytül
Yazar: Betül Ulukut
Basım Yılı: Ocak 2007
Sayı: 106
Sayfa: 10-15

Yazar Aytül Akal'ın çocukluğu, Akal'ın ablasının kaleminden anlatılmıştır. Metnin en sonunda, Aytül Akal'ın öz geçmişi yer almıştır. Metinde kardeş sevgisi vurgulanmıştır.

4.4.5.3. Paylaşma Değeri

Metnin Adı: Bin Işığın Peşinde...
Yazar: Handan Derya
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 12-15

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.5.4. Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri

Metnin Adı: Korkak Gülten!
Yazar: Gülten Dayıoğlu
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 4-9

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.5.5. Edebî Eserlere Önem Verme Değeri

Metnin Adı: Bin Işığın Peşinde...
Yazar: Handan Derya
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 12-15

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.6. Mektuplar

4.4.6.1. Aşırılıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri

Metnin Adı: Tomçik'ten Mektup
Yazar: Gülsevin Kırıl
Basım Yılı: Temmuz-Ağustos 1992
Sayı: 12
Sayfa: 4-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.6.2. Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri

Metnin Adı: Tomçık'ten Mektup
Yazar: Gülsevin Kırıl
Basım Yılı: Temmuz-Ağustos 1992
Sayı: 12
Sayfa: 4-7

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.7. *Bilim Adamlarının Yaşam Öyküleri*

4.4.7.1. *Bilim Adamlarının Eserlerine Önem Verme Değeri*

Metnin Adı: Ama Dünya Dönüyor
Yazar: Isaac Asimov
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 32-37

Metinde, Galileo (Galilo)'nun bilim dünyasına katkıları ve bir bilim insanı olarak düşüncelerinden dolayı zamanının bazı din adamları tarafından yargılanması konu edilmiştir. Galileo ismi, Avrupa'nın en ünlü bilim adamı, yaratıcı, oyuncak tasarımında usta, eleştirmen, ressam, sarkaç yasaşı kâşifi, " Genç Umut", nesnelere düşmesi ile ilgili çalışmalar yapan, teleskopu yapan, Venüs'ün de Ay gibi dönemleri olduğunu ve Güneş'in yüzünde lekeler olduğunu ortaya çıkartan, Jüpiter'in çevresinde dört küçük uydusu olduğunu keşfeden, evrendeki her şeyin Dünya'nın çevresinde döndüğü yönündeki eski inanışın yanlışlığını kanıtlayan, keşiflerinin zamanın Avrupa'sı için yol gösterici olması, çok yönlü ve ilginç bir bilim adamı, hareket eden nesnelere etkileyen kuvvet, hız ve hareketle ilgili yasaları bulması, "dinamiğin yasaları" adını verdiği bu yasaların matematiksel ifadelerini ortaya çıkaran, iyi bir yazar, Latince yerine kendi dili olan İtalyanca ile yazan ilk bilim adamı, günümüz biliminin mantıkla deneyi birleştirerek sonuçlara ulaşma yöntemini ilk uygulayan kişi olarak bilinir. Metinde Galilo'nun bilim dünyasına yaptığı katkıları ve özellikle çalışmalarını kendi dili olan İtalyanca ile yazmasını onun kendi diline verdiği önemi göstermesi bakımından önemli olduğunu gören çocuk, *Bilim Adamlarının Eserlerine Önem Verme Değeri*'ni kazanacaktır.

4.4.7.2. Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri

4.4.7.2.1.

Metnin Adı: Ama Dünya Dönüyor
Yazar: Isaac Asimov
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 32-37

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.7.2.2.

Metnin Adı: Onu Tanıyorsunuz...
Yazar: Gülgün Ayrıl
Basım Yılı: Aralık 1993
Sayı: 26
Sayfa: 35-37

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.7.2.3.Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri

Metnin Adı: Ama Dünya Dönüyor
Yazar: Isaac Asimov
Basım Yılı: Mayıs 1993
Sayı: 19
Sayfa: 32-37

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.7.2.4.Yaratıcı Olma Değeri

Metnin Adı: Onu Tanıyorsunuz...
Yazar: Gülgün Ayrıl
Basım Yılı: Aralık 1993
Sayı: 26
Sayfa: 35-37

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.Bilgi Aktarımında Öykülemekten Yararlanma

4.4.8.1. Araştırmacı Olma Değeri

Metnin Adı: Goriller
Yazar: Kay McDearmon
Basım Yılı: Ağustos 1993
Sayı: 22
Sayfa: 34-37

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.2. Bilgiye Ulaşma Yollarını, Tekniklerini Öğrenme Değeri

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 26-29

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3. Bilimsel Düşünceye Önem Verme Değeri

4.4.8.3.1.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Eylül 2006
Sayı: 102
Sayfa: 28

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.2.

Metnin Adı: Bilimoyun

Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mart 2006
Sayı: 96
Sayfa: 26-29

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.3.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 22-23

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.4.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 24-25

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.5.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ağustos 2006
Sayı: 101
Sayfa: 29

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.6.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Eylöl 2006
Sayı: 102
Sayfa: 28

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.3.7.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ekim 2006
Sayı: 103
Sayfa: 28-29

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur

4.4.8.3.8.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Aralık 2006
Sayı: 105
Sayfa: 22-23

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur

4.4.8.3.9.

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ocak 2007
Sayı: 106
Sayfa: 24-25

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.4.Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri

4.4.8.4.1.

Metnin Adı: Penguen
Yazar: ?
Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 31

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.2.

Metnin Adı: Eski Ev Sahiplerimiz...
Yazar: ?
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 26-27

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.4.3.

Metnin Adı: Devekuşu
Yazar: www.wikipedia.com
Basım Yılı: Aralık 2006
Sayı: 105
Sayfa: 30-31

Metinde devekuşu hakkında bilgi verilmiştir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.4. Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 24-25

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.4.5. Doğayı İzleme, Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: 26-27

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.4.6. *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri*

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Haziran 2006
Sayı: 99
Sayfa: 24-25

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.8.4.7. *Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri*

Metnin Adı: Yarasalar
Yazar: ?
Basım Yılı: Kasım 2006
Sayı: 104
Sayfa: 30-31

Metinde yarasaların nasıl beslendikleri, nerede barındıkları, yönlerini nasıl buldukları belirtilerek yarasalar hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca metinde yarasaların, böceklerin aşırı çoğalmalarını önlemeleri açısından yararlı bir hayvan olduğu da ifade edilmiştir. Metin öğrencilerin, her canlının yaşamdaki önemini algılayıp kavramaları açısından önemlidir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.8. *Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri*

Metnin Adı: Fındıkkıran Balesi'nin Öyküsü
Kaynak: tr.wikipedia.org/
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 27

Metinde dünyanın en çok sahnelenen bale eserlerinden olan, Rus besteci Çaykovski'nin 1891'de bestelediği son balesi Fındıkkıran Balesi hakkında bilgi verilmiştir. Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.9. Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri

4.4.8.4.9.1.

Metnin Adı: Ornitorenk
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Ocak 2006
Sayı: 94
Sayfa: 17-19

Metinlerde ornitorenk adlı bir hayvan hakkında bilgi verilip, yaşadığı ortamın özellikleri belirtilmiştir. *Orni'nin Bir Günü* adlı metnin bağlamından yorum yoluyla, *Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.9.2. Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri

Metnin Adı: Penguen
Yazar: ?
Basım Yılı: Şubat 2006
Sayı: 95
Sayfa: 31

Metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla, *Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri* tespit edilmiştir.

4.4.8.4.9.3. Paylaşma Değeri

Metnin Adı: Bilimoyun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Nisan 2006
Sayı: 97
Sayfa: 24-25

Metinde tespit edilen değer, metnin bağlamından hareket edilerek yorum yoluyla bulunmuştur.

4.4.9.Özli Sözler

4.4.9.1.Faydalı İnsan Olma Değeri

Metnin Adı: Üç Söz
Yazan: Kutadgu Bilig
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 51

" *Bilgili, bilgisini dili ile ortaya çıkarmadıkça, yıllar geçse bile onun bilgisi çevresini aydınlatamaz.*"

Kutadgu Bilig bu sözüyle, bilgili bilgisini çevresindekilere anlatmadıkça, çevresindekilerle paylaşmadıkça, bilgisiyle kimseye faydalı olamayacağını açık bir şekilde ifade etmiştir. Bu sözde, *Faydalı İnsan Olma Değeri* ifade edilmiştir.

4.4.9.2. Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri

Metnin Adı: Üç Söz
Yazan: Kutadgu Bilig
Basım Yılı: Temmuz 2006
Sayı: 100
Sayfa: 51

" *Sözü çok söyleme, sırasında ve az söyle; binlerce söz düğümünü bu bir sözde çöz.* "

Kutadgu Bilig'in bu sözünde, sözü yerinde konuşmanın, az ve öz konuşmanın önemi vurgulanmıştır. Bu sözde *Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri* tespit edilmiştir.

4.5.Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Doğrudan Tespit Edilen Değerler

4.5.1. Fabllar

4.5.1.1. Şiir Türünde Yazılmış Fabllar

4.5.1.1.1. *Başkalarını Küçümsememe Değeri*

" Büyük suç mu rengim sarı?

Küçük görme, kardeş, beni.

Ederim, bak, mahcup seni.

Bilmiyorsun bendeki ne? " (Erten, C. , S. 11, s. 19)

4.5.1.1.2. *İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri*

...

" Bembeyaz renk bende asıl.

Sen aldanıp renge kandın,

Güzellikler dışta sandın

Ey çocuklar, iyi bakın,

Aldanmayın dışa sakın.

Dış görünüş bazen tuzak,

Aman, evlat, sen içe bak.

Unutma ha, ummadık taş,

Şakası yok, yarar o baş." (Erten, C. , S. 11, s. 19)

4.5.2. Düzyazı

4.5.2.1. Hikâyeler

4.5.2.1.1. *Alçak gönüllü Olma Değeri*

" Bir zamanlar şehrin alçak gönüllü (...)" (Aykul Bishku D., S. 11, s. 20)

" Gözler kendi halinde alçak gönüllü bir tanrıçaya ilişti: Küçük Nana, şu gösterişsiz tanrıça! " (Türkçesi: Ersöz, N., S. 99, s. 12)

4.5.2.1.2. Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri

" (...) bir iki hafta sonra da can ciğer dost olmuşlardı." (Tınaz, N., S. 11, s. 4)

" İlk defa arkadaşının evine gidecekti." (Tınaz, N., S. 11, s. 8)

" Arkadaşının bir tekerlekli sandalyeye mahkûm olabileceği hiç aklına gelmemişti." (Tınaz, N., S. 11, s. 8)

" Köprüleri boşuna mı yaptık? Boşuna mı oyun oynadık? Biz arkadaş değil miyiz ha! Yarın yine oynarız. Tamam mı? " (Aksoy, K. S., S. 100, s. 58)

“ Yerli halkla da dostluklar geliştireyordum tabii”(Treasury of Literature for Children, Çeviri: Erdoğan, F., S. 94, s.15)

" Sindbad ölünceye kadar senin dostun olacak." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 28)

4.5.2.1.3. Armağan Verme Değeri

" Karşılığında bana verilen armağanlarla bir servetim oluştu." (Treasury of Literature for Children, S. 97, s. 17)

" Bana değerli armağanlar verdi." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 23)

" Bunu fark edince hepsini ona ve halkına armağan etmek istediğimi söyledim." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 23)

" (...) çok değerli bir armağan verdi." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 23)

"Yanımda uygun bir de armağan götürecekmışim." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 24)

"(...) en kısa zamanda Hint Sultanı'nın mektubunu ve armağanını vermek üzere yola çıkmamı emretti." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 24)

" Armağanımı ve mektubumu Hint Sultanı'na verdikten sonra serbestsin." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 24)

“ Halifemizin gönderdiği armağan çok değerliydi ve Sultan memnuniyetle kabul etti.” (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 24)

“ Başka armağanlar ve yolculuğum için yeterince altın da verdi.” (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 27)

“ Aileme değerli armağanlar alarak birkaç tacirle birlikte Bağdad’a doğru yola çıktım.” (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 27)

4.5.2.1.4. Başkalarına Saygılı Olma Değeri

“ Aslında beyefendi haklı, böyle saygısızlarla dolu bir otobüse binmeyi kim ister?” (Akal, A., S. 99, s. 6)

4.5.2.1.5. Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri

“Arasına muzıkçılık edenler çıkıyordu. O zaman çınarların koyu gölgeleri altında oturan annelerden biri geliyor, çocukları yeniden sıraya koyarak haksızlığı önliyordu. ” (Tuğcu, K., S. 100, s. 46)

4.5.2.1.6. Başkalarını İncitmeme Değeri

“ Bu asılsız sözlerle incinen Çalçutliku gözyaşlarını tutamadı. ” (Türkçesi: Ersöz, N., S. 99, s. 9)

4.5.2.1.7. Bulduğumuz Eşyaların Sahibini Arayarak, Eşyaları Sahibine Verme Değeri

“Çünkü onu yolda buldum...Belki bir gün sahibi bende görür de şemsiyesini tanır diye her gün yanıma alıyorum. Sahibini başka nasıl bulabilirim?” (Akal, A., S. 94, s. 9)

4.5.2.1.8. Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri

" Kil, çok sevdiği beyaz güvercinini, kendi payına düşen sudan damla damla içirerek yaşattıymış." (Sunay, S., S.104, s. 9)

4.5.2.1.9. Çalışkan Olma Değeri

" Gecemi gündüzüme katmış çalışıyordum." (Tınaz, N., S. 6, s. 4)

" (...) çalışkan ve tok gözlü bir evladımız var. " (Tınaz, N., S. 6, s. 5)

" Çok çalışkan olduğu her halinden belli oluyordu." (Tınaz, N., S. 11, s. 5)

" Hemen çalışmaya koyulup bir koşum takımı ve eyer yaptım." (Treasury of Literature for Children, S. 97, s. 17)

" - Eğer hiç çalışmadan ve herkese emirler vererek yaşamak hoşuna gidiyorsa, yeniden balıkçı olmanız daha iyi olur! diye eklemiş." (Grimm, J. Ve W., S. 98, s. 17)

"Birkaç gün böyle çalışarak gemiyi de tümüyle yükledik." (Treasury of Literature for Children, S. 98, s. 21)

4.5.2.1.10. Çalışma Bilincini Taşıma Değeri

" Sözde o da okullar arası bir gösteriye katılıyormuş, çalışması gerekliymiş." (Güngör, M., S. 7 / 100, s. 21 / 17-21)

" - Bu kez de imparatoriçe olmak ve dünyanın en muhteşem sarayında yaşamak istiyor, demiş balıkçı ezilip büzülerek.

Bunun için çalışmalı! demiş sazan. Bunu hak etmiyor! " (Grimm, J. Ve W., S. 98, s. 16)

4.5.2.1.11. Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri

Şu ifadelerde çevreyi temiz tutma bilincini açık bir şekilde görüyoruz: " Çevreyi kirletip doğayı bozmamalıyız. Bir yeri nasıl bulmak istiyorsak öyle bırakmalıyız." (Alsaç, Ü., S. 15, s.12)

4.5.2.1.12.Aşırılıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri

"Yorgunluktan ayakta zor durabilen büyücü doktor temkinliydi." (Güldiken, K., S. 103, s. 8)

4.5.2.1.13. Deneyimlerden Ders Çıkarma Değeri

"(...) ama yine de önceki deneyimlerimden edindiğim bir önlem gereğince ilk limana yanaşıp mallarımı paraya çevirdim." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 27)

4.5.2.1.14. Dinleme ve Değerlendirme Becerisi Kazanma Değeri

" Bu gezegenin kraliçesi, dünyamızda artık masalların pek dinlenmediğini duyduğundan beri çok üzülüyordu." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 19)

" Ama kendisini dinleyecek insanlar bulunabileceğinden gene de ümitliydi." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 21)

" Günün birinde fark edileceğini ve masallarını insanlara dinletebileceğini umuyordu." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 20)

" Yine böyle, masallarını dinleyecek birilerini beklediği bir gün, çok yaşlı bir kadının yolu bu tepeye düştü." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 21)

4.5.2.1.15. Doğayı İzleme , Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri

" O kadar kendileriyle meşguldüler ki, o küçük tepede olağanüstü güzel, kocaman pembe çiçekleri olan bir ağaç olduğunu görememişlerdi. Ağacın çiçeklerinin masallar anlattığını ise duymamışlardı bile." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 23)

" Ne güzel bir ağaç bu. Pencereden gördüğüm kocaman çiçekleri de gerçekten çok hoş. Keşke her zaman yanında kalabilsem!" (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 24)

4.5.2.1.16. *Doğru Olma Değeri*

" Şimdiye dek ne dediyse hep doğru çıkmıştı." (Kulluk, T., S.102, s. 5)

4.5.2.1.17. *Dürüst Olma Değeri*

" Uzun arkadaşları arada şaka yaparlardı ama hiç yalan söylemezlerdi." (Kozikoğlu, T., S. 103, s. 4)

4.5.2.1.18. *Edebi Eserlere Önem Verme Değeri*

" Ali'ye yerine göre güzel öyküler, komik fıkralar anlatıyor, şiirler okuyordu." (Tınaz, N. S. 11, s. 5)

4.5.2.1.19. *Emaneti Yerine Ulaştırma Değeri*

"Bağdad'a ulaşır ulaşmaz kralın emanetlerini sunmak için Harun Reşid'in sarayına gittim." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 23)

4.5.2.1.20. *Emek Vererek Yaşamayı Öğrenme Değeri*

" O günden sonra da hırsını dizginlemeyi, emeğiyle yaşamayı öğrenmiş." (Grimm, J. ve W., S. 98, s. 17)

4.5.2.1.21. *Evrensel Kültür Değerini Tanıyıp Benimseme Değeri*

" Oysa kraliçemize göre bir zamanlar dünyaluların müzikleri o kadar beğenilmiş ki , evrenin en uzak köşelerinde bile zevkle dinlenirmiş." (Güngör, M. , S. 96, s. 22)

4.5.2.1.22. Görevini Başarıyla Yerine Getirme Değeri

"(...) verdiği görevin başarıyla yerine getirildiğini söylemek üzere(...)"
(Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 27)

4.5.2.1.23. Güler Yüzlü Olma Değeri

" Güler yüzlü ve (...)" (Tınaz, N. S. 11, s. 5)

4.5.2.1.24. Güvenilir Olma Değeri

" Sözüne güvenilir biri olmasam asla bunların doğru olduğuna inanmazdı."
(Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 27)

4.5.2.1.25. Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri

" Bu nedenle hayvan ve çocuk dostu sihirli kavalcı hiç görünmüyor." (Bilimer, N., S. 14, s. 16)

4.5.2.1.26. İyiliklerin Karşılığını Verme Değeri

" Neyse ki tüm bu iyiliklerin karşılığını vermenin bir yolunu buldum."

(Treasury of Literature for Children, S. 97, s. 17)

4.5.2.1.27. Kibar Olma Değeri

" Birazcık kibarlık etmeyegörün, sizi (...) " (Manzoni, C., S.100, s. 48)

4.5.2.1.29 Komşuları Rahatsız Etmeme Bilincini Kazanma Değeri

" Ama artık alt katlarında oturan Profesör Bilgin'i çok yüksek sesle müzik çalarak rahatsız etmemeye kararlıydı." (Güngör, M., S. 7 / 100, s. 21 / 17-21)

4.5.2.1.30. Masallardan Ders Çıkarma Değeri

" Onlar da büyüyünceye kadar bu masalları dinlediler ve yaşadıkları sürece dünyanın gerçek güzelliklerini ona geri vermeye çalıştılar. Bunu da hep masallardan öğrenmişlerdi. Çünkü masallar hep güzel şeyler anlatır. " (Güngör, M., S. 96, s. 25)

4.5.2.1.31. Merhametli Olma Değeri

"(...) kral merhamet dilemiş." (Grimm Kardeşler, S. 103, s. 17)

4.5.2.1.32. Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri

" (...) cebimi dolduracak serveti de, gönlümü dolduracak mutluluğu da elde ettim." (Treasury of Literature for Children, S. 101, s. 28)

4.5.2.1.33. Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

" Tarık yine pencerenin önünde kitap okuyordu." (Tınaz, N. S. 11, s. 4)

" - Bu kitabı oku. Seni bir çocuk tiyatrosuna götüreceğim." (Tınaz, N. S. 11, s. 6)

" Arkadaşının verdiği her kitabı okuduğunda, onun daha önce bu kitabı da okumuş olduğunu düşünüp, hayranlık duyuyor, ona imreniyordu. Artık kitaplara tiryaki olmuştu. Tatil bitmiş, okul yeniden açılmıştı. Kitaplar için daha az zaman ayırabiliyordu. Ama yine de sürdürüyordu okumayı. Öğretmeni hemen ilk hafta içinde Ali'deki değişikliği sezdi. Eskiye göre daha neşeli, daha rahat konuşan, düşüncelerini daha iyi anlatan, kültürlü bir çocuk olmuştu. O küskün, suskun halinden eser kalmamıştı. " (Tınaz, N. S. 11, s. 6)

" - Okumayı bana o sevdirdi. Okuyan insanın düşüncelerini anlatması daha kolay ve zevkli. Bunu öğretmenimiz de hep söylerdi. Çok, çok mutluyum." (Tınaz, N. S. 11, s. 7)

" - Beni sakatlığımdan kurtaran kitaplar seni sıkıntılardan elbette kurtaracaktı. Önceleri ben de çok sıkılıyordum. Herkes gibi koşmak, oynamak istiyordum. Ama kitaplarla tanıştım. Onlar beni her gün alıp bir başka dünyaya götürdüler. Okuyarak pek çok şey öğrendim. Her kitapta bir başka ülkeye gittim, yeni insanlar tanıdım, onların sorunlarını öğrendim." (Tınaz, N. S. 11, s. 8)

" Öniinde açık duran Denizler Altında 20000 Fersah adlı kitabı göstererek, ' Bu akşam bir deniz gezisine çıkıyorum,' dedi. " (Tınaz, N. S. 11, s. 8)

" Başkentte bir belediye başkanı vardı. Eski gazete kâğıtlarını topladı çocuklarla. Onlardan tam bir milyon tane çocuk kitabı bastırıldı. Çocuklara okumaları için dağıtacaktı." (Meisel, Hatice G., S. 5 / 100, s. 2 / 14-16)

" Azık torbasında taşıdığı okuma kitabının yaprakları çoktan eskimiş, dağılmaya yüz tutmuştu. Ama gene de her gün çıkarıp okuyordu. Bir de trenin geçişini beklerdi her gün. Trenin yanı sıra koşar, bağırırdı durmamacasına: ' Eski gazete? Amca ne olur eski gazete!..' Bazen trenin pencerelerinden eski gazete atanlar olurdu. Sevincinden deliye dönerdi o zaman. Günlerce okurdu gazeteleri su içer gibi. " (Meisel, Hatice G., S. 5 / 100, s. 2 / 14-16)

" Okulda daha çok kâğıt boyadı, kesti, okudu. Teksirler, defterler, kitaplar, her taraf kitap doluydu." (Meisel, Hatice G., S. 5 / 100, s. 2 / 14-16)

" Gerçi kendisi orada hiç bulunmamıştı, fakat bunu kitaplardan okumuştun..." (Bichsel, P., S. 13, s. 31)

" Bir gün hiç unutmuyorum, babam elinde pek çok masal kitabıyla çıkagelmişti. Kitapları birer birer desenli kâğıtlarla paketliyor, masanın üzerine koyuyordu. Hiç sesimi çıkarmadan uzun bir süre onu izlemiş, gözlerimi kitaplara dikmiştim. Keşke hepsi benim olsaydı! Keşke hepsini okuyabilseydim! Babamın öğrencilerini o kadar kıskanmışım ki! O an korkmasaydım, bütün kitapları odama götürüp saklayacaktım." (Ayar, N., S. 20, s. 4)

" - Bilgisayar mühendisi olmak için çok okumak gerek, dedi yaşlı adam. Bol bol okumak..." (Akal, A., S. 97, s. 13)

" - Ben 65 yıldır okuyorum genç adam, ama hâlâ öğrenecek çok şey var, dedi yaşlı adam bilge tavırla." (Akal, A., S. 97, s. 13)

" - *Kitap okumuyorum, çünkü vapur çoktan iskeleye yanaştı. Artık kitabıma evde devam edeceğim, diyecektim, dedi.*" (Akal, A., S. 97, s. 15)

" *Bunları ötekilerden ayıran şey nedir diye soracaksınız. Çok basit: Bunlar kitap okurlar!*" (Erdoğan, F., S. 101, s. 16)

" *Çocuklar gördüm, ellerinde kitaplar. Kitapları okuyor, yollarını buluyorlardı.*" (Kırıl, G., S. 16, s. 4)

4.5.2.1.34. Onurlu Olma Değeri

" *Kendini kurban etmekle ölümsüz bir onura kavuşacağını düşünüyordu.*" (Türkçesi: Ersöz, N., S. 99, s. 12)

4.5.2.1.35. Paylaşma Değeri

" *Annem, sobanın üzerine kavurduğu kestanelerle birlikte çerezleri hepimize paylaşıyor.*" (Güngör, M., S. 105, s. 11)

" *İki arkadaş kısa sürede her şeyi paylaştılar.*" (Aksoy, K. S., S. 100, s. 58)

" *Elde ettiğim serveti yakınlarımla ve yoksullarla paylaştım.*" (Treasury of Literature for Children, Çeviri: Erdoğan, F., S. 95, s.22)

4.5.2.1.36. Sabırlı Olma Değeri

" Ama ağaç yine de sabırla beklemeye karar verdi." (GÜNGÖR, M., S. 96, s. 20)

" - Çok sabırlısınız, beyefendi, dedi (...)" (AKAL, A., S. 99, s. 6)

" Yaklaşık yarım saattir bineceği otobüsü tükenen bir sabırla bekleyen bir başka yolcu (...)" (AKAL, A., S. 99, s. 7)

4.5.2.1.37. Sadakat Sahibi Olma Değeri

" Bir zamanlar kralına sadık bir asker varmış." (GRIMM Kardeşler, S. 103, s. 14)

4.5.2.1.38. Sahip Olduklarımızı Hak Etme Değeri

" Sahip olduğunuz her şeyi hak etmişsiniz." (Treasury of Literature for Children, S.101, s. 28)

4.5.2.1.39. Sanatçılara Önem Verme Değeri

" Annemle babam rolümü çalışırken beni görüyorlar, tiyatroya tutkunluğumu da bildikleri için gece geç saatlere kadar mutfaktaki teneke sobanın başında oturup, ilerde inşallah başarılı bir sanatçı olacağımı konuşuyorlardı." (TINAZ, N., S. 6, s. 5)

4.5.2.1.40. Sorumluluk Sahibi Olma Değeri

" (...) sorumlulukları nedeniyle çökmüş, küçülmüş omuzlarını görünce vazgeçtim." (TINAZ, N., S. 6, s. 6)

4.5.2.1.41. Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri

" Tam, 'Bir Gretel'im bile yok. Bu sorunu tek başıma nasıl çözerim?' diye (...)" (Kozikoğlu, T., S. 103, s. 4)

Metinde sözü edilen çocuk, "Hansel ve Gretel" Alman masalına atıfta bulunarak Hansel ve Gretel'in sorunları nasıl çözdüğünü düşünerek, sorun olarak gördüğü durum karşısında çözüm yolları aramaya başlamıştır.

" Bu soruna bir çözüm getirmeye karar verdi. " (Kozikoğlu, T., S. 104, s. 4)

4.5.2.1.42. Şükretme Değeri

" Çok şükür ki (...)" (Tınaz, N., S. 6, s. 5)

" Sağ salim evime dönebilmekten duyduğum şükran borcumu ise (...)" (Treasury of Literature for Children, S. 97, s. 19)

" Sevinçle doğrulup Tanrı'ya şükrettim, beni insanların bulunduğu güvenli bir yere sağ salim ulaştırdığı için." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 22)

4.5.2.1.43. Temiz Olma Değeri

" Sokak halkı yakaladıkları cinleri sabunlu suyla çiteleye çiteleye yıkayıp tertemiz yaptılar." (Aykul Bishku, D., S. 6, s. 23)

" (...) tertemizdi." (Tınaz, N. S. 11, s. 5)

4.5.2.1.44. Yardımsever Olma Değeri

" Onlara söyle, sana yardım etmezlerse onların evlerini de (...) " (Aykul Bishku, D., S. 6, s. 22)

" Herhalde kız yatakta yatanın ninesi olmadığını anlar ve hemen oradan sıvışıp yardım isterdi." (Bilimer, N., S. 14, s. 14)

" Bu adam yetimhaneye çok büyük bir para yardımında bulunmuştu." (Güngör, M., S. 96, s. 20)

" Kral bu ağırlıktan kurtulmak için Taş Ülkesi'nin halkına ömrünün sonuna kadar yardım etti. Yaptığı her yardım, ettiği her iyilik göğsündeki ağırlığı biraz daha hafifletiyordu. (Güldiken, K., S. 103, s. 13)

" Bağdad'a gidebilmem için ondan yardım istedim." (Treasury of Literature for Children, S. 99, s. 23)

" Günlerini konuşarak, gülererek ve birbirlerine yardım ederek geçirirler." (Erdoğan, F., S. 101, s. 16)

" Zavallı Nanacık ölmek istemiyordu. Ama yeryüzünü ısıtıp aydınlatarak doğmamış küçük çocuklara yardımcı olacağı söylenince mutlu oldu ve kabul etti." (Türkçesi: Ersöz, N., S. 99, s. 12)

4.5.2.1.45. Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri

" - Üstelik şehrin sorunları ile de yakından ilgili." (Aykul Bishku, D., S. 6, s. 22)

4.5.2.1.46. Yaşlılara Saygı Duyma Değeri

“Bir süre sonra kısa boylu, yaşlı bir adamla karşılaştım.(...) Yaşına duyduğum saygıdan dolayı istediğini yaptım.” (Treasury of Literature for Children, S. 98, s.20)

4.5.2.2. Masallar

4.5.2.2.1. Alçak Gönüllü Olma Değeri

“ Artık senin ne kadar alçak gönüllü olduğunu anladım ...” (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 18)

4.5.2.2.2.Araştırmacı Olma Değeri

" (...) akşam olup, uyuyana kadar, bilmedikleri ve öğrenmek istedikleri her konuyu araştırmış." (Akal, A., S. 11, s. 9)

" Bir süre el yordamıyla araştırdıktan sonra aşağı inen merdivenleri keşfetti. " (Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 18)

4.5.2.2.3. Armağan Verme Değeri

“ Çocuk bu beklenmedik armağanı sevinçle kabul etmiş (...)” (Bishku, D. A., S. 2, s. 33-34)

“ Bir gün bir araya gelerek gurur duydukları kralları için özel bir hediye hazırlamak istemişler.” (Güngör, M. S. 25, s. 29)

“Kralımıza, şanına layık bir hediye sunmamız gerekli (...)” (Güngör, M. S. 25, s. 29)

“ - (...) kralımıza öyle bir hediye hazırlamalıyız ki, komşu ülkelerde yaşayanlar bile onun ününü duysun ve kralımızı bu hediyemizle anar olsun.

Günlerce düşünmüşler bu konuda, ama bir türlü gürbüz kralları için hediye olarak ne hazırlayacaklarına karar verememişler.” (Güngör, M. S. 25, s. 30)

“Sonunda genç bir vezir olan Pima, kral için en uygun hediyein (...)” (Güngör, M. S. 25, s. 30)

“ (...) krala verecekleri bu görkemli armağan için siparişte bulunmuşlar.” (Güngör, M. S. 25, s. 30)

“(...) sonunda bu görkemli armağanı tamamlamışlar.” (Güngör, M. S. 25, s. 30)

“Genç kral kendisine hediye edilen (...)” (Güngör, M. S. 25, s. 30)

“ Krallarına armağan ettikleri mızrağın(...)” (Güngör, M. S. 25, s. 32)

“ Altın mızrağını da devlet törenlerinde gururla kullanıyormuş, çünkü bu mızrak, ona halkınun verdiği bir armağanmış.” (Güngör, M. S. 25, s. 33)

“(...) eski krala armağan edilen mızrağın (...)” (Güngör, M. S. 25, s. 37)

“ (...) murat arayanların hepsine birden armağan edilmiş.”(Coşkun, Z., S. 10, s. 28)

“- Bu parayla da karıma bir armağan almam iyi olur...”(Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 11)

“ (...) karısına armağan alamamak onu çok üzüyormuş.” (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 12)

“Akıllı bir cadı olan büyükannesi ona yirminci yaş gününde sihirli bir fotoğraf makinesi armağan etmiş.”(Bishku, D., A., S. 24, s. 10)

“Genç adam armağanını sevinçle almış ve sabırsızlıkla dışarıya koşmuş.”
(Bishku, D., A., S. 24, s. 11)

“ (...) Bu şenliklerde dünyanın dört yanından insanlar Sultan'ın huzuruna gelip ona değerli ve şaşırtıcı armağanlar verirlerdir.”((Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 16)

4.5.2.2.4. Bilgili İnsan Olma Değeri

“Ülkenin en iyi hocaları bu şehzadelerin eğitimini üstlenmişler, onların hem bilgili hem de hünerli birer yiğit olmaları için ellerinden geleni esirgememişler ...”(Coşkun, Z., S. 10, s. 20)

4.5.2.2.5. Bilim ve Teknolojiyi Günlük Hayatta Kullanma Değeri

“Konu masal da olsa, yine her zamanki gibi en uygun malzemelerden, en gelişmiş teknolojilerden yararlanmanızı bekliyorum.”(Argilli, M., S. 9, s. 18)

4.5.2.2.6. Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri

“*Daha bilimsel yollardan giderek bulabileceğimizi sanıyorum.*” (Argilli, M., S. 9, s. 19)

“*Öğrencilerin en eğlenceli, en bilimsel ve en yaratıcı yöntemi kullanarak çalışmalarını istiyormuş.*”(Argilli, M., S. 9, s. 18)

“*Haftalardır orada, o laboratuvarında masal yapmak için bilimsel bir yol bulacaklarına inanarak çalışmalarına devam ediyorlar.*” (Argilli, M., S. 9, s. 21)

4.5.2.2.7.Cesaretli Olma Değeri

“*- Kral Pima cesur biri, bizim için komşu ülkelere (...)*” (Güngör, M., S. 25, s.37)

“*(...) cesaretimi göstereyim.*” (Güngör, M., S. 25, s.37)

“*Altın mızrağıyla tahtına çıkmış ve halkına, sadece cesur olmanın ve dövüşerek kahramanlıklar göstermenin insanlara iyilik getirmeyeceğini anlatan uzun bir konuşma yapmış.*” (Güngör, M., S. 25, s. 38)

“*Boş cesaretin peşinde koşmak karın doyurmuyor, iyi öğrendik bunu.*”(Güngör, M., S. 25, s.38)

4.5.2.2.8. Çalışkan Olma Değeri

“*Onun bu çalışkanlığı halkın da çok çalışmasını gerektiriyormuş.*” (Güngör, M., S. 25, s. 32)

“*Böyle çalışmaya devam ederse(...)*” (Güngör, M., S. 25, s. 32)

“(...) kendini affettirmek için daha çok çalışmaya koyuluyor (...)” (GÜNGÖR, M., S. 25, s. 33)

“(...) halkı için çalışmasına (...)” (GÜNGÖR, M., S. 25, s. 35)

“Ayıp olan halkı için çalışmamaktır. Ben hep çalıştım ve sizi de çalışmaya zorladım. (...) Yani çok çalışmak , ama arada bir de eğlenmek , ne dersiniz?”(GÜNGÖR, M., S. 25, s. 38)

“ (...) ömrünü sonuna kadar halkı için çalışarak onların mutlu bir yaşam sürmelerini sağlamış.”(GÜNGÖR, M., S.25, s. 38)

“Onun düzenlediği eğlencelerden sonra halkın daha büyük bir güçle çalışmaya koyulduğunu iyi biliyormuş çünkü...”(GÜNGÖR, M., S.25,s. 38)

“ Belki hem eğlenmeyi hem de çalışmayı bir arada yapabilecek bir yol biliyorlardır.” (GÜNGÖR, M., S.25,s. 38)

“Ertesi gün çocuklar mikroskop, şeritli hesap makinesi ve bilgisayar kullanarak yeniden çalışmaya koyulmuşlar.” (ARGİLLİ, M., S. 9, s. 19)

“Galileo Galileo'nun yöntemini kullanarak ‘ tekrar tekrar deneyerek’ çalışmalarına devam etmişler.” (ARGİLLİ, M., S. 9, s. 21)

“ Yöntemlere uyarak ve yorulmadan o gün, ertesi gün, daha ertesi gün ve daha ertesi gün de çalışmalarına devam etmişler.” (Argilli, M., S. 9, s. 21)

“ Profesör böyle bir balon icat etmek için canla başla çalışıyordu.” (Bishku,D. A., S. 10, s. 8)

“Sabahın köründen akşamın geç saatlerine kadar çalışıp didinir, karşılığında da çok az para kazanırmış.”(Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçoğlu, S., S. 13, s. 11)

4.5.2.2.9. Çalışma Bilincini Taşıma Değeri

“Bir konu üzerinde en iyi yöntemi kullanarak çalışma alışkanlığı edinmiş bu çocuklar...”(Argilli, M., S. 9, s. 19)

“O akşam Kral ve Kraliçe kızlarına durumu açıp neden doğru dürüst dinlenmediğini sordular.

‘Başka insanlardan para istemek hoşuma gitmiyor da ondan,’ dedi Prenses.’ Kendim çalışıp para kazanmak istiyorum.Dilenmeye utanıyorum.”(Bishku, D., A., S. 14, s. 9)

4.5.2.2.10. Doğayı Sevme ve Koruma Değeri

“ Parkın çevresine toplananlar, ‘ Doğayı koruyalım!’ diye bağıştılar.”(Bishku, D.A., S. 8, s. 4)

4.5.2.2.11. Doğru Olma Değeri

“Adam her şeyi ama her şeyi biliyormuş, hatta Pinokyo'nun nasıl zengin olduğunu, bir gün doğru bir şey söyleyecek olursa sahip olduğu her şeyi kaybedeceğini, tüm mal varlığının bir anda yok olup gidiverceğini biliyormuş.”(Rodari, G., S. 5, s. 14)

“- Sayın Pinokyo, öyle ya da böyle çok zengin oldunuz ama dikkatli olun, günün birinde yanlışlıkla da olsa en ufak doğru bir şey söyleyecek olursanız her şey bir anda yok olur gider (...)” (Rodari, G., S. 5, s. 14)

“(...) doğruyu söyleyip (...)” (Rodari, G., S. 5, s. 14)

“ Pinokyo'nun içi sızlıyormuş ama ne yapsın, doğruyu söyleyip de (...)” (Rodari, G., S. 5, s. 14)

“-İşte bu doğru, demiş yabancı.” (Rodari, G., S. 5, s. 14)

4.5.2.2.12. Edebî Eserlere Önem Verme Değeri

“Elbette. Edebiyatı ben de severim.”(Rodari, G., S. 10, s. 16)

4.5.2.2.13. Güler Yüzlü Olma Değeri

“ Sonraki günlerde sultan hep güleç yüzlü olmuş.”(Bakış, Ç., S. 8, s. 26)

4.5.2.2.14. Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri

“ *Kimse, ne korunmaya değer bir fil gördü orada, ne de bir pelikan.*”(Bishku, D.,A.,S. 8, s. 4)

“ *Tüm hayvanlara çok iyi davranıyordu belediye başkanı; ama yavru sincaplara bambaşka bir sevgi ve şefkat gösteriyordu.*” (Bishku, D.,A.,S. 8, s. 9)

4.5.2.2.15. İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri

“- *Ruhu da yüzü gibi güzel olmalı...*”(Bishku, D., A., S. 24, s.13)

4.5.2.2.16.İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri

“*(...)halkının refahını sağlamak için elinden geleni yapıyormuş.*” (Güngör, M., S. 25, s. 33)

4.5.2.2.17. İyi İnsan Olma Değeri

“*Sen iyi bir insansın.*” (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 18)

4.5.2.2.18. İyilik Yapma Değeri

“ *Belki benim de sana bir gün bir iyiliğim dokunur.*” (Grosset Dunlap, S.96, s. 30)

4.5.2.2.19. Konuksever Olma Değeri

“*Lo Shi orada biraz daha oyalanıp, gösterdikleri konukseverlikten ötürü kuzenine teşekkür ettikten sonra yoluna devam etmiş.*” (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 15)

4.5.2.2.20. Merhametli Olma Değeri

“ *Merhametinize sığınuyorum.* ” (Treasury of Literature for Children, Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 19)

4.5.2.2.21. Meslek Sahibi Olmanın Önemi Kavrama Değeri

“- *Ben saygıdeğer bir işte çalışmak istiyorum.*”(Bishku, D., A. , S.14, s. 9)

“*Dilencilik yapmamakta, saygıdeğer bir iş sahibi olmak istemekte inat etti.*” (Bishku, D., A. , S.14, s. 9)

“*Şehirdeki diğer dilencilere gelince, aralarından Prenses’in izinden giderek saygıdeğer işlerde çalışmaya başlayan birçok genç dilenci çıktı.*” (Bishku, D., A. , S.14, s.12)

“ *Hiçbirinin aklına, onları yılan balığının sağlığı pahasına getirdiği incilere muhtaç olmaktan kurtaracak başka bir şey gelmeyince, okula giderek birer meslek öğrenmeyi denemeye karar vermişler.*” (Bishku, D., A., S. 100, s. 67-68)

“ Uzun bir süre hayatları sıkıntı içinde geçmiş. Ama hepsi de çok çabalayıp birer meslek sahibi olarak okullarını bitirmişler. ” (Bishku, D., A., S. 100, s. 68)

4.5.2.2.22. Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri

“ Sultanlarını böyle mutlu, gülerken gören insanların yüreklerindeki korku silinip gitmiş.” (Bakış, Ç., S. 8, s. 26)

“Sultanın mutluluğuna diyecek yokmuş doğrusu...” (Bakış, Ç., S. 8, s. 26)

“Çocuk Bulut Lila'nın bu işi nasıl becerdiğini doğrusu pek anlayamıyordu ama, gökyüzünde ve bulutların üzerinde olmaktan çok mutluydu.” (Güngör, M., S. 9, s. 13)

4.5.2.2.23.Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

“ Cin de bu arada cebinden Kafdağı'ndan Masallar yazan ufak bir bir kitap çıkarıp açmış ve şişko parmağı ile işaret ederek okumuş.” (Bishku, D. A., S. 2, s. 31)

“ - Ya öyle, ama eminiz siz çok iyi okursunuz ... (Rodari, G., S. 10, s. 14)
- Evet, evet ben iyi okurum.”

4.5.2.2.24.Sabırlı Olma Değeri

“ *Sadece sabır meselesiymiş bu; denemek, tekrar denemek gerekiyormuş.*”(Argilli, M., S. 9, s. 21)

“ *Güçlü olmak nedir, sır nedir, sabır nedir, onun aradığı buymuş.*”(Coşkun, Z., S. 10, s. 26)

4.5.2.2.25. Sadakat Sahibi Olma Değeri

“ *Gidip kocasına kapıyı açmış, onu sadık bir eş gibi karşılamış...*” (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkcıoğlu, S., S. 13, s. 15)

4.5.2.2.26. Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri

“ *Buna da bir çözüm bulması uzun sürmedi.*” (Bishku, D.A., S. 10, s. 11)

4.5.2.2.27. Sözünde Durma Değeri

“ *Bulut Lila, çocuğun evinden uzaklaşırken onun sözünü tutacağını düşünüyordu ve mutluydu.*”(Güngör, M., S. 9, s. 17)

4.5.2.2.28. Şükretme Değeri

“ *Kadın sevinç içindeymiş. Balığın oraya nasıl geldiğini anlamamış ama onu getiren talihe şükretmekten de geri kalmamış.*” (Bishku, D., A., S. 100, s. 66)

“ *Ama oğlum çok şükür ki sağ salim geldi* ” (Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 22)

4.5.2.2.29. Temiz Olma Değeri

“ (...) *yer cücelerinin mantar evlerinde yaptıkları bahar temizliğini seyrederken (...)*” (Bishku, D. A., S. 2, s. 34)

4.5.2.2.30. Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri

“*Ama öğrencilerden masal okumalarını, masalı analiz etmelerini, eleştirmelerini, kimyasal analizini yapmalarını istemiyormuş.*” (Argilli, M., S. 9, s. 18)

4.5.2.2.31. Minnettar Olma Değeri

“ *Artık tek söyleyebileceğim, size ne kadar minnettar olduğum. Güzelliğinizin ve iyiliğinizin beni ne kadar etkilediğini ve kalbimin sizinle (...)* ” (Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 19)

4.5.2.2.32. Yaratıcı Olma Değeri

“ *O küçücük gezegende büyüyen bu akıllı çocuklar, büyüklerin bile düşünemeyeceği çok ilginç, çok yararlı şeyler icat ederler, ülkelerini daha gelişmiş bir ülke haline getirirlermiş.*” (Akal, A., S. 11, s. 10)

4.5.2.2.33. Yardımsever Olma Değeri

"- Ne dersiniz, onlara yardım edelim mi? " (Akal, A. S. 11, s. 11)

"Öteden beri çeşitli yardım derneklerinde çalışan Mof, (...)" (Bishku, D. A., S. 2, s. 33)

"(...) yardım hepimizin görevi." (Bishku, D. A., S. 2, s. 34)

" Plof herkesin sandığının aksine iyi yürekli ve yardımseverdir." (Bishku, D. A., S. 2, s. 34)

" Hiç mi yardımsever birini görmediniz?" (Bishku, D. A., S. 2, s. 34)

"Ona yardım edenler de, her defasında çocuklar ve gençler oluyormuş." (Güngör, M., S. 25, s. 36)

" Ev sahiplerine yardım etmeye çoktan gönüllü olan Lo Shi ... " (Çin Masalı, Türkçesi: Balıkçioğlu, S., S. 13, s. 13)

"- Demek gözyaşlarının sahibi o, demiş kendi kendine . Sonra da uyuyan çocukların aç karınlarının gurultusunu işitmiş. ' Ah, şimdi anladım,' demiş. -Onlara yardım etmeliyim." (Bishku, D., A., S. 100, s. 64)

" Yılan balığı bu duruma çok üzülmüş, onlara yardım edecek bir çare bulacağını söyleyerek (...) " (Bishku, D., A., S. 100, s. 66)

" *Prensesten yardım istemenin iyi bir fikir olacağına karar verip onu uyandırdı.* " (Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 18)

"*Lütfen bana yardım edin.*" (Treasury of Literature for Children , Türkçesi: Erdoğan F., S. 102, s. 19)

4.5.2.2.34. Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri

"*Gerekli ham maddeyi de buldukları halde bir türlü masallar ortaya çıkmıyormuş, ama yılmamışlar, yorulmamışlar.*"(Argilli, M., S. 9, s. 21)

4.5.2.3.. Yazarların Çocukluk Anıları

4.5.2.3.1. Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri

" *Ama gel gör ki en başarılımız, en yaratıcı ruhlumuz, en azimlimiz o oldu.*" (Ulukut, B. , S. 106, s. 13)

4.5.2.3.2. Büyüklerin Sözüünü Dinleme Değeri

" *Ayseeel! Biz gidiyoruz. Ablalarının sözünü dinle ve sakın dışarıya çıkma!* " (Gürmen, A., S. 97, s. 5)

4.5.2.3.3. Çalışma Bilincini Taşıma Değeri

" *Dersler gündüz çalışılıp bitmeliydi.*" (Ulukut, B. , S. 106, s. 14)

4.5.2.3.4. Çocuk Ruhuna Sahip Olma Değeri

" O dolu dolu geçen çocukluğumun ışıltısı mesleğimle her zaman örtüştür. Çocuk yüreğimi o yüzden hiç kaybetmedim." (Derya, H., S. 102, s. 15)

4.5.2.3.5. Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri

" Hayal kurma ve her şeye inanma dönemim bitinceye kadar kucuğında gezdirip, evcilik oynadım." (Aksoy, S., S. 101, s. 12)

" Yine de bunca gerçeğin arasında ara sıra hayal kurup yok olabilirim." (Aksoy, S., S. 101, s. 13)

4.5.2.3.6. Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri

Yedinci sanat olan sinemaya verilen değer, şu şekilde ifade edilmiştir:

" Biz her hafta sinemaya giderdik. Çok küçüklüğümden beri böyleydi bu." (Aksoy, S., S. 101, s. 13)

4.5.2.3.7. İş birliği Yapma Değeri

" (...) iş birliği yapmamız gerektiğine karar verdik." (Ulukut, B. , S. 106, s. 15)

4.5.2.3.8. Meslek Sahibi Olmanın Önemi Kavrama Değeri

" Mesleğime bu nedenle âşığıım." (Derya, H., S. 102, s. 15)

4.5.2.3.9. Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri

" Yemekten sonra ağacıma tırmanıp bir süre kitap okudum." (Derya, H., S. 102, s. 12)

4.5.2.3.10. Paylaşma Değeri

" Biz de en büyük oyunumuz olan seçmece oyunu ile, bu senin bu benim, büyük bir zevkle bölüşürdük düğmeleri." (Ulukut, B., S. 106, s. 12)

4.5.2.3.11. Sabırlı Olma Değeri

" İnatla, sabırla bir süre bu işi sürdürdüm." (Aksoy, S., S. 101, s. 12)

" Ben de tam tersine, söz dinleyen, elindekini saklamayı seven, sabır küpü biriydim." (Ulukut, B., S. 106, s. 14)

4.5.2.3.12. Sorumluluk Sahibi Olma Değeri

" Annem özellikle Aytül'ü gözetim altında tutabilmek için, bana sorumluluk vermişti." (Ulukut, B., S. 106, s. 14-15)

4.5.2.3.13. Sözünde Durma Değeri

" Bizim köyde hiç kimse tutamayacağı bir söz için " Türk Sözü" vermezdi. Çok önemli bir sözdü bu. Köy halkının yarısını oluşturan Rumlar bile verdikleri sözü tutacaklarını belirtmek için " Türk Sözü!" derlerdi." (Gürmen, A., S. 97, s. 5)

4.5.2.3.14. Yaratıcı Olma Değeri

" Bütün çocuklar yaratıcıdır." (Aksoy, S., S. 101, s. 8)

" Ama gel gör ki en başarılımız, en yaratıcı ruhlumuz, en azimlimiz o oldu." (Ulukut, B. , S. 106, s. 13)

4.5.2.3.15. Yardımsever Olma Değeri

" Ben bunun (...) anneme yardım ediyorum zannıyla Aytül'ün annemin görmediği zamanlardaki yaramazlıklarını durmadan anlatırdım. " (Ulukut, B. , S. 106, s. 15)

4.5.2.4. Bilim Adamlarının Yaşam Öyküleri

4.5.2.4.1. Alçak Gönüllü Olma Değeri

" (...) insanlığa armağan ettikleriyle övünmeyecek kadar alçak gönüllüydü." (Ayrıl, G., S. 25, s. 37)

4.5.2.4.2. Bilim Adamlarının Eserlerine Önem Verme Değeri

“Altı ay sonra bir teleskop yapmayı başardı.(Daha sonra yaptığı çok sayıda teleskop Avrupa'nın çeşitli kentlerine dağıldı.) Teleskopunu ilk kez Venedik'te tanıttı. Büyük bir olay olmuştu bu. Gemiciler saatlerdir limana ulaşamayan gemilerini uzaktan teleskopla görmenin sevincini tattılar.” (Asimov, I.,S.19, s. 36)

4.5.2.4.3. Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri

“ Bilimsel görüşlerini çok iyi bir dille anlattığı (...)”(Asimov, I.,S.19, s. 32)

“ Galileo günümüz biliminin mantıkla deneyi birleştirerek sonuçlara ulaşma yöntemini ilk uygulayan kişiydi. Üstelik bulgularını matematikle, yani bilimin berrak, yanılmaz diliyle ortaya koymuştu.” (Asimov, I.,S.19, s. 37)

4.5.2.4.4. Faydalı İnsan Olma Değeri

“ İnsanlığa faydalı olabilmenin mutluluğuydu bu.” (Ayrar, G., S. 25, s. 36)

“ Onlar yararlı olabilmek için gecesini gündüzüne katmış (...)” (Ayrar, G., S. 25, s. 37)

4.5.2.4.5. Yaratıcı Olma Değeri

“Daha küçükken yaratıcılığıyla ve özellikle oyuncak tasarımındaki ustalığıyla dikkat çekti.” (Asimov, I.,S.19, s. 33)

4.5.2.5.Yaşam Öyküleri

4.5.2.5.1. Faydalı İnsan Olma Değeri

" Yaşadıkları sürece kendisi dışında insanlara bir şeyler vermeyi başarmış olan insanların ölümü her zaman daha acı verici olmuştur. İşte şu fotoğrafta gülümsemekte olan Erdal Amca bu tür insanlardan biriydi. Yıllarca biz çocuklara kitaplar yayımladı ve kitaplar yazdı." (Kırmızıfare, S. 98, s. 26)

4.5.2.5.2. Çalışkan Olma Değeri; Güler Yüzlü Olma Değeri

" Çalışkandı, güler yüzlüydü ve başarılıydı. Hepimize örnek olsun. " (Kırmızıfare, S. 98, s. 26)

4.5.2.6. Bilgi Aktarımında Öykülemeyi Yararlanma

4.5.2.6.1. Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri

" Adı Celal Şengör. Yerkürenin oluşumuyla ilgili önemli ve yeni bir kuram geliştirerek, o ana kadar bilinenlerin gözden geçirilmesini sağlayan değerli bir bilim adamı." (Erdoğan, F., S. 95, s. 10)

4.5.2.6.2. Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri

" Ama bilimsel bir şekilde. Yani bir kaplumbağa konuşmadığı için tabii onunla bir diyalog kuramayabiliriz, ama onun hangi durumlarda gözyaşı döktüğünü, bilimsel deneylerle saptamak mümkün. " (Erdoğan, F., S. 106, s. 25)

" (...) cümlede bilimsel bir terslik var. Nedir bu?" (Erdoğan, F., S. 94, s. 31)

4.5.2.6.3. *Edebi Eserlere Önem Verme Değeri*

" İşte bu masal sayesinde biz jeolojik oluşumlarla ilgili ipuçları elde ediyoruz. Nasıl? Edebiyatın elle tutulur yararları da varmış, değil mi?" (Erdoğan, F., S. 95, s. 10)

4.5.2.6.4. *Minnettar Olma Değeri*

" Bizi Kırmızıfare'den mahrum etmediğiniz için size minnettar..." (Erdoğan, F., S. 97, s. 25)

4.5.2.6.5. *Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri*

"Bakın çocuklardan da mektuplar var. Diyorlar ki, okuma zevkini bize Kırmızıfare kazandırdı. " (Erdoğan, F., S. 97, s. 25)

4.5.2.6.6. *Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri*

"Ama neden ağladığımı merak etmek bugüne kalmış demek ki. " (Erdoğan, F., S. 106, s. 24)

4.5.2.6.7. *Yaratıcı Olma Değeri*

Metnin Adı: Bilgi Küpü
Kaynak: tr.wikipedia.org/
Basım Yılı: Mayıs 2006
Sayı: 98
Sayfa: 30

Bu metinde Romantik dönem Rus klasik müzik bestecisi Pyotr İlyiç Çaykovski'nin yaşam öyküsü anlatılmıştır. Metinde, ilgi ve yeteneğine uygun bir mesleği tercih etme, başarılı ve yaratıcı olma vurgulanmıştır.

“ *Bu kurumda çalıştığı 11 yıl boyunca birçok büyük eser yarattı.*” (tr.wikipedia.org/, S. 98, s. 30)

4.5.2.6.8. Teknolojik Gelişmelerden Haberdar Olma Değeri

" (...) geçen sürede de teknoloji geliyor. Teknoloji geliştikçe uzaya da yeni teknoloji göndermek gerek." (Güldiken, K., S. 94, s. 33)

4.6. Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare’de Doğrudan Tespit Edilen Değerler İle Metnin Bağlamından Tespit Edilen Değerlerin Frekans ve Yüzde Oranları

TABLO 3:

DEĞERLER İNCELEME FORMU		B.T.E.D.		D.T.E.D.		METİN TOPLAMI	
		f	%	f	%	f	%
D1:	Adaletli Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D2:	Alış Gönüllü Olma Değeri	0	0	4	1,4	282	100.0
D3:	Aile Bireyleri Arasındaki Sevgi ve Bağlılık Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D4:	Ailenin Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D5:	Amaçlara Ulaşmak İçin Azimli Olma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D6:	Amaçlara Ulaşmak İçin Disiplinli Çalışma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D7:	Amaçlara Ulaşmak İçin Emek Verme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D8:	Amaçlara Ulaşmak İçin Sabırlı Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D9:	Anne Sevgisi Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D10:	Annenin Kıymetini Bilme Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D11:	Araştırmacı Olma Değeri	3	1,1	2	0,7	282	100.0
D12:	Arkadaşlığın, Dostluğun Kıymetini Bilme Değeri	1	0,4	6	2,1	282	100.0
D13:	Armağan Verme Değeri	0	0	27	9,6	282	100.0
D14:	Aşırılıktan Kaçınma ve Davranışlarında Ölçülü Olma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D15:	Başarıya Ulaşmak İçin Çalışma Değeri	0	0	0	0	282	100.0

D16:	Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D17:	Başkaları Hakkında Asılsız Sözler Söylememe Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D18:	Başkalarının Haklarını Gözetebilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D19:	Başkalarının Haklarına Saygı Duyma Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D20:	Başkalarını İncitmeme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D21:	Başkalarını Küçümsememe Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D22:	Başkalarına Saygılı Olma Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D23:	Batıl İnançlara İnanmama Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D24:	Bayrağa Saygılı Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D25:	Bilgili İnsan Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D26:	Bilgiye Ulaşma Yollarını, Tekniklerini Öğrenme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D27:	Bilim Adamlarının Kıymetini Bilme Değeri	3	1,1	1	0,4	282	100.0
D28:	Bilim ve Teknolojiyi Günlük Hayatta Kullanma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D29:	Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri	9	3,2	7	2,5	282	100.0
D30:	Bilimlik Eserlere Önem Verme Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D31:	Bilimlik Gerçekleri Benimseme Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D32:	Birey, Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri	6	2,1	3	1,1	282	100.0
D33:	Birlikte Üretebilme, İş Yapabilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D34:	Büyüklerin Sözünü Dinleme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0

D35:	Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri	3	1,1	0	0	282	100.0
D36:	Cesaretli Olma Değeri	1	0,4	4	1,4	282	100.0
D37:	Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D38:	Çalışkan Olma Değeri	1	0,4	20	7,1	282	100.0
D39:	Çalışma Bilincini Taşıma Değeri	0	0	5	1,8	282	100.0
D40:	Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D41:	Çevreyi Koruma Bilincine Sahip Olma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D42:	Çevreyi Temiz Tutma Bilincini Kazanma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D43:	Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin, Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D44:	Deneyimlerden Ders Çıkarma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D45:	Dengeli, Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D46:	Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D47:	Doğayı İzleme, Doğadaki Değişimleri Fark Etme ve Yorumlama Değeri	1	0,4	2	0,7	282	100.0
D48:	Doğayı Sevme ve Koruma Değeri	4	1,4	1	0,4	282	100.0
D49:	Doğru Karar Vermede Bireyin Kendi İsteklerinin Farkında Olması Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D50:	Doğru Olma Değeri	0	0	6	2,1	282	100.0
D51:	Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri	1	0,4	2	0,7	282	100.0
D52:	Dürüst Olma Değeri	3	1,1	1	0,4	282	100.0
D53:	Düzenli Olma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D54:	Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve	0	0	0	0	282	100.0

	Saygı Duyma Değeri						
D55:	Edebî Eserlere Önem Verme Değeri	1	0,4	3	1,1	282	100.0
D56:	Ekolojik Dengeyi Sağlamaları Sebebiyle, Canlıların Önemini Kavrama Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D57:	Eleştirel Düşünme Becerisi Kazanma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D58:	Emaneti Yerine Ulaştırma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D59:	Emek Vererek Yaşamını Sürdürme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D60:	Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D61:	Ev İşlerinde Ebeveyne, Büyüklere Yardım Etme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D62:	Evrensel Kültür Değerlerini Tanıyıp Benimseme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D63:	Faydalı İnsan Olma Değeri	4	1,4	3	1,1	282	100.0
D64:	Fedâkar Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D65:	Geçmişini Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Değerlendirme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D66:	Girişimci Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D67:	Görevini Başarıyla Yerine Getirme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D68:	Güler Yüzlü Olma Değeri	1	0,4	3	1,1	282	100.0
D69:	Güvenilir Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D70:	Güzel Sanatlara Önem Verme Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D71:	Hak Sahibi Olmadığımız Malzemeleri Almaktan Kaçınma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D72:	Hayallere Ulaşma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D73:	Hayatın Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0

D74:	Hayatta Doğru Kararlar Verebilme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D75:	Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri	0	0	4	1,4	282	100.0
D76:	Hayvanları Doğal Ortamlarında Yaşatma ve Koruma Değeri	3	1,1	0	0	282	100.0
D77:	Hoşgörülü Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D78:	İç Güzelliğe Sahip Olma Değeri	0	0	2	0,7	282	100.0
D79:	İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D80:	İnsanları Gereksiz Yere Sorgulamama Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D81:	İnsanlara Sevgi ve Saygı Duyma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D82:	İsteklerimizi Aile Şartlarına Göre Ayarlayabilme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D83:	İsteklerimizi İhtiyaçlarımıza Göre Ayarlayabilme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D84:	İş Birliği Yapma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D85:	İşini, Görevini En İyi Şekilde Yapma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D86:	İyi İnsan Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D87:	İyiliklerin Karşılığını Verme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D88:	İyilik Yapma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D89:	Kanaatkâr Olma Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D90:	Kardeş Sevgisi Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D91:	Karşımıza Çıkan Fırsatları İyi Değerlendirebilme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D92:	Karşısındakini Dinleme Becerisine Sahip Olma Değeri	4	1,4	4	1,4	282	100.0
D93:	Karşısındakini İkna Etmede Dili İyi Kullanabilme Becerisinin Önemi	1	0,4	0	0	282	100.0

	Anlama Değeri						
D94:	Kayıp Eşyaları Sahibine Ulaştırma Bilincine Sahip Olma Değeri	1	0,4	1	0,4	282	100.0
D95:	Kendini İfade Edebilme Yollarını Öğrenme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D96:	Kıskançlık Duygusundan Uzak Durma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D97:	Kibar Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D98:	Kibirli Olmama Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D99:	Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D100:	Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D101:	Komşuları Rahatsız Etmeme Bilincini Kazanma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D102:	Komşuluğun Önemine İnanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D103:	Konuksever Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D104:	Korkularımızı Yenme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D105:	Kötü Niyetli İnsanlardan Kendini Sakınma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D106:	Kültür Değerlerimizi Tanıma ve Sevme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D107:	Kütüphanelerden Yararlanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D108:	Masallardan Ders Çıkarma Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D109:	Masalları Koruma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D110:	Merhametli Olma Değeri	0	0	2	0,7	282	100.0
D111:	Meslek Sahibi Olmanın Önemini Kavrama Değeri	0	0	6	2,1	282	100.0
D112:	Minnettar Olma Değeri	1	0,4	2	0,7	282	100.0

D113:	Mutluluk Duygusuna Sahip Olma Değeri	0	0	4	1,4	282	100.0
D114:	Okulu ve Öğretmenleri Sevme Değeri	0	0	0	0	282	100.0.
D115:	Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri	0	0	20	7,1	282	100.0.
D116:	Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D117:	Olumsuz Davranışlardan Uzak Durma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D118:	Onurlu Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D119:	Öfkeyi Kontrol Altında Tutma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D120:	Öğrenmeye Meraklı ve İstekli Olma Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D121:	Öğretmenlerimize Saygı Duyma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D122:	Öğretmenlerimizin Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D123:	Ölen Aile Büyüklerini Unutmama ve Anısını Sevgiyle Kalpte Yaşatma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D124:	Ön Yargılı Olmaktan Kaçınma ve İnsanı Tanıyıp, Sevme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D125:	Paylaşma Değeri	4	1,4	4	1,4	282	100.0
D126:	Sabırlı Olma Değeri	2	0,7	7	2,5	282	100.0
D127:	Sadakat Sahibi Olma Değeri	0	0	2	0,7	282	100.0
D128:	Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D129:	Sağlığın Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D130:	Sağlıklı Bir İletişim İçin Dili Doğru ve Etkili Kullanma Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0

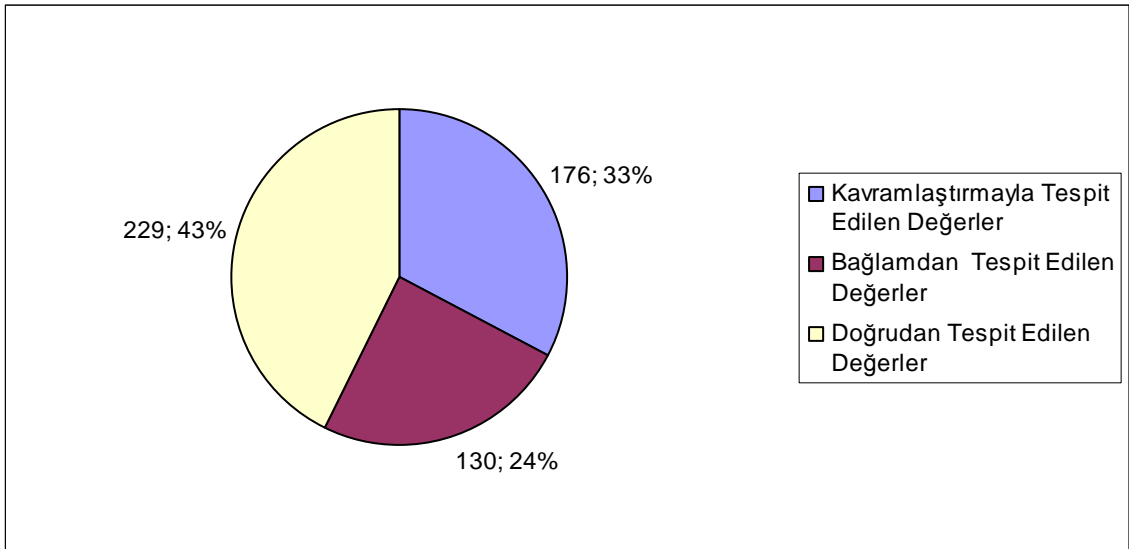
D131:	Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Beslenmenin Öneme İnanma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D132:	Sahip Olduklarımızı Hak Etme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D133:	Sahip Olduklarımızın Kıymetini Bilme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D134:	Sahiplenme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D135:	Sanatçılara Önem Verme Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D136:	Sebep-Sonuç İlişkisi Kurma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D137:	Sevginin Gücüne İnanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D138:	Sorumluluk Sahibi Olma Değeri	0	0	2	0,7	282	100.0
D139:	Sorunları Çözerken İş Birliği ve Dayanışmanın Öneme İnanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D140:	Sözünde Durma Değeri	0	0	2	0,7	282	100.0
D141:	Suyu Bilinçli Bir Şekilde Kullanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D142:	Şükretme Değeri	0	0	5	1,8	282	100.0
D143:	Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D144:	Tehlikelerden Korunma Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D145:	Teknolojik Gelişmelerden Haberdar Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D146:	Temiz Olma Değeri	0	0	3	1,1	282	100.0
D147:	Tiyatroya Önem Verme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D148:	Toplumda Sevgi, Saygı Görmek İçin Dış Görünüşümüze Önem Verme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D149:	Üretken Olma Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D150:	Varlıkları Algılama, Kavrama, Anlamlandırma Değeri	0	0	0	0	282	100.0

D151:	Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D152:	Vicdan Sahibi Olma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D153:	Yapıcı Düşünceye Sahip Olma Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D154:	Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri	2	0,7	1	0,4	282	100.0
D155:	Yaratıcı Olma Değeri	3	1,1	5	1,8	282	100.0
D156:	Yardımsöver Olma Değeri	1	0,4	19	6,7	282	100.0
D157:	Yaş Grubuna Uygun, Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Televizyon Programlarını İzleme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D158:	Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D159:	Yaşama Sevinci Değeri	2	0,7	0	0	282	100.0
D160:	Yaşlılara Saygı Duyma Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D161:	Yetişkinlerin Çocuk Ruhunu Kaybetmemesi Değeri	0	0	1	0,4	282	100.0
D162:	Yoksullara Yardım Etme Değeri	1	0,4	0	0	282	100.0
D163:	Zamanı Verimli Kullanma Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D164:	Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri	3	1,1	0	0	282	100.0
D165:	Zor Günlerinde Arkadaşlara Yardım Etme Değeri	0	0	0	0	282	100.0
D166:	Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri	6	2,1	1	0,4	282	100.0

Tabloya bakıldığında metnin bağlamından tespit edilen değerlerin toplam sayısının 130, doğrudan tespit edilen değerlerin toplam sayısının ise 229 olduğu bulunmuştur.

Grafik 2:

**Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerde, Kavramlaştırma
Yoluyla, Bağlamdan ve Doğrudan Tespit Edilen Değerlerin Oranları**

Grafik 3 incelendiğinde; Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de kavramlaştırmayla tespit edilen değerlerin % 33, bağlamdan tespit edilen değerlerin % 24, doğrudan tespit edilen değerlerin ise % 43 oranında olduğu görülmüştür.

Derginin 7-13 yaş çocuklarına hitap ettiği göz önünde tutulursa, dergide yer alan metinlerin çocukların zihin gelişimi aşamalarıyla uyumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Çocuk ilkokula başladığında mantıklı bir düşünceden yoksundur. Ancak ilkokul yıllarındaki eğitim ve öğretim etkinlikleri çocuğun "somut düşünce"ye geçişini kolaylaştırmaktadır. Somut düşünce; çocuğun gözüyle görebildiği, duyu organlarıyla temas edebildiği eşya ve olaylar üzerindeki çok boyutlu bir mantıkla

ilgili düşünce şeklidir. Somut düşünme evresinde çocuk, somut bilgileri düzenli ve mantıklı olarak işleyebilir. Gördüğü nesne ve olaylara ilişkin akıl yürütebilir. Bu evrede mantıkla ilgili düşünmenin yanı sıra, zaman, mekân, boyut, hacim, uzaklık kavramları yerleşmeye başlar. Okul çağındaki bir çocuğun düşüncesinin başlıca özelliği “gruplama” yeteneğine sahip oluşudur. Bundan “sınıflama, sıralama, serileme, değişmezlik, sayı ve mekân” kavramları oluşur. Somut işlemler dönemi adını alan bu evre, zihinle ilgili işlem yapma yeteneğinin henüz gelişmediği işlem öncesi düşünce ile, mantık işletme yoluyla muhakeme yapılabilen soyut düşünce arasında bir geçiş dönemi olarak kabul edilebilir (Yavuzer, 2000:15).

11 yaş dolaylarında başlayan soyut düşünme; belli, özgül örneklerin ötesine geçerek veya bunlardan ayrı olarak genel kurallar bağlamında düşünebilmek Atasözleri uygun bir soyut düşünce örneğidir; çünkü atasözü, içinde geçen sözcüklerin gerçek anlamlarına değil daha genel bir ilkeye değinir. Sayılar için kullanılan simgeler de soyut düşünceye örnek oluşturur. “10” simgesi on birimlik bir nicelik bildirir. Sözcükler yine başka bir soyut düşünce biçimidir çünkü gerçek nesnelere simgelemelerine karşın bu nesnelere kendileri değildir. Bu evrede çocuk, nesneyi ve olayı görmeden bunlar hakkında düşünebilir ve kavram geliştirebilir. Kendi düşüncelerini eleştirmeye ve bunların üzerinde düşünmeye başlar (Yavuzer, 2000:16).

Dergide doğrudan tespit edilen değerlerin % 43 ile en fazla olması, 7-13 yaş grubu çocuğunun somut işlem döneminde olması nedeniyle çocuğun zihin gelişimiyle paralellik göstermektedir. Ancak 13 yaş soyut düşünmenin yaşandığı bir dönemdir. Araştırmamızda metinlerin % 24'lük dilimini oluşturan bağlamdan tespit ettiğimiz değerlerin 11-13 yaşlarındaki çocuklar için uygun görülmüştür. Yapılandırmacı anlayışı benimsemiş öğretmenlerin rehberliğinde öğrenci, bilgiyi olduğu gibi almaz, bilgiyi içselleştirerek kendi öznel yaşantısına uyarlayarak bilgiyi yapılandırır.

Dergide kavramlaştırmayla tespit edilen değerlerin % 33 oranında yer alması, yapılandırmacılık modeliyle örtüşmektedir. Kavramlar dünyasına girebilme, bilgiyi

içselleştirebilme, özümseyebilme, anlamlandırabilme, yapılandırmacılık modelin ilkeleriyle örtüşmektedir.

4.7. EDEBÎ ÇOCUK DERGİSİ KIRMIZIFARE'DE DEĞER TESPİT EDİLEMEYEN METİNLER

4.7.1. Hikâyeler

4.7.1.1.

Metnin Adı: Kedi mi Deli, Ben mi Deli?
Yazar: Elvan Pektaş
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 2-6

Yapılan tarama sonucunda, bu hikâyede değer ifade eden bir cümle tespit edilememiştir. Değer ifade eden bir cümle tespit edilemediği gibi, çocuğu olumsuz etkileyecek bazı kelimelere de yer verildiği görülmüştür. Sözüünü ettiğimiz olumsuz ifadeler şu şekildedir: Metinde *kardeş* kelimesi, aptal küçük kız, evdeki kız gibi kelime gruplarıyla; *kedi* kelimesi, yaratık kelimesiyle; *delilik* kelimesi, öğretilebilecek, başarılması gereken, övünülecek bir duygu kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır.

4.7.1.2.

Metnin Adı: Kızlar Hep Sorun
Yazar: Fatih Erdoğan
Basım Yılı: Kış 1990
Sayı: 1
Sayfa: 16-18

Metinde, dünyayı dolaşmaya karar veren bir arkadaş grubunda erkeklerin, kız arkadaşlarını sadece kızlara yüklenen çamaşır yıkama, yemek pişirme gibi görevleri

yaptırabilmek için gezi grubuna almaları konu edilmiştir. Hikâyede *kızlar* kelimesi; dayanıksız, anlaşılmaz şeyler, sorun yaratanlar manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Metinde kızlara yüklenen olumsuz özellikler, çocukların duygu ve düşünce dünyalarını olumsuz etkileyerek, erkek çocukların kız çocuklara karşı aşağılayıcı bir tavır içinde olmalarına, cinsiyet ayrımcılığına sebep olabilir. Yapılan tarama sonucunda metinde, değer ifade eden bir cümle tespit edilememiştir.

4.7.1.3.

Metnin Adı: Şu Noel Baba Dedikleri
Yazar: Elvan Pektaş Deniz
Basım Yılı: 1991
Sayı: 6
Sayfa: 8-14

Metnin çocuklara aktardığı olumlu bir değer tespit edilememiştir. Metinde çocuklara örnek teşkil edecek, çocukların kazanmasını istediğimiz değerler tespit edilemediği gibi, olumsuz kavramlara da yer verilmiştir. Metinde anne kelimesi, cahil, kaprisli kelimeleriyle; kardeş kelimesi, küçük kız kelimesiyle kavramlaştırılmıştır. Ayrıca metinde, okula gitmenin zevkli olmadığı, okulun sevilmediği belirtilmiştir.

4.7.1.4.

Metnin Adı: Kırkayak
Yazar: Josef Guggenmos
Basım Yılı: Nisan 1993
Sayı: 18
Sayfa: 13

Hikâyede kırkayak, ayakkabı giyerse oluşacak komik görüntü belirtilmiştir. Metinde *ayakkabılar* kelimesi, çizmeler, yürüyüş ayakkabıları, terlikler, kayak ayakkabıları, lastik çizmeler, yüksek topuklu ayakkabılar, bale ayakkabıları, keçe terlikler, sandaletler, takunyalar, potinler kelime ve kelime gruplarıyla kavramlaştırılmıştır. Metnin çocuğa aktardığı bir değer tespit edilememiştir. Hikâyenin konusu, çocuğu eğlendirmeye yöneliktir.

4.7.1.5.

Metnin Adı: Yodok'un Selamı Var
Yazar: Peter Bichsel
Basım Yılı: Kasım 1993
Sayı: 25
Sayfa: 15-18

Yapılan tarama sonucunda, metnin çocuklara değer kazandıran bir metin olmadığı tespit edilmiştir. Metin çocuklara olumlu bir değer kazandırmadığı gibi, metinde birçok yönüyle çocuğu yalancılığa teşvik etme de vardır. Yalancılığın iyi bir değer gibi gösterilmesini şu cümlede açık bir şekilde görmekteyiz: "*...Ama ne yazık ki, ne yazık ki bu öykü gerçek değil ve ne yazık ki büyük babam bir yalancı değil ve ne yazık ki o uzun yaşamadı.*" Burada çocuğun hayal kurduğunu söylemek imkânsızdır. Çünkü hayal gerçekle beslenmemiştir.

4.7.1.6.

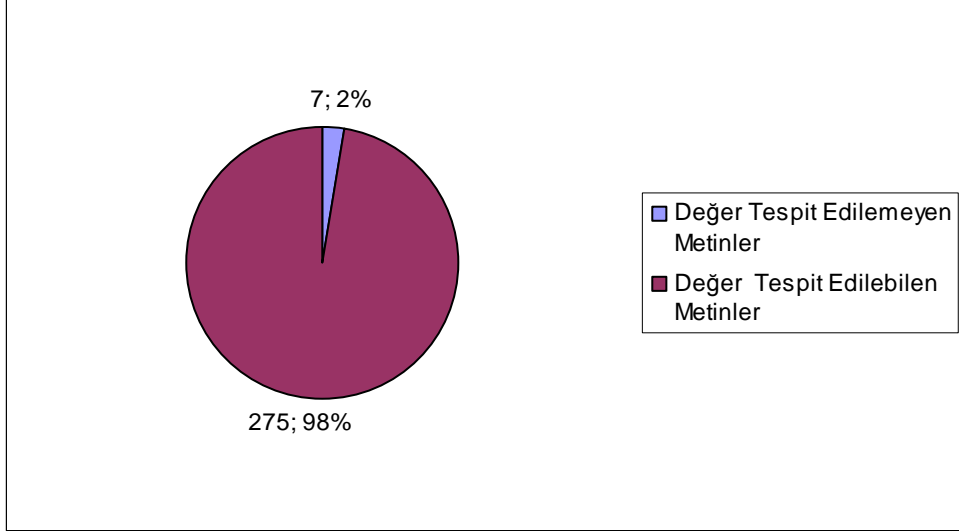
Metnin Adı: Artık Kavanozda
Yazar: Elvan Pektaş Deniz
Basım Yılı: Yaz 1990
Sayı: 3
Sayfa: 74-77

Yapılan tarama sonucunda, metinde herhangi bir değer tespit edilememiştir.

4.7.2. Efsaneler

Metnin Adı: Ejderha İle Mikado
Yazar: Christian Jolibos-Romain Drac
Basım Yılı: Eylül 1993
Sayı: 23
Sayfa: 13-18

Efsanede, Japonya'da depremlerin çok olması, yerin altında ejderhanın yaşaması ile somutlaştırılarak anlatılmıştır. Ayrıca efsaneye göre, Japonya'da yaşayan bir prens, ejderhanın dişinin ağrısının geçmesi için yanındaki kürdanları yere atmış ve mikado adlı oyunu bulmuştur. Ejderha bu oyunu çok beğenmiş, oyunu oynayıp uykuya dalmıştır. Ejderha uyuyunca deprem de olmamıştır. Metinde *deprem* kelimesi, ejderha kelimesiyle; *yerin çok sallanması* kelime grubu, ejderhanın gerinmesi ya da yorganını düzeltmesi manasıyla; *yerin çok fazla sarsılması* kelime grubu, Fuji-Yama Yanardağı'ndan volkanlar fişkırması ve ejderhanın çok hasta olması manalarıyla kavramlaştırılmıştır. Yapılan tarama sonucunda metinde, herhangi bir değer tespit edilememiştir.

Grafik 3:**Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de Değer Tespit Edilemeyen Metinlerin Oranı**

Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiyeli Kırmızıfare dergisindeki 7 metinde değer tespit edilememiştir. Millî Eğitimi Bakanlığının öğrencilere kazandırmak istediği, olumlu duygu ve düşünceler içeren değerler 5 metinde tespit edilememiştir. Sözü edilen iki metinden birisi öğrencilerin eğlenerek okumasına, diğeri de bilgi vermeye yöneliktir.

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

5.1. SONUÇLAR

Araştırmamızda, Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiyeli Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'nin 1-26. ve 94-106. sayılarında bulunan 282 metin incelenmiştir.

Araştırmamız sonucunda, Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'de en çok Armağan Verme Değeri (% 9.9), Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri (% 8.9), Yardımsever Olma Değeri (% 8.2), Çalışkan Olma Değeri (% 7.4), Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri (% 6.7), Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri (% 5.7), Sevginin Gücüne İnanma Değeri (% 5.3), Doğayı Sevme ve Koruma Değeri (% 4.3), Paylaşma Değeri (% 4.3) tespit edilmiştir.

Dergide “Bayrağa Saygılı Olma Değeri”, “Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri”, “Ebeveyne, Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri”, “Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri”, “Girişimci Olma Değeri”, “İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri”, “Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri”, “Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri”, “Kütüphanelerden Yararlanma Değeri”, “Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri”, “Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri” ile “Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri”ne yer verilmemiştir.

Bayrak, bir milletin simgesi olarak kullanılır. Bayrağa saygılı olma, öğrencilere kazandırılması gereken en önemli değerlerdendir. *Bayrağa Saygı*

Duyma Değeri ile *Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri* sıkı ilişki içerisinde olan değerlerdir. Şöyle ki; vatanını, milletini seven ve yücelten bir birey, bayrağa da saygılıdır. Çünkü bayrak, bir milletin varlığının ve bağımsızlığının sembolüdür.

Aile bireyleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma esas olmalıdır. Aile büyüklerine ve ebeveyne saygı duyan çocukların yetiştirildiği, büyüklerin de küçüklere karşı sevgi dolu ve merhametli olduğu bir aile her zaman mutlu olur. Toplumun temel yapı taşı mutlu aileler için, *Ebeveyne ve Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri* çocuk dergilerinde yer almalıdır.

Eşyaların kıymetini bilme, çocukların kazanması gereken en önemli değerlerdendir; çünkü eşyaların emek ürünü olduğunu ve yaşamdaki önemini anlayan çocuklar, canlı varlıkların değerini daha kolay anlayabileceklerdir.

İlgi ve yeteneklerini geliştirme, Millî Eğitimin amaçladığı ve üzerinde önemle durduğu değerlerden birisidir. Dolayısıyla *İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri*'ne, çocuklara yönelik dergilerde yer verilmelidir.

Kütüphane, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Yapılandırmacı modeli benimsemiş bir eğitim sisteminde öğrenci, hazır bilginin pasif alıcısı değildir, bilgiyi yapılandıran, oluşturanıdır. Öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olması ve bilgiyi araştırması için, öğrenciye uygun öğrenme ortamları sunulmalıdır. Bu ortamlardan birisi de kütüphanelerdir. Bu bağlamda, dergide *Kütüphanelerden Yararlanma Değeri*'ne yer verilmelidir.

Öğretmenler, öğrencilerin istedik olumlu davranışları kazanmaları için öğrenme ortamını düzenlemektedir. Öğrencilerin olumlu davranışları kazanmaları, geliştirmeleri ve sürdürmeleri için desteklenmeleri, ödüllendirilmeleri

gerekmektedir. *Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri*, dergide yer alması gereken değerlerdendir.

Sağlığa zararlı alışkanlıklar, yaşam kalitesini düşüren hatta yaşamı kısaltan etkenler olabilmektedir. Bunun farkında olan öğrenciler, sağlığa zararlı alışkanlıklardan uzak duracak ve sağlıklı bir yaşam süreceklerdir. Dergide *Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri*'ne yer verilmelidir.

Dergide kavramlaştırma yoluyla tespit edilen değerler içerisinde en çok, *Hayvanları Sevme ve Koruma Değeri* (% 5,3) ve *Sevginin Gücüne İnanma Değeri* (% 5,3) yer almaktadır. Sözü edilen değerleri, *Duygu ve Düşünce Dünyasını Olumlu Etkileyecek Hayaller Kurma Değeri* (% 2,5), *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri* (% 2,5), *Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri* (% 1,8), *Anne Sevgisi Değeri* (% 1,8) takip etmektedir.

Dergide kavramlaştırma yoluyla tespit edilen değerlerde, *Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri*, *Yaşlılara Saygı Duyma Değeri*, *Yaşadığı Çevrenin Sorunlarıyla İlgili Olma Değeri*, *Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri*, *Yapıcı Eleştirel Düşünceye Sahip Olma Değeri*, *Üretken Olma Değeri*, *Tehlikeli Davranışlardan Uzak Durma Değeri* hiç yer almayan değerlerdendir. Dergide 282 metinde yer almayan çok sayıda değer bulunmaktadır.

Bağlamdan tespit edilen metinlerde, en çok *Bilimlik Düşünceye Önem Verme Değeri* (% 3,2) ne yer verilmiştir. Bu değeri, *Zorluklar Karşısında Yılmama Değeri* (% 2,1), *Birey ve Toplum Sorunlarını Tanıma ve Çözebilme Değeri* (% 2,1), *Doğayı Sevme ve Koruma Değeri* (% 1,4), *Faydalı İnsan Olma Değeri* (% 1,4), *Paylaşma Değeri* (% 1,4), *Dürüst Olma Değeri* (% 1,1), *Canlılar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Değeri* (% 1,1), *Zengin Sözcük Hazinesine Sahip Olma Değeri* (% 1,1), *Yaratıcı Olma Değeri* (% 1,1) takip etmiştir.

Sözü edilen metinlerde, *Cinsiyet Ayrımcılığı Yapmama Değeri*, *Çevre Duyarlılığı Gelişmiş Bireyler Olabilme Değeri*, *Dengeli ,Sağlıklı Bir Kişilik ve Karaktere Sahip Olma Değeri* hiç yer verilmeyen değerlerdendir.

Doğrudan tespit edilen metinlerde, *Armağan Verme Değeri* (% 9,6), *Yardımsaver Olma Değeri* (% 6,7), *Okuma Sevgisi ve Alışkanlığı Kazanma Değeri* (% 7,1) en çok rastlanan değerlerdendir.

Dergide söz konusu metinlerde, *Adaletli Olma Değeri*, *Ailenin Kıymetini Bilme Değeri*, *Anne Sevgisi Değeri*, *Annenin Kıymetini Bilme Değeri*, *Başkalarının Düşüncelerine Saygı Duyma Değeri*, *Batıl İnançlara İnanmama Değeri*, *Çocukların Sağlıklı Gelişimi İçin*, *Ebeveynlerin Uygun Ortamı Sağlaması Değeri* hiç yer verilmeyen değerlerdendir.

Çocuk klasiklerinde, sosyal değerlerin işlendiğini görmekteyiz. Öztürk (1991: 110, 115, 73, 141), çocuk klasiklerinde çalışkanlığın, mutluluk duygusunun, şükretmenin, sevgi ve saygının sosyal bir değer olarak işlendiğini ifade etmiştir. Öztürk (1991); Pollyanna yazarı Porter ve Pinokyo yazarı Collodi'nin çalışkanlık üzerinde sıkça durduğunu, Daniel Defoe'nun mutluluğu ancak orta yolu benimsemekle elde edileceğine inandığını, ıssız ve kimsesiz adaya ayak basar basmaz Robinson'un ilk yaptığı şeyin Tanrı'ya şükretmek olduğunu, aile ve toplumda hayatın kaynaştırıcı gücü sevginin çocuk klasiklerinde önemli bir değer olarak işlendiğini belirtmiştir.

Derginin 7-13 yaş çocuklarına hitap ettiği göz önünde tutulursa, dergide yer alan metinlerin çocukların zihin gelişimi aşamalarıyla uyumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Dergideki *Buluttan Şemsiyem Uçtu*, *Merdiven*, *Bütün Yaz* gibi mecazî ve soyut düşünmeyi gerektiren şiirleri ilköğretim 5. sınıf öğrencileri algılayabilir; ancak öğrencilerin bu şiirleri algılaması için yeterli sözcük hazinesine sahip olması gerekir. Bunun için şiiri algılayacak şekilde sözcüklerin anlam derinliğine inen, kavramlar dünyasını algılayan, çözümleyen, yapılandırmacı anlayışı benimsemiş öğretmenlere ihtiyaç vardır. Ancak dergide zihin gelişimi somut işlemler döneminde olan ilköğretim 1. kademedeki öğrenciler için, zihin gelişimlerine uygun metinlerin yer alması en uygundur.

Kırmızıfare'de bazı metinlerde yazım yanlışlıkları göze çarpmaktadır. Yazım yanlışlıkları tespit edilen bazı metinler şunlardır: Derginin Haziran 2006'da yayımlanan 99. sayısında "Aztek Güneşi" ve 13. sayısında "Sözler Satan Adam" adlı masallarda *alçak gönüllü* kelimesi ayrı yazılması gerekirken şu cümlelerde bitişik ifade edilmiştir:

" *Gözler kendi halinde alçak gönüllü bir tanrıçaya ilişti...* "

" *Artık senin ne kadar alçak gönüllü olduğunu anladım...* "

5.2. ÖNERİLER

- Öğrencilerin okul öncesinden başlayarak, duygu ve düşünce dünyalarını olumlu yönde geliştirecek kavramlar dünyasına girmeleri ve kavramlaştırma yoluyla değer kazanması için yapılandırmacı anlayışı benimsemiş öğretmenlere ihtiyaç vardır.
- Öğrencilerde küçük yaşlardan itibaren okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak için, edebî yönden zengin, öğrencilerin yaş gruplarına uygun, dili anlaşılır metinlerin içerdiği çocuk dergilerine ihtiyaç bulunmaktadır. Ülkemizde çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırabilecek, nitelikli çocuk dergilerine olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Yayın hayatına 1990'da başlayan Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare aralıklarla yayımını sürdürmüştür. Çocuklara yönelik ilk edebiyat dergisi özelliği taşıyan Kırmızıfare dergisinin editörü Fatih Erdoğan'la internetten elektronik posta yoluyla yaptığımız röportajda, Erdoğan talep azlığından dolayı derginin yayım hayatının sonlandığını ifade etmiştir. Günümüzde televizyon ve özellikle de bilgisayar karşısında çok fazla zaman harcayan çocukları eğlendirirken düşündüren ve çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıran nitelikli çocuk dergilerine olan ihtiyaç her zamankinden daha fazladır.
- Öğrencinin çevresinde yapılan düzenlemeler, öğrencinin gelişimi üzerinde etkilidir. Bu bağlamda öğrencilerin zihin ve dil gelişimi için sadece ders kitaplarına bağlı kalınmamalı, sözcük hazinesini geliştirecek ve değer kazanımını sağlayacak nitelikli, edebi türleri içeren metinler okutulmalıdır.
- Dergideki bazı metinlerde yazım yanlışları yapılmıştır. Derginin hitap ettiği 7-13 yaş grubu çocuğunun dil gelişimi için önemi göz önünde tutulduğunda çocuk edebiyatı yayıncılarının bu konuda daha dikkatli olmaları beklenmektedir.
- Çocuk dergisi hazırlarken hangi yaş grubuna hitap edileceği hususu göz ardı edilmektedir. Yayımcılar, dergi maliyetlerinin çok yüksek olması nedeniyle bu

durumu göz ardı etmektedirler. Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Kırmızıfare, 7-13 yaş grubu çocuklarına hitap etmektedir. Her yaştaki çocuğun dil gelişimi, zihin gelişimi, ilgileri, ihtiyaçları farklıdır. Dolayısıyla ilköğretim 1. ve kısmen 2. kademedeki çocuklara hitap eden derginin yaş aralığı bu kadar geniş tutulmamalıydı.

- Dergide Türk Millî Eğitiminin amaçlarında yer alan değerlerin tamamıyla yer almadığı görülmüştür. Çocuk dergilerinde Türk Millî Eğitiminin amaçladığı değerlerin tümüne yer verilmelidir.
- Dergide bazı metinler, birden fazla sayıda yer almıştır. Hâlbuki, her sayıda farklı metinlerin yer alması, öğrencilerin kelime hazinesinin artması ve değer öğretimi açısından son derece önemlidir.
- Öğretmen çocukların gelişimlerini destekleyecek çocuk edebiyatı yayınlarına yer vermeli, yayınlarda değinilmeyen değerleri tespit etmeli ve uyarlayıcı öğretmen rolüyle bu değerleri içeren etkinliklere yer vermelidir.
- Çocuklara yönelik dergilerde, “Bayrağa Saygılı Olma Değeri”, “Doğal Afetlerde Yardımlaşma Değeri”, “Ebeveyne ve Aile Büyüklerine Sevgi ve Saygı Duyma Değeri”, “Eşyaların Kıymetini Bilme Değeri”, Girişimci Olma Değeri”, “İlgi ve Yeteneklerini Geliştirme Değeri”, “Kişinin Haklarının Bilincinde Olma Değeri”, “Kişi ve Toplum Sorunlarına Duyarlı Olabilme Değeri”, “Kütüphanelerden Yararlanma Değeri”, “Olumlu Davranışların Ödüllendirilmesi Değeri”, “Sağlığa Zararlı Alışkanlıklardan Uzak Durma Değeri” ile “Vatanını, Milletini Sevme ve Yüceltme Değeri”ne yer verilmelidir.
- Çocukların kişiliğinin gelişiminde bir modelle kendini özdeşleştirir. Bu model, ilk başta anne ve babayken daha sonra izlediği filmdeki karakterler, okuduğu

kitaptaki, dergideki karakterler olmaktadır. Dolayısıyla kitap ve dergi, çocuğun zihin, sosyal, ahlakî ve kültür gelişiminde önemli uyarıcılardır. Bu nedenle, kitap ve dergi seçiminde yayınların, çocuğun duygu ve düşünce dünyasını olumlu yönde etkileyecek, içeriği edebî tür yönünden zengin, yaş grubuna uygun olmasına dikkat edilmelidir.

- Değerlerin model almayla kazanılabileceği göz önünde tutularak, öğretmenler, öğrencilere kazandırmak istediği değerleri yaşayarak örnek olmalıdır.
- Araştırmalar ahlaki gelişimin, çocukluk döneminde büyük oranda ailede kazanıldığını ortaya koyar. Okulda sözü edilen kazanımlar devam eder ve toplumun istediği değerler bireye aktarılır. Bu bağlamda, Türkçe dersinde sadece öğrencilere dil becerilerini kazandırılmaz, aynı zamanda ahlaki gelişimin kazanımı devam eder. Bu nedenle, ders saatinin en fazla olduğu ders özelliği gösteren Türkçe derslerinde ahlaki gelişime yönelik metinler işlenmelidir.
- Millî ve evrensel değerlerin kazanımı Türkçe derslerinde işlenecek metinlerle sağlanabilir. Bu bağlamda, uygun metinler seçilerek sınıfta işlenmelidir.
- Öğretmen değer kazanımının takibini sadece okulda yürütmemeli, ev ziyaretleri yaparak öğrencileri takip etmelidir.

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan. “Anadili”. *Türk Dili*, S. 285. Haziran 1975. s. 423-433.

AYDIN, Ayhan (2000). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (2. Baskı), Alfa Basım Yayım Dağıtım, s.7 ; İstanbul.

AYKAÇ, Necdet ; AYDIN, Hasan(2006). Öğrenme- Öğretme Sürecinde Planlama ve Uygulama, s.2 , Naturel Yayıncılık, Ankara.

BAŞARAN, İ. Ethem (1992). *Eğitime Giriş*(9. Baskı), s. 14, 16. Kadioğlu Matbaası, Ankara.

BİLEN, Mürüvvet (1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim*, s. 37, 41, 42, Anı Yayıncılık, Ankara.

BİLHAN, S. (1991). *Eğitim Felsefesi*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

BÜYÜKDÜVENCİ, Sabri. (1987), *Eğitim Sosyolojisine Giriş “Yazılar”*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.

CEMİLOğLU, Mustafa. (2001), *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*(Ekli III. Baskı), s. 188- 189,194. Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul.

ÇELİKKAYA, Hasan. (1999), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitim ve Eğitimcilik)* , s. 23-24. Alfa Yayınları, İstanbul.

COŞKUN, M. Volkan, *Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Temalı Şiirlerinde Kavramlaştırma*, Fazıl Hüsnü Dağlarca Sempozyumu, Bildiri kitabı s. 165-174, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 22-24 Ekim 2009

COŞKUN, Volkan ve ÇETİN, Didem. "Yapılandırmacı Öğrenme Sürecinde Öğretmen-Kılavuz Kitap İlişkisi", Eğitimde Yeni Yönelimler Sempozyumu IV "Yapılandırmacılık ve Öğretmen" Bildiriler, s. 139-141, Özel Tefvik Okulları, 17 Kasım 2007, Ankara.

COŞKUN, Volkan ve SARGIN, Mustafa "Yapılandırmacı Yaklaşım Çerçevesinde İlköğretim 6.Sınıf Türkçe Ders Kitabında Strateji", 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler (Editör: Yrd. Doç. Dr. Ergin ERGİNER), C.1, s. 334-337, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 5-7 Eylül 2007, Tokat.

EKER, Nurten (2006), *Doğan Kardeş Dergisinde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı; Mersin.

ERDEM, Ali Rıza. (2003), Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur: Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 4, İstanbul.

ERDEM, Ali Rıza. (1998), *21. Yüzyıla Giderken Nasıl Bir İnsan Modeli Yetiştirelim*, s. 6, 8-9, Anı Yayıncılık, Ankara.

ERDOĞAN, Erol (2006). "Büyükler İçin Dergi Ebe Sobe", 12.11.2009 tarihinde, <http://www.milligazete.com.tr/makale/buyukler-icin-dergi-ebe-sobe-89378.htm> adresinden alınmıştır.

ERGENÇ, İ. (1994), *Türkiye’de Anadili Sorunu*, Tömer Dil Dergisi, s. 25, 12-15.

GÜLER, Gökhan (2006), *Ebe Sobe Çocuk Dergisinin Eğitim Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı; Çanakkale.

GÜLTEKİN, Ali; SEMERCİ, Mehmet; KOŞMAK Fesun (2007), *Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Ayla Çınaroğlu Sempozyumu 17-19 Ekim 2007 Bildiriler*, s. 201, Uçanbalık Yayıncılık, İstanbul.

GÜNAYDIN, Gönül (2005), *Doğan Kardeş Dergisinde Çocuğa Kazandırılması Hedeflenen Değerler ve Ortaya Çıkan Çocuk Modeli (151- 225. Sayı).*Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı; Mersin.

KÂĞITÇIBAŞI, Çiğdem (1981), *Çocuğun Değeri* , s. 16-17, Gözlem Matbaacılık, İstanbul.

KARAGÖZ, Beytullah (2009). *Yapılandırıcı Yaklaşım Göre İlköğretim 6 ve 7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi (Muğla İli Örneği).* Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı; Muğla.

KARATAY, Halit(2007). *Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi*, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:3, s. 465. 12.11.2009 tarihinde, http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2007_cilt5/sayi_3/463-477.pdf adresinden alınmıştır.

KAVCAR, Cahit; OĞUZKAN, Ferhan; SEVER, Sedat. (1995) *Türkçe Öğretimi (Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin)*, (8. baskı: 2005). s.3,8,9, 239 Engin Yayın Evi, Ankara.

KIZILÇELİK, Sezgin ve ERJEM, Yaşar. (1994), *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Atilla Kitabevi, Ankara.

KOÇ, Emel . *Yunus Emre Düşüncesinde Aşk ve Eğitim* , s. 1. 08.10.2009 tarihinde, http://www.hbektasveli.gazi.edu.tr/dergi_dosyalar/26-243-252.pdf adresinden alınmıştır.

KOÇER, Hasan Ali. (1980), *Eğitim Tarihi* 1, s. 89, Ankara Üni. Eğitim Fakültesi Yayınları , Ankara

KUÇURADI, İoanna. (1998), *İnsan ve Değerleri*, s. 5, 38,41, Meteksan Baskı, Ankara.

MEB.(2005).*İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu (1-5.Sınıflar)*, Millî Eğitim Yayınevi; Ankara.

MEB.(2006).*İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)*, Millî Eğitim Yayınevi; Ankara.

MORGAN, Clifford T. (1981). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. Çeviren: Hüsnü Arıcı ve Diğerleri. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları No: 1

OĞUZKAN, A. Ferhan. (1997). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı (5. Basım)*, Emel Matbaacılık, Ankara.

ÖZ, M. Feyzi (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi (3. Baskı)*. Anı Yayıncılık, Ankara.

ÖZBAY, Murat. “Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi”. *Türk Dili*. S. 602, 2002. s. 112-120.

ÖZÇELİK, D. A. (1982), *3.-11. Sınıf (9.- 17.) Öğrencilerinde Görülen Biçimiyle Kavram (Söz Dağarcığı) Gelişimi*, Yayımlanmamış Doçentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

ÖZDEN, Yüksel (2003). *Öğrenme ve Öğretme (5. Baskı)*, s.55, 207, 21, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

ÖZKAN, Ersal. (2007). *Öğrenmeyi Öğret Bana(8. Baskı)*, s.199, Şelale Matbaa ve Cilt Sanayi, Konya.

ÖZTÜRK, Hüseyin Emin (1991). *Batı Çocuk Klâsiklerinde Temel Değerler*. s. 73, 110, 115, 141, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.

SABAN, Ahmet (2000). *Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, s. 132-133, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

SENEMOĞLU, Nuray. (1998). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. s.13, 513, Özsen Matbaası, Ankara.

SEVER, S. (2004), *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞAŞAN, Hasan H. (2002). *Yapılandırmacı Öğrenme*, s. 74-75, 02.04.2010 tarihinde, <http://talimterbiye.mebnet.net/ogrenci%20merkezli%20egitim/yapilandirmaciogrenme.pdf> adresinden alınmıştır.

ŞEN, Ülker. (2008). *Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi*, s.764-765. 13.11.2009 tarihinde, http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt1/sayi5/sayi5pdf/sen_ulker.pdf adresinden alınmıştır.

(Bu çalışma Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur. (27-28 Mart 2008 Gazimagusa – KKTC)

ŞENGÜL, Murat ve YALÇIN Süleyman Kaan (2007). *Dilin İletişim Süreci İçerisindeki Rolü ve İşlevleri*. <http://www.turkishstudies.net/dergi/cilt1/sayi4/yalcinsuleymankaan.pdf> (e.t. 28 Mart 2010)

ŞİMŞEK, Tacettin (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Rengarenk Yayınları, Ankara.

TDK (2005). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları; Ankara.

tdkterim.gov.tr (2010). 7 Mayıs 2010 tarihinde <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=kavramla%FEt%FDrma&ayn=tam> adresinden erişildi.

TÖKEL, İbrahim (2008).*Gökhan Akçiçek'in Çocuk Şiirlerinin Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı; Bolu.

ULUĞ, Feyzi. (1997). *İlköğretimde Teknoloji Eğitimi* , 09.10.2009 tarihinde <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/ulug.htm> adresinden alınmıştır.

ÜLGEN, G. (2001) , *Kavram Geliştirme*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

ÜNLÜ, Mahir; ÖZCAN,Ömer.(1987) , *20. Yüzyıl Türk Edebiyatı*, s. 123, İnkılap Kitapevi, İstanbul.

VARIŞ, Fatma. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. s. 16-19, Alkım Yayınları, İstanbul.

YALIN , H. (2000). *Türkçe Öğretimi*, Muğla üniversitesi İlköğretim Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 55-56

YALÇIN, Alemdar ve AYTAŞ Gıyasettin. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. (3. Baskı), s. 43, 44,46, 236, Akçağ Yayınları, Ankara.

YARDIMCI, Mehmet. *Şiirini Halk Şiirinin Gür Kaynağından Besleyen Cahit Külebi ve Şiir Dünyası*,Folklor/Edebiyat, S.15, s.37-63. 22.12.2009 tarihinde, http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/yardimci_05.pdf adresinden alınmıştır.

YAVUZER, Haluk (2000). *Okul Çağı Çocuğu* (4. Basım), s. 15-16, Remzi Kitabevi, İstanbul.

YEŞİLYAPRAK, Binnur.(2004) *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (7. Baskı) , s. 145-146, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

EKLER

Ek 1

Değer Tespit Edilemeyen Metinlerden Örnekler

Metin 1:

**Kedi mi deli?
Ben mi deli?**

Elvan Pektaş

OKULDAN EVE dönerken çok ilginç bir şey oldu. Bu arada bütün ilginç şeylerin okuldan eve dönerken başıma geldiğini fark ettim. Böylece beni zorla niye okula gönderdikleri de ortaya çıkmış oldu. Öyle ya, okula gitmeyip evde otursam başıma nasıl ilginç bir şey gelebilirdi ki?

Evet, okuldan eve dönerken tuhaf bir şey gördüm. Bu tuhaf şeyin dört ayağı vardı. Buna karşılık hiç eli yoktu. Herhalde başlangıçta kendisine iki el iki ayak mı, yoksa sırf dört ayak ya da sırf dört el mi, diye sormuştu, o da dört ayak, diye cevap vermişti. Bana da sormuş olsalar gerek, ama doğrusu hiç hatırlamıyorum.

Neyse, bu önemli değil. Sonuçta iki el iki ayak gibi, yapılabilecek en akıllı seçimi yapmışım. Benim böyle akıllıca bir seçimi yapabilmemiş olmam normal de; bizim evde yaşayan o aptal küçük kız nasıl böyle akıllıca bir seçim yapabilmiş, onu anlamıyorum. Çünkü onun da iki el ve iki ayağı var. Doğrusunu söylemek gerekirse, onun dört el gibi bir seçim yapmış olmasını beklerdim. Böylece, o şekere bulanmış elmalardan dört taneyi aynı anda yiyebilirdi.

Neyse, ben gene o garip yaratığa döneyim. Üstünde annenin akşamları gezmeye giderken giydiği tüylü tüylü mantodan vardı, ama onunki sarıydı. Anne o mantoyu hiç gündüzleri giyemez. Belki, o tüylü mantonun, neydi bakayım adı, tamam kürk; kürkün gündüzleri de giyilebileceğini bilmiyordur.

Ayrıca bu yaratığın bıyıkları da vardı. Yanılmıyorsam sağ tarafındaki bıyığı babaninkinden bir tel, sol tarafındaki bıyığı ise üç tel daha eksikti. Bu arada baba her akşam eve geldiğinde babanın bıyığının tellerini ona fark ettirmeden sayıyorum. Yolda eve gelirken bir telini düşürürse hemen haber vereyim de çıkıp arasın diye. Sanırım, anne de baba eve gelince ona söylemeden paltosunun düğmelerini sayıyor. Bunu geçen gün, baba eve geldiğinde annenin, "Gene paltosunun bir düğmesini kaybetmişsin," demesinden anladım. Artık baba da anlamıştır, annenin paltosunun düğmelerini saydığını.

Neyse, biz gene yaratığa dönelim. Yaratığa, kendisini ilk defa gördüğümü, kendisiyle arkadaşlık etmenin hoşuma gidebileceğini söyledim. O sırada yanımızdan geçen bir kadın, yanındaki

adama, "Aaa, çocuğa bak, kediyi konuşuyor. Deli midir, nedir?" dedi. Ben çocuk olduğuma göre, ki bundan emindim, çünkü anneyle baba aralarında benim hakkımda konuşurlarken benden çocuk diye söz ediyorlar, karşımdaki yaratık da kediydi. Fakat kadının deli diye hangimize dediğini bilmiyordum. Yaratığa, yani kediyi dönüp, "Size mi deli dedi bana mı?" diye sordum. Kedi bana cevap vermedi. Delinin ne demek olduğunu bilmediğim için sanırım beni küçümsüyordu. Ama ben de hangimizin deli olduğunu öğrenmeye kararlıyım. O sırada yanımdan geçen birine kediyi göstererek, "O mu deli, ben mi deliyim?" diye sordum. Kadın da, "Aaa, deli midir nedir?" dedi. Bunu bana bakarak söylemişti. Demek ki deli olan bendim. Çünkü insanların bir şeyler söylerken birbirlerinin yüzüne baktığını öğrenmiştim. Evet, deli bendim. Birden anladım, kediyi hangimiz deliyiz, diye sorunca neden cevap vermediğini.

Deli olan o değil de benim diye kıskanmıştı zavallıcık. Evet, ben bir deliydim. Yaşasın, bir deli! Deli olmanın çok özel, hoş ve imrenilecek bir durum olduğuna karar verdim ve kediyi deli olmadığı için çok acıdım. En yumuşak sesimle, "Boşverin, deli değilsiniz diye bu kadar üzülmeyin. Ne yapalım. Herkes olamaz ki!" dedim. Ama bir taraftan da kendimle gurur duyuyordum. Eh tabii, deli olmak az şey miydi? Bu arada artık eve dönme saati de gelmişti, ama kediyi de burada böyle üzüntüler içinde bırakamazdım ya. Ona benimle birlikte eve gelmesini teklif ettim. Hattâ ona deli olmayı öğretebileceğimi bile söyledim.

Ama o buna sevinmişe benzemiyordu hiç. Anladım, naz yapıyordu. Zor kullanmaya karar verdim. Evdeki kız da naz yaptığında ona da zor kullanırdım. İyi bir yöntemdi. Sonuçta yaratığı kucağıma aldım. Diğer elimde çanta olduğu için bu biraz zor oldu ama neyse, sonuçta eve ulaştık. Anne kapıyı açıp da kucağımda kediyi görünce, "Aaa! Bu ne?" diye bir çığlık attı. Sanırım kendi kürk mantosundan daha şık bir kürk manto gördüğü için kıskanmıştı biraz. "Onu eve alamazsın," dedi bana kızgınlıkla. Ben de ona üzülmemesini, kedinin kürk mantosunu çıkarmasını sağlayacağımı, böylece görmediği sürece kürkünü kıskanmayacağını söyledim. Üstelik kediyi, nasıl deli olabileceğini öğreteceğimi de sözlerime ekledim. Bunu duyunca çığlıklar atarak içeri babanın yanına koştu. Sanırım benimle gurur duymuştu. Bunu hemen babaya anlatmak için acele ediyordu. Öyle ya, kaç kişinin çocuğu deli olmayı başarabilirdi, kaç kişi bir de bu deliliği başkalarına öğretebilirdi ki?

İçerden sesi geliyordu. Çok heyecanlanmış olmalıydı. Çünkü avazı çıktığı kadar bağıyordu. "Bu çocuk deli, bu çocuk deli. Sonunda beni de deli edecek."

Kediye döndüm, "Gördünüz mü işte! Ben gerçek bir deliyim. O nedenle bu işi benden iyi öğretecek kişi bulamazsınız," dedim. Sonra annemle babanın yanına gidip, aynı evde yaşadığımız için, deli olmayı ilk öğreteceğim kişiler olacaklarını söyledim. Anne o kadar sevinmişti ki, sevincinden hüngür hüngür ağlamaya başladı. Şu anneler ne kadar tuhaf oluyordular. Anneyi ne zaman sevindirmeye kalksam hemen hüngür hüngür ağlamaya başlıyordu. Oysa ben sevinince gülüyordum. Neyse, annemle babaya bugünlük bu kadar mutluluk yeterdi.

Gene kedinin yanına döndüm. Kürk mantosunu çıkartmasını, böylece daha rahat edebileceğini söyledim, ama o hiç çıkarmaya niyetli gözükmedi. Anladım, annemi kıskandırmak hoşuna gitmişti. Hemen odama geçtik. Deli olduğuma göre bir şeyleri hak etmişim. Bu da olsa bir madalya olabilirdi. Geçen gün, o televizyon denen tuhaf şeyin içinde yaşayan küçük insanlardan görmüştüm. Birbirlerinin boynuna madalya takıyorlardı. Annenin saksıların etrafına sardığı yaldızlarla bu işi çözümlenebilirirdim. Küçük kızın başına bağladığı kurdeleler de çok işime yarayacaktı. Yaldızı yuvarlak kestim, ucuna da kurdeleyi bağladım. Böylece delilik madalyam hazır. Hemen boynuma taktım. Kedinin üzüntüyle bana baktığını görünce, üzülmemesini, deli olmayı henüz öğrenemediği halde, ona da bir delilik madalyası yapacağımı söyledim. Bu kedi anneden de tuhaftı. Çok sevinmiş olması gerektiği halde gülümsemedi, hattâ sevincinden ağlamadı bile. Dayanamayıp kediye, "Lütfen bana gülümser misiniz?"

dedim. Ama o bu tavrında çok kararlıydı. Ne yapalım, ben de onu olduğu gibi kabul etmeye karar verdim.

Ertesi gün, madalyam boynumda okula gittiğimde önce kimse madalyamla ilgilenmek istemedi. Sonunda yanımda oturan çocuk gülerken boynumdaki şeyin ne olduğunu, yoksa yeni marka bir sakızdan mı çıktığını sordu. Ona, bu madalyanın sakızdan çıkmasının imkânsız olduğunu, bu madalyaya sahip olmak için onu hak etmek gerektiğini söyledim. Onu nasıl hak edebileceğini sorduğunda da, bunun bir delilik madalyası olduğunu, ancak deli olmayı başarabilen üstün yaratıkların takabildiğini, dünya yüzünde bu madalyadan sadece iki kişide olduğunu açıkladım. Biri ben biri de sabah annemin dışarı attığı kediydi.

Kediye söylemişim, kürkünü çıkarmış olsaydı anne onu bu kadar kıskanmazdı. Üstelik bir de, annenin henüz sahip olmadığı delilik madalyası vardı boynunda. Anne bu kadarına dayanamamıştı artık. Çocuk, "Delilik mi!" diye güldü. Deliliğin iyi bir şey olmadığını bile söylemeye kalktı. O zaman ona, deliliğin ne kadar iyi bir şey olduğunu anlayabilenlerin ancak deli olmayı başarabileceklerini, böylece de bu madalyayı hak edebileceklerini söyledim. Çocuğun biraz kafası karışmış gibiydi. Deliliğin ne kadar harika bir şey olduğunu anlamayı başarabilirse ona, bu madalyayı takan beşinci kişi olabileceğini, acele etmezse daha da gerilere düşebileceğini söyledim. Ne de olsa çok hak etmeseler bile üçüncü ve dördüncü madalyayı annemle babaya vermek lazımdı. Bir kere ağzımdan kaçırılmışım. Vermezsem çok

üzülürlerdi.

Çocuk biraz düşünmek için zamana ihtiyacı olduğunu söyledi, ama madalyama bir kez dokunmasına izin vermem karar vermesini çabuklaştırdı. Bana, heyecanla, "Tamam, ben de deliyim artık," dedi. İşte olmuştu bu iş. Ertesi gün ona da bir madalya getirdim. Sınıftaki çocuklar iyice meraklanmaya başlamışlardı artık. Boynumuzdaki madalyaların ne olduğunu görünce, önce gülüyorlardı, sonra da delilik madalyasına sahip olmak için kuyruğa giriyorlardı. Hattâ bazıları kedileri, köpekleri için de alıyordu. Yalnız,

kuşları için madalya alanlara biraz daha küçük madalyalar hazırlamam gerekiyordu. Çocuklara tembih ediyordum, kuşlarına bu madalyaların bizimkilerden daha küçük olmasının nedeninin, onların daha az deli olmalarından değil, sadece vücutlarının daha küçük olmasından kaynaklandığını açıklamaları gerekiyordu.

Artık okulda hemen her çocuğun boynunda delilik madalyası olmuştu. Sonunda öğretmen bunu fark etti. Ne

olduğunu sordu. Başarımla gurur duyuyordum. Öğretmene anlayabilmesi için yavaş yavaş anlattım. Biraz fazla yavaş anlatmış olmalıydım ki umduğumdan da daha iyi anladı. Çığlıklar ata ata müdürün yanına koştu. Bir yerde hata yapmışım. Ona da bir madalya vermeyi unutmuştum. Geçen seferki gibi müdür, yanında babayla geldi. Babamın boynunda, sabah kahvaltıda gazetesini okurken taktığım madalyası duruyordu. Müdür kıskançlıkla babamın boynundaki madalyasına baktı. Sonra da beni alıp derhal bu okuldan uzaklaşmasını istedi.

İşte gene aynı şey olmuştu. Ben, yeni delilik madalyaları verebileceğim başka bir okula gidecektim. Zaten bu okulda öğretmenlerden başka delilik madalyası verilebilecek kimse kalmamıştı. Bir de şu kıskanç müdürü unutmamak gerek. Ama doğrusu, onların pek delilik madalyasını hak ettiklerine inanmıyordum. Babam gene benimle çok onurlanmış olmalıydı ki gözünden yaşlar akıyordu. Gözünden akan yaşları kurulamak için kravatını kullanmak istediğinde eline, sabah boynuna taktığım madalya geldi. Madalyayı görünce ağlamaktan vazgeçip kahkahalarla gülmeye başladı. Ama bu fazla uzun sürmedi. Sonra gene hıçkırığa hıçkırığa ağladı. Bu kadarı da fazlaydı. Anne de giderek babayı kendine benzetiyordu. Artık baba da sevinince ağlıyordu. Şu insanlar çok gariptiler.

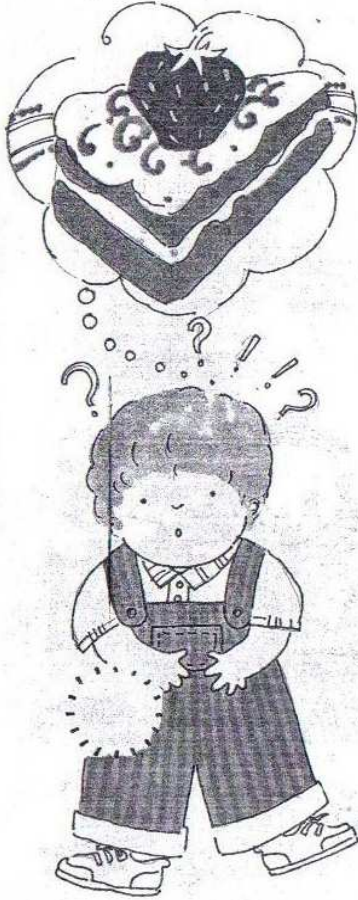

Resimleyen: Feridun Oral

Metin 2:

artık kavanozda

Elvan Pektaş Deniz

Resimleyen: Huban Korman

OKULA GİTMEDİĞİM bir gün, evde otururken, birisi karnımın sağ alt köşesini bastırıyormuş gibi oldu. Eğilip baktım, kimse yoktu. Ama ben hâlâ hissediyordum. Bunun, görünmez birinin bana yaptığı bir şaka olduğuna karar verdim. Emin olmak için babaya gidip, görünmez birisinin gösterdiğim yere parmağıyla bastırıldığını söyledim. Baba bu şakayı çok önemsemedi ve bu saçmaları bırakıp, ödevimi yapmamı söyledi. Babayı "saçma" değil, "şaka" diye düzelttim. Üstelik bunu benim değil, onun, yani görünmez adamın yaptığını söyledim. Babanın bakışlarını görünce daha fazla konuşmadan gidip ödevimin başına oturdum. Çünkü bu bakışları daha önce de birkaç kez denedim. Sonuç hep aynıydı. Üstelik hiç eğlenceli bir sonuç da değildi.

Ödevimi yapmak için tekrar oturduğumda aynı parmağı yine hissettim. Demek görünmez adam şakayı yapmak için beni masanın başında bekliyordu. Babanın yanına gitmeye cesaret edememişti. Doğrusu haksız da sayılmazdı. Benim de artık babanın yanına gidecek cesaretim kalmamıştı. Sonra birden, bir şeylerin içimden ağızıma doğru yükseldiğini hissettim. Ağızımdan çıkıp yere halının üstüne dökülünce de, bu yükselenin biraz önce yediğim çilekli pasta olduğunu anladım. Şimdiki hali, yerkenki görüntüsüne pek benzemiyordu ama ben gene de tanımıştım. Görünmez adamla ilgilenmeyen baba, bu içimden çıkan çilekli pastayla çok ilgilenmiş olmalıydı ki hemen yanıma geldi, iyi olup olmadığını sordu. Ben de şimdilik iyi olduğumu ama her an vücudumun çilekli

pasta kaybına uğrayabileceğini, onun için bana hemen bir tane daha çilekli pasta yedirmeleri gerektiğini söyledim. Baba, yerken çilekli pastanın şeklini bozmuş olmama çok öfkelenmişti herhalde. Çünkü bu isteğime "hayır," dedi. Sonra da doktora gideceğimizi söyledi. Kendisini çok mu kötü hissettiğini sorduğumda da, doktora benim için gittiğimizi, hasta olabileceğimi sözlerine ekledi. Ben yine, doktora götürmek yerine, bir dilim çilekli pasta vermesinin her şeyi düzeltereğinde ısrar ettim. Üstelik, bu sefer yerken pastanın şeklini bozmayacağıma da söz verdim. Ama baba her zaman olduğu gibi çok kararlıydı.

Doktora gittiğimizde doktor beni yatırıp, parmağıyla karnımın altına basturmaya başladı. Şimdi anlamıştım, görünmez adam doktordu. Çünkü o da aynı yere bastırıyordu. Bunu anladığımı kendisine söylemek yerine sadece göz kırptım. Çünkü söylesem, baba ona da bakışlarından birini gönderebilirdi. Ama canım da yanmaya başlamıştı. Doktora bu yaptığının nankörlük olduğunu söyledim. Bu kelimeyi dün öğrenmiştim. Ben onu babadan koruyordum, o ise benim canımı yakıyordu. Doktor bu söylediklerime hiç aldırmadan babaya dönüp, ameliyat edilmem gerektiğini, çünkü apandisitimin patlamak üzere olduğunu söyledi. Ben hemen söze karışıp apandisitimi patlamaya bırakmanın çok eğlenceli olabileceğini söyledim. Bayramda da mantar patlatmaya bayılmıştım. Baba telaşla bunu yapamayacağımızı, doktorun dediği gibi ameliyat olmam gerektiğini söyledi. Bense apandisitimin patlarken çıkaracağı sesi duymak istiyordum. Ayrıca

apandisit benim olduğuna göre böyle bir şeye yalnız ben karar verebilirdim. Öyle ya, istemiyorlarsa onlar kendi apandisitlerini patlatmayabilirlerdi. Buna kimse karışmazdı.

Baba bana korkmamamı, ameliyatın korkulacak bir şey olmadığını, çünkü hiçbir şey duymayacağımı söyledi. Bunun üzerine babaya, işte asıl şimdi korkmaya başladığımı, çünkü hiçbir şey duymamanın korkunç olacağını, ameliyat denen şeyin, kulakları sağır etmek demek olduğunu şu anda öğrendiğimi söyledim. Öyle ya, kulaklarını sağır ederse teneffüs zilini nasıl duyardım? Baba, ameliyatın kulakları sağır etmek demek olmadığını söyleyince de ona, annenin dediği gibi, artık fena halde yaşlandığını ve söylediklerini unuttuğunu söyledim. Anne geçen gün babaya aynen böyle söylemişti.

Doktor, bana yardım etmesi gerekirken, babanın tarafına geçip, kaybedecek vaktimizin olmadığını, ameliyata girmemiz gerektiğini söyledi. Bu doktor gerçekten nankördü.

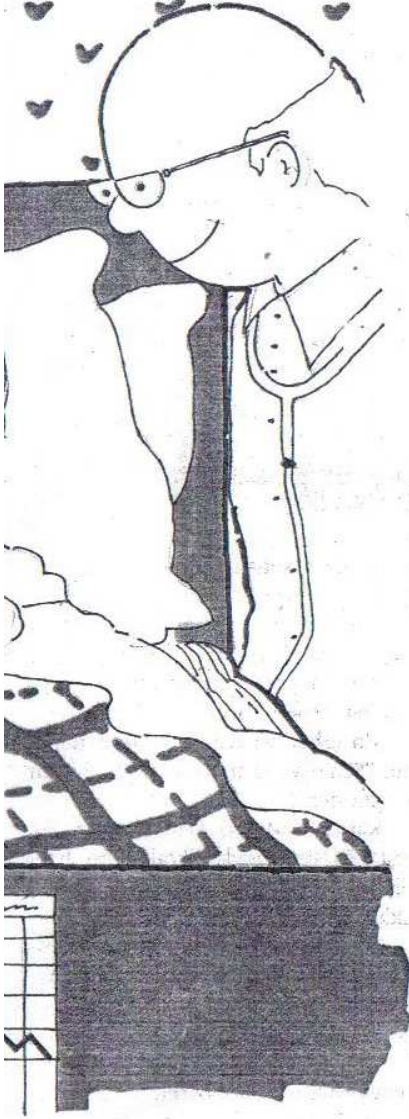
Ameliyat, hastane denen bir yerde yapılıyormuş. Bu hastanede bir dolu yatak vardı ve herkes yatıyordu. Buraya neden hastane dediklerini anlayamadım. Bence burası yatak odaları binasıydı. Ah şu insanlar, nasıl da her şeyi birbirine karıştırıyorlardı.

Beni de bir yatak odasına soktular. Beyazlar giyinmiş bir kadın geldi yanımıza. Ona neden beyaz giydiğini sordum. Beyaz kıyafetler oynarken çok çabuk kirlenirlerdi çünkü. Ona koyu renkler giymesini tavsiye ettim. Anne bana hep koyu renk giydirtirdi. Tam koyu renklerin hangileri olduğunu sayacakken,

bana popomu açmamı söyledi. Elindeki iğne denen sivri şeyi popoma batıracakmış. Böyle bir şeyi tabii ki kendi isteğimle kabul etmeyeceğimi söyledim. Bana içindeki ilacı vücuduma akıtmak zorunda olduğunu söylediğinde de, böyle can yakıcı bir yol yerine, içindekini içmemin benim için daha kolay olacağını söyledim. O, yine de elindeki şeyi popoma batırmakta ısrarlıydı, ben de canımın yanacağında. Sonunda gerçekten batırdı. Canım o kadar yanmamıştı ama biraz önce canımın yanması ile ilgili olarak söylediklerimde haksız çıkmamak için yine de bağırdım. Sonra beni tekerlekli bir masaya yatırıp, maskeli adamların olduğu bir yere getirdiler. Hey, bu oyunu çok sevmiştim. Bunu o maskeli adamlara da söyledim: Hepsini tek başıma kolayca yenebileceğimden de emindim. Ama o adamlardan biri bana, birazdan uyuyacağımı söyledi. Haksızlıktı bu. Oyunun en heyecanlı yerinde beni uyutuyorlardı. Tabii, kendilerini yenmemden korkmuşlardı. Bunların hepsi oyunbozandı.

Uyandığımda, babayla annenin başucumda durduklarını gördüm. Benim uyanmama çok sevinmiş gibiydiler. Hayret, diğer sabahlar hiç böyle başucumda uyanmamı beklemezlerdi oysa. Yerimden kalkmak istediğimde, doktorun bastıracağı yer çok acıdı. Demek ki çok kuvvetli bastırmıştı. Ben kalkmaya çalışınca anneye baba beni hemen yatırdılar. O acıyan yerimi doktorların kestiklerini ve apandisitimi aldıklarını söylediler. Şimdi ameliyatın ne olduğunu anlamıştım. Tam o sırada içeri doktor girdi. Kendisine beni kesmeden önce

ellerini yıkayıp yıkamadığını sordum. Yıkamış. Sonra da o kesilen yere baktım. Olamaz, siyah ipliklé dikmişlerdi. İşte buna çok kızdım. Doktora öfkeyle, neden etimin rengine uygun bir iplikle dikmediğini sordum. Geçen gün baba da, mavi çorabını beyaz iplikle diktiği için anneye çok kızmıştı. Ayrıca dikmek yerine oraya fermuar takmanın daha akıllıca olacağını, bir kez daha apandisitimin alınması gerektiğinde, bu işi yapmak için sadece fermuarı açmanın yeterli olacağını sözlerime ekledim. Doktor gerçekten nankörmüş. Çünkü bana artık bir daha hiç apandisitimin olmayacağını söyledi. İşte şimdi gerçekten çok kızmışım. Çünkü benim tek ve biricik apandisitimi almıştı. Beni sakinleştirmek için, kavanoz içinde duran apandisitimi gösterdiklerinde, apandisit denen şeyin pek de matah olmadığını, olmasa da olabileceğini düşündüm ve öfkem yatıştı.

Hastaneden eve dönerken yolda çok üzgün duran bir kedi gördüm. Belki onun da apandisiti yoktu ve buna çok üzülüyordu. Hemen kavanozda duran apandisitimi çıkarıp, annenin ne yapıyorsun çığlıkları arasında kedinin önüne koyuverdim. Kedi de bunu kaşla göz arasında yuttu. Benim apandisitim artık kedinindi. Yaşasın, kediyle apandisit kardeş olmuştuk. Bunu söylemek için anneye döndüğümde yerdeydi, bayılmıştı. Baba da onu kendine getirmeye çalışıyordu. Babaya, hazır anne bayılmışken hemen onun da apandisitini aldirabileceğimizi söyledim. Sonra da bunu bir kediye verirdi. Belki bir apandisit kardeşinin olması onu da mutlu ederdi.

Ek 2**Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'nin İncelenen Sayıları**

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Yıl:1 Cilt: 1 Sayı: 1
Kış 1990 İstanbul: Redhouse Yayınevi

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Yıl:1 Cilt:1 Sayı: 2
İlkbahar 1990 İstanbul: Redhouse Yayınevi

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Yıl:1 Cilt: 1 Sayı: 3
Yaz 1990 İstanbul: Redhouse Yayınevi

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Yıl:1 Cilt:1 Sayı: 4
Sonbahar 1990 İstanbul: Redhouse Yayınevi

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 5
Kış 1991 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 6
İlkbahar 1991 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 7
Yaz 1991 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 8
Sonbahar 1991 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 9
Ocak-Şubat 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:10
Mart-Nisan 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:11
Mayıs-Haziran 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 12
Temmuz-Ağustos 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:13
Eylül-Ekim 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:14
Kasım-Aralık 1992 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:15

Ocak 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:16

Şubat 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 17

Mart 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 18

Nisan 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 19

Mayıs 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 20

Haziran 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 21

Temmuz 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı:22

Ağustos 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 23

Eylül 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 24
Ekim 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 25
Kasım 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat Dergisi Sayı: 26
Aralık 1993 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 94
Ocak 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 95
Şubat 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 96
Mart 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 97
Nisan 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 98
Mayıs 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 99
Haziran 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 100
Temmuz 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 101
Ağustos 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 102
Eylül 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 103
Ekim 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 104
Kasım 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 105
Aralık 2006 İstanbul: Mavibulut Yayınları

KIRMIZIFARE Çocuklar İçin Edebiyat ve Sanat Dergisi Sayı: 106
Ocak 2007 İstanbul: Mavibulut Yayınları

Ek 3

Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfare'nin editörü Fatih Erdoğan'la elektronik posta yoluyla yaptığımız röportajı, Ek 3'de sunuyoruz.

1. Kırmızıfare dergisini yayınlamadan önce yurtdışında yayınlanarak size esin kaynağı olan dergiler var mıydı?

— Evet. Özellikle ABD'de yayımlanan Cricket dergisini çok sevmiştim.

2. Kırmızıfare dergisinin yayın ilkeleri nelerdir? Yayınlamış olduğunuz dergiyle çocuklar için ulaşmak istediğiniz amaçlar nelerdir?

— Güzel öyküler. Düzgün bir dil. Okuma alışkanlığını geliştirmek...

3. 1990-2000 yılları arasında yayını aralıksız sürdüren derginizin Ekim 2005 tarihine kadar ara vermesinin sebebi nedir? Ekim 2005'te tekrar yayın hayatına başlayan derginizin yayın ilkelerinde değişiklikler var mıdır? Ocak 2007 tarihinden sonra derginizin yayın hayatının sürdürülmemesinin sebebi nedir?

—Derginin sürememesinin nedeni talep azlığı.

4. Kırmızıfare dergisi hangi yaş grubundaki çocuklara hitap ediyor? Kırmızı Fare Ekim 2005'te tekrar piyasaya çıktığında derginin hitap ettiği yaş grubu farklılaşmış mıdır?

—Hayır, derginin hedef kitlesi hep aynıydı.

5.Kırmızıfare dergisindeki yazılarda çocuğun yaşı, zihinsel ve ruhsal gelişimi, algılama ve anlama düzeyleri dikkate alınmış mıdır?

—Gelen öyküleri değerlendirirken zaten bütün bunlar dikkate alınıyor.

6. Kırmızıfare dergisinin hala yayınlanmakta olan çocuk dergilerinden farkı nedir? (Araştırdığım kadarıyla çocuklara yönelik edebi dergi olarak günümüzde yayınlanan Ebe Sobe'den başka dergi yok, varsa bu bilgimi düzeltiniz.) Neden Kırmızı Fare gibi bir dergiyi yayınlama ihtiyacı duydunuz? Dergiye “ Kırmızıfare” demenizin sebebi nedir?

— Şimdi Ebe Sobe de yok ne yazık ki. Başka bazı dergiler var ama tv kaynaklı kahramanların reklâm bültenleri şeklinde çoğu. Okumayı esas alan ve yaygınlaşmayı başarmış çocuk dergisi yok gerçekten.

7. Kırmızıfare'nin yayımlandığı tarihlerde diğer çocuk dergilerini takip ediyor muydunuz? Kırmızı Fare'nin doğmasında diğer çocuk dergilerinde görmüş olduğunuz eksiklikler rol oynadı mı?

—Kırmızıfare'den önce “Çocukça” adlı başarısız kalmış bir dergide de çalışmışım. Orada yapamadığımı Kırmızıfare'de yapmak istedim.

8. Kırmızıfare dergisinin çocuk okurlarına sosyal, ahlaki değerler ve davranış kazandırmadaki rolü nedir?

—Kırmızıfare'nin güzel Türkçe ve iyi edebiyat dışında sınırlamaları yoktu. Her konuya ve yaklaşıma açıktı. Ama ille de birkaç konu belirtilecekse, doğa sevgisi, çevre hassasiyeti, paylaşma, farklılıklara doğru yaklaşma... sayılabilir.

9.İlk özgün çocuk edebiyatı dergisi olma özelliğini gösteren, Türkiye'de çocukların edebiyat sevgisini karşılama yolunda adımlar atan ve çocuklar için dergicilik anlayışını benimseyerek çocuklardaki edebi ürün ihtiyacını karşılayan derginizde gördüğünüz eksiklikler nelerdi?

—Fazla inceydi. Ortalama 32 sayfaydı ve en dolu olduğu zamanda 48 sayfaya çıkabilmişti. Daha dolu olmalıydı ve örneğin daha çok çizgi öyküye de yer vermeliydi.

10.Kırmızıfare dergisinin yayımlandığı yıllarda abone ve bayi satışı olarak toplam baskı sayısı ne kadardı? Dergiyi okuyucuya ulaştırırken karşılaştığınız güçlükler nelerdi?

—Birkaç yıl Kültür bakanlığı kütüphanelerine de gönderiliyordu. O zamanlar 3000'e kadar çıkmıştı, ama çoğunlukla 1500 civarındaydı ve bunun yarısı sürekli abone sayıydı.

11.Ülkemizde çocuk dergiciliği konusunda eksiklikler görülmektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi konusunda sizce neler yapılabilir?

—Yeni zamanlar dergilere soluk alma izni vermiyor pek. Edebiyat dergileri de okunmuyor artık, haber dergilerinin de sesi cılızlaştı. Bu yalnızca çocuk dergileriyle ilgili bir şey değil, zamanla ilgili. İnternet de çok şeyi değiştirdi çocuklar için. Dergilerin işlevi ve yapısı yeniden düşünölmek zorunda.

12.Şu anda yayınlanmayan Kırmızıfare dergisi gelecekte yayın hayatını sürdürmeyi düşünüyor mu? Derginin gelecekte ulaşmak istediğı hedefleri nelerdir?

—Kırmızıfare'yi seviyoruz. Onu üretmek, elimize alıp koklamak, abonelerimize postalamak vb... bunlardan zevk alıyoruz, ama bu zevkin karşılığı

olmalı. Yani, paradan söz etmiyorum, okuru olmalı. Her ay onu bekleyeni olmalı... Burada bir boşluk duygusu var...

13. Hangi edebi şahıslarla çocuk dergiciliğine başladınız? Dergiye emeği geçen edebi şahısların bu işteki katkıları ne yönde ve ne derece etkili olmuştur?

—Melih Cevdet’in de şiirini de yayımladık, Cahit Sıtkı’nın da, Ahmet Haşim’in de... Ama bunlar daha çok dergiyi eline alan yetişkinleri okşayan şeyler oluyor. Öğretmenleri özellikle...

14. Çeviriler için hangi dergilerden yararlandınız, bu metinleri seçerken hangi kriterlere göre seçip derginizde yer verdiniz? Çeviri metinler kültür farkına neden oluyor mu?

—Çeviri öykülere yer verdiğimiz oldu. Bunlar çoğu kez yerli yazarlarımız için örnek olma işlevi gördü. Kültür farkına neden olmadı, tersine farklı kültürlerin varlığından haberdar olmak çok önemli.

15. Kırmızı Fare dergisi çıkarıldıktan sonra yeterli ilgiye ulaştı mı, ulaşırsa ulaşma sebebini nelere bağlıyorsunuz?

—Ulaşmadı. Çıkar çıkmaz çok ses getirdi, medyada çok yer aldı, ama belki biz onu kitleleşirmeyi başaramadık.

16. Aile kavramı çocukların benimsemesi gereken bir kavramdır. Ancak derginin 3. sayısındaki “ Artık Kavanozda” metninde ve diğer sayılardaki bazı metinlerde de çocukların anne babasına hitap ederken iyelik ekini kullanmadığı; anne babasına “annem, babam” yerine “ anne, baba” diye hitap ettiği görülüyor. İyelik eki kullanılmamasının bir nedeni var mı?

‘Artık Kavanozda’ metninden bazı bölümler:

“ ... Uyandığında babayla annenin başucumda durduklarını gördüm. Benim uyanmama çok sevinmiş gibiydiler....”

“... Geçen gün baba da, mavi çorabını beyaz iplikle diktiği için anneye çok kızmıştı....”

“... Baba bu şakayı çok önemsemedi ve bu saçmaları bırakıp, ödevimi yapmamı söyledi. Babayı ‘saçma’ değil, ‘şaka’ diye düzelttim....”

—Bu tümüyle yazarın o öyküde seçtiği bir üslup. Hiçbir sakıncası da yok. Aile kavramının benimsenmesiyle de en ufak bir alakası yok.

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Gülay KARACA

Doğum Yeri : Denizli

Doğum Yılı : 1984

Medeni Hâli : Bekâr

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise: 1998 – 2002 : Mehmet Akif Ersoy Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)

Lisans 2003 – 2005 : Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü
Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Lisans 2005 –2007: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi
Bölümü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2009-2010: Millî Eğitim Bakanlığı Denizli- Hacı Ahmet Paralı İlköğretim
Okulu'nda Türkçe Öğretmenliği